

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут
Філософії та євроінтеграційних досліджень**

Серія "Євроінтеграція: український вимір"
Випуск 11

І.В.Артёмов

УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Навчальний посібник
У 2 книгах

КНИГА 2 Україна – НАТО

Ужгород
2008

ББК 66.4 (4Укр.)

УДК 327 (477)

А 86

Друга книга навчального посібника «Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції» присвячена розкриттю проблем і перспектив реалізації євроатлантичних намірів України. Висвітлено передумови вибору Україною євроатлантичного курсу, дано аналіз сучасного стану проблем і механізмів його реалізації.

Посібник підготовлено в ході виконання Інститутом філософії та євроінтеграційних досліджень Закарпатського державного університету наукового проекту на замовлення Міністерства освіти і науки України, зважаючи на недостатню ефективність роботи з інформування населення щодо проблем європейської та євроатлантичної інтеграції, підготовки фахівців, які зможуть відстоювати інтереси держави на всіх етапах євроінтеграційного поступу.

Для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю “Міжнародні відносини”, викладачів, службовців, які займаються реалізацією державної політики європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Редакційна колегія:

Ф.Г.Ващук	- доктор технічних наук (<i>голова редакційної колегії</i>)
І.В.Артёмов	- кандидат історичних наук (<i>відповідальний редактор</i>)
В.Д.Бондаренко	- доктор філософських наук
З.С.Варналії	- доктор економічних наук
С.В.Віднянський	- доктор історичних наук
І.І.Вовканич	- доктор історичних наук
І.Ф.Король	- доктор історичних наук
О.М.Майборода	- доктор історичних наук
Р.А.Офіцинський	- доктор історичних наук
О.С.Передрій	- кандидат економічних наук
С.Д.Федака	- доктор історичних наук

Рецензенти:

В.Д.Хандогій – перший заступник міністра закордонних справ України

В.Д.Бондаренко – доктор філософських наук, вчений секретар ВАК України

*Рекомендовано до друку вченою радою
Закарпатського державного університету
(протокол № 1 від 29.08. 2008 р.)*

© І.В.Артёмов, 2008

© Закарпатський державний університет

Навчально-науковий Інститут філософії та
євроінтеграційних досліджень, 2008

© Поліграфцентр «Ліра», 2008

ISBN _____

ЗМІСТ

Проблеми і перспективи реалізації євроатлантичних намірів України

Глава I. Роль НАТО в контексті європейської політики безпеки та оборони	
Глава II. Історія та особливості відносин Україна-НАТО	
Глава III. Нормативно-правова основа євроатлантичної інтеграції України..	
Глава IV. Цільовий план Україна-НАТО на 2008 рік — важливий крок на шляху євроатлантичних прагнень України.....	
Глава V. Прагнення України приєднатись до ПДЧ і рішення Бухарестського саміту НАТО.....	
Глава VI. Динаміка формування громадської думки щодо ставлення населення України до вступу в НАТО	

Інститути ЄС і НАТО: глосарій основних термінів і понять

Список рекомендованої літератури.....

Додатки:

Північноатлантичний договір від 4 квітня 1949 р.....	
Партнерство заради миру: рамковий документ від 10 січня 1994 р.	
План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ).....	
Україна-НАТО, напрями співпраці.....	
Закон України № 964-IV «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р.....	
Угода між державами-членами Північноатлантичного договору та іншими державами, які беруть участь у Програмі «Партнерство заради миру», щодо статусу їхніх збройних сил від 19 червня 1995 року	
Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада 2005 року “Про невідкладні заходи щодо дальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО)” (Указ Президента України № 1861/2005 від 27.12.05).....	
Поглиблення співпраці Україна-НАТО: короткотермінові заходи від 21 квітня 2005 р.	
Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору від 9 липня 1997 р.	
Цільовий план «Україна-НАТО» на 2008 рік.....	

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ НАМІРІВ УКРАЇНИ

ГЛАВА І.

РОЛЬ НАТО В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ І ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОСИН З УКРАЇНОЮ

Україна протягом перших років незалежності була позаблоковою та нейтральною державою, тому не ставила питання про вступ до НАТО. Це не раз озвучувалося вищими керівниками держави на міжнародному та державному рівнях, які виходили з того, що «є однозначна позиція Президента, який відпрацьовує зовнішню політику: сьогодні питання про членство в НАТО не стоїть»¹. Мова йшла тільки про тісне співробітництво з Альянсом, що «є лише одним з елементів стратегічного курсу України на інтеграцію до європейських та євроатлантичних політичних і економічних структур, до складу яких входять НАТО, Європейський Союз, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Рада Європи, Західноєвропейський Союз, Організація економічного співробітництва та розвитку, Європейський банк та інші»². Причини такої позиції України – не стільки самопроголошений Україною статус позаблокової та нейтральної країни, неготовність самого Альянсу, нашої економіки, Збройних сил України до входження в НАТО, а насамперед різко негативна позиція Росії стосовно цього питання.

Ситуація змінилася після сумно відомих терористичних актів **11 вересня 2001 р.** Україна одразу зорієнтувалася у зміні ситуації на континенті. Прийшло усвідомлення того, що лише повноцінне членство нашої держави в НАТО може остаточно зняти з порядку денного питання дискомфорту в забезпечені національної безпеки. Політичне керівництво України почало говорити про необхідність поглиблення співробітництва з НАТО шляхом розширення рамок Хартії про особливе партнерство між Альянсом і Україною.

У травні 2002 р., не чекаючи підписання в Римі російсько-натовського договору про новий вид відносин, на засіданні Ради національної безпеки й оборони України було прийнято рішення про те, що наша держава розпочинає процес, кінцевою метою якого є вступ країни до НАТО.

У 2007-2008 роках Україна де-факто вийшла на новий етап реалізації пріоритетних завдань, пов'язаних з підготовкою країни до членства в НАТО. Саме тому вкрай важливо вивчити і ефективно використовувати

¹ Основи європейської та євроатлантичної інтеграції України: Навчальний посібник. /В.В.Говоруха, В.Г.Бульба, Ю.П.Сурмін та ін.; За заг.ред академіка НАН України, д.т.н. В.П.Горбуліна – К.:ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2006. – С.284.

² Там само.

досвід вступу до Альянсу нових членів, особливо колишніх республік Радянського Союзу, зокрема прибалтійських, а також сусідніх з Україною членів НАТО, в першу чергу Польщі.

Піднесення відносин із зазначеним об'єднанням на новий рівень багато в чому залежить від багатьох факторів, але **одним із головних є поліпшення інформування громадськості щодо діяльності органів державної влади у сфері євроатлантичної інтеграції.** Саме тому знайомство з особливостями відносин України з НАТО доцільно розпочати з короткого екскурсу щодо суті Північноатлантичного договору та Інтенсифікованого діалогу між Україною і НАТО відповідно до чинного національного законодавства.

НАТО — це військово-політичний союз держав, головним завданням якого є захист свободи й безпеки його членів у Європі та Північній Америці відповідно до принципів Статуту ООН. Для досягнення цієї мети Альянс використовує як свій політичний вплив, так і військову потужність, залежно від характеру проблем безпеки, що постають перед державами-членами НАТО. Відповідно до змін, що відбулися в стратегічному середовищі, змінилися й засоби реагування НАТО на нові проблеми безпеки. Нині Альянс забезпечує стабільність у євроатлантичній зоні і продовжує трансформуватися з метою адекватного реагування поза межами його традиційної зони відповідальності на нові ризики й загрози, такі як, тероризм і проблеми в галузі безпеки, що виникають у країнах, які зазнали кризи державної влади¹.

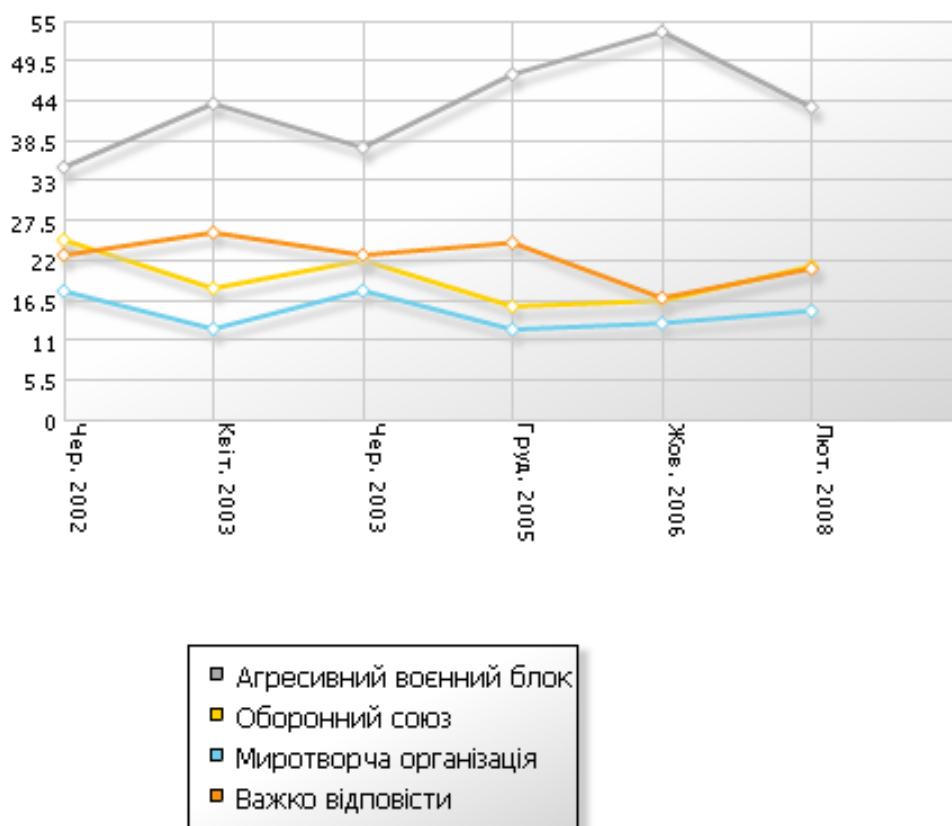
Показовими є результати, одержані соціологічною службою Центру Разумкова з 31 січня по 5 лютого 2008 року. Було опитано 2017 респондентів віком від 18 років у всіх областях України, Києві та АР Крим за вибіркою, що репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними показниками².

Опитування здійснювалося у 129 населених пунктах (із них 75 міських та 54 сільських поселень). Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

¹ Україна-НАТО в запитаннях і відповідях: Науково-популярне видання. — Черкаси: «Відлуння-Плюс», 2006. — С. 16-18.

² Інтернет-джерело: http://www.razumkov.org.ua/poll.php?poll_id=121

**Респондентам пропонувалось відповісти на питання:
«Чим є НАТО в першу чергу?» (динаміка, 2002-2008)**

	Чер. 2002	Квіт. 2003	Чер. 2003	Груд. 2005	Жов. 2006	Лют. 2008
Агресивний військовий блок	34.8	43.6	37.5	47.6	53.5	43.1
Оборонний союз	24.8	18.1	22	15.6	16.4	21.1
Миротворча організація	17.7	12.5	17.8	12.4	13.3	15
Важко відповісти	22.7	25.8	22.7	24.4	16.8	20.8

В основі діяльності НАТО лежить принцип: безпека кожної країни-члена залежить від загальної безпеки всіх країн Альянсу. Якщо існує загроза безпеці однієї з країн, це не може не впливати на безпеку інших. Це означає, що кожна країна-член бере на себе зобов'язання перед іншими дотримуватися цього принципу, поділяти як ризики та відповідальність, так і переваги колективної оборони. Кожна країна залишається незалежною і зберігає право приймати свої рішення, але спільне планування та розподіл ресурсів дозволяють забезпечити значно вищий рівень колективної безпеки, ніж

той, якого кожна країна могла б досягти окремо. Це залишається засадничим принципом співпраці країн НАТО в галузі безпеки.

Основою НАТО, безумовно, залишається США, тому що їм, за З.Бжезинським, і нині належать провідні позиції в чотирьох головних галузях світової влади:

- у військовій сфері вони володіють безпрецедентними глобальними можливостями розгортання;
- у галузі економіки залишаються основною рушійною силою світового розвитку, незважаючи на конкуренцію в деяких сферах з Японією, Німеччиною та Великою Британією;
- в технологічному відношенні вони зберегли абсолютне лідерство в передових галузях науки та техніки;
- незважаючи на деяку примітивність, американська культура набула світового поширення і є доволі популярною, особливо серед молоді

Саме це робить США єдиною супердержавою. Період їх неподільної влади залежатиме від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів, і передовсім від ситуації в Євразії.

На нинішньому етапі політика більшою мірою, ніж будь-коли, залежить від економіки (основна теза геоекономіки). Супутня глобалізації хвиля активного впровадження демократичних стандартів, ідейного плюралізму та багатопартійності наприкінці 80-х — на початку 90-х років охопила всі континенти.

Лише поодинокі держави "утрималися" від загальної демократизації і є на сьогодні головними об'єктами ідеологічного чи військового пресингу з боку США та їхніх союзників (Ірак, Іран, Судан, Афганістан, Лівія, Куба, Білорусь, КНДР та ін.). Як писав І. Рамоне в "Геополітиці хаосу" (2001): "Мабуть, унаслідок того, що політики погоджуються віднині підкорятися пануванню економіки і диктатурі ринку, демократичні режими безперешкодно поширилися по планеті"¹. Без сумнівів, економічні процеси відіграють провідну роль, однак на розстановку сил у міжнародній політиці впливає і безліч інших параметрів природно-історичного та суспільно-історичного характеру, в тому числі військова могутність, і всі їх необхідно розглядати в комплексі.

¹ Політична географія і політика: Навч. посібник/Б.П.Яценко, В.І.Стафійчук, Ю.С.Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. — К.: Либідь, 2007. — С. 177-178..

*Американське глобальне верховенство
(за З.Бжезинським, з деякими уточненнями)¹*

Відомо, що Північноатлантичний договір був підписаний у Вашингтоні 4 квітня 1949 року, згідно з яким утворився альянс з 10 європейських і 2 північноамериканських незалежних держав з метою взаємної оборони. Ще 15 європейських держав приєдналися до договору в період між 1952 - 2004 роками. Останні 2 (Румунія і Болгарія) – в 2007 році.

Договір починається з короткої преамбули, з якої стає зрозуміло, що його складено в дусі Статуту ООН, і фактично він бере свою легітимність від цієї організації. Інша частина тексту складається з 14 статей, які встановлюють суттєві зобов'язання, що покладаються на країни-члени, як по відношенню одна до одної, так по відношенню до Альянсу в цілому.

Особливу увагу привертають окремі статті договору, а саме:

Стаття 3 є основою для колективного оборонного формування. В ній зазначено, що країни-члени Альянсу мають підтримувати й розвивати свої оборонні можливості як індивідуально, так і колективно.

¹ Наводиться за джерелом:

Політична географія і політика: Навч. посібник/Б.П.Яценко, В.І.Стафійчук, Ю.С.Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. — К.: Либідь, 2007. — С. 177.

Стаття 4 забезпечує створення бази для консультацій між країнами-членами в будь-який момент, коли яка-небудь з них відчуватиме, що їй загрожує небезпека. У цій же статті підкреслено фундаментальну можливість широкомасштабного консультаційного процесу, що відбувається в межах Альянсу.

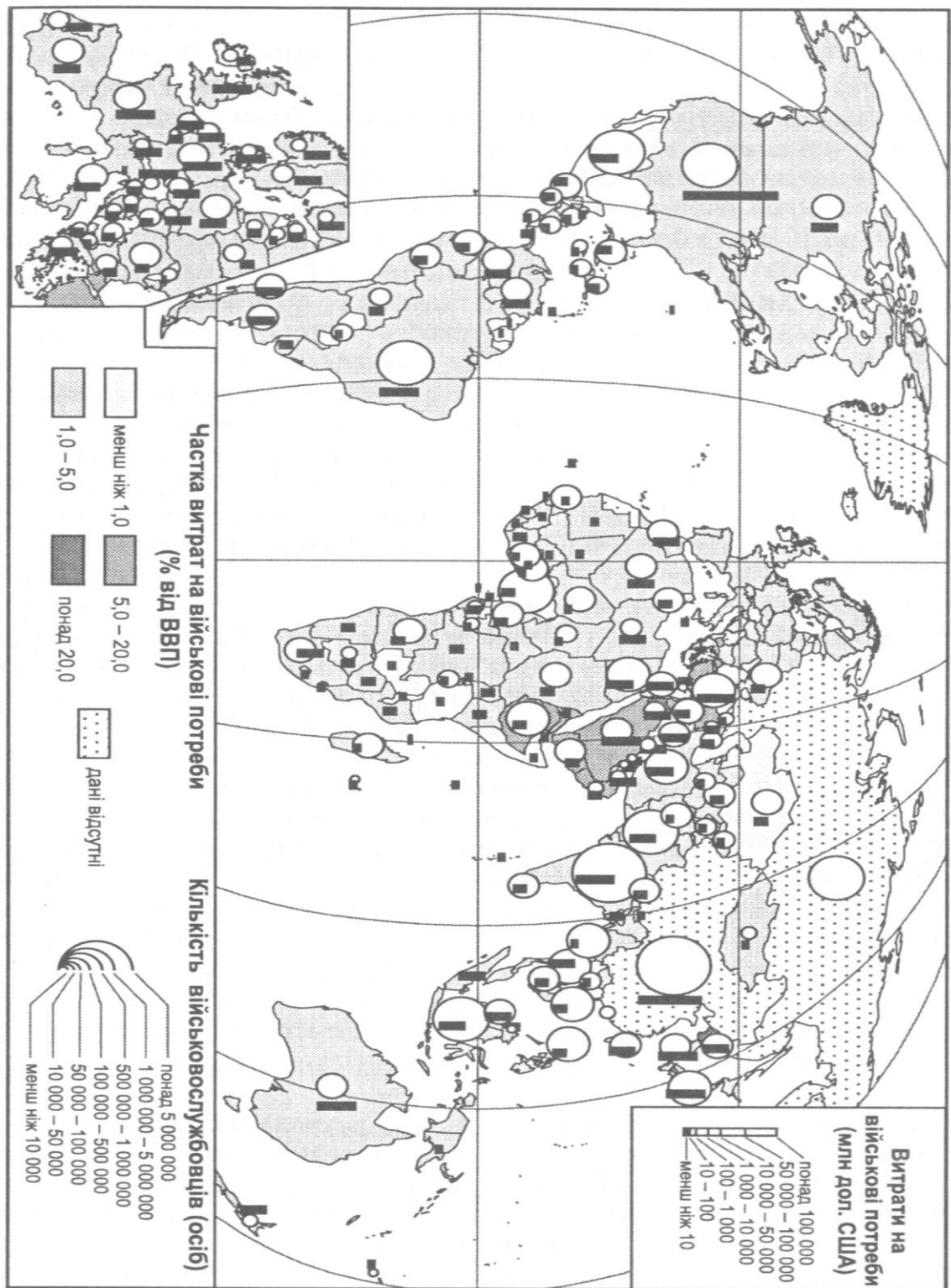
Стаття 5 підтверджує права на індивідуальну або колективну самооборону, як це оговорено в статті 51 Статуту ООН. Вона визначає, що країни, які підписують Північноатлантичний договір, погоджуються, що озброєна атака або напад на одну або кількох з цих країн буде вважатися нападом на всі ці країни.

Стаття 9 фіксує заснування Північноатлантичної Ради як єдиного офіційного органу, створюваного в межах договору. Вона висуває перед Радою завдання щодо створення підзвітних органів, які можуть бути необхідні з метою виконання завдань договору.

Саме структура комітетів і управлінь або агенцій, які послідовно створювалися Радою у синтезованому вигляді, і є організацією Північноатлантичного договору. У інших статтях договору кожна країна-член НАТО бере на себе особливі зобов'язання щодо оборони та безпеки. Жодне з цих зобов'язань не впливає на їхні права й обов'язки, окреслені Статутом ООН.

НАТО орієнтується на безпеку в майбутньому. Про це свідчить створення Ради Євроатлантичного Партнерства й програми «Партнерство заради миру». Альянс є єдиною міжнародною організацією, яка має необхідні сили та засоби не тільки для підтримання безпеки, а й організації колективної оборони в інтересах збереження миру. Щоб бути готовою до виконання аналогічних завдань у майбутньому, НАТО трансформувала свої політичні й військові структури, адаптуючи їх до миротворчої діяльності та завдань щодо врегулювання криз (приклади Косово, Іраку, Афганістану та інших регіонів світу).

Забезпечення безпеки однієї держави є нереальним з погляду на величезні арсенали багатьох «геополітичних гравців» і глобальні витрати на озброєння, про що свідчать наведені дані.

Військові витрати країн світу¹

¹ Наведено за джерелом.

ГЛАВА II. ІСТОРІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОСИН УКРАЇНА-НАТО

Характерною особливістю сучасних процесів залишається синхронність євроінтеграційного та євроатлантичного поступу України після отримання незалежності і підтримання дружніх відносин з Росією. Узагальнююча структура історії розвитку відносин України з НАТО така¹ :

22-23 лютого 1992 року відбувся перший візит Генерального секретаря НАТО М.Вернера до Києва, в ході якого Україна була запрошена до участі в РПАС. З того часу почалися активні контакти і співробітництво з НАТО.

8 лютого 1994 року Україна першою з країн СНД підписала Рамковий документ ПЗМ, а 25.05.94р. передала керівництву НАТО свій Презентаційний документ, в якому визначені політичні цілі участі України в ПЗМ, заходи, які планується здійснити для досягнення цих цілей, а також сили і засоби, що виділяються Україною для участі у ПЗМ.

14 вересня 1994 року перша Індивідуальна програма партнерства (ІПП) між Україною і НАТО була офіційно схвалена на спеціальному засіданні Північноатлантичної ради НАТО.

У 1995 році Україна призначила своїх перших офіцерів зв'язку до штаб-квартири НАТО у Брюсселі та Координаційного центру партнерства (КЦП) у м. Монс (Бельгія). Весною того ж року між Україною і НАТО були укладені Адміністративна угода та Угода у сфері безпеки, на основі яких відкрито офіси зв'язку у штаб-квартирі НАТО та КЦП.

У 1995 році Україна однією з перших серед країн-партнерів приєдналась до Процесу планування та оцінки сил (ППОС), головною метою якого є надання державам-партнерам можливості для визначення та підготовки сил, здатних ефективно взаємодіяти зі збройними силами інших держав в операціях під проводом НАТО, а також створення механізму для обміну інформацією з питань оборонного та бюджетного планування в рамках ПЗМ.

6 травня 1996 року від імені уряду України були підписані важливі угоди в рамках ПЗМ, за якими регулюється статус військовослужбовців Збройних Сил України при перебуванні на навчаннях та інших заходах на території країн – членів НАТО або країн-партнерів і, навпаки, військовослужбовців інших держав, які беруть участь у навчаннях на

¹ Історія розвитку відносин України з НАТО/Джерело: <http://www.mil.gov.ua/index.php?land=ua&part=ua-nato&sub=hist>

території України, – Угода між державами, які є сторонами Північноатлантичного договору, та іншими державами, які беруть участь у Програмі ПЗМ, щодо статусу їх збройних сил, а також Додатковий протокол до цієї Угоди (ратифіковані Верховною Радою України 2 березня 2000 року).

Важливими етапами у розвитку співробітництва Україна-НАТО стали також засідання **14 вересня 1995 року та 20 березня 1997 року** Північноатлантичної ради (ПАР) за участю міністра закордонних справ України Г.Удовенка, ряд політичних і спеціальних консультацій між Україною та НАТО у форматі “16+1”, які відбулись протягом 1995-1997 рр., взаємні візити на високому рівні, в т.ч. перший офіційний візит Генерального секретаря НАТО Х.Солани в Україну 15-16 квітня 1996 року.

9 липня 1997 року на саміті НАТО в м. Мадрид Президентом України було підписано Хартію про особливе партнерство між Україною та НАТО, яка фіксує політичні зобов'язання сторін на найвищому рівні і регламентує зміст “особливого партнерства” між Україною та НАТО.

У 1997 році засновано Центр інформації і документації НАТО в Україні.

У 1997 році засновано Місію України при НАТО та призначено Військового представника.

У 1998 році засновано Спільну робочу групу Україна – НАТО з питань військової реформи.

У квітні 1999 року відкрито Офіс зв'язку НАТО в Україні у м. Києві.

27 січня 2001 року Указом Президента України затверджена Державна програма співробітництва України з НАТО на 2001-2004 роки.

У липні 2002 року підписано Указ Президента України “Про затвердження Стратегії України щодо Організації Північноатлантичного договору (НАТО)”.

9 липня 2002 року підписано Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і штабом Верховного головнокомандувача Об'єднаних Збройних Сил НАТО на Атлантиці та штабом Верховного головнокомандувача об'єднаних збройних сил НАТО в Європі щодо забезпечення підтримки операцій НАТО з боку України (ратифікований Верховною Радою України 17 березня 2004 року).

30 серпня 2002 року рішенням Президента України створено Державну раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. 17 жовтня 2002 року відбулося її перше засідання.

22 листопада 2002 року підписано План дій Україна – НАТО і Цільовий план дій Україна – НАТО на 2003 рік на засіданні Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ, м. Прага.

11 січня 2003 року Указом Президента України створено Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України.

25 березня 2004 року затверджено Цільовий план дій Україна – НАТО на 2004 рік Державною радою.

1 червня 2004 року у штаб-квартирі НАТО відбулося щорічне засідання Політико-військового керівного комітету в рамках Процесу планування та оцінки сил (ПВКК/ППОС) у форматі 26 + Україна. На засіданні було погоджено пакет Цілей партнерства на 2004-2005 роки, який налічував 54 цілі і до якого інтегровані Національні цілі військової реформи.

6-7 червня 2004 року у м. Варшава відбулася неформальна конференція (консультації) Україна – НАТО високого рівня. Під час конференції підписано Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і Верховним головнокомандуванням Об'єднаних Збройних Сил НАТО з питань трансформації та Верховним головнокомандуванням Об'єднаних Збройних Сил НАТО в Європі щодо використання стратегічної транспортної авіації України в операціях та навчаннях НАТО (ратифіковано ВР України 05.10.2006).

29 червня 2004 року Президент України взяв участь у засіданні Комісії “Україна – НАТО” на рівні глав держав та урядів, що вперше відбулося за участю семи нових членів Альянсу в Стамбулі. Під час зустрічі сторони обговорили внесок особливого партнерства між Україною та НАТО у підтримання миру і стабільності на євроатлантичному просторі, а також перспективи розвитку цих відносин у світлі імплементації Плану дій Україна – НАТО.

3 серпня 2004 року підписана Адміністративна Угода між Міністерством оборони України та Штабом Верховного Головнокомандувача Об'єднаних Збройних Сил НАТО з питань трансформації щодо створення, фінансування та підтримки діяльності Бюро військової документації Україна – НАТО.

У квітні 2005 року в м. Вільнюс, Литовська Республіка, під час неформальної зустрічі Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ офіційно започатковано Інтенсифікований діалог щодо прагнень України стосовно членства в НАТО та відповідних реформ.

28 грудня 2005 року Президент України своїм Указом увів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада

2005 року “Про невідкладні заходи щодо дальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО)”. Згідно з Указом серед іншого передбачено:

- визнати одним із пріоритетів діяльності забезпечення реалізації державної політики щодо співробітництва України з НАТО, у тому числі досягнення критеріїв членства України в НАТО;
- утворити постійно діючий орган з питань підготовки України до вступу в НАТО;
- опрацювати питання щодо створення національної системи координації співробітництва України з НАТО.

На виконання зазначеного нормативно-правового акту розроблені та затверджені укази Президента України “Про Національну систему координації співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору” (№ 215/2006 від 13.03.06) та “Про Міжвідомчу комісію з питань підготовки України до вступу в НАТО” (№ 429/2006 від 22.05.06).

У період з 04 по 07 квітня 2006 року відбулося експертне засідання Україна-НАТО з питань участі у ППОС. Метою експертного засідання було проведення консультацій щодо досягнення визначених Цілей партнерства та опрацювання оновленого пакету Цілей партнерства на 2007-2009 роки.

18 травня 2006 року в Києві проведено конференцію з реформування сектора безпеки, наступного дня – засідання представників високого рівня у рамках Спільної робочої групи з питань військової реформи (СРГВР), а згодом – міжвідомчі переговори з питань реформування оборонного сектора в рамках Інтенсифікованого діалогу з НАТО.

9 червня 2006 року в штаб-квартирі НАТО відбулося засідання Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів оборони. Міністрами розглянута оборонна політика України у площині мінливого середовища безпеки, трансформація її збройних сил, а також підтримка Україною операцій під проводом НАТО.

19 червня 2006 року Міністерство оборони України та Агентство з обслуговування та постачання НАТО підписали контракт, що дозволив розпочати найбільший у світі проект з демілітаризації. Метою проекту є безпечне знешкодження 1,5 мільйона одиниць стрілецького та легкого озброєння, а також 133 тис. тонн боєприпасів, які зберігаються в Україні. Першим практичним кроком став початок знищення 1 тис. одиниць переносних зенітно-ракетних комплексів, що розпочалось в Україні того ж тижня.

5 жовтня 2006 року у м. Сінтра, Португалія, відбулись п'ять неформальні консультації Україна – НАТО високого рівня. Під час консультацій розглядалися можливості надання допомоги Україні у перетворенні її галузі безпеки і оборони на демократично контрольовані і відповідальні механізми реагування на нинішні загрози і виклики безпеці. В рамках зазначеного заходу були підписані листи про наміри щодо формування мережі партнерства з підвищення поінформованості українського суспільства з питань євроатлантичної інтеграції.

28 листопада 2006 року в інформаційному агентстві “Укрінформ” відбулася презентація сайту Україна-НАТО www.ukraine-nato.gov.ua, розробленого МЗС України. Нова веб-сторінка є намаганням представити широкій громадськості об'єктивну інформацію про цілі та актуальні питання співробітництва України з НАТО, діяльність Організації Північноатлантичного договору. Веб-сайт постійно оновлюється і надає користувачам можливість задати будь-які питання з тематики відносин Україна-НАТО.

13 грудня 2006 року у штаб-квартирі НАТО відбулось засідання Політичного та Політико-військового керівного комітетів (ПК/ПВКК) НАТО з Україною, присвячене обговоренню стану виконання Цільового плану-2006 у рамках Плану дій Україна-НАТО.

10 січня 2007 року у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі відбулось чергове засідання Ради євроатлантичного партнерства (РЄАП) на рівні послів, в якому взяв участь глава Місії України при НАТО.

23-24 січня 2007 року група студентів вищих навчальних закладів України перебувала з візитом у Брюсселі у рамках програми ознайомчих візитів до штаб-квартири Альянсу, організованим Директоратом публічної дипломатії Міжнародного секретаріату (МС) НАТО за сприяння Центру інформації і документації НАТО в Україні та Місії України при НАТО.

26 березня 2007 року міністр закордонних справ України Арсеній Яценюк здійснив візит до Брюсселя. У ході візиту він зустрівся з Генеральним секретарем НАТО Яапом де Хооп Схеффером. Міністр підкреслив незмінність зовнішньополітичного курсу України, серед основних пріоритетів якого – європейська та євроатлантична інтеграція.

26-27 квітня 2007 року у столиці Норвегії м.Осло відбулися засідання Північноатлантичної ради (ПАР) НАТО, Комісії Україна-НАТО та Ради НАТО-Росія на рівні міністрів закордонних справ.

У ході засідання Комісії Україна-НАТО (КУН) за участю міністра закордонних справ України А.Яценюка відбувся обмін думками щодо

актуальних питань європейської безпеки та співробітництва України з Альянсом, зокрема співпраці у форматі Інтенсифікованого діалогу та реалізації завдань, визначених щорічними Цільовими планами Україна-НАТО в рамках Плану дій Україна-НАТО, сучасного стану і перспектив реформування оборонного і безпекового секторів нашої держави. У ході засідання глава українського зовнішньополітичного відомства висловив задоволення станом практичної співпраці між Україною та НАТО в рамках реалізації щорічних Цільових планів Україна-НАТО та проектів, спрямованих на вирішення важливих для України проблем у соціальній, економічній та науковій сферах.

21 травня 2007 року делегація Міністерства оборони України взяла участь у щорічних консультаціях у штаб-квартирі Альянсу, присвячених участі нашої держави у Процесі планування та оцінки сил (ППОС) в рамках програми НАТО „Партнерство заради миру”. Було розглянуто підсумковий документ щодо результатів участі України у ППОС.

14 червня 2007 року у штаб-квартирі НАТО делегація України на чолі з міністром оборони Анатолієм Гриценком взяла участь у щорічних засіданнях Комісії Україна-НАТО та Ради євроатлантичного партнерства на рівні міністрів оборони. Під час засідання Комісії Україна-НАТО розглядалися питання реформування оборонного та безпекового секторів України, а також її участі в операціях з підтримання миру під проводом НАТО.

У травні та листопаді 2007 року проведені засідання Військового комітету Україна – НАТО на рівні начальників генеральних штабів, під час яких розглядалися питання підвищення оперативних спроможностей та трансформаційних можливостей ЗС України у контексті виконання заходів Державної програми розвитку ЗС України на 2006-2011 роки.

У вересні 2007 року в м. Києві проведено засідання Робочої групи Військового комітету з питань співробітництва у форматі Ради євроатлантичного співробітництва (26 країн-членів НАТО та 23 країни-партнери ПЗМ).

7 грудня 2007 року у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі відбулося засідання Комісії Україна-НАТО (КУН) на рівні міністрів закордонних справ. За результатами засідання Комісії Україна-НАТО було прийнято Спільну заяву міністрів закордонних справ. В документі, зокрема, відзначено важливість відносин Особливого партнерства Україна-НАТО для безпеки та стабільності всього євроатлантичного простору. Міністри дали високу оцінку прогресу, досягнутого Україною, а також обговорили

пріоритети зовнішньої та безпекової політики України, перспективи розвитку відносин Україна-НАТО, виконання Плану дій Україна-НАТО та стан співробітництва в рамках Інтенсифікованого діалогу між Україною та НАТО з питань членства та відповідних реформ.

Було підкреслено налаштованість Альянсу і надалі використовувати такі механізми співпраці, як Інтенсифікований діалог, Комісія Україна-НАТО та інші, з метою підвищення рівня практичного співробітництва. Міністри наголосили на готовності продовжувати активну підтримку євроатлантичних устремлінь України. Остаточне рішення Альянсу з цих питань залежатиме від ступеня готовності самої України просуватись на шляху євроатлантичної інтеграції.

11 грудня 2007 року у штаб-квартирі НАТО делегація України на чолі з заступником міністра оборони В.Марі взяла участь у засіданні Економічного комітету НАТО з Україною. Захід проведено у контексті співробітництва України з НАТО з питань подолання негативних наслідків воєнної реформи. Сторони обмінялися думками стосовно поточного стану цієї роботи та перспектив її розширення з огляду на процеси скорочення Збройних Сил України. Зокрема, в НАТО розглядаються плани подальшого надання допомоги у перепідготовці українських військовослужбовців, що звільняються, через мережу спеціалізованих курсів, яка діє на території України, а також через роботу Центру соціальної адаптації військовослужбовців, що працює на базі Національного університету у м.Хмельницькому. При цьому акцент робиться на працевлаштуванні після отримання додаткової підготовки. Ще однією перспективною формою співпраці є експертна дорадча допомога країн Альянсу на двосторонній основі. Результати засідання стануть підґрунтям для національних рішень країн НАТО та Економічного комітету Альянсу щодо допомоги Україні у наступному році.

12 грудня 2007 року у штаб-квартирі НАТО відбулось засідання Спільної робочої групи Україна-НАТО з питань воєнної реформи (СРГ ВР) у форматі „ключової групи”. У ході засідання були обговорені, зокрема, поточний стан реалізації Програми СРГ ВР з питань професійної підготовки цивільного персоналу безпекових і оборонних структур України; проект Плану заходів на 2008 рік у рамках Робочої програми СРГ ВР на 2007-2008 рр.; прогрес та плани на 2008 рік діяльності Мережі партнерства Україна-НАТО щодо підвищення обізнаності громадянського суспільства. У ході засідання українська сторона також презентувала Білу книгу «Огляд діяльності сектору національної безпеки в Україні».

Загалом **2008 рік** для взаємин України з Альянсом стає знаковим. **По-перше**, в квітні на Бухарестському саміті відбулася «генеральна репетиція» України щодо приєднання до ПДЧ. Оцінюючи стан справ і результати саміту для України, Президент України В.Ющенко відмітив: «Вітаємо рішення провести у грудні 2008 року засідання Північноатлантичної ради на рівні міністрів закордонних справ, присвячене оцінці прогресу нашої держави щодо ПДЧ. Впевнений, що на цьому засіданні Україну буде запрошено до ПДЧ»¹.

На його переконання, заява з боку Альянсу про політику відкритих дверей щодо України підтверджує принципи єдиного та неподільного безпекового простору, до якого, безумовно, входить Україна.

Керівництво України розцінило рішення Північноатлантичної ради як потужний імпульс, завдяки якому буде прискорено проведення внутрішніх реформ на шляху європейської і євроатлантичної інтеграції.

По-друге, 1 квітня затверджений Цільовий план Україна-НАТО на 2008 рік — надзвичайно амбітний і конкретний, організація виконання якого значно вища, ніж попередніх Цільових планів.

По-третє, серпневі події 2008 року на грузино-осетинському напрямку і позиція Росії щодо припинення конфлікту суттєво вплинули на стан громадської думки в Україні стосовно євроатлантичних намірів.

* * *

Як уже наголошувалось, рішення про запрошення України до Інтенсифікованого діалогу з НАТО із питань набуття членства було прийняте **21 квітня 2005 року** у Вільнюсі, де проходило засідання Комісії «Україна-НАТО»².

Початок Інтенсифікованого діалогу між Україною та НАТО є важливим етапом на шляху України до повноправного вступу в Альянс.

Відносини України з Альянсом набувають принципово нового виміру — початку повномасштабної підготовки до членства в НАТО, яке забезпечить українському народу оптимальний варіант його безпеки в умовах нових викликів глобалізації та асиметричних загроз.

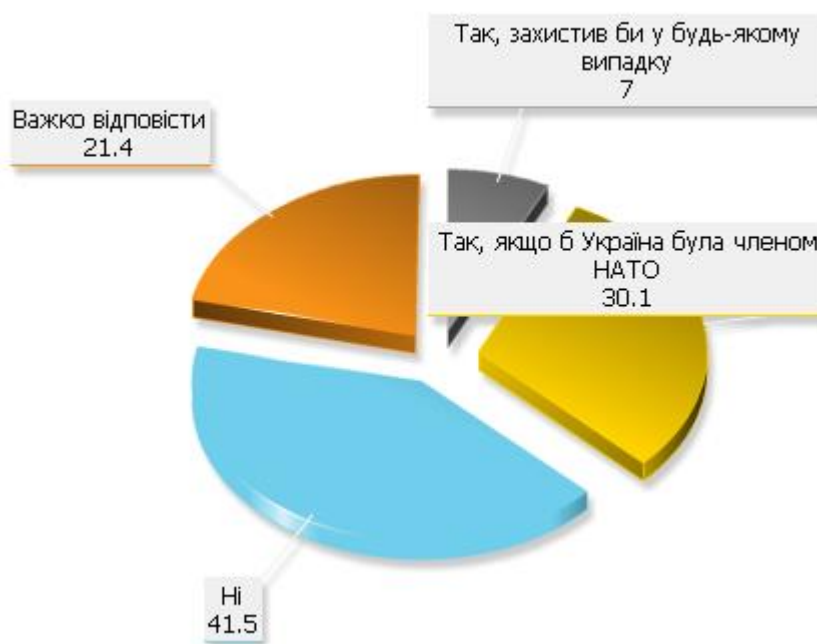
Показовими є результати дослідження проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 19 по 26 жовтня 2006

¹ http://www.pravda.com.ua/news_print/2008/4/4/74138.htm

² Україна-НАТО в запитаннях і відповідях: Науково-популярне видання. — Черкаси: «Відлуння-Плюс», 2006. — С. 44-45.

року в усіх регіонах України¹. Опитано 2006 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки – 2,3%.

Респондентам пропонувалося відповісти на запитання: «*Чи захистив би НАТО Україну в разі агресії або загрози агресії з боку іноземної країни?*»

Так, захистив би у будь-якому випадку	Так, якщо б Україна була членом НАТО	Ні	Важко відповісти
7.0	30.1	41.5	21.4

У рамках Інтенсифікованого діалогу Україна спільно з НАТО визначає першочергові пріоритети, в яких здійснюється співпраця для втілення в життя необхідних реформ. Насамперед ідеться про зміцнення демократичних інституцій в Україні, поглиблення політичного діалогу, активізацію реформ структур сектора безпеки й оборони, поліпшення інформаційного забезпечення громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України, подолання негативних наслідків соціально-економічних перетворень. Інтенсифікований діалог між Україною і НАТО відбувається

¹ Інтернет-джерело: http://www.razumkov.org.ua/poll.php?poll_id=121

в межах Плану дій Україна – НАТО. Він охоплює увесь спектр політичних, військових, фінансових питань, а також питань безпеки, пов'язаних із можливим вступом України до НАТО. Це чіткий сигнал з боку країн-членів Альянсу про підтримку прагнень України інтегруватися до євроатлантичних структур.

Успішна реалізація вказаних реформ наблизитиме Україну до побудови демократичної, правової, соціальної держави та дозволить приєднатися до Плану дій щодо розширення НАТО в найближчій перспективі.

Конкретним кроком стосовно цього є указ Президента України від 22 травня 2006 р., яким затверджено Положення про Міжвідомчу комісію з питань підготовки України до вступу в НАТО (як консультативний дорадчий орган при Президентові).

Слід відмітити особливість того, що майбутні члени НАТО мають відповідати базовим принципам, втіленим у Північноатлантичному договорі, таким, як демократія, свобода особи та іншим відповідним положенням, викладеним у преамбулі до Договору. *Від країн-претендентів очікується, що вони будуть:*

- а) розв'язувати міжнародні суперечки мирним шляхом;
- б) демонструвати відданість принципам верховенства права та прав людини;
- в) вирішувати мирним шляхом міжетнічні конфлікти й зовнішні територіальні суперечки, спірні питання внутрішньої юрисдикції, відповідно до принципів ОБСЄ та з метою прагнення до встановлення добросусідських відносин;
- г) встановлювати належний демократичний і цивільний контроль над своїми збройними силами;
- д) утримуватися від загрози силою чи застосування сили будь-яким чином, що не відповідає цілям ООН;

е) сприяти розвитку мирних і дружніх міжнародних відносин шляхом зміцнення своїх вільних інституцій та завдяки сприянню зміцненню стабільності й благополуччя;

є) продовжувати надавати цілковиту підтримку та брати участь у роботі Ради євроатлантичного партнерства, в програмі «Партнерство заради миру» та розвитку співробітництва з країнами-партнерами, що не є членами НАТО;

ж) демонструвати відданість справі зміцнення стабільності та благополуччя через дотримання принципів економічної свободи, соціальної справедливості й відповідальності за охорону довкілля;

з) робити свій внесок військового характеру в колективну оборону та у виконання нових завдань, що постають перед Альянсом, а також будуть готові взяти на себе зобов'язання щодо поступового удосконалення своєї обороноздатності;

і) належним чином брати участь у роботі установ НАТО;

й) прагнути до здійснення стандартизації та досягнення оперативної сумісності;

к) створювати через національну програму необхідну структуру з питань планування та виконання таких оборонних бюджетів, які б відповідали визначеним пріоритетам у сфері оборони й передбачали б відповідні схеми навчання для ознайомлення персоналу з існуючими в НАТО практикою та процедурами з метою підготовки до можливої в майбутньому участі в роботі структур Альянсу;

л) знайомитися з належними правовими механізмами і угодами, якими керується НАТО для забезпечення співробітництва у своїй структурі та формальним юридичним процесом, що передуює членству¹.

Після завершення належних процедур нові члени приєднуються до Північноатлантичного договору. Отримавши запрошення, нові члени мають приєднатися до цілої низки угод.

¹ Україна-НАТО в запитаннях і відповідях: Науково-популярне видання. — Черкаси: «Відлуння-Плюс», 2006. — С. 52-53.

Важливо пам'ятати, що країна-претендент для набуття повноправного членства в НАТО має пройти ряд етапів¹.

Так, згідно зі Статтею 10 Північноатлантичного договору, «Сторони можуть, за одностайної згоди, запросити будь-яку іншу європейську державу, яка спроможна втілювати в життя принципи цього Договору і робити свій внесок у безпеку північноатлантичного регіону, приєднатись до цього Договору», після проходження таких етапів, як:

I. Консультаційний етап. На цьому етапі відбувається інтенсивний індивідуальний діалог із зацікавленими країнами-партнерами. Зустрічі в межах цього діалогу допомагають країні-партнеру вивчити деталі роботи Альянсу, а НАТО має змогу детально вивчити внутрішню ситуацію в країні-претенденті та її відносини з країнами-сусідами (зокрема, на предмет відсутності між ними нерозв'язаних територіальних суперечок). Паралельно військове керівництво НАТО проводить аналіз відповідних військових факторів у зацікавленій у членстві в НАТО країні.

II. Переговорний етап. Включає запрошення країни-претендента розпочати переговори про вступ до НАТО, самі переговори та надсилання країною-кандидатом листа про наміри, в якому підтверджено взяті на себе під час переговорів зобов'язання.

III. Ратифікаційний етап розпочинається підписанням Протоколу про приєднання до Північноатлантичного договору й закінчується ратифікацією Протоколу в країнах-членах Альянсу та країні-кандидаті.

IV. Імплементацийний етап розпочинається із процесу передання країною-кандидатом документів про вступ до Північноатлантичного договору на збереження до США. Країни-кандидати стають офіційними членами Альянсу.

Щоб допомогти бажаним країнам підготуватися до вступу в НАТО, в 1999 році було розроблено та ухвалено План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ).

¹ Україна-НАТО в запитаннях і відповідях: Науково-популярне видання. — Черкаси: «Відлуння-Плюс», 2006. — С. 53-55.

ПДЧ будується на основі Інтенсифікованого діалогу щодо членства. Цей діалог передбачає запровадження Програми заходів, спрямованих на сприяння країнам-претендентам у їхній підготовці до можливого майбутнього вступу в НАТО як членів Альянсу. Вироблення остаточних рішень щодо запровадження заходів залишається за країнами-претендентами. У цій Програмі претендентам пропонують перелік заходів, з якого вони можуть вибрати ті, що, на їхню думку, є найціннішими з погляду сприяння їхній підготовці.

Будь-яке рішення щодо запрошення країни-претендента розпочати з Альянсом переговори стосовно приєднання до НАТО приймають у кожному конкретному випадку країни-члени НАТО згідно з параграфом 8 Декларації Мадридського саміту та з Декларацією Вашингтонського саміту.

Участь у Плані дій щодо членства в НАТО має відбуватися на основі самодиференціації і не означає існування ані будь-якого часового розкладу щодо прийняття таких рішень, ані будь-якої гарантії членства.

ПДЧ в жодному разі не можна вважати переліком критеріїв для набуття членства в НАТО.

План дій щодо членства в НАТО складається з п'яти розділів, а саме:

1. Політичні та економічні питання.
2. Оборона/військові питання.
3. Питання ресурсів.
4. Питання безпеки.
5. Правові питання.

У кожному з розділів ПДЧ визначено питання, які можуть бути предметом обговорення (список не є вичерпним), та висвітлено механізми, за допомогою яких можна якнайкраще здійснювати підготовку до можливого отримання членства.

Перелік питань, визначених для обговорення, не становить собою набір критеріїв для отримання членства; він розрахований на те, щоб

охопити всі ті проблеми, які визначають для себе самі країни-претенденти як питання, котрі вони бажають розглянути.

Від кожної країни-претендента вимагається розробити річну національну програму підготовчої діяльності до можливого майбутнього членства з визначенням завдань і цілей підготовки, де б містилася конкретна інформація щодо заходів, які вживаються, органів, які відповідають за впровадження цих заходів; там, де це доцільно — графік роботи щодо конкретних аспектів такої підготовки. Програма формуватиме основу, за допомогою якої з боку Альянсу можна буде простежити прогрес, досягнутий країнами-претендентами для забезпечення зворотного зв'язку.

Зворотний зв'язок і поради з питань Плану дій щодо членства в НАТО забезпечують за допомогою механізмів, у основі яких лежать формули, що діють на сьогодні для країн-партнерів, а саме:

- а) зустрічі за формулою 26+1;
- б) семінари в межах Групи НАТО.

Останні проводять з метою обговорення окремих питань з Плану щодо членства в НАТО. Країни-претенденти мають подавати письмові заяви на проведення семінарів помічнику Генерального секретаря (або його особистому помічнику), який несе відповідальність за впровадження Плану дій щодо членства в НАТО та за розробку календарного плану зустрічей під загальним керівництвом і за координацією Політичного комітету високого рівня (або в його розширеному складі).

Щороку Альянс готує звіт для окремих країн-претендентів, у якому викладаються досягнення цих країн у виконанні щорічних національних програм. Цей документ подають для обговорення на зустрічі Північноатлантичної Ради з країною-претендентом. За вже сформованою традицією делегації країн-претендентів очолює міністр закордонних справ або міністр оборони. Результати цих переговорів закріплюють у загальній доповіді по ПДЧ, яку виносять на міністерські сесії НАТО.

Враховуючи гостроту питання щодо вступу України в Альянс, слід звернути увагу на діюче національне законодавство.

Деякі громадяни вважають, що вступ незалежної держави Україна до військово-політичного альянсу НАТО неможливий, бо відповідно до чинної Конституції Україна є нейтральною державою. Проте ні в тексті Конституції України від 28 червня 1996 року, ні в зміненому варіанті, що діє з 1 січня 2006 року, немає положень про нейтралітет України¹.

Чому ж у свідомості багатьох українських громадян міцно закріпилося судження про позаблоковий, нейтральний статус нашої держави?

В першу чергу тому, що цю тезу було проголошено в Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Дійсно, у розділі IX Декларації вказано: „Українська РСР урочисто проголошує про свій намір стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не бере участі у військових блоках і дотримується трьох неядерних принципів: не приймати, не виробляти і не набувати ядерної зброї”.

Але не можна не брати до уваги такі обставини:

- Українська Радянська Соціалістична Республіка вже давно не існує;

- зазначене формулювання з юридичного погляду не означало законодавчого закріплення за Україною статусу постійного нейтралітету, оскільки в Декларації проголошено лише намір стати в майбутньому нейтральною державою.

Стосовно волевиявлення українського народу на референдумі 1 грудня 1991 року, то відповідно до постанови Верховної Ради України від 11 жовтня 1991 р. № 1660-ХІІ „Про проведення всеукраїнського референдуму в питанні про проголошення незалежності України” до бюлетеня для таємного голосування був включений текст Акту проголошення незалежності України (а не Декларації про державний суверенітет). Саме Акт проголошення незалежності, а не Декларація, згадується й у Преамбулі Конституції: „Верховна Рада приймає цю Конституцію, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням”.

¹ Україна-НАТО в запитаннях і відповідях: Науково-популярне видання. — Черкаси: «Відлуння-Плюс», 2006. — С. 37-39.

Крім того, необхідно звернути увагу на класичний зміст деяких юридичних термінів — ні „декларація“, ні „референдум“ не мають обов'язкової сили. Це також стосується і терміну „преамбула“, в який зазвичай викладають принципів положення, спонукальні мотиви, цілі видання відповідного акту. Преамбула містить „норми-цілі“ й „норми-принципи“, що не мають безпосередньої юридичної сили.

Чому ж майже всі положення Декларації про державний суверенітет України увійшли до тексту Конституції, а положення, які б у прямій постановці визначали нейтралітет або, навпаки, участь у військових блоках як засіб досягнення національної безпеки, або як форму існування України в системі міжнародних відносин, — ні?

Пояснення дуже просте. Декларацію було прийнято у 1990 році, а Конституцію — у 1996. Давайте подумки перенесемося у 1990 рік. Фактично закінчилася „холодна війна“. Однак у свідомості більшості громадян, та й політиків (у тому числі депутатів Верховної Ради) усе ще зберігався сформований за багато десятиліть конфронтації стереотип про біполярний політичний устрій світу. Тим більше, що ще існували й СРСР, і Організація Варшавського договору.

Згадаємо атмосферу демократичної ейфорії та романтизму, піднесення національної самосвідомості, надії на те, що із закінченням протистояння двох ідеологічних систем у світі більше немає непереборних протиріч, а значить і причин для глобального протистояння, що настає той час, коли війни йдуть у минуле. Тому цілком природним було прагнення відзначити миролюбний характер нової, незалежної України, держави, що відроджується.

З 1990 по 1996 рік відбулися події, які не могли не вплинути на прийняття рішень, що визначили подальшу долю української держави.

Пригадаємо деякі з них:

- **1 липня 1991 року** — підписання Протоколу про повне припинення дії Організації Варшавського договору;

- **24 серпня 1991 року** — прийняття Акту про проголошення незалежності України;

- **грудень 1991 року** — фактична денонсація договору про утворення СРСР. Утворення СНД;

- **грудень 1991 року** — створення Ради північноатлантичного співробітництва (РПАС);

- **1992 рік** — вступ України до РПАС;

- **1992 рік** — початок громадянської війни на території колишньої СФРЮ (Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія);

- **7 лютого 1992 року** — підписання Договору про Європейський Союз (набрав чинності з 1 листопада 1993 року). Фактично це не що інше, як утворення ще одного полюсу політичної й економічної сили у світі, до того ж у безпосередній близькості від України;

- **січень 1994 року** — керівники урядів і держав-членів НАТО заявили про те, що вони очікують і вітатимуть розширення НАТО за рахунок демократичних держав Центральної та Східної Європи;

- **5 грудня 1994 року** — підписання Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку із приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. (Фактична відмова України від статусу ядерної держави в обмін на гарантії безпеки з боку США, Росії, Великобританії, пізніше — Франції і Китаю.)

Крім того, до середини 90-х років Україна накопичувала деякий досвід усвідомлення себе як дійсно незалежної держави, в якій є свої національні геополітичні інтереси, загрози цим інтересам, оцінила можливі напрями, варіанти і способи реалізації власної зовнішньої політики.

Така ситуація склалася до 1996 року. І безсумнівно, включення в Конституцію прямого положення про нейтральний, позаблоковий статус України:

а) обмежувало б можливості держави надійно забезпечувати національну безпеку у світі, який змінюється, тим більше, що реальний нейтралітет вимагає величезних військових витрат, непосильних для нашої економіки;

б) було б неадекватне реальному геополітичному положенню України.

Київ хоче відігравати активнішу роль в європейській політиці, не залишатися осторонь як від нового розширення блоку, так і від зміцнення його співробітництва з Росією. Крім того, своїми діями наша країна дала однозначно зрозуміти, що порівняно з минулим курс на євроатлантичну інтеграцію перетворюється на головну домінанту зовнішньої політики України.

ГЛАВА III. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Формування нормативно-правової бази відносин Україна-НАТО

Будуючи відносини з Північноатлантичним альянсом, Україна пройшла шлях від Хартії про особливе партнерство, підписаної 9 липня 1997 року в Мадриді, через План дій, схвалений 22 листопада 2002 року у Празі, в рамках якого реалізується щорічний Цільовий план Україна-НАТО, до Інтенсифікованого діалогу з НАТО з питань набуття членства та відповідних реформ, який було започатковано 21 квітня 2005 року у Вільнюсі, в рамках якого розглядається повний діапазон політичних, військових і фінансових питань, пов'язаних з членством в Альянсі.

Хартія про особливе партнерство є основним політичним документом, який регулює відносини між Україною та Організацією Північноатлантичного договору (НАТО). Хартією визначено, що співпраця між Україною та Організацією Північноатлантичного договору і її державами-членами спрямована на зміцнення стабільності в Європі та безпеки всіх держав в Європі без відновлення ліній розподілу. Підписуючи

Хартію, Україна та НАТО беруть на себе зобов'язання у подальшому розширити та посилити своє співробітництво, розвивати особливе та ефективне партнерство, яке сприятиме забезпеченню більшої стабільності та спільних демократичних цінностей в Центрально-Східній Європі.

Хартією визначені принципи, на яких будується розвиток відносин між Україною та НАТО, а також зобов'язання обох сторін:

- визнавати, що безпека всіх держав у регіоні ОБСЄ є неподільною, що жодна країна не може будувати свою безпеку за рахунок безпеки іншої країни, та що жодна країна не може розглядати жодну частину регіону ОБСЄ як сферу свого впливу;

- утримуватися від загрози силою або використання сили проти будь-якої держави будь-яким чином, не сумісним з принципами Статуту ООН або Гельсінкського заключного акта, якими керуються країни-учасниці;

- визнавати невід'ємне право всіх держав вільно обирати та застосовувати власні засоби забезпечення безпеки, а також право свободи вибору або зміни своїх засобів забезпечення безпеки, включаючи союзницькі договори, у міру їх еволюції;

- поважати суверенітет, територіальну цілісність та політичну незалежність всіх інших держав, непорушність кордонів та розвиток добросусідських відносин;

- визнавати верховенство права, зміцнювати демократію, політичний плюралізм та ринкову економіку;

- визнавати права людини та права осіб, що належать до національних меншин;

- запобігати конфліктам та врегульовувати спори мирними засобами у відповідності до принципів ООН та ОБСЄ.

В рамках Хартії Україна підтверджує свою рішучість продовжувати військову реформу, зміцнювати демократичний і цивільний контроль над збройними силами, підвищувати їхню оперативно-технічну сумісність зі збройними силами НАТО та країн-партнерів. НАТО в свою чергу підтверджує свою підтримку зусиллям України у цих галузях.

Окрім питань загальнонаціональної безпеки, Хартією покладено на Україну зобов'язання щодо забезпечення повної підтримки діяльності Центру інформації та документації НАТО, який заснований в Україні для поліпшення обопільної обізнаності та розуміння, у відповідності з Меморандумом про взаєморозуміння між урядом України та НАТО, підписаним у Києві 7 травня 1997 р.

Для реалізації основних положень Хартії, а також з метою забезпечення постійного співробітництва з НАТО та участі у Раді Євроатлантичного Партнерства 4 грудня 1997 року було засновано Місію України при НАТО як закордонну дипломатичну установу України зі статусом представництва України при міжнародній організації з розташуванням у м. Брюсселі.

Положенням визначені основні завдання Місії:

- забезпечення реалізації державної політики України щодо співробітництва з НАТО;

- представництво України при НАТО, її органах та підтримання з цією Організацією офіційних відносин;
- забезпечення постійних контактів з політичними і військовими структурами НАТО, представництво України в РЄАП та її органах;
- участь у роботі органів РЄАП, Програми НАТО “Партнерство заради миру”, Комісії Україна-НАТО та інших спільних органів.

Структура Місії складається з політичної та оборонної секцій і військового представництва. Фінансування та організаційне забезпечення Місії здійснює Міністерство закордонних справ України.

22 листопада 2000 року під час Празького засідання Комісії Україна-НАТО на розвиток Хартії про особливе партнерство було ухвалено політичний документ “Україна - НАТО - План дій”, розроблений відповідно до рішення Комісії Україна - НАТО з метою поглиблення й розширення відносин Україна - НАТО. Він відображає Стратегію відносин України з Організацією Північноатлантичного договору і базується на Хартії про особливе партнерство, яка залишається основою відносин Україна-НАТО.

Метою Плану дій є чітке визначення стратегічних цілей і пріоритетів України для досягнення її мети щодо повної інтеграції у євроатлантичні структури безпеки та для створення стратегічних рамок для існуючого і майбутнього співробітництва Україна - НАТО відповідно до Хартії.

Планом визначено принципи та цілі у пріоритетних сферах діяльності:

- сфері внутрішньої і зовнішньої політики, політики у галузі безпеки, економічних та інформаційних питань;
- питаннях безпеки і оборони, військових питаннях, в тому числі співробітництва з НАТО, ресурсному забезпеченні;
- захисті і безпеці інформації;
- правових питаннях.

Планом дій визначено механізми імплементації, де вказано, що для досягнення принципів і цілей, викладених в ньому, Україна щорічно розроблятиме та надаватиме власний проект Цільового плану, в якому визначатиме конкретні заходи – внутрішні, виконання яких покладається на центральні органи виконавчої влади, та спільні Україна-НАТО,

реалізація яких відбувається за сприяння Північноатлантичного альянсу, – та терміни їх виконання протягом поточного року.

Цільові плани дій приймаються щорічно починаючи з 2003 р. з метою дальшої реалізації положень Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору, виконання Плану дій Україна - НАТО, а також зобов'язань України як держави-учасниці Програми “Партнерство заради миру”. Цільовий план Україна - НАТО формується на підставі пропозицій органів виконавчої влади.

Цільовий план визначає завдання та формує конкретні заходи, обов'язкові до виконання в різних сферах.

Зважаючи на те, що, відповідно до Плану дій та Цільових планів, кінцевою метою є повна євроатлантична інтеграція України, Цільовий план визначає стратегічні й середньострокові цілі й пріоритети України на шляху до поставленої мети. Він складається зі вступу і п'яти розділів: політичні і економічні питання, питання безпеки і оборони та військові питання, захист і безпека інформації, правові питання, механізми імплементації. В кожному з розділів визначаються основні принципи, на яких базуватиметься політика України у конкретній галузі, та цілі, що мають бути досягнуті з метою наближення держави до стандартів країн-членів Альянсу.

Отже, Цільовий план є важливим інструментом діяльності уряду України, що спрямований на активізацію реформ у конкретних галузях із задіянням відповідних можливостей та механізму співробітництва України з НАТО*.

Загалом правові питання щодо співпраці України з організацією Північноатлантичного альянсу будуються на принципі перегляду чинного законодавства України для визначення відповідності правилам і нормам НАТО. Враховуючи зазначені документи, основними цілями щодо формування відповідного законодавства починаючи з 2003 року були:

- перегляд законів і підзаконних актів та міжнародних договорів для спрощення надання Україні допомоги з боку НАТО або держав-членів в усіх видах співробітництва України з НАТО, як на урядовому, так і на неурядовому рівнях;

* Характер, структура і основні результати виконання щорічних Цільових планів детально висвітлені у підрозділі 3.3.

- забезпечення повної імплементації угод між Україною і НАТО, включаючи Угоду про безпеку, Угоду між державами-учасницями Північноатлантичного договору та іншими державами, які беруть участь у Програмі “Партнерство заради миру”, щодо статусу їх збройних сил, Меморандум про взаєморозуміння про забезпечення підтримки операцій НАТО з боку України і запланований Меморандум про взаєморозуміння щодо стратегічних авіап перевезень;

- вдосконалення законодавства України у сфері регулювання промислового виробництва, пов'язаного з обороною, з метою його наближення до норм і стандартів НАТО (права власності, захист інформації з обмеженим доступом, державні гарантії виробникам і підрядникам, умови іноземних інвестицій в ОПК, фінансування проектів, законодавство та процедури експортного контролю);

- створення правової та організаційної бази співробітництва між Україною і НАТО у галузі озброєнь, оборонних досліджень і технологій.

Протягом всього періоду співпраці Україна постійно підтверджувала свою готовність до повного членства в НАТО, виконуючи всі взяті на себе зобов'язання та беручи участь у спільних проектах.

Новим витком у відношеннях України-НАТО стало отримання запрошення приєднатися до так званого Інтенсифікованого діалогу. Рішення про запрошення України до Інтенсифікованого діалогу з НАТО, який охоплюватиме питання членства та програми широкомасштабних реформ, що мають забезпечити зближення нашої держави з Альянсом, було прийняте 21 квітня 2005 року на засіданні Комісії Україна-НАТО на рівні міністрів закордонних справ, зважаючи на проведення в Україні глибоких демократизаційних реформ у соціально-політичній, економічній та військовій сферах. На цьому засіданні Україна та НАТО також домовилися започаткувати ряд нових ініціатив з метою поглиблення співробітництва у контексті та на підтримку пріоритетів у проведенні реформ в Україні. Ці нові ініціативи вміщені в спільному документі під назвою “Поглиблення співпраці Україна – НАТО: короткотермінові заходи”, підготовленому на основі пропозицій України та держав-членів Альянсу.

Інтенсифікований діалог передбачає періодичні зустрічі з Північноатлантичною радою на рівні послів, групою експертів Міжнародного секретаріату НАТО та, у разі запиту країни-учасниці, з

іншими органами НАТО. Але це не веде до будь-яких зобов'язань з боку НАТО щодо прийняття рішення відносно членства держави-партнера в НАТО на будь-якому етапі. Засідання в рамках Інтенсифікованого діалогу охоплюють широке коло політичних, військових, фінансових та безпекових питань, пов'язаних з питаннями членства в НАТО. Вони спрямовані на те, щоб дати можливість країнам, які претендують на членство, роз'яснити реальний зміст їх намірів та надати додаткову інформацію з відповідної проблематики.

Протягом 2006-2007 років на засіданнях Комісії Україна-НАТО, під час неформальних консультацій, робочих груп тощо Україна постійно підтверджувала спрямування свого курсу на євроатлантичну інтеграцію. 9 липня 2007 року у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі відбулося спеціальне засідання Комісії Україна-НАТО на рівні послів, присвячене 10-й річниці підписання Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО, на якому було підтверджено незмінність євроатлантичного курсу України, спрямованого на досягнення її стратегічної мети – повноправного членства в Альянсі. На користь цього говорить те, що Україна на сьогодні є єдиною країною-партнером, яка бере участь у всіх поточних операціях під проводом НАТО.

Під час засідання було визначено, що створені дієві механізми співпраці між Україною та НАТО протягом десяти років зміцнили безпеку на євроатлантичному просторі, а запровадження Плану дій Україна - НАТО в 2002 році та розпочатий у 2005 році Інтенсифікований діалог з питань членства та відповідних реформ стали інструментами сприяння прогресу України на шляху досягнення євроатлантичних стандартів.

Внутрішні нормативно-правові документи України щодо регулювання процесу євроатлантичної інтеграції

Важливе значення для забезпечення ефективного процесу євроатлантичної інтеграції мають прийняті у 1998, 2001 та 2004 роках державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України для підвищення ефективності співробітництва України з НАТО та з метою дальшої реалізації положень Хартії про

особливе партнерство між Україною і Організацією Північноатлантичного договору.

Враховуючи те, що стратегічною метою України є повномасштабна інтеграція до європейських та євроатлантичних структур та повноправна участь у системі загальноєвропейської безпеки, держава спрямовує свою діяльність на розвиток конструктивного співробітництва з існуючими на європейському континенті структурами безпеки - Організацією Північноатлантичного договору, Європейським Союзом, Західноєвропейським Союзом, Радою євроатлантичного партнерства, Організацією з питань безпеки та співробітництва в Європі та Радою Європи. В цьому контексті Україна розглядає НАТО як найбільш ефективну структуру колективної безпеки в Європі і вагому складову системи загальноєвропейської безпеки.

Зазначеними державними програмами виділено пріоритетні сфери співробітництва, визначена мета, механізми та напрями співробітництва, відповідальні у кожній з галузей та сфер діяльності.

Важливим кроком стала розробка і прийняття Державної програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки.

Державна програма на 2004-2007 роки поєднала в собі прагнення України до інтеграції в ЄС та НАТО і була розроблена з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері європейської і євроатлантичної інтеграції, широкої і постійної громадської підтримки цієї політики, створення передумов для поглиблення і розширення відносин України з Європейським Союзом та Організацією Північноатлантичного договору.

Державна програма з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України складається з трьох документів:

- Державна програма підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки;**
- Державна програма інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2004-2007 роки;**
- Державна програма інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки.**

Прийняття Державної програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки було обумовлено необхідністю створення цілісної ефективної системи підготовки висококваліфікованих управлінців, удосконалення професійної підготовки фахівців з метою формування кадрового потенціалу для забезпечення реалізації державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, створення передумов для набуття Україною членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Метою програми є забезпечення потреб органів державної влади та органів місцевого самоврядування у фахівцях з високим рівнем професіоналізму, здатних компетентно і відповідально на державному, регіональному та місцевому рівнях виконувати завдання щодо реалізації стратегії інтеграції України до ЄС та НАТО. Відповідно основними завданнями стали: визначення рівня кадрового забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування фахівцями з питань європейської та євроатлантичної інтеграції; визначення мережі навчальних закладів, структури та обсягів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції; створення ефективного механізму функціонування системи кадрового забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Успішне виконання Програми протягом зазначеного терміну повинне забезпечити створення ефективної системи підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації фахівців з питань європейської та євроатлантичної інтеграції для задоволення потреб органів державної влади, органів місцевого самоврядування; підвищення ефективності роботи органів державної влади, органів місцевого самоврядування з реалізації стратегічних документів щодо інтеграції України до Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору; створення додаткових передумов для входження України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий, науковий, освітній та культурний простір.

Державна програма інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки розроблена з урахуванням того важливого значення, яке набуває активізація

інформування громадськості про цілі, перспективи, здобутки та актуальні питання євроатлантичної інтеграції України, про діяльність щодо реалізації стратегічного курсу України на вступ до Організації Північноатлантичного договору та оприлюднення об'єктивної інформації про діяльність НАТО.

Метою Програми є:

- підвищення рівня інформованості громадян України про євроатлантичні інтеграційні процеси, НАТО та її розвиток, переваги членства в цій організації, напрями, стан та перспективи співробітництва України з НАТО;

- підвищення рівня обізнаності молоді щодо євроатлантичної інтеграції України;

- залучення громадян, громадських і політичних діячів України, представників НАТО та держав - членів НАТО до обговорення актуальних питань, напрямів, організаційних форм співробітництва України з НАТО;

- забезпечення підтримки державної політики євроатлантичної інтеграції громадянами України.

Успішне виконання Програми протягом установленого періоду повинне забезпечити:

- реалізацію державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції;

- одержання громадянами України об'єктивної інформації про євроатлантичні інтеграційні процеси, цілі, принципи та основні напрями діяльності НАТО, переваги членства в цій організації, стан та перспективи євроатлантичної інтеграції України;

- усвідомлення громадянами України значення для національних інтересів реалізації цілей державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції;

- формування широкої громадської підтримки курсу України на євроатлантичну інтеграцію та, зокрема, набуття Україною членства в НАТО.

Важливим етапом на шляху інформування громадськості з питань європейської України стала **Концепція Державної цільової програми з цього приводу на 2008-2011 роки**¹.

У зазначеному документі визначені проблеми, на розв'язання яких спрямована програма.

Однією з основ державної політики інтеграції України до ЄС та формування нової політики ЄС щодо України є інформування населення про історію ЄС, економічне співробітництво з державами-членами, стандарти життя в європейських державах, правовий та соціальний захист населення.

Європейська інтеграція є визначальним чинником як зовнішньої, так і внутрішньої політики держави, зміцнює безпеку та позитивно впливає на відносини України з іншими державами. Реалізація курсу на інтеграцію до ЄС забезпечує гарантії верховенства права, дотримання прав людини, розвиток в Україні громадянського суспільства і демократії, побудову соціально орієнтованої ринкової економіки.

У названій Концепції дається аналіз причин виконання проблем та обґрунтування необхідності її розв'язання.

Відповідно до Державної програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2004 - 2007 роки, затвердженої Указом Президента України від 13 грудня 2003 р. N 1433 "Про державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004 - 2007 роки", вживаються заходи до більш повної обізнаності населення України у питаннях ЄС.

Протягом 2006 та першого півріччя 2007 років за рахунок бюджетних коштів було проведено міжнародний медіафорум "Україна на інформаційній карті світу", медіатури для ознайомлення вітчизняних та іноземних його учасників з інвестиційно-привабливими підприємствами Дніпропетровської, Донецької, Львівської та Одеської областей, соціологічні дослідження, моніторинг інтерактивних голосувань, Інтернет-опитувань з метою виявлення поінформованості населення щодо вступу України до ЄС.

Питання європейської інтеграції України висвітлюються 24 обласними державними телерадіокомпаніями.

¹ Концепція Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008 - 2011 роки // Урядовий портал: <http://www.kmu.gov.ua/kmu>

Проте частка державного сектору телебачення і радіомовлення в телерадіоінформаційному просторі України становить лише 4 відсотки, а решта недержавні телерадіокомпанії, які необхідно залучати до інформування громадськості з питань європейської інтеграції України.

Спостерігається збільшення обсягів випуску друкованої продукції, однак практично немає перекладів сучасних європейських досліджень з питань економіки, філософії, європейського кримінального права та судоустрою. Також існує проблема доступу населення регіонів України до літератури з європейської тематики.

На Інтернет-сторінках органів виконавчої влади та державних періодичних видань створено рубрики з питань європейської інтеграції України.

У центральних та східних областях України інформування громадськості про європейську інтеграцію проводиться шляхом здійснення заходів, спрямованих на популяризацію освітньо-культурних програм та візитів з обміну досвідом. У західних областях переважає інформація про транскордонне співробітництво з відповідними регіонами держав - членів ЄС.

Як свідчать офіційні дані соціологічних опитувань, 89,5 відсотка респондентів цікавить інформація про ЄС, зокрема 45,2 - про наслідки інтеграції України до ЄС, 41,8 - вимоги щодо вступу до ЄС, 35,9 відсотка - здобутки та втрати країн, які стали членами ЄС.

Пріоритетність курсу європейської інтеграції України вимагає суспільної підтримки, тому виникла потреба у розробленні Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008 - 2011 роки.

Метою Програми є подальше підвищення рівня поінформованості громадськості з питань європейської інтеграції України для створення стабільної проєвропейської більшості в українському суспільстві.

Концепція визначила два варіанти розв'язання проблеми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України:

- 1) обмежитися виконанням Державної програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2004 - 2007 роки та рівнем інформування громадськості з питань європейської інтеграції України, який забезпечують громадські організації;
- 2) продовжити та активізувати інформування громадськості шляхом затвердження нової Програми.

Перший варіант не потребує додаткових бюджетних коштів, але може стати опосередкованою демонстрацією зміни євроінтеграційного курсу держави.

Другий варіант забезпечить підтримку вступу України до ЄС переважної більшості населення, однак вимагає додаткових фінансових витрат з державного бюджету.

Шляхи розв'язання проблеми Для досягнення мети Програми необхідно забезпечити:

- координацію та контроль Держкомтелерадіо за роботою з інформування громадськості з питань європейської інтеграції України;
- звітування державних органів про діяльність у зазначеній сфері у засобах масової інформації;
- ведення цілеспрямованої об'єктивної інформаційної кампанії з максимальним використанням можливостей державних органів та потенціалу засобів масової інформації;
- широке залучення громадських організацій до процесу популяризації співробітництва України з ЄС;
- проведення загальнонаціональної громадської дискусії щодо вступу України до ЄС;
- моніторинг виконання Програми Міжвідомчою групою з інформування громадськості та підготовки фахівців з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Виконання Програми дасть змогу:

- створити сприятливе інформаційне середовище, необхідне для послідовного дотримання проголошеного курсу на європейську інтеграцію України;
- підвищити поінформованість громадськості з питань ЄС;
- посилити політичну підтримку ідеї членства України в ЄС;
- активізувати транскордонне співробітництво регіонів України з відповідними регіонами держав - членів ЄС.

За результатами виконання у 2006 році Державної програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2004 - 2007 роки підтримка населення вступу України до ЄС становила майже 40 відсотків. За прогностичними оцінками після виконання Програми

очікується поліпшення рівня поінформованості та відповідно підтримки громадян вступу України до ЄС, а саме: у 2008 році - до 50 відсотків, у 2009 - до 53, у 2010 - до 56, у 2011 - до 60 відсотків.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних та трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми. За попередньою оцінкою Держкомтелерадіо, видатки на фінансування заходів з виконання Програми становитимуть близько 30 млн. гривень.

Програма не потребує створення додаткових матеріально-технічних ресурсів.

Виконання Програми буде забезпечуватися центральними та місцевими органами виконавчої влади, державними засобами масової інформації, а також залучатимуться недержавні засоби масової інформації та громадські організації.

Фінансування Програми здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел.

* * *

Україна, розуміючи важливість та необхідність чіткого визначення не тільки стратегічних цілей і пріоритетів у сфері євроатлантичної інтеграції, але й розробки та практичного впровадження дієвих практичних кроків на цьому шляху, поступово формує відповідну нормативно-правову базу, що повинна забезпечити регулювання процесу євроатлантичної інтеграції з урахуванням національних інтересів держави.

ГЛАВА IV.

ЦІЛЬОВИЙ ПЛАН ДІЙ УКРАЇНА-НАТО НА 2008 РІК – ВАЖЛИВИЙ КРОК НА ШЛЯХУ ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ

Після підписання Президентом України 8 липня 2002 року Указу щодо Стратегії України стосовно Організації Північноатлантичного договору (НАТО) було розроблено проект Плану дій Україна - НАТО (ПД)¹.

22 листопада цього ж року у м.Прага, Чеська Республіка, План дій Україна-НАТО разом з Цільовим планом Україна – НАТО (ЦП) на 2003 рік

¹ План дій та щорічні Цільові плани Україна-НАТО//Джерело:
http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=ua&part=ua-nato&sub=ciloviy_plan

були ухвалені на засіданні Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ.

Метою Плану дій є чітке визначення стратегічних цілей і пріоритетів України на шляху до цілковитої інтеграції в євроатлантичні структури безпеки та забезпечення стратегічних рамок для поточної і майбутньої співпраці. Він також спрямований на поглиблення і розширення відносин між НАТО та Україною і встановлює спільно узгоджені принципи і завдання щодо політичних і економічних питань; питань безпеки, оборони та військових справ; захисту і безпеки інформації; правових питань.

Ухвалення Плану дій в той час, коли Альянс виражав глибоку стурбованість щодо повідомлень про передачу Україною Іраку оснащення для протиповітряної оборони, дозвіл на яке було надано на найвищому рівні, продемонструвало силу прагнення Альянсу розвивати міцні відносини між НАТО і Україною і заохочувати Україну до роботи в напрямі більш тісної євроатлантичної інтеграції. Держави НАТО закликали Україну до активнішого впровадження реформ для зміцнення демократії, верховенства права, прав людини і ринкової економіки. Вони також наголосили на тому, що допомога Україні в трансформуванні її інституцій оборони і безпеки є головним пріоритетом у співпраці між НАТО і Україною.

У рамках Комісії Україна – НАТО з метою підтримки досягнень цілей Плану дій узгоджуються щорічні Цільові плани. Україна сама визначає, в яких заходах вона прагне брати участь спільно з НАТО, а що бажає робити самостійно. КУН контролює виконання цих планів; засідання з оцінки виконання планів відбуваються двічі на рік, а раз на рік готується звіт про результати діяльності.

Планом дій Україна – НАТО визначено стратегічні цілі та пріоритети України для досягнення інтеграції у євроатлантичні структури безпеки, які структуровані за наступними розділами:

1. Політичні і економічні питання.
2. Питання безпеки і оборони / військові питання.
3. Захист і безпека інформації.
4. Правові питання.

У заключному п'ятому розділі містяться механізми імплементації визначених завдань.

Цільовий план Україна - НАТО складається з конкретних заходів, спрямованих на реалізацію відповідних цілей та принципів, викладених у ПД. При цьому структура (кількість та послідовність розділів, напрямів, цілей) обох документів є тотожною.

В частині, що стосується другого розділу – Питання безпеки і оборони /військові питання, — це заходи, пов'язані з реформою у галузі безпеки і оборони.

Цільовий план Україна-НАТО на 2005 рік був схвалений 21 квітня 2005 року під час неформального засідання Комісії Україна-НАТО на рівні міністрів закордонних справ у м.Вільнюс, Литовська Республіка.

Введення в дію відповідного "галузевого" плану Міністерства оборони України щодо виконання заходів ЦП-2005 відбулося 22 червня 2005 року.

З 272 заходів ЦП-2005 до Плану Міністерства оборони України було включено:

- 71 захід (26 %), за реалізацію яких відповідає Міністерство оборони України;
- 68 заходів (25 %), до виконання яких Збройні Сили України залучались в якості співвиконавця.

Аналіз реалізації завдань **Цільовий план Україна-НАТО (ЦП) - 2005** засвідчив, що з 272 заходів ЦП-2005 було виконано — 194 (71%), виконано частково — 49 (18%), не виконано — 23 (8%), перенесено строки виконання — 5 (2%) заходів, 1 захід було скасовано.

Цільовий план Україна-НАТО на 2006 рік був введений в дію Указом Президента України від 07 квітня 2006 року №295/2006.

З 401 заходу ЦП-2006 до Плану Міністерства оборони України було включено 191 захід, з них:

- 123 заходи (64,4 %), за реалізацію яких відповідає Міністерство оборони України;
- 68 заходів (35,6 %), до виконання яких Збройні Сили України залучаються в якості співвиконавця.

Відповідно до визначених у Плані пріоритетів діяльність Збройних Сил України протягом 2006 року спрямовувались на:

- вдосконалення національної системи оборонного планування відповідно до стандартів НАТО;
- досягнення Цілей партнерства шляхом участі у Процесі планування і оцінки сил (РАКР/ППОС);
- наближення законодавчої бази до правового поля країн-членів НАТО, адаптації до стандартів Альянсу та фахової підготовки у відповідних галузях;
- реалізація пілотного проекту Україна - НАТО щодо майбутньої структури ЗС України (зокрема, щодо створення Об'єднаного оперативного командування);
- виконання Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО, програм двостороннього співробітництва з країнами-членами Альянсу та інших заходів в рамках програми ПЗМ;
- створення умов для переходу до професійних Збройних Сил (розвиток контрактної складової);
- мінімізацію негативних наслідків реформування ЗС України (конверсія оборонних об'єктів, утилізація надлишкових боєприпасів, легких озброєнь та стрілецької зброї (ЛОСЗ), соціальні питання, реабілітація територій забруднених внаслідок військової діяльності тощо);
- інформування громадськості про стан співробітництва з Альянсом, а також здійснення заходів воєнної реформи в Україні;
- співробітництвом з НАТО у сфері управління повітряним рухом, обміну даними про повітряну обстановку.
- участь у боротьбі проти тероризму тощо.

Станом на кінець 2006 року було виконано 189 (99 %) заходів.

Основними результатами реалізації Цільового плану Україна-НАТО протягом 2006 року є:

- удосконалення організаційно-штатної структури органів військового управління;
- оновлення пакету Цілей партнерства Збройних Сил на 2006-2007 роки в рамках Процесу планування та оцінки сил, уточнення сил та засобів

Збройних Сил України, заявлених до складу Спільного фонду оперативних можливостей у рамках Концепції оперативних можливостей;

- проведення низки консультацій з експертами Стратегічного командування НАТО з трансформації та держав-членів Альянсу з питань створення Об'єднаного оперативного командування (ООК) у Збройних Силах України;

- створення Центру поточних операцій, а також нормативне врегулювання та започаткування створення ООК;

- забезпечення участі контингентів та персоналу Збройних Сил України в операціях під егідою НАТО, ЄС та ООН;

- обладнання первинного національного Контактного пункту України в рамках участі в антитерористичній операції НАТО "Активні зусилля" та проведення його сертифікації;

- підготовка Указу Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17.11.06 "Про направлення корветів "Луцьк", "Тернопіль" і фрегата "Гетьман Сагайдачний" Військово-Морських Сил Збройних Сил України для участі у військово-морських операціях на Середземному морі в рамках операції "Активні зусилля";

- надання практичної підтримки НАТО в миротворчій операції Африканського Союзу в Судані шляхом перевезення миротворчого контингенту Гани до провінції Дарфур, Судан;

- запровадження безперервної ступеневої системи підготовки військових фахівців, організація курсів підвищення кваліфікації офіцерів органів військового управління оперативно-стратегічної ланки від бригади і вище, підготовка особового складу ЗС України на курсах інтенсивного вивчення іноземних мов, зокрема англійської, німецької, арабської, турецької, при вищих військових навчальних закладах, створення додаткових навчальних груп з підвищеним рівнем вивчення англійської мови протягом 12 тижнів для офіцерів підрозділів та частин ППОС і ОСШР;

- проведення на базі Національної академії оборони України шостого Міжнародного тижня за участю представників Оборонного коледжу НАТО (м. Рим, Італія), штаб-квартири та інших структур Альянсу;

- розроблення та затвердження порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації цивільних працівників для Збройних Сил України;

- проведення науково-практичної конференції "Актуальні проблеми протидії тероризму та злочинності в контексті європейської й євроатлантичної інтеграції", здійснення заходів щодо вдосконалення діяльності навчального центру Військової служби правопорядку ЗС України з метою підготовки особового складу до протидії диверсіям і терористичним актам, участі в антитерористичних та миротворчих операціях;

- впровадження Комплексної програми соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців у Міністерстві оборони України та в органах військового управління ЗС України;

- реалізація проекту Трастового фонду НАТО/ПЗМ щодо утилізації надлишкових боєприпасів, стрілецької зброї та переносних зенітно-ракетних комплексів (щодо утилізації 1 тис. од. переносних зенітних комплексів та 500 од. пускових механізмів);

- сприяння ратифікації Верховною Радою України Меморандуму про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і Верховним головнокомандуванням Об'єднаних збройних сил НАТО з питань трансформації та Верховним головнокомандуванням Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі щодо використання стратегічної транспортної авіації України в операціях та навчаннях НАТО;

- розроблення Програми поетапного впровадження нормативних документів НАТО з питань безпечного зберігання боєприпасів, стрілецької зброї;

- забезпечення функціонування Громадської ради при Міністерстві оборони України.

Цільовий план Україна - НАТО на 2007 рік введено в дію Указом Президента України від 18 червня 2007 року № 535/2007.

З 278 заходів ЦП-2007 до відповідного плану Міністерства оборони України було включено 163 заходів (59 %), з них:

137 заходів (84 %), за реалізацію яких відповідає Міністерство оборони України;

26 заходів (16%), до виконання яких Збройні Сили України залучаються в якості співвиконавця.

Відповідно до визначених у плані пріоритетів діяльність Збройних Сил України протягом 2007 року спрямовувались на:

- вдосконалення національної системи оборонного планування відповідно до стандартів НАТО;
- досягнення Цілей партнерства шляхом участі у Процесі планування і оцінки сил (РАКР/ППОС);
- наближення законодавчої бази до правового поля країн-членів НАТО, адаптації до стандартів Альянсу та фахової підготовки у відповідних галузях;
- розвиток Об'єднаного оперативного командування Збройних Сил України;
- виконання Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО, програм двостороннього співробітництва з країнами-членами Альянсу та інших заходів в рамках програми ПЗМ;
- створення умов для переходу до професійних Збройних Сил (розвиток контрактної складової);
- створення професійного сержантського корпусу Збройних Сил України;
- мінімізацію негативних наслідків реформування ЗС України (конверсія оборонних об'єктів, утилізація надлишкових боєприпасів, легких озброєнь та стрілецької зброї (ЛОСЗ), соціальні питання, реабілітація територій забруднених внаслідок військової діяльності тощо);
- інформування громадськості про стан співробітництва з Альянсом;
- співробітництво з НАТО у сфері управління повітряним рухом, обміну даними про повітряну обстановку;
- участь у боротьбі проти тероризму тощо.

Основними результатами реалізації Цільового плану Україна - НАТО протягом 2007 року є:

- оновлення пакету Цілей партнерства Збройних Сил на 2006-2007 роки в рамках Процесу планування та оцінки сил, уточнення сил та засобів Збройних Сил України, заявлених до складу Спільного фонду оперативних можливостей у рамках Концепції оперативних можливостей;
- забезпечення участі України у проведенні багатонаціональних військових навчань, військових навчань під егідою НАТО;

- проведення низки консультацій з експертами Стратегічного командування НАТО з трансформації та держав-членів Альянсу з питань розвитку Об'єднаного оперативного командування Збройних Сил України;
- продовження співробітництва з НАТО у сфері розроблення концептуальних документів у сфері оборони (розроблено Концепцію кадрової політики Збройних Сил України та Концепцію створення та діяльності Міжнародного центру миротворчості та безпеки);
- розроблення проекту Каталогу можливостей України щодо підтримки міжнародних миротворчих операцій та навчань;
- здійснення суттєвого кроку в напрямку приєднання до Програми НАТО з обміну даними про повітряну обстановку та Регіональної аеропросторової ініціативи (05.07.07 Північноатлантичною Радою НАТО схвалено політичне рішення про приєднання України до Програми НАТО з обміну даними про повітряну обстановку (A5PE); опрацьовано робочий варіант проекту Меморандуму про взаєморозуміння щодо обміну даними про повітряну обстановку);
- забезпечення функціонування первинного національного Контактного пункту України в рамках участі в антитерористичній операції НАТО "Активні зусилля";
- участь контингентів та персоналу Збройних Сил України в операціях під егідою НАТО, ЄС та ООН. Зокрема, участь корветів "Тернопіль" та "Луцьк" в операції НАТО у Середземному морі "Активні зусилля" (ОАЗ) та продовження підготовки фрегату "Гетьман Сагайдачний" до участі в ОАЗ;
- направлення двох представників медичної служби та одного штабного офіцера ЗС України до Афганістану в рамках сприяння операції Міжнародних сил з підтримання безпеки (МССБ/І5АР);
- забезпечення прольоту над територією України літаків держав-членів НАТО у рамках сприяння МССБ та здійснення авіаційних перевезень миротворчого контингенту Угорської армії в рамках його ротації у складі МССБ;
- проведення ротації представників ЗС України у складі Тренувальної місії НАТО в Іраку;
- проведення на базі Національної академії оборони України сьомого Міжнародного тижня за участю представників Оборонного коледжу НАТО (м. Рим, Італія), штаб-квартири та інших структур Альянсу;

- реалізація Комплексної програми соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців у Міністерстві оборони України та в органах військового управління ЗС України;
- продовження реалізації проекту Трастового фонду НАТО/ПЗМ, спрямованого на утилізацію надлишкових боєприпасів, легких озброєнь і стрілецької зброї;
- проведення на базі Національної академії оборони України першого "Курсу цивільно-військових відносин" для військового та цивільного персоналу Збройних Сил України (08-12.10.07);
- завершення організаційно-штатних заходів щодо оптимізації мережі вищих військових навчальних закладів;
- забезпечення функціонування Громадської ради при Міністерстві оборони України;
- посилення інформування громадськості про євроатлантичний курс України.

Враховуючи попередній досвід реалізації щорічних планів «Україна-НАТО», з метою поліпшення дієвості запланованих заходів, **План дій 2007 року** мав свої особливості, одна з яких — цільове тематичне планування заходів та поліпшення інформованості населення з євроатлантичної проблематики.

Для прикладу, вперше блок питань щодо інформаційного забезпечення виконання плану був переданий Міністерству освіти України. Міністерство провело конкурс наукових проектів щодо розроблення науково-методичного та організаційного забезпечення включення питань європейської та євроатлантичної інтеграції України до змісту підготовки студентів за спеціальністю Міжнародні відносини у вищих навчальних закладах. Серед переможців конкурсу був і Закарпатський державний університет в особі НН Інституту філософії та євроінтеграційних досліджень. Результатом виконання проекту стала підготовка 10 навчальних посібників серії «Євроінтеграція: український вимір», чотири з яких отримали гриф МОН України «Рекомендовано як навчальний посібник для вищих навчальних закладів України».

За наслідками реалізації організаційно-методичних заходів щодо виконання Плану дій-2007 підготовлено низку змістовних навчальних

посібників, програм для фахівців державної служби, що займаються проблематикою європейської та євроатлантичної інтеграції, а також серію інформаційних матеріалів і збірників наукових праць за матеріалами «круглих столів» та науково-практичних конференцій.

Новим важливим кроком на шляху реалізації євроінтеграційних прагнень України буде реалізація завдань і зобов'язань, передбачених Цільовим планом України-НАТО на 2008 рік. Він, як відомо, був затверджений Указом Президента 1 квітня зазначеного року.¹

Зокрема, План передбачає забезпечення верховенства права та дотримання прав людини, реформування системи правоохоронних органів, проведення адміністративної реформи з метою поліпшення якості державного управління, проведення судової реформи, проведення податкової реформи та реформи державної податкової служби, боротьбу з корупцією та відмиванням грошей, спрощення процедур реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, створення прозорих правил державних закупівель, розвиток малого бізнесу, посилення енергозбереження, науково-технічний та інноваційний розвиток України.

Також План передбачає проведення оборонної реформи, забезпечення цивільного демократичного контролю над сектором оборони, забезпечення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, удосконалення роботи Міністерства з надзвичайних ситуацій, спільні екологічні проекти, утилізацію надлишкових боєприпасів, реформування Служби безпеки України, внутрішніх військ, Державної прикордонної служби тощо.

Звіти про виконання Цільових планів публікує Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України ("Центр Горбуліна") - дорадчий орган при Президенті.

На жаль, своїх оцінок Міжнародний секретаріат НАТО не публікує, бо вони є робочими документами (не затверджені консенсусом усіх держав - членів - отже, не може подаватися як позиція НАТО). Але за неофіційною

¹ Указ Президента України № 289/2008 «Про Цільовий план Україна-НАТО на 2008 рік у рамках Плану дій Україна-НАТО/<http://president.gov.ua/documents/7673.html>

інформацією, звіти Міжнародного секретаріату по виконанню Україною своїх зобов'язань у минулі роки були досить критичні.

План дій Україна - НАТО і щорічні цільові плани є "полегшеною формою" Плану дій щодо членства (ПДЧ); зокрема, полегшеною і у частині звітності України і моніторингу з боку НАТО.

У разі приєднання до ПДЧ відповідальність і контроль за виконанням урядом України взятих на себе зобов'язань будуть більшими, ніж зараз.

У вступі до плану зафіксовано положення про мету Плану дій. **Перший розділ** названого документу присвячений політичним і економічним питанням. **У другому розділі** передбачені завдання щодо питань безпеки оборони та військові питання. **Третій розділ** містить питання, пов'язані із захистом і безпекою інформації.

Правовим питанням присвячується **четвертий розділ** плану, а **п'ятий** — передбачає механізми імплементації.

Враховуючи необхідність ознайомлення із структурою і змістом плану обсягом 113 сторінок, наводимо План дій Україна-НАТО на 2008 рік скорочено, але зберігаючи його структуру, за версією «Майдан-Інформу» від 3 квітня 2008 року¹.

Від того, як буде виконано План дій на 2008 рік, залежить надзвичайно багато, в головне оцінка стану справ на шляху євроінтеграційних прагнень України в цілому.

¹ План дій Україна-НАТО//Джерело:<http://maidan.org.ua/ststic/news/2007/1207217340.html> Див. додатки.

ГЛАВА V. ПРАГНЕННЯ УКРАЇНИ ПРИЄДНАТИСЬ ДО ПДЧ І РІШЕННЯ БУХАРЕСТСЬКОГО САМІТУ НАТО

Розуміючи важливе значення **Хартії про особливе партнерство** між Україною та НАТО на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції, Президент України в листопаді 1998 року своїм указом затвердив **Державну програму співробітництва України з НАТО терміном до 2001 року**.

У програмі підкреслювалось, що «стратегічною метою України є повномасштабна інтеграція до європейських і євроатлантичних структур та повноправна участь у системі загальноєвропейської безпеки...».¹

Після виконання завдань та завершення терміну названого документу 21 січня 2001 року було затверджено **Державну програму співробітництва України з НАТО на період 2001-2004 років**, в якій положення попередньої програми було підтверджено та розвинуто. В рамках Державної програми в Україні розробляються **Цільові плани (ЦП) на кожний рік**. У цих планах передбачені заходи щодо реалізації положень Плану дій щодо членства в НАТО.

Довідково:

Концепція Плану дій щодо членства в НАТО полягає в тому, щоб відкрити двері до Альянсу потенційним членам, проте його виконання не гарантує майбутнього членства. ПДЧ не є вичерпним переліком заходів, які країна має виконати для набуття членства в НАТО, а його прийняття та реалізація не означає автоматичного набуття членства в Альянсі.

Як інструмент допомоги країнам, які бажають приєднатися до НАТО, ПДЧ був схвалений на Вашингтонському саміті Північноатлантичної Ради у квітні 1999 року. Його метою є сприяння країнам-претендентам підготуватися до вступу і досягти критеріїв та стандартів НАТО, необхідних для повноцінної участі у діяльності Альянсу. Приєднання до ПДЧ свідчить про налаштованість керівництва держави на проведення широкомасштабних соціально-політичних та економічних реформ з

¹ Основи європейської та євроатлантичної інтеграції України: Навчальний посібник/В.В.Говоруха, В.Г.Бульба, Ю.П.Сурмін та ін.; За заг.ред академіка НАН України, д.т.н. В.П.Горбуліна — К.:ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2006. — С.284.

метою досягнення загально визнаних стандартів.

ПДЧ складається з таких частин:

- політичні та економічні питання;*
- оборонні та військові питання;*
- ресурсне забезпечення; питання інформаційної безпеки (захист секретної інформації);*
- юридичні питання.*

Кожна країна-претендент самостійно визначає конкретні цілі, завдання та заходи, які вона буде здійснювати на шляху до членства, і представляє їх НАТО у вигляді щорічної програми дій в рамках ПДЧ. За результатами виконання програми Альянс аналізує та оцінює прогрес претендентів, надає необхідні консультації та практичну допомогу. Оцінка виконання країною взятих на себе зобов'язань здійснюється у форматі "26+1", тобто на зустрічі всіх членів НАТО з кожним претендентом окремо на рівні Північноатлантичної Ради.

Виконання ПДЧ не є компетенцією винятково Міністерства закордонних справ чи Міноборони. В економічній та політичній сферах країна-претендент має продемонструвати відданість верховенству права та правам людини, запровадити демократичний контроль над своїми збройними силами, забезпечити стабільність та добробут у країні через гарантування економічної свободи і соціальної справедливості, а це потребує скоординованої і систематичної роботи усіх гілок влади на усіх рівнях. Взаємодія з Альянсом у рамках ПДЧ надасть Україні можливість чітко спланувати часові рамки досягнення нею цілей реформування держави.

З практичної точки зору для України важливим є також процес організації підготовки держави до повноцінної участі в роботі євроатлантичних структур. Завдання забезпечення громадської підтримки вступу до НАТО також може бути успішно вирішене саме на етапі виконання ПДЧ. Про це свідчить досвід Словаччини, Болгарії та країн Балтії.

Україна бере на себе зобов'язання здійснити за підтримки країн-членів НАТО ті чи інші конкретні заходи з метою реалізації необхідних реформ у різноманітних сферах. При цьому близько 80% всіх заходів ЦП стосуються політичної, інформаційної, економічної, безпекової, правової, фінансової та інших сфер співробітництва. В Плані фіксуються пріоритетні завдання України на шляху євроатлантичної інтеграції, а також цілі, що мають бути досягнуті з метою наближення

держави до стандартів НАТО.

Серед іншого, в рамках виконання щорічних ЦП в Україні триває робота з реформування системи судочинства та зміцнення повноважень і незалежності судової гілки влади, а також з приведення чинних законодавчих і нормативно-правових актів у відповідність до європейських стандартів.

Так, у рамках виконання ЦП було прийнято Закон України **"Про третейські суди"**, триває робота над удосконаленням механізму виконання в Україні рішень Європейського суду з прав людини, опрацьовуються зміни до законів України **"Про судоустрій України"** та **"Про статус суддів"**, набрали чинності Кодекс адміністративного судочинства України та новий Цивільний процесуальний кодекс України. Для забезпечення відкритості діяльності судів загальної юрисдикції прийнято Закон України **"Про доступ до судових рішень"**, яким запроваджується Єдиний державний реєстр судових рішень.

Також значну увагу в ЦП приділяється заходам щодо боротьби з корупцією, відмивання грошей та незаконної економічної діяльності. Так, Верховною Радою України було схвалено Закон України **"Про внесення змін до статті 4 Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом"**, відповідно до якого Президент України видав Указ про заснування Державного комітету фінансового моніторингу України як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом.

У 2005 році Верховною Радою України були ратифіковані **Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, Конвенція про кіберзлочинність**, а Кабінет Міністрів України ухвалив Концепцію розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму на 2005-2010 роки. Цей документ сприятиме забезпеченню прозорості фінансової сфери, підвищенню інвестиційної привабливості економіки України для іноземних інвесторів, покращенню міжнародного іміджу держави, декриміналізації і детінізації економічних відносин тощо.

Загалом результативність співробітництва України з НАТО залежить насамперед від зусиль самої України, від ефективності здійснення нею реформ абсолютно у всіх сферах суспільно-політичного життя, створення необхідних законодавчих норм та впровадження дійових механізмів

захисту демократичних прав і свобод людини. Іншими словами, Україна зможе претендувати на членство в НАТО лише тоді, коли вона досягне тих високих стандартів рівня життя та забезпечення дотримання прав людини і відданості демократичним цінностям, які існують в країнах-членах Альянсу.

Враховуючи динамізм інтеграційних відносин з Євросоюзом після «великого розширення 2004-2007 рр., Україна у 2008 році активізувала євроатлантичні прагнення в керівних структурах і державних установах, особливо по лінії МЗС України.

Все це синтезовано проявилось у заяві Секретаріату Президента України, в якій зокрема говорилося: «Україна ставить перед своїми колегами з НАТО питання щодо підвищення рівня співпраці. Форма інтенсивного діалогу практично вичерпана. Наступний рівень - це приєднання України до Плану дій щодо членства. Це один з етапів придбання країною повноправного членства в НАТО».¹

Разом з тим визнаний у світі дипломат, екс-міністр закордонних справ України Анатолій Зленко закликав керівництво країни не поспішати із поданням заявки щодо ПДЧ. «Прийняте днями урядом України рішення про зовнішньополітичні пріоритети чітко вказує на те, що стратегічний курс країни тісно ув'язується з розвитком партнерських відносин з НАТО.

Разом з тим не можна не враховувати той факт, що уряд зобов'язався виходити в своїх планах щодо членства в НАТО за наслідками загальнонаціонального референдуму. Для внесення визначеності в цьому питанні керівництву країни слід було б дати заздалегідь необхідні роз'яснення і донести свою позицію до громадськості, реакція якої може бути далеко не однозначною. В усякому разі, такі чутливі питання повинні вирішуватися на основі угоди зі всіма ведучими політичними силами України»². Крім того, екс-міністр закордонних справ заявив про те, що керівництво України повинне мати чітку і логічну схему зовнішньої політики, що дозволить країні зайняти гідне місце в світовій спільноті.

«Якщо уряд буде послідовний в своїй політиці в цьому питанні, то він зможе логічно збудувати схему своїх подальших кроків і зняти в значній мірі побоювання щодо підтримки своїх планів основними

¹ Секретаріат: Україна вичерпала «інтенсивний діалог» з НАТО//Джерело: <http://for-ua.com/ukraine/2008/01/16/145738.html>

² Анатолій Зленко закликає керівництво країни не поспішати//Джерело: <http://www.podrobnosti.ua>

політичними силами і суспільством в цілому. Поспішні дії без належного урахування думки громадськості можуть привести до серйозних непорозумінь, у тому числі і в наших відносинах з НАТО", - підкреслив Анатолій Зленко.

Слід визнати, що надзвичайно важливим кроком на шляху розвитку відносин з НАТО стало питання щодо приєднання України до ПДЧ. Перший крок був зроблений з боку Альянсу, який заявив, що «НАТО очікує формального звернення від України про бажання приєднатись до Плану дій по отриманню членства в організації»¹.

Відповідь України була миттєвою — президент, прем'єр-міністр та спікер парламенту України письмово звернулись до генсека НАТО з проханням підтвердити приєднання України до ПДЧ на саміті в Бухаресті у квітні 2008 року. 15 січня 2008 року міністр закордонних справ Володимир Огризко передав це прохання Генеральному секретареві НАТО Яапу де Хооп Схефферу².

Реакція на звернення керівництва України до НАТО відносно приєднання до ПДЧ була неоднозначною як з боку ЄС, так і в українському політикумі. 22 січня 2008 р. голова Представництва Єврокомісії Іен Боут заявив, що «інтеграція України в НАТО не гарантує членства в ЄС»³.

МЗС Росії в особі його керівника Сергія Лаврова зробило повідомлення про те, що «подальша співпраця Росії та України, в тому числі і у військовій сфері, буде прямо залежати від розвитку стосунків цієї держави з НАТО. Форсування вступу в НАТО потягне за собою вагомі наслідки, які погіршать російсько-українські відносини, негативно позначаться на загальній ситуації у сфері безпеки в Європі»⁴.

В той же час конгрес США підтримав звернення України відносно приєднання до ПДЧ і заявив про підтримку інтеграції України та Грузії в НАТО⁵.

¹ НАТО ждет от Украины формального обращения//Джерело: <http://for-ua.com/ukraine>

² Огрызко объяснил разницу между диалогом с НАТО и нарушением Конституции//Джерело: <http://www.podrobnosti.ua>

³ Еврокомиссия: Интеграция Украины в НАТО не гарантирует членство в ЕС//Джерело: <http://www.podrobnosti.ua>

⁴ Там само.

⁵ Конгресс США поддержал интеграцию Украины и Грузии в НАТО//Джерело: <http://dengi-info.com/news/?nid=86023>

У зв'язку з різними оцінками заяви-звернення керівництва України щодо ПДЧ Голова Верховної Ради країни Арсеній Яценюк заявив депутатам, що звернення носить формальний характер, тому що:

по-перше, від настоював на необхідності включення до звернення в НАТО пункту відносно необхідності проведення референдуму в державі щодо цього питання;

по-друге, він сумнівається, що Україна стане членом НАТО раніше 2017 року¹.

За час від подання заяви щодо ПДЧ до початку Бухарестського саміту НАТО громадська думка відносно євроатлантичних прагнень України мінлася завдяки цілеспрямованій роботі з реалізації комплексу організаційно-роз'яснювальних заходів Цільового плану Україна-НАТО на 2007 р., а також дискусій відносно приєднання до ПДЧ.

Перебуваючи в Україні з офіційним візитом напередодні саміту в Бухаресті, президент США Джордж Буш заявив про підтримку прагнень України на шляху до ПДЧ і відмітив, що США не піде ні на які компроміси в питаннях приєднання України та Грузії до ПДЧ².

Важливо зазначити, що «ейфорія» щодо простого проходження шляху Україною до НАТО захопила багатьох. На жаль, і керівництво держави. Так, В.Ющенко заявив, що деякі країни висловили готовність прийняти Україну в Альянс, минаючи етап ПДЧ. Про це він сказав у заяві для преси в Бухаресті: "Усі 26 країн позитивно оцінили заяву України щодо приєднання до ПДЧ, а низка країн заявила, що Україну готові прийняти в члени НАТО, минаючи ПДЧ", - зазначив він, не уточнивши, які саме країни висловили таку позицію³.

3 квітня 2008 року учасники саміту НАТО в Бухаресті вирішили перенести розгляд питання про приєднання України до ПДЧ на грудень. Разом із тим президент Віктор Ющенко заявив, що на саміті Альянсу в Бухаресті Україні були надані чіткі перспективи членства в НАТО.

Він зазначив, що дискусія на саміті при розгляді заяви України про приєднання до ПДЧ "була складною і не далася легкою ціною". "Це

¹ Глава ВР сомневается, что Украина вступит в НАТО раньше 2017 года//Джерело: <http://for-ua.com/ukraine>

² Дж.Буш: США не пойдут ни на какие компромиссы в вопросе присоединения Украины и Грузии к ПДЧ // Джерело: <http://www.rbc.ua/rus/newsline/2008/04/01/340142.shtml>

³ Ющенко назвал решения НАТО победой//Джерело http://www.pravda.com.ua/news_print/20084/3/74115.htm

рішення є історичним", - підкреслив Ющенко. Відповідаючи на питання, якими критеріями будуть керуватися міністри закордонних справ країн-членів НАТО в грудні, приймаючи рішення щодо приєднання України до ПДЧ, Ющенко зазначив, що цю процедуру він розцінює "як політичний компроміс". "Я думаю, що в цій фразі формулюється коректна формула перемоги", - сказав він. На думку президента, шлях, який мають пройти міністри закордонних справ країн-членів НАТО, "це певного роду політична формальність"¹.

Україну повністю влаштовують підсумки саміту НАТО в Бухаресті, які стосуються перспективи її членства в альянсі. Про це заявив президент Віктор Ющенко на спільній прес-конференції з генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером у Бухаресті². **"Учорашнє рішення Альянсу нас повністю влаштовує"**, - сказав президент. Він пояснив, що Україна одержала конкретну перспективу членства в НАТО. Адже навіть приєднання до Плану дій щодо членства в альянсі не гарантує членства.

"Учорашнім рішенням НАТО, по суті, взяло зобов'язання на прийняття України в Альянс... Ми одержали перспективу членства", - сказав Ющенко. Також президент висловив сподівання на те, що світова громадськість гідно оцінить те, що Україна у свій час відмовилася від ядерного арсеналу.

Ющенко в черговий раз підкреслив, що Україна як суверенна держава має право формувати власну політику безпеки, і вона збігається з тією політикою безпеки, яку проводить НАТО.

Цікавою є оцінка США результатів Бухарестського саміту. **Так, США вважають, що домоглись для України ясної перспективи**³.

Адміністрація Джорджа Буша вважає, що на саміті НАТО в Бухаресті їй вдалося домогтися "стратегічного рішення" лідерів НАТО по Україні та Грузії, які офіційно одержали "ясну перспективу" для членства в Альянсі. Про це заявив радник президента США з національної безпеки Стівен Хедлі. На його думку, рішення відкласти до грудня приєднання Грузії та України до ПДЧ у НАТО є також "хорошим з точки зору російських інтересів".

¹ Ющенко: НАТО взяло зобов'язання прийняти Україну//Джерело http://www.pravda.com.ua/news_print/2008/4/4/74146.htm

² Там само.

³ США вважають, що домоглись для України ясної перспективи // Джерело <http://www.pravda.com.ua/news/2008/4/4/74135.htm>

"Текст, узгоджений главами держав і урядів, вітає їх (України й Грузії) прагнення вступити в НАТО, і потім в ньому говориться, що ми погодилися сьогодні з тим, що ці країни стануть членами НАТО", — сказав радник американського президента, що знаходився на саміті разом з Бушем. За словами Хедлі, "це дуже сильна заява, яка дає їм (Україні та Грузії) ясну перспективу для членства в НАТО". При цьому він вказав також на ту частину заяви НАТО, в якій лідери Альянсу оголосили про те, що вони "ясно підтримують" приєднання України і Грузії до Плану дій щодо членства в НАТО¹.

Після Бухарестського саміту виникло чимало питань до керівництва НАТО, але Генеральний секретар НАТО відмовився назвати причини затримки з Україною².

Водночас він наголосив, що результати Північноатлантичної Ради є дуже потужним сигналом для України. За його словами, приєднання до НАТО — це не одномоментне рішення, а цілий процес. Генсекретар також спростував інформацію, що начебто Російська Федерація заблокувала приєднання України до ПДЧ. Схеффер наголосив, що у фінальному комюніке саміту чітко вказано, що всі країни Альянсу погоджуються, що Україна стане членом НАТО³.

Водночас генсек зауважив, що для цього Україна має виконати певні умови. Він переконаний, що в реченні у фінальному комюніке саміту, де вказано, що Україна стане членом Альянсу, не залишається місця для сумніву. **Відповідаючи на питання, чи отримає Україна ПДЧ у грудні 2008 року, Схеффер зауважив, що слід дотримуватися тексту фінального комюніке, де чітко вказано, що спочатку міністри закордонних справ країн Альянсу зроблять оцінку дій України.**

"Сьогодні ми прийшли до рішення, що ці країни стануть членами НАТО... На сьогодні ми дали чітко знати, що ми підтримуємо ці країни в поданні заявки для участі в ПДЧ", - йдеться у документі. "Саме тому ми починаємо період інтенсивної взаємодії з обома країнами на високому політичному рівні", - додається у тексті. **Ми звернулися до міністрів закордонних справ із проханням зробити першу оцінку прогресу обох країн на майбутній зустрічі в грудні 2008 року. Міністри**

¹ США вважають, що домоглися для України ясної перспективи // Джерело <http://www.pravda.com.ua/news/2008/4/4/74135.htm>

² Генсек НАТО відмовився назвати причини затримки з Україною // Джерело http://www.pravda.com.ua/news_print/2008/4/4/74148.htm

³ Там само.

закордонних справ уповноважені вирішити, чи стануть Україна і Грузія членами НАТО", - наголошується в резолюції.

Але є інші оцінки Бухарестського саміту. Так, однією із причин неприйняття України до стратегії приєднання до ПДЧ керівник програм з Росії та Євразії Королівського інституту Міжнародних відносин у Лондоні Джеймс Шерр вважає, що "...це був найгірший час з усіх можливих! І минулого року це також був недобрий час". "Будь-кому очевидно, що політичний параліч в Україні заважає країні захищати будь-які важливі національні інтереси", — констатував він.

Коментуючи звинувачення Секретаріату Президента на адресу прем'єр-міністра Юлії Тимошенко у державній зраді, Шерр сказав: "Це справляє враження цілковитої безпомічності України"¹. На питання про те, що, напевно, НАТО не особливо прагнучиме бачити у себе такого нового члена, експерт відповів: "На мою думку, 23-й параграф Бухарестського комюніке чітко твердить, що Грузія та Україна стануть членами НАТО, але без вказівки на час, і це впевнене і переконливе формулювання принципової позиції".

"Але там також малося на увазі, що доки Україна не вирішить низку надзвичайно важливих питань, не може бути не лише швидкого вступу у НАТО, але й помітного зближення з Альянсом". "З іншого боку, Альянс має ухвалити важливі внутрішні колективні рішення, які досі відкладалися. Тому відповідальність за зволікання з такими рішеннями щодо нових членів НАТО і зволікання з боку України лежать на відповідальності Брюсселя і Києва однаковою мірою", — зауважив Шерр².

Остаточні усі крапки над «і» за результатами Бухарестського саміту були поставлені у спільній заяві за підсумками засідання Комісії Україна–НАТО на рівні міністрів оборони (13 червня 2008 року, м. Брюссель, Бельгія), яку вважаємо за потрібне навести:

«1. Ми, міністри оборони у складі Комісії Україна – НАТО, зустрілися у Брюсселі 13 червня 2008 року. Ми розглянули прогрес у відносинах між Україною та НАТО у галузі оборони та безпеки. Наша дискусія була сфокусована на зусиллях України та її прогресі в імплементації реформ сектору оборони та безпеки і внеску України у безпеку і стабільність. Ми також обговорили наміри

¹ Україна вразить НАТО і Росію, тільки коли подолає свої слабкості // Джерело:

http://www.pravda.com.ua/news_print/2008/8/21/80187.htm

² Головні підсумки саміту НАТО 2-4 квітня 2008 р. у Бухаресті // Джерело:

<http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/17852.htm>

України взяти участь у низці ініціатив НАТО у галузі оборонної політики.

2. З огляду на рішення, прийняті головами держав та урядів НАТО під час саміту у Бухаресті про те, що Україна буде членом Альянсу, ми вирішили продовжувати наше співробітництво під егідою Комісії Україна – НАТО. ПДЧ є наступним кроком для України на її шляху до членства в НАТО. Перша оцінка буде зроблена міністрами закордонних справ у грудні 2008 року.

3. Ми високо цінуємо суттєвий внесок партнерства між Україною та НАТО у мир та стабільність Євроатлантичного регіону і світу в цілому. У цьому зв'язку Альянс вітає активну підтримку України як єдиної країни-партнера, що бере участь в усіх операціях та місіях під проводом НАТО. Міністри оборони країн НАТО з вдячністю відзначили готовність України опрацювати модальності транзиту сил та персоналу НАТО територією України для операції в Афганістані.

4. Рішення Північноатлантичної Ради прийняти пропозицію України щодо суттєвого внеску у Сили Реагування НАТО є черговим кроком у розвитку відносин між Україною та НАТО. Союзники привітали зусилля України щодо підготовки до цього можливого внеску.

5. Ми також розглянули прогрес, досягнутий Україною у наближенні своїх Збройних Сил до стандартів НАТО, включаючи підвищення рівня взаємосумісності між силами України та країн НАТО. У цьому контексті міністри оборони Альянсу закликали Україну провести у консультаціях з НАТО другий Стратегічний оборонний огляд і продовжити Огляд структури і завдань Міністерства оборони України.

6. Ми далі розглянули заходи реформування, що здійснюється владою України у ширшому секторі безпеки, та наголосили на стратегічній важливості реформи сектору безпеки України. У цьому зв'язку міністри оборони країн НАТО заохотили Україну приділяти особливу увагу на запит України щодо постійної допомоги Альянсу в імплементації цих реформ. Ми також привітали рішучість України щодо імплементації Стратегії національної безпеки України як складової частини Огляду національного сектору безпеки.

7. Міністри оборони країн НАТО також прояснили, що НАТО продовжує підтримку України в імплементації зусиль, спрямованих на реалізацію реформ сектору оборони та безпеки, зокрема в рамках Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи (СРГ ВР). Ми зробили наголос на постійній важливості співробітництва між Україною та НАТО у рамках Процесу планування та оцінки сил і щорічного Робочого плану військового комітету

Україна – НАТО.

8. Ми підтвердили нашу підтримку зусиль, що вживаються з метою ліквідації негативних наслідків реформ сектору оборони та безпеки і підкреслили важливість поновленої роботи у рамках Трестового фонду НАТО/ПЗМ, який займається утилізацією надлишкових боєприпасів, стрілецької зброї, легкого озброєння та переносних зенітних комплексів.

9. Міністри оборони країн НАТО заохотили Україну продовжити зусилля, спрямовані на інформування суспільства і розповсюдження інформації про НАТО, використовуючи найбільш ефективним чином мережу партнерства Україна – НАТО щодо інформування цивільного суспільства».

І останнє: аргументи, оцінки і прогнози євроатлантичного майбутнього України після Бухарестського (2008 р.) саміту НАТО.

По-перше, відзначено поглиблення діалогу між Україною і НАТО. Ще одним аспектом є оборонна реформа. Зокрема, це бюджет, необхідний для трансформації збройних сил. Проблему формування військового бюджету України нам ще належить обговорити", - заявив представник Альянсу.

За словами чиновників НАТО, груднева оцінка прогресу України нічим не відрізнятиметься від звичайного підведення підсумків виконання щорічних цільових планів УКРАЇНА-НАТО. **Ідеальним варіантом буде надання Україні ПДЧ. Але не виключено, що міністри всього лише визначать, які саме аспекти співпраці вимагають серйознішої роботи, і призначать дату наступної оцінки, яка може бути зроблена ще через рік.**

Цю позицію поділяє і представник однієї з держав-членів НАТО, що не підтримали ідею надання Україні ПДЧ. За його словами, в місяці, що залишилися до грудня, важко чекати принципової зміни настроїв громадян. "Ми чекаємо побачити тенденцію до поліпшення громадської думки, а також з'ясувати, скільки засобів і зусиль витрачає уряд для роз'яснення населенню, що означає співпрацю України і Альянсу", - заявив чиновник. За його словами, головними причинами відмови надати нашій державі ПДЧ були саме внутрішньополітичні чинники, а не тиск з боку Російської Федерації. "Всі знали, що Росія у будь-якому випадку не підтримає вступ України в НАТО", - відзначив представник Альянсу¹.

¹ НАТО может отказать Украине и в декабре//Джерело: <http://www.podrobnosti.ua/power/intpol/2008/04/15/514451.html>

По-друге. Оцінки політологів. **Олексій Гарань** (професор політології, науковий директор Школи політичної аналітики) так оцінив результати квітневого саміту НАТО: «Якщо ж говорити про супротивників і чому рішення не було ухвалено, то слід пригадати про вплив Росії, і про це дуже відверто сказали французи. Другим аргументом був внутрішній опір опозиції».

Але в Бухаресті дуже чітко сказано, що Україна стане членом НАТО. На дипломатичній мові це дуже сильна заява, тому що до цього використовувалися розмиті формулювання: «вітає євроатлантичні прагнення України», «двері НАТО є відкритими», «Росія не має права вето». До того ж з'явилася конкретна дата розгляду питання - грудень. У комюніке НАТО відмічено, що це буде перше оцінювання¹.

Майже аналогічна оцінка події наслідків самітів в Бухаресті і **Олександра Медведєва** (директор політичних програм Центру досліджень політичних цінностей), який відмітив: «Суть відмови в збереженні статус-кво європейської комплексної безпеки НАТО - це військово-політична безпека Європи, а Росія - це енергетична європейська безпека. Для США не стоїть проблема російського газового імпорту. А для європейських енергоспоживачів - це ключове питання розвитку їх економіки. Росія може перекрити газ для Європи. Європа не готова на такі ігри з Росією. Бухарестський саміт показав, що Європа не жертвуватиме своєю енергобезпекою заради американського бачення майбутнього НАТО. Ці результати саміту для України дають зрозуміти, наскільки серйозно Росія, зрозуміло, за підтримки Німеччини і Франції, претендує на роль геополітичного опонента США»².

Аргументовано захищає позицію і оцінку рішень Бухарестського саміту експерт Центру досліджень армії, конверсії і роззброєння **Михайло Самусь**. Його позиція така:

«До останнього часу Україна розглядалася винятково як об'єкт відносин між Росією і США, які, так вважалося, вирішували між собою українське питання. Європа, маю на увазі Францію і Німеччину, завжди підкреслено дистанціювалася від розгляду цього питання. Саме на цьому

¹ Чому Україна не получила приглашение к ПДЧ в НАТО? (экспрес-опрос)/Джерело: <http://rep-ua.com/ru/78646.html>

² Там само.

саміті зусилля України змусили Німеччину і Францію визнати, що Україна є європейською незалежною державою.

Мені здається, Україна отримала більше ніж сподівалася. ПДЧ суто технічне питання підготовчого періоду, який не має ніяких рамок. А ось фраза в завершальному документі, що члени НАТО вважають, що Україна і Грузія стануть членами цієї організації, більш значущий результат. Рішення про ненадання Україні ПДЧ мені здається позитивнішим, ніж негативним"¹.

Інше бачення ситуації у **Михайла Погребинського** (директор Центру політичних досліджень і конфліктології). Він вважає, що перша причина — небажання Європи підсилювати позиції США за рахунок залучення України як другої Польщі. Друга причина зв'язана із стратегічними інтересами встановлення нормальних відносин з Росією. Третя причина — розуміння неготовності внутрішньої ситуації в Україні, відсутності політичного консенсусу відносно ключових питань розвитку країни, руйнування правової системи і таке інше².

Цікаві думки висловив спікер парламенту **Арсеній Яценюк**: «Існує ряд країн, які були на ПДЧ вісім років для того, щоб дочекатись розгляду питання відносно членства.

На території України до 2017 р. розміщений Чорноморський флот як база іншої держави, що неприпустимо для умов членства в НАТО, зауважив він. **Таким чином, спірним є питання відносно майбутнього членства України до 2017 року, а саме до того часу, коли Російський флот покине територію України»³.**

Своє бачення проблеми у статті «**Більшої загрози, ніж ми самі, для України не існує**»⁴ викладає колишній міністр оборони, теперішній депутат Верховної Ради України **Анатолій Гриценко**. Він, зокрема, наголошує, що:

- отримання Україною ПДЧ не є найактуальнішою справою;
- Україна має сама зробити для себе ПДЧ, щоб підняти рівень

¹ Почему Украина не получила приглашение к ПДЧ в НАТО? (экспрес-опрос)/Джерело: <http://rep-ua.com/ru/78646.html>.

² Там само.

³ Глава ВР сомневается, что Украина вступит в НАТО раньше 2017 года / Джерело: <http://for-ua.com/ukraine/>

⁴ Анатолій Гриценко: «Більшої загрози, ніж ми самі, для України не існує» //Дзеркало тижня. – 2008. — № 30 (709). — 16 серпня.

Збройних сил до натівських стандартів;

- урядова програма «Український прорив» і є ПДЧ, але в уряді про нього говорять, а не займаються;
- на місці президента, стверджує А.Гриценко, він відкликав би заявку на отримання ПДЧ і забезпечив його реальне виконання Україною без рішень НАТО;
- не слід перекладати на Європу свої проблеми. Адже багато країн стали членами НАТО без усякого ПДЧ.

Думки Анатолія Гриценка щодо ПДЧ базуються на стратегічному позиціюванні України, яке потребує відповіді на такі болючі питання, як:

а) чи буде спроможна Україна в перспективі поділити з членами НАТО бачення його майбутнього;

б) наскільки реальними для України стануть шанси трансформації спільних теоретичних розрахунків у практичні та високоефективні внески для майбутніх місій та операцій НАТО;

в) відомо, що на шляху до нової Стратегічної концепції НАТО повинна бути ухвалена Атлантична хартія як своєрідний проміжний, але вирішальний для майбутньої стратегії документ. Ювілейний саміт НАТО планує схвалити Атлантичну хартію. **Чи буде Україна залучена, бодай у неформальному режимі, до цього процесу та чи буде вона в змозі надати адекватні відповіді на ключові питання Атлантичної хартії на шляху до ухвалення нової Стратегічної концепції?** Ці питання можуть мати ключовий характер, і адекватні відповіді на них можуть бути доволі чітким та правильним дороговказом¹.

Цікавими є думки щодо **небажання посилення НАТО за рахунок України**. Саме так можна оцінити точку зору німецького публіциста Шнайдера Детерса, стаття якого з'явилась через кілька днів після звернення десяти членів Альянсу до членства НАТО з спеціальним листом на підтримку України щодо ПДЧ². Відомо також, що ряд інших країн, серед яких насамперед Німеччина та Франція, дотримуються іншого погляду. Підтвердженням цього є результати голосування, які не дозволили Україні приєднатися до ПДЧ.

¹ НАТО, Лісабонський договір ЄС, що помер, та українське євроатлантичне позиціювання //Дзеркало тижня. – 2008. – № 26 (705). – 12 липня.

² ЄС чи НАТО: зміна пріоритетів України?//Дзеркало тижня. – 2008. – №11 (690). – 22 березня.

Німецький публіцист обстоює своє бачення дій України в напрямі євроатлантизму.

Зокрема, він пише: «Вступ України до НАТО, який обстоює Вашингтон, слугує не зміцненню безпеки України, а розширенню військової присутності США в Європі. Держсекретар США Кондоліза Райс під час зустрічі з президентом Ющенком у Давосі 23 січня 2008 року (згідно із заявою його прес-секретаря Ірини Ванникової агентству «Інтерфакс-Україна» того ж дня) назвала серед найважливіших завдань США захист суверенітету й незалежності України. З якого ж боку походить загроза? Держсекретар не сказала, що має на увазі Росію, оскільки тим самим визнала б, що вбачає небезпеку для незалежності України з боку її східного сусіда і що інтеграція України до НАТО спрямована проти Росії. Однак Україна — як і вся Європа — може одержати безпеку лише разом із Росією, а не виступаючи проти неї¹.

Характерною ознакою бажання України послідовно рухатися до Альянсу є наслідки зустрічі в Києві 16 червня 2008 року делегації НАТО на чолі з генсеком організації Яапом де Хоопом Схеффером. **Відомо, що під час візиту оцінювався ступінь виконання нашою країною щорічних цільових планів.** Київ продемонстрував представникам усіх 26 країн — членам організації послідовність євроатлантичної інтеграції.

Свідченням цього стала згода Києва (за кілька днів до приїзду делегації НАТО) щодо можливої участі України в силах швидкого реагування Альянсу і контролю авіаруху у боротьбі з тероризмом².

Підводячи ризику під оцінками експертів щодо рішень Бухарестського саміту, наведемо слова Генерального секретаря **Яапа де Хоопа Схеффера** на прес-конференції в Києві **16 червня 2008 року**.

Посилаючись на декларацію глав держав та урядів, зроблену під час Бухарестського саміту Альянсу, про те, що Україна одного дня стане членом НАТО, Генеральний секретар наголосив, що «цілком очевидно, що будь-який зовнішньополітичний курс, який би не обрала Україна стосовно Європейського Союзу чи стосовно НАТО, є виключно її суверенним правом і має визначатися урядом і, нарешті, українським народом».

Він також зауважив, що «рішення в НАТО ухвалюють виключно її 26 держав-членів, і ніхто інший». Будь-яке рішення стосовно заявки України

¹ ЄС чи НАТО: зміна пріоритетів України?/Дзеркало тижня. — 2008. — №11 (690). — 22 березня.

² В.Кравченко. Північноатлантична порада/Дзеркало тижня. — 2008. — №23 (702). — 21 червня.

на вступ до Плану дій щодо членства (ПДЧ) буде «суто суверенним рішенням» України та країн-членів НАТО, і на нього не зможуть вплинути жодні треті країни.

Генеральний секретар також скористався нагодою, щоб під час прес-конференції спростувати деякі міфи щодо наслідків вступу України до НАТО. **«Це не означає, що на території України будуть бази НАТО... Це не означає, що хоч один український солдат буде проти волі примушений брати участь в операціях та місіях НАТО».**

Президент України Віктор Ющенко сказав, що **«політика України, спрямована на вступ до НАТО, не націлена проти когось. Вона не має антиросійського чи будь-якого іншого забарвлення. Її єдиний колір — це українські національні інтереси. Ми прагнемо бачити Україну вільною, політично незалежною та територіально цілісною»¹.**

На наш погляд, найбільш об'єктивну оцінку дав Верховний представник ЄС у справах загальної зовнішньої політики і політики безпеки Хав'єр Солана:

"Україна не має такої політичної системи, яка б відповідала рівню прагнень деякого з її керівників приєднатися до деяких міжнародних організацій. Саме це і було відповіддю, яку певним чином дали Союз і НАТО", — сказав Верховний представник ЄС у справах загальної зовнішньої політики і політики безпеки.

За словами Хав'єра Солани, послання Бухарестського саміту Україні полягає в тому, що її керівники повинні діяти "значно конструктивніше усередині самої країни".

Він звернув увагу, що і економічне зростання України, яким би значним воно не було, не відповідає потенціалу, який має держава.

Причиною є брак політичної солідарності, політичної згуртованості керівництва України, відзначив Солана.

"Тому ми допомагаємо Україні, як можемо. Але було б зайвим просити від країн-членів (НАТО і ЄС) давати Україні такі винагороди, поки вона не зробила належним чином свою роботу", — додав він про перспективи вступу України в Організацію Північноатлантичного договору і Європейський Союз².

¹ Візит Північноатлантичної Ради в Україну/Джерело: <http://www.nato.int/docu/other/ukr/updates/2008/06-june/u0617b.html>

² Солана: Украина еще не созрела для ЕС и НАТО/Джерело: <http://www.podrobnosti.ua/print/power/intpol/2008/04/09/512691.html>

ГЛАВА VI.

ДИНАМІКА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО СТАВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ВСТУПУ В НАТО

Серед проблем, що турбують українське суспільство, питання європейської та особливо євроатлантичної інтеграції держави займають чільне місце. Неоднозначне ставлення до інтеграційних процесів населення Східної та Західної України мають потужну історичну мотивацію.

В її основі особливості культурного, релігійного, етнічного, економічного розвитку держави. Саме в цьому одна з причин часто упередженого ставлення людей до євроінтеграційного і євроатлантичного поступу України.

Але враховуючи геополітичні реалії сьогодення, слід зазначити, що Україна не може бути однополярною. Неможливо орієнтуватись лише на Схід і зачинятись від Заходу та навпаки. На наш погляд, політикам слід частіше згадувати видатного державного діяча Англії У.Черчіля, який на питання про пріоритети держави відповідав, що в Англії немає вічних ворогів і вічних друзів — у Англії є вічні інтереси. Аналогічно оцінював зовнішньополітичні пріоритети і канцлер Пруссії О.Бісмарк.

Завдяки реалізації **Планів дій Україна-НАТО та державних програм** інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції 2004-2007 рр. і підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції проведена значна організаційно-роз'яснювальна робота серед населення держави.

Слід відмітити, що ставлення до проблем інтеграції держави в ЄС і НАТО у людей змінюється від тих чи інших об'єктивних факторів. Для прикладу, кількість прибічників євроатлантизму в державі, залишаючись регіонально сталою, змінюється під впливом **наслідків Бухарестського саміту та грузино-осетинського конфлікту**, інших подій.

Особливістю сучасного стану вивчення громадської думки України є відсутність скоординованої системи цієї роботи, наявність багатьох центрів соціологічних досліджень, які часто маніпулюють громадською думкою за своїм бажанням.

Однак загальна тенденція щодо євроатлантичних прагнень українців є базовою як для східних, так і західних регіонів України.

Постійна динаміка уподобань населення щодо ставлення до НАТО дає підстави навести дані за період 2005 — 2008 роки як на рівні держави, так і

такого специфічного регіону України, як Закарпаття (воно є з'єднуючим ланцюжком України з сусідніми країнами Євросоюзу: Польщею, Угорщиною, Румунією і Словаччиною).

2005 р. Згідно з опитуванням громадян у жовтні 2005 року результати були такі¹:

Таблиця 1

Ставлення громадян до вступу України в НАТО у жовтні 2005 року

Варіанти ставлення	№	Відсоток
Підтримую безумовно	1	18,4%
Підтримую з побоюванням	2	26,4%
Мені це не цікаво	3	15,0%
Не підтримую чи категорично не підтримую	4	39,9%
Відповіді немає	5	0,3%

Структура відповіді характеризує неприйняття масовою громадською думкою вступу держави до НАТО. Тільки 18,4% населення підтримують це безумовно. Деяко більше чверті громадян - 26,4% підтримують це з побоюванням. Таким чином, реальна і потенційна соціальна база підтримки вступу України до НАТО становить 44,8%, що більше соціальної бази непідтримки, яка охоплює 39,9% громадян. Для громадської думки властиве незначне та нестійке перебільшення (на 4,8%) прихильників вступу до НАТО над його супротивниками.

Найвища підтримка у своїх групах характерна для таких верств населення, як військовослужбовці (50%), державні службовці, приватні підприємці (30%), а також вчителі, вихователі (28,9), фінансово-економічні працівники (25%), студенти (22,6%). Високі величини підтримки з побоюванням мають службовці місцевого самоврядування - 44,4%, керівники підприємств - 40,0%, працівники сфери охорони здоров'я - 39,4%, селяни - 37,8%, менеджери - 36,7%, науковці, викладачі - 35,2%, домогосподарки - 33,3%. Найбільш незацікавлені у проблемі безробітні - 54,5%, військовослужбовці - 25%, а також кожний п'ятий працівник торгівлі та послуг, робітник промисловості, пенсіонер, фермер, службовець силових структур,

¹ Основи європейської та євроатлантичної інтеграції України: Навчальний посібник. /В.В.Говоруха, В.Г.Бульба, Ю.П.Сурмін та ін.; За заг.ред. академіка НАН України, д.т.н. В.П.Горбуліна — К.: ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2006. — С. 229-235.

працівник сфери культури та домогосподарка. Непідтримка домінує на рівні половини групи в таких верствах населення, як пенсіонери (51%), інженерно-технічні працівники (49,1%), на рівні 40% і більше - менеджери (46,7%), домогосподарки, (44,4%), працівники сфери культури (44,4%), фермери (40%) інші групи мають підтримку 25-30%.

Порівняння результатів цього опитування з результатами опитування минулого року демонструє зниження прихильників вступу України до НАТО на 6,8%, збільшення супротивників цього курсу - на 12,5%. Кількість тих, хто підтримує вступ до НАТО з побоюванням, практично не змінилася.

Таблиця 2

Динаміка ставлення населення до вступу України в НАТО

Відповіді респондентів на запитання анкети	Літо 2004 р.	Листопад 2004 р.	Жовтень 2005 р.
Підтримую безумовно	21,4%	25,2%	18,4%
Підтримую з побоюванням	30,7%	26,7%	26,4%
Мені це не цікаво	17,0%	12,0%	15,0%
Не підтримую або категорично не підтримую	29,9%	34,5%	39,9%
Відповіді немає	1,0%		0,3%

Порівняльний аналіз трьох вимірів моніторингу дозволяє зробити певні висновки стосовно динаміки розвитку ставлення населення України до вступу країни в НАТО.

1. Спостерігалось підвищення безумовної підтримки з початку 2004 р. до початку 2005 р. з 21,4% до 25,2%, що пов'язано з виборами Президента України і помаранчевою революцією. Потім сталося падіння цього показника до 18,4%, що пояснюється розчаруванням респондентів у результатах помаранчевої революції.

2.Протягом півроку, з літа 2004 р. до виборів Президента України і початку помаранчевої революції, зменшилася частина респондентів, яка підтримувала вступ до НАТО з побоюванням до 26,7%, у подальшому цей показник не змінився і становив у жовтні 2005 р. 26,4%.

3.У листопаді 2004 р., під час виборів Президента України і помаранчевої революції, максимально знизився відсоток незацікавлених респондентів — до 12%.

4.Протягом усього періоду моніторингу характерним є постійне зростання кількості осіб, які не підтримують або категорично не підтримують вступ України до НАТО – з 29,9% до 39,9%.

Якщо не буде системного впливу на громадську думку найближчим часом, то протягом 1,5-2 років станеться перелом громадської думки, і в країні домінуватиме негативне ставлення населення до вступу держави в НАТО.

Важливою проблемою моніторингу є аргументація респондентів "за" і "проти" вступу України до НАТО.

Аргументація супротивників вступу України до НАТО вивчалася за допомогою запитання "Якщо Ви проти вступу України до НАТО, то чому? (не більше трьох варіантів)".

Таблиця 3

Аргументація респондентів проти вступу України до НАТО

Варіанти аргументації проти вступу України до НАТО	№	Відсоток
НАТО - це агресивний військовий блок, ворожий для України	1	16,2%
Вступ до НАТО знизить рівень життя громадян	2	8,4%
Вступ до НАТО призведе до втрати політичної незалежності України	3	18,0%
Вступ до НАТО зашкодить безпеці та обороноздатності	4	9,7%
Вступ до НАТО остаточно зруйнує військово-промисловий комплекс країни	5	11,9%
Вступ до НАТО загострить напругу в суспільстві	6	10,6%
Вступ до НАТО значно погіршить стосунки з Росією	7	18,5%

Найвагомішими аргументами є: "Вступ до НАТО значно погіршить стосунки з Росією" - 18,5%; "Вступ до НАТО призведе до втрати політичної незалежності України" - 18,0% і "НАТО - це агресивний військовий блок, ворожий для України" - 16,2%. Показовим є те, що частина респондентів пов'язують вступ держави до НАТО обов'язково з погіршенням стосунків між Україною та

Росією і не пам'ятають, що Росія має дуже добрі стосунки з усіма країнами НАТО. Це обумовлено архетипним положенням щодо агресивності блоку НАТО. Неприйняття НАТО базується також на тезі абсолютної незалежності України і можливої її втрати через вступ до Альянсу. Проти НАТО виступають не лише прихильники євразійської інтеграції України або прихильники її європейського курсу.

Аргументація підтримки громадянами України вступу держави до НАТО вивчалася індикатором: "Якщо Ви підтримуєте вступ України до НАТО, то чому? (не більше трьох варіантів)"

Таблиця 4

Підтримка громадянами вступу України до НАТО

Варіанти підтримки громадянами вступу України до НАТО	№	Відсоток
Вступ в НАТО дозволить країні приєднатися до системи колективної безпеки в Європі	1	28,8%
Вступ до НАТО покращить матеріальний добробут громадян	2	9,2%
Вступ до НАТО сприятиме утвердженню демократії, забезпечить права і свободи людей	3	14,0%
Вступ до НАТО підвищить безпеку та обороноздатність України	4	21,4%
Вступ до НАТО сприятиме забезпеченню злагодності в суспільстві	5	3,8%
Вступ до НАТО забезпечить захист від агресії з боку Росії	6	10,9%
Вступ до НАТО сприятиме розбудові військово-промислового комплексу	7	9,2%

Найвагомішими є два аргументи: "Вступ в НАТО дозволить країні приєднатися до системи колективної безпеки в Європі" - 28,8% і "Вступ в НАТО підвищить безпеку та обороноздатність України" - 21,4% респондентів.

Порівняння цих цифр з даними щодо підтримки вступу держави до НАТО дозволяє зробити висновок: у значного числа українців не вистачає аргументів, що і викликає побоювання. Особливо не вистачає аргументів, коли йдеться про миротворчу роль НАТО та її

вплив на процеси реформування і демократизації українського суспільства. У світогляді громадян України відсутнє розуміння НАТО як двигуна демократичних перетворень суспільства.

Незначна частина українців пов'язують з НАТО реформування військово-промислового комплексу України - 9,2%. ВПК залишається значущим аргументом проти вступу до НАТО. Показовим є те, що респонденти фактично не бачать позитивних наслідків вступу до НАТО щодо поліпшення життєвого рівня населення України. Таким чином, аргументи "за" не стосуються значною мірою внутрішніх інтересів респондентів.

Спостерігається певна закономірність, що свідчить про ставлення населення до НАТО: мешканці західного регіону і центру України більше підтримують вступ держави до НАТО у порівнянні з мешканцями східного та південного регіонів, їхня підтримка євроатлантичного курсу значно нижча. Це підтверджують цифри наведеної таблиці.

Регіональний аспект ставлення до вступу України в НАТО у масовому опитуванні подано у табл. 3.5.

Оцінка експертами ставлення до НАТО мешканців різних регіонів Таблиця 5

Мешканці	Дуже низький	Низький	Середній	Високий	Дуже високий	Відповіді немає
західного регіону України	6,6%	16,6%	27,8%	33,0%	14,6%	1,4%
центру України	5,6%	26,4%	46,2%	19,4%	1,0%	1,4%
східного регіону України	23,8%	39,6%	28,2%	6,2%	1,2%	1,0%
південного регіону України	22,0%	37,4%	30,0%	7,8%	0,6%	2,2%

Ставлення громадян до вступу України в НАТО (регіональний аспект)

Варіанти ставлення	Центральний	Західний	Придніпровський	Харківський	Причорноморський	Донецький
Підтримую безумовно	22,9%	42,2%	9,2%	8,7%	9,9%	5,7%
Підтримую з побоюванням	32,8%	38,5%	30,3%	10,2%	13,2%	23,6%
Не цікаво	13,4%	4,8%	16,2%	18,9%	23,8%	17,1%
Не підтримую категорично не підтримую	30,4%	13,9%	44,4%	62,2%	52,3%	53,6%
Немає відповіді	0,4%	0,5%		0,7%		

2006 р. Експертне опитування, проведене Центром Разумкова та Центром миру, конверсії і зовнішньої політики України з 26 жовтня по 10 листопада 2006 року, засвідчили стан справ при відповідях на поставлені питання, а саме:

Які наслідки для України матиме її вступ до НАТО?¹

% опитаних громадян (пропонувалося вибрати будь-яку кількість варіантів відповіді*)

Погіршить відносини України з Росією та Білоруссю	53,0
Примусить українських солдатів брати участь у воєнних операціях в інтересах США	48,1
Загострить напругу в українському суспільстві	34,8
Спричинить запровадження проти України економічних санкцій з боку Росії	31,4
Спричинить збільшення витрат на оборону	30,2
Призведе до занепаду оборонно-промислового комплексу України	17,4
Надасть Україні гарантії безпеки	15,8
Підвищить міжнародний авторитет України	13,6
Залучить до країни іноземних інвесторів	11,0
Сприятиме розвитку оборонно-промислового комплексу України	10,2
Сприятиме розвитку в країні демократії, забезпеченню прав і свобод громадян	9,1
Дозволить Україні зменшити витрати на оборону	6,8
Сприятиме підвищенню прозорості та ефективності влади	5,0

* Повний перелік відповідей див. у журналі "Національна безпека і оборона", 2006, №9, с.31.

Загальнонаціональне опитування проведене з 19 по 26 жовтня 2006 р.

¹ Дзеркало тижня. — 2006. — 2 грудня.

Опитано 2006 респондентів від 18 років у всіх регіонах України.

Теоретична похибка вибірки – 2,3%.

Які наслідки в зазначених сферах матиме для України вибір певної моделі національної безпеки?¹

(% опитаних експертів)**

Наслідки сфери	Позитивні		Негативні		Не існує	
	НАТО	Нейтралітет	НАТО	Нейтралітет	НАТО	Нейтралітет
Відносини з ЄС	86,3	17,9	5,3	46,3	1,1	23,2
Міжнародний авторитет	81,1	20,0	1,1	44,2	8,4	25,3
Розвиток демократії	77,9	17,9	1,1	34,7	14,7	38,9
Безпека	77,9	14,7	9,5	60,0	3,2	12,6
Економічна ситуація	56,8	17,9	8,4	40,0	16,8	28,4
Оборонно-промисловий комплекс	55,8	22,1	20,0	51,6	6,3	16,8
Стабільність в суспільстві	29,5	29,5	28,4	20,0	17,9	29,5
Відносини з Росією	5,3	51,6	76,8	17,9	9,5	21,1

** Експертне опитування проведене Центром Разумкова і Центром миру, конверсії та зовнішньої політики України з 26 жовтня по 10 листопада 2006 р.

Опитані – представники органів державного управління, державних дослідницьких установ, фахівці неурядових аналітичних центрів, журналісти.

2007 р. Важливість проведення такого дослідження у 2007 р. саме в Закарпатському регіоні пояснюється перш за все географічним розташуванням Закарпаття, яке межує з країнами-членами ЄС: Польщею, Румунією, Словаччиною, Угорщиною, а також етнонаціональною специфікою області, де компактно проживає значна частина угорського, словацького, румунського населення.

Проведене Закарпатським державним університетом дослідження “Визначення ставлення населення Закарпатського регіону до перспектив вступу України в ЄС і НАТО”² мало на меті визначити:

- ставлення громадян, різних верств населення до європейської та євроатлантичної інтеграції України;
- ставлення громадян України до референдуму з питань вступу України в НАТО та ЄС;
- бачення подальшого розвитку України за умови вступу в ЄС та НАТО, а також сприйняття таких союзів;
- рівень інформованості громадян України про діяльність ЄС та НАТО, їх ролі та місця в геополітичному просторі.

¹ Дзеркало тижня. — 2006. — 2 грудня.

² Інформаційно-аналітичні матеріали за результатами дослідження “Визначення ставлення населення Закарпатського регіону до перспектив вступу України в ЄС і НАТО” — Ужгород: ЗақДУ, 2007

В цілому в опитуванні взяло участь загалом 1500 осіб, з них:

- **30% респондентів – студенти та викладачі Закарпатського державного університету (далі – ЗақДУ) та Ужгородського національного університету (далі УжНУ);**
- **30% – жителі районів з компактним проживанням національних меншин;**
- **40% респондентів – працівники потужних інвестиційних підприємств області – «Джейбіл», «Ядзакі», «Гроклін-Карпати», «Єврокар», де в основному працює молодь.**

Найбільшу групу опитуваних у вибірці представляють **студенти (27,3%) і державні службовці (21,1%** від загальної кількості опитуваних). Працівники приватного та аграрного сектору становлять дещо менший відсоток опитуваних (17,3% та 12,4% відповідно). Незначною мірою представлені **службовці місцевого самоврядування та медичні працівники (7,4% і 8,8% відповідно).**

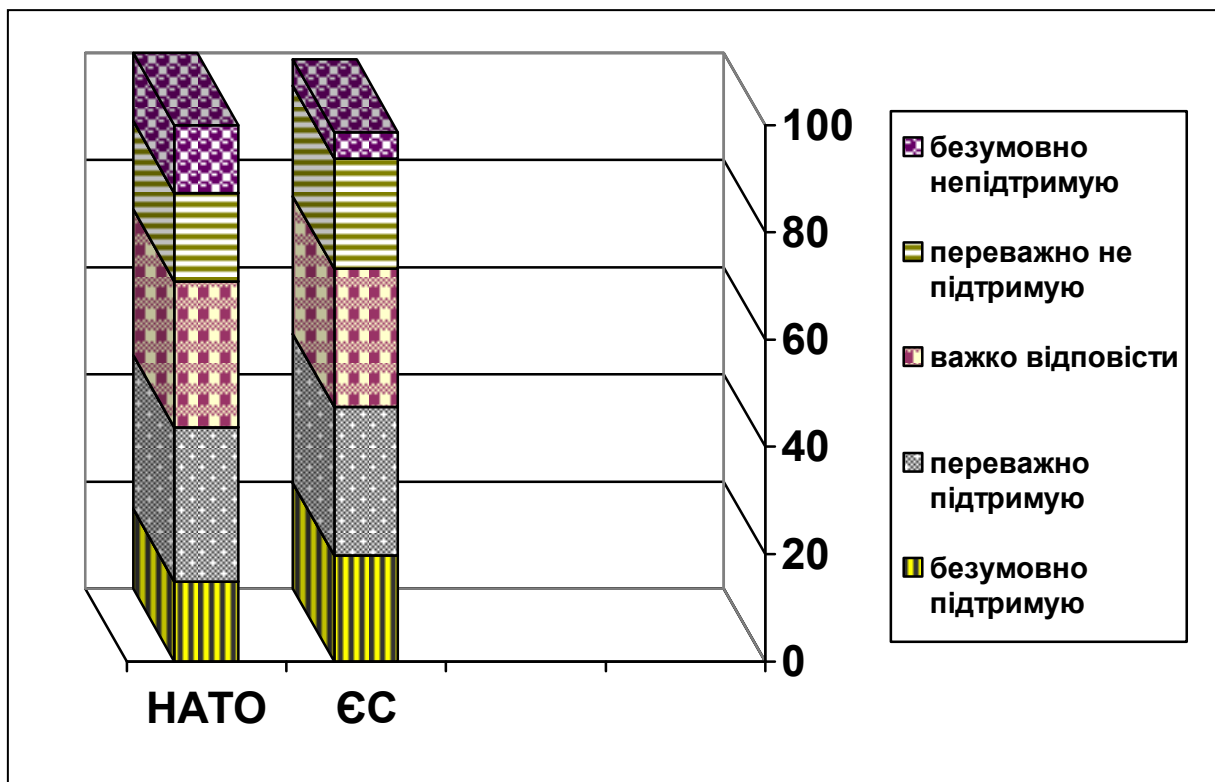
За національним складом вибірка представлена наступним чином: українці – 1274, росіяни – 103, угорці – 99, словаки – 14, румуни – 7, німці – 2, вірмени – 1 особи. Таким чином, переважна більшість опитуваних (84,9%) є українцями, досить незначним є відсоток інших національностей, що увійшли до вибірки. При цьому переважна більшість представлених у вибірці національностей мешкає в Ужгороді та Ужгородському районі і представлена молоддю.

В цілому більшість опитаних позитивно ставиться до вступу України в НАТО – загальні показники підтримки практично вдвічі перевищують негативне ставлення населення. Але при цьому слід зазначити, що 27,2% респондентів не дали відповіді на це запитання, що свідчить про недостатній рівень інформованості або ж недостатню впевненість респондентів у необхідності євроатлантичної інтеграції України. Значний відсоток респондентів, що не визначилися у своєму ставленні, ще раз підтверджує тезу про те, що нині головне місце повинно бути відведено саме пропагандистсько-інформаційній роботі, але здійснювати її можуть лише спеціально підготовлені фахівці, що допоможе досягти бажаного результату.

Відповідаючи на питання про ставлення до вступу України в **Європейський Союз, безумовну підтримку виказали 19,7% респондентів, що разом з відповіддю про здебільшу підтримку (27,8%) свідчить про достатньо високий рівень підтримки європейської інтеграції України (загалом позитивний баланс становить – 47,5%).**

Серед відповідей найнижчими показниками відзначається Ужгород – 0,1%, Воловецький район – 3,0% та Берегівський – 3,5%. Проте навчальні заклади Ужгорода, навпаки, відзначаються високим ступенем підтримки процесу вступу України в ЄС – представники ЗакДУ – 6,7% і представники УжНУ – 7,8%. Значну підтримку отримує процес європейської інтеграції у мешканців Тячівського (5,1%), Свалявського (7,3%) та Ужгородського (13,9%) районів.

Вдвічі менші показники непідтримки процесу європейської інтеграції, вони становлять 25,5%: 20,6% опитуваних здебільшого не підтримують європейську інтеграцію України, а 4,9% - безумовно не підтримують. Найнижчі показники при цьому спостерігаються у Воловецькому районі – 0,2% та Свалявському – 1,2%, а також серед представників навчальних закладів – по 1,1%. У Тячівському, Берегівському та Ужгородському районах показники дещо вищі – відповідно 1,9%, 2,6% та 5,6%. Найвищими є показники мешканців Ужгорода – 11,7% (при цьому всі відсотки припадають на відповідь «здебільшого не підтримую», позицію «безумовно не підтримую» респонденти взагалі не відзначили).

Чи підтримуєте Ви вступ України в НАТО та ЄС?

Часові перспективи вступу України в НАТО.

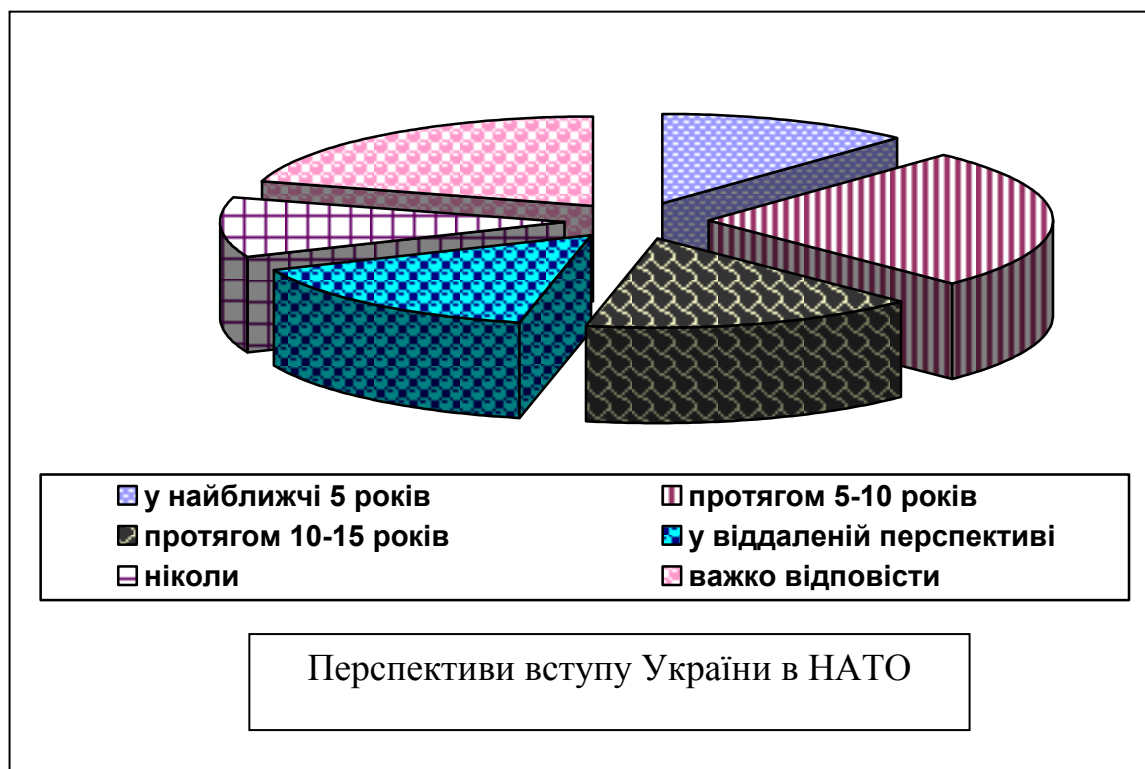
Щодо перспектив вступу України в НАТО, то найвищим показником є бачення такої можливості протягом майбутніх 5-10 років – оцінюють як потенційну можливість 22,5% респондентів, причому найбільший позитивний відсоток відповідей спостерігається в Ужгородському районі – 7,7%, Ужгороді – 4,5% (навчальні заклади – 5,5%) та Свалявському районі (2,7%). У Берегівському, Тячівському та Воловецькому районах цей показник становить 2,1%, 1,7%, 1,3% відповідно.

Значно нижчий відсоток респондентів вважають, що Україна вступить в НАТО протягом 10-15 років (15,9%) або у віддаленій перспективі (15,3%). Мешканці Ужгорода переважно вважають, що це відбудеться протягом найближчих 10-15 років – 6,4%, представники вищих навчальних закладів – 3,0% (ЗақДУ – 1,3%, УжНУ – 1,7%) та мешканці Ужгородського району – 3,9%. Аналогічної позиції представники зазначених регіонів притримуються щодо далекої перспективи – відповідно 3,2%, 2,2%, 1,6%, 3,9%. Фактично лише в Ужгороді показники дещо знижуються від 6,4% до 3,2%, в УжНУ – від 1,7% до 1,6% та незмінними лишаються показники Ужгородського району – 3,9%. Мешканці всіх інших регіонів демонструють рівень підтримки вступу України в НАТО в далекій перспективі: Свалявський район – показники зростають від 0,8% до 0,9%, Воловецький район – 0,3% - 0,5%, Тячівський район – 0,8% - 1,4%, Берегівський район – 0,7% - 1,5%, представники ЗақДУ – 1,3% - 2,2%.

Найнижчий відсоток респондентів вважає, що Україна може вступити в НАТО у найближчі 5 років - 11,9%. Приблизно такий самий відсоток опитаних – 10,7% вважають, що Україна ніколи не вступить в НАТО: це переважно респонденти Ужгорода (4,7%), при цьому представники навчальних закладів становлять 1,7% (ЗақДУ – 0,8%, УжНУ – 0,9%) та Ужгородського району (2,9%). В інших районах показники розташовані в межах 0,6% - 1,4%.

Отже, можливим є висновок про те, що переважна більшість опитуваних вважає, що Україна обов'язково вступить в НАТО (загалом позитивний баланс становить 68,7%), хоча й не раніше ніж за 10 років.

Досить високим (20,6%) залишається відсоток опитаних, що не дали відповіді, причому найвищий ступінь невизначеності знову таки в Ужгороді – 4,7% (навчальні заклади – 4,5%) та Свалявському районі – 3,9% при середньому показникові – 2,6%.

Очевидно, такі результати можна пояснити ставленням респондентів до НАТО і власне розумінням його ролі на міжнародній арені. Тому опитаним було запропоновано питання щодо часових перспектив вступу до Євросоюзу¹.

Часові перспективи вступу України в ЄС.

Щодо перспектив вступу України в ЄС, то найвищим показником є бачення такої можливості протягом майбутніх 10-15 років. Її оцінюють як потенційну 22,1% респондентів, причому найбільший позитивний відсоток відповідей спостерігається в м. Ужгороді – 6,6% (навчальні заклади – 4,3%) і Ужгородському районі – 5,9%. У Воловецькому, Свалявському, Тячівському, Берегівському районах цей показник становить 0,9%, 0,9%, 1,3%, 2,2% відповідно.

Практично такий самий відсоток в цілому зберігається при баченні респондентами можливості вступу України в ЄС в найближчі 5-10 років – так вважає 21,7% респондентів, при цьому найвищий показник зберігається в Ужгородському районі – 7,7%, а от найнижчий – в м. Ужгороді – 0,0% (в навчальних закладах – 5,8%). В інших районах відповіді практично повторюють попередні, хоча середній показник дещо більший і становить близько 1,8%.

¹ Інформаційно-аналітичні матеріали за результатами дослідження “Визначення ставлення населення Закарпатського регіону до перспектив вступу України в ЄС і НАТО”. – Ужгород: ЗақДУ, 2007

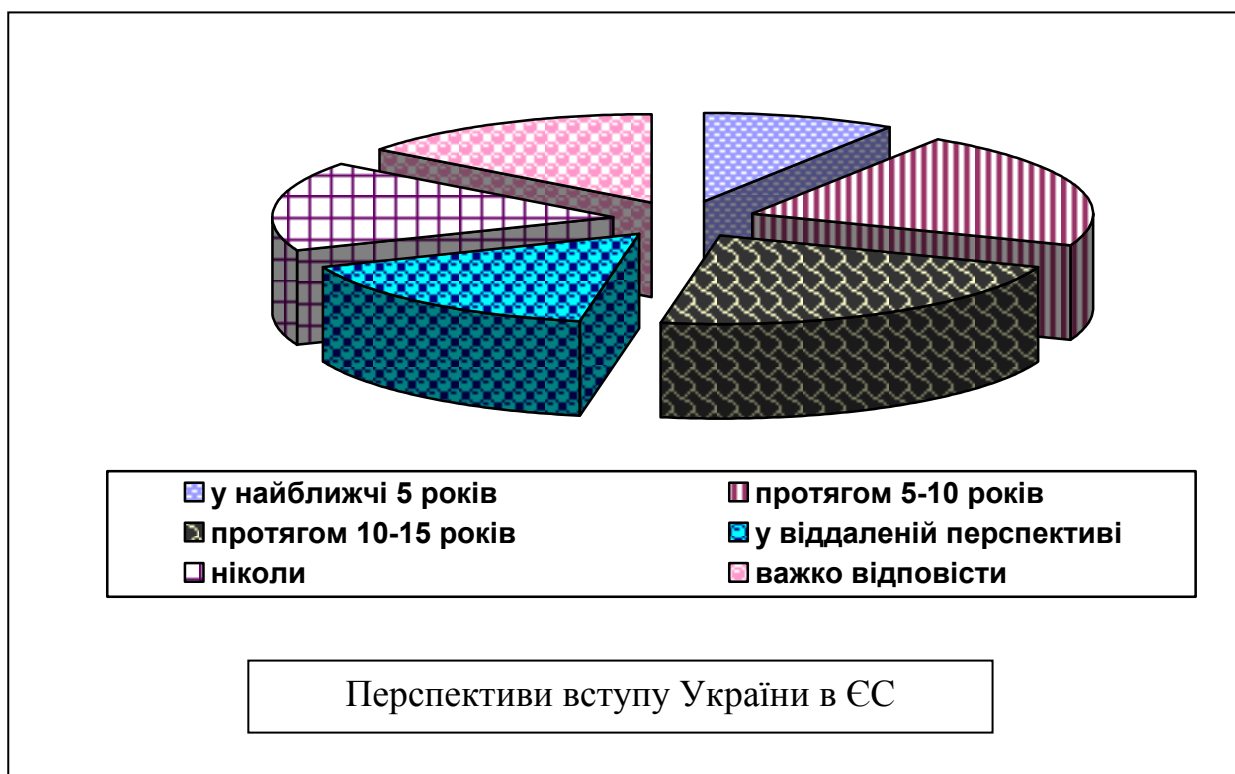
У віддаленій перспективі вступ України в ЄС вважають можливим 15,9% опитаних. Відповіді на цю позицію розподілились фактично рівнозначно і становлять в середньому 1,9%, дещо вищий рівень в Ужгородському районі – 4,9%.

Найнижчий відсоток респондентів вважає, що Україна може вступити в ЄС у найближчі 5 років - 9,1%.

Таким чином, можливим є висновок про те, що переважна більшість опитуваних вважає, що Україна обов'язково вступить в ЄС (загалом позитивний баланс становить 68,6%), хоча й не раніше, ніж за 10-15 років¹.

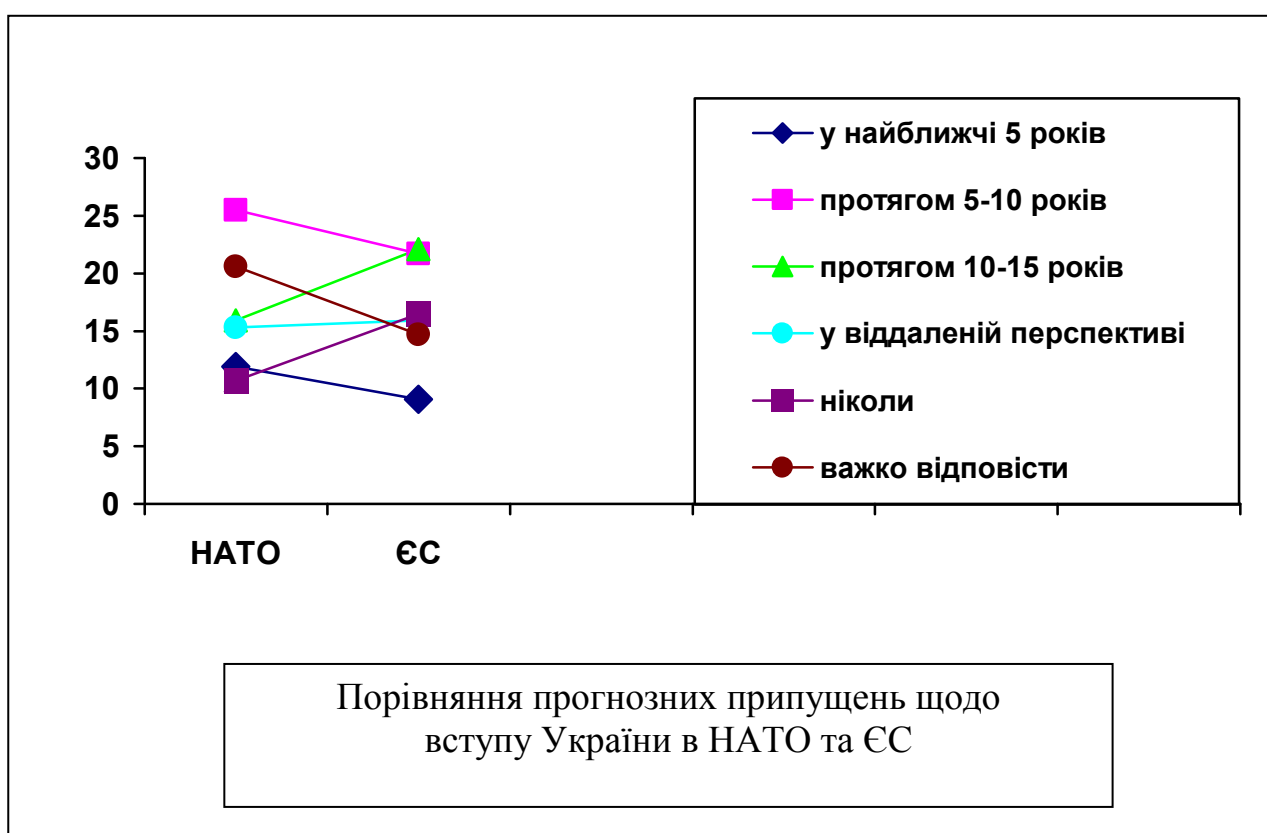
Лише 16,5% респондентів вважають, що Україна ніколи не вступить в ЄС, найвищий негативний показник спостерігається в м. Ужгороді – 10,7% (навчальні заклади – 1,9%); навіть в Ужгородському районі цей показник становить 2,3%. В інших районах показники розміщуються в межах 0,2% - 1,1%.

Досить високим (14,7%) залишається відсоток опитаних, що не дали відповіді, причому найвищий ступінь невизначеності знову таки у м. Ужгороді – 4,7% (навчальні заклади – 2,4%) при середньому показникові – 1,6%.

¹ Інформаційно-аналітичні матеріали за результатами дослідження "Визначення ставлення населення Закарпатського регіону до перспектив вступу України в ЄС і НАТО". – Ужгород: ЗақДУ, 2007

Можна констатувати, що в Ужгороді знову ж розподілилися відповіді приблизно порівну – бачення перспектив вступу, зневіра в приєднання України до Європейського Союзу у ближчий час та невизначеність із зазначеного питання. Очевидно, можна назвати ще одну причину такого ставлення – віковий склад респондентів, тобто студенти вищих навчальних закладів з одного боку та працівники інвестиційних підприємств – з іншого, які сприймають можливу інтеграцію виходячи з власних потреб та можливих перспектив, а відсоток тих, хто не визначився, лише підтверджує особисту невизначеність майбутньої діяльності, що також може свідчити про відсутність чіткої політики з боку державних установ щодо європейської інтеграції.

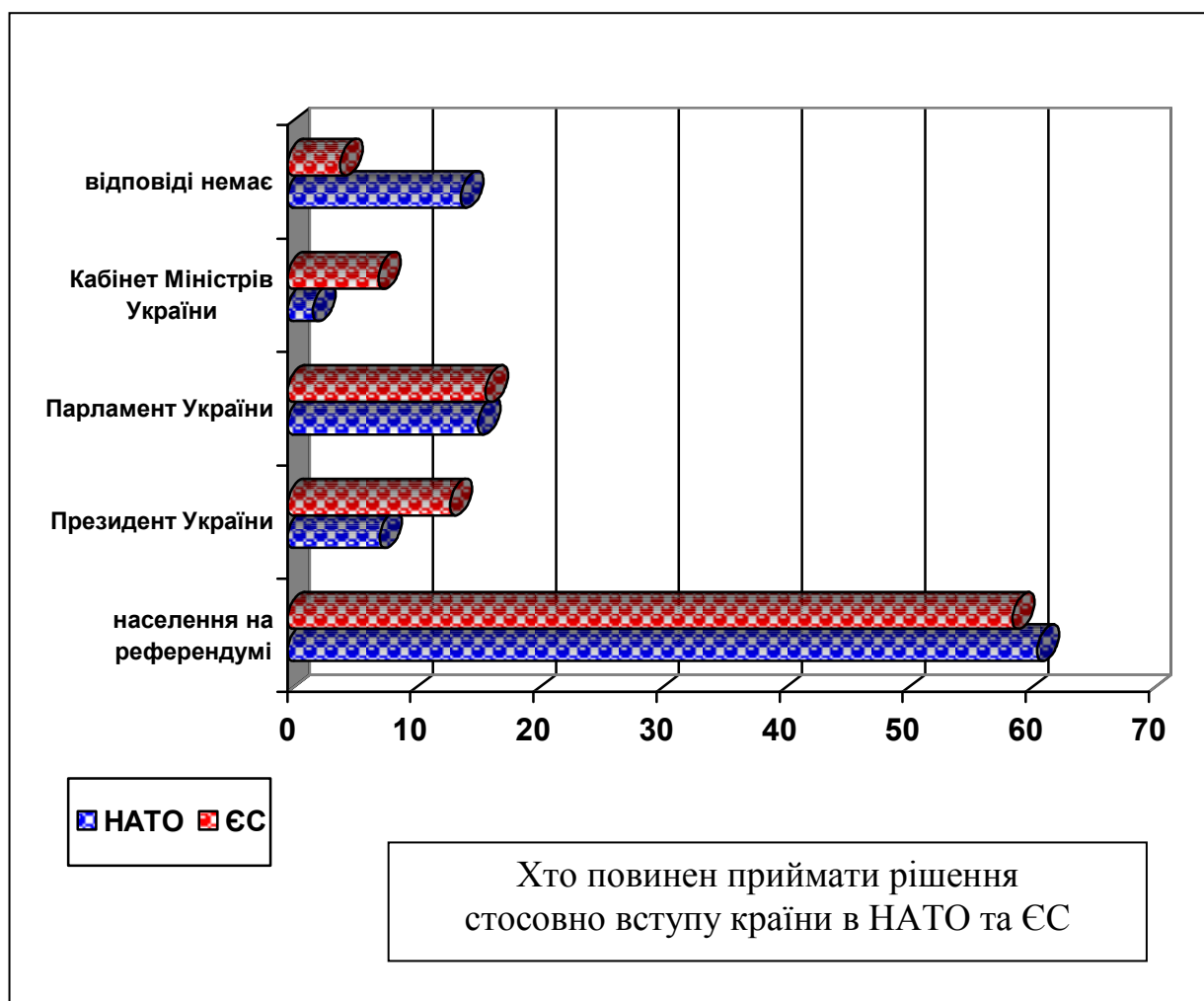

Хто повинен приймати рішення стосовно вступу країни в НАТО та ЄС?

Щодо прийняття рішення стосовно вступу України в НАТО переважна більшість респондентів (60,9%) вважає, що це рішення повинно прийматись населенням на референдумі. 15,5% опитуваних вважає, що це рішення повинен приймати парламент, а 7,5% вважає, що це рішення повинно прийматися президентом.

Отже, вирішення важливого питання вступу України в НАТО, на думку респондентів, не може бути здійснено на вищому політичному рівні, що характеризує достатньо низький рівень довіри населення до політичного керівництва держави та свідчить про значну актуальність питання євроатлантичної інтеграції України – життєво важливого питання, яке народ хоче вирішувати самостійно.

Питання вступу України в ЄС, так само як і питання вступу України в НАТО, на думку переважної більшості респондентів, не може бути здійснено на вищому політичному рівні, що також свідчить про невваженість державної політики в сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, яка не має підтримки у населення.

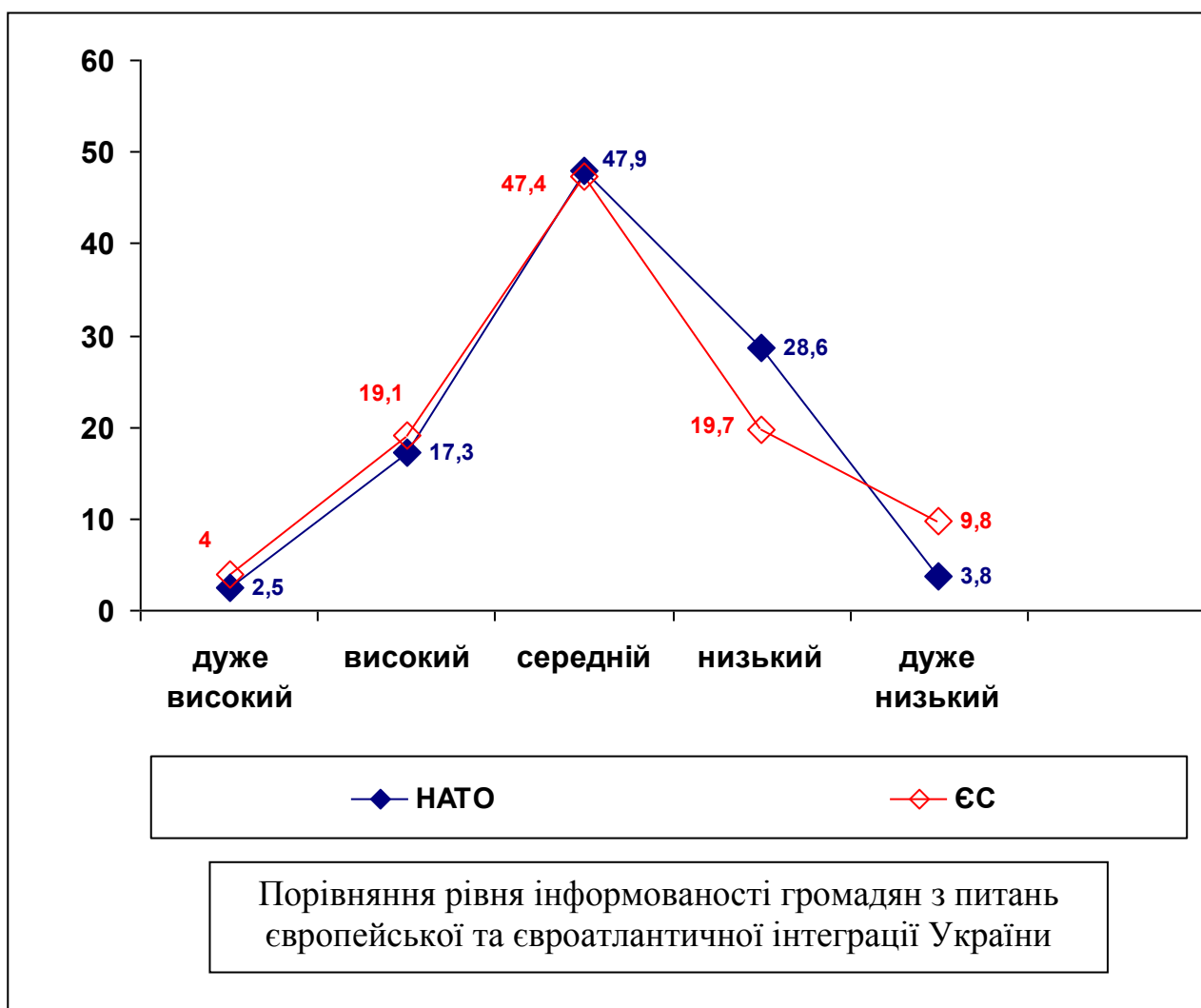

Рівень інформованості з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Загальний рівень інформованості щодо питань євроатлантичної інтеграції України значна кількість респондентів (47,9%) визначила як середній. Як низький рівень інформованості визнали 28,6% опитуваних. 17,3% респондентів вважають, що рівень інформованості щодо питань євроатлантичної інтеграції України є високим.

Загальний рівень інформованості щодо питань європейської інтеграції України переважна більшість респондентів (47,4%) оцінила як середній. Найвищі показники спостерігаються в Ужгородському (10,2%) та Свалявському районах (7,1%), а також серед представників навчальних закладів: УжНУ – 6,7% та ЗакДУ – 5,7%; в Ужгороді, Березівському та Тячівському районах показник коливається в межах 5,0%; найнижчий показник – 2,2% спостерігається у Воловецькому районі.

Загалом діаграма рівня інформованості має такий вигляд:

Отже, результати дослідження в Закарпатській області в кінці 2007 року засвідчили те, що, незважаючи на наявну підтримку з боку населення курсу на європейську та євроатлантичну інтеграцію України, досить невизначеними залишаються для опитуваних перспективи інтеграції та її можливі наслідки, що обумовлено переважно відсутністю чіткої державної політики в цій сфері, недовірою населення до державних органів влади, політичних інституцій та вищих посадових осіб держави, досить низьким рівнем інформованості населення з питань європейської та євроатлантичної інтеграції тощо¹.

Громадська думка станом на I півріччя 2008 року

Наведені дані щодо ставлення українців до євроатлантичної інтеграції до 2008 року свідчить про порівняно незначну динаміку збільшення позитивного фону соціологічних досліджень з цього питання. Суттєво активізувались пронативські настрої в м.Києві і західних регіонах напередодні Бухарестського саміту. Стабільно негативне ставлення до Альянсу простежувалось у східних регіонах і Криму.

Тому надзвичайно цікавими є дані 2008 року з багатограних складових євроатлантичних прагнень і очікувань населення України з урахуванням багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. Безумовно, відсутність стабільної і послідовної співпраці гілок влади, депутатського корпусу, органів місцевого самоврядування щодо своєчасного вирішення проблем на прикордонних переходах з Польщею, Словаччиною, Угорщиною і Румунією значною мірою негативно вплинули на весь комплекс питань, пов'язаних з євроінтеграційними настроями в державі.

Непослідовна і нескоординована роз'яснювальна робота на місцях щодо переваг євроатлантичного вибору держави, як засвідчили наведені факти, несприятливо вплинула на реалізацію чітких і зрозумілих державних програм інформування і підготовки кадрів. Іншими словами, формальне ставлення до виконання взятих державою зобов'язань, а також неоднозначне рішення Бухарестського саміту відносно України знівелювали значною мірою позитив і динаміку формування громадської думки щодо ЄС і НАТО.

Підтвердженням цієї тези є дані всеукраїнського опитування, проведеного Фондом демократичних ініціатив в кінці квітня 2008 року.² За даними опитування, 50% респондентів у квітні проголосували б проти

¹Інформаційно-аналітичні матеріали за результатами дослідження "Визначення ставлення населення Закарпатського регіону до перспектив вступу України в ЄС і НАТО". — Ужгород: Закарпатський університет, 2007

²Сторонників НАТО в Україні становить менше/Джерело:
<http://www.podrobnosti.ua/society/2008/04/24/517760.html>

вступу в Альянс. При цьому за вступ до НАТО готові були віддати голоси 22%, а 19% респондентів ще не вирішили що робити. 68% опитаних заявили про готовність взяти участь у референдумі щодо вступу. Отже, після дебатів про приєднання України до ПДЧ спостерігається негативна динаміка громадської думки відносно підтримки вступу до Альянсу порівняно з груднем 2007 року, коли за вступ готові були голосувати 32% опитаних.

Вступ до НАТО підтримують помаранчеві виборці, ті, що віддали голоси за НУНС — 54% та БЮТ — 51%. Разом з тим серед таких опитаних є значна частина тих, хто виступає проти вступу в НАТО, а саме: 33% серед виборців Нашої України — Народної Самооборони та 27% серед виборців БЮТу.

Серед виборців КПУ та Партії регіонів підтримка дорівнює 1-3% та 2% відповідно.

Більше 70% громадян України бажали знати наслідки вступу або невступу до НАТО.

Про державну програму інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції знають 7% та 32% чули про неї, а 50% про неї не чули.

Лише 6% громадян України вважає, що держава достатньою мірою інформує населення про наслідки вступу в Альянс, але 43% опитаних відповіли, що цікавої інформації з цих питань вони не зустрічали.

Більше 40% опитаних відповіли, що засоби масової інформації подають інформацію про НАТО негативного змісту, а 24% — нейтральну.

Опитування населення проводилось Фондом демократичних ініціатив. Спонсором виступали Посольство Швеції та Шведське агентство з питань міжнародного розвитку. Конкретно опитуванням займалась структура «Юкрейніан соціолоджи сервіс». Статистична неточність не перевищує 2,2%.¹

Як уже відмічалось, геополітичні процеси суттєво впливають на громадську думку людей, і українці не є винятком.

Грузино-осетинський конфлікт і дії Росії щодо примушення Грузії припинити агресивні дії, участь кораблів Чорноморського флоту у військових акціях в регіоні, наближеному до кордонів України, а також звинувачення з боку Росії відносно незаконних поставок озброєння

¹ Сторонников НАТО в Украине становится меньше/Джерело:
<http://www.podrobnosti.ua/society/2008/04/24/517760.html>

режиму Саакашвілі та участь (за словами ЗМІ) українських найманців на боці грузинської армії активізували пронатівські настрої в Україні.

Свідченням цього є дані соціологічних опитувань, які наводяться нижче.¹

Якби наступної неділі відбувався референдум щодо вступу України до НАТО, як би Ви проголосували? (динаміка, регіональний розподіл, 2002-2008)

		За вступ до НАТО (%)	Проти вступу до НАТО (%)	Не голосував би (%)	Важко відповісти (%)
ЗАХІД	Лют. 2008	47.8	20.6	6.3	25.3
	Лют. 2007	40.3	20.4	7.1	32.2
	Жов. 2006	40.7	23.0	12.8	23.5
	Вер. 2006	39.0	24.6	6.3	30.1
	Лип. 2006	38.4	24.0	9.4	28.2
	Січ. 2006	30.5	32.0	5.4	32.0
	Груд. 2005	31.4	32.2	6.6	29.8
	Вер. 2005	34.7	30.4	8.5	26.5
	Чер. 2005	39.3	21.8	6.1	32.9
	Лют. 2005	38.0	22.5	8.4	31.2
	Груд. 2004	34.7	30.2	4.2	30.8
	Вер. 2004	30.7	32.8	9.0	27.5
	Чер. 2004	36.1	28.1	6.4	29.4
	Бер. 2004	34.0	31.0	5.0	30.0

¹ Соціологічне опитування / Джерело: http://www.uceps.org/print.php?poll_id=116&&address=poll

	Лют. 2004	43.7	31.2	5.3	19.8
	Груд. 2003	32.0	29.4	6.6	32.0
	Вер. 2003	36.1	24.6	8.6	30.7
	Сер. 2003	39.2	23.5	11.2	26.1
	Чер. 2003	33.7	21.1	11.8	33.4
	Квіт. 2003	37.0	23.7	19.4	19.9
	Бер. 2003	40.3	21.6	12.0	26.1
	Лют. 2003	36.3	16.8	20.0	26.9
	Груд. 2002	39.6	23.3	11.5	25.7
	Лист. 2002	48.0	20.8	8.5	22.7
	Жов. 2002	46.6	18.1	10.2	25.1
	Чер. 2002	45.4	20.4	10.4	23.8
		За вступ до НАТО (%)	Проти вступу до НАТО (%)	Не голосував би (%)	Важко відповісти (%)
ЦЕНТР	Лют. 2008	22.4	51.2	8.8	17.7
	Лют. 2007	17.7	54.1	8.4	19.8
	Жов. 2006	16.0	55.8	12.5	15.7
	Вер. 2006	22.0	49.6	4.2	24.2
	Лип. 2006	17.4	61.2	10.9	10.5
	Січ. 2006	18.9	60.6	3.5	17.0
	Груд. 2005	20.6	53.3	5.8	20.3
	Вер. 2005	15.3	56.6	8.9	19.2

	Чер. 2005	23.3	55.1	3.4	18.1
	Лют. 2005	20.8	52.1	6.4	20.8
	Груд. 2004	12.9	59.1	9.1	18.9
	Вер. 2004	17.8	46.9	8.6	26.8
	Чер. 2004	21.5	50.5	5.4	22.7
	Бер. 2004	27.9	43.4	7.4	21.3
	Лют. 2004	26.5	46.6	5.8	21.1
	Груд. 2003	22.8	45.8	6.9	24.5
	Вер. 2003	23.5	41.3	15.6	19.6
	Сер. 2003	23.3	34.7	22.5	19.5
	Чер. 2003	22.1	39.5	16.7	21.7
	Квіт. 2003	17.8	44.1	21.6	16.5
	Бер. 2003	18.2	42.5	21.1	18.2
	Лют. 2003	18.8	35.1	18.1	28.0
	Груд. 2002	25.3	39.6	14.6	20.5
	Лист. 2002	28.4	31.6	17.9	22.1
	Жов. 2002	28.3	31.7	13.1	26.9
	Чер. 2002	28.6	27.9	16.2	27.3
ПІВДЕНЬ		За вступ до НАТО (%)	Проти вступу до НАТО (%)	Не голосував би (%)	Важко відповісти (%)
	Лют. 2008	10.9	59.9	15.2	13.9
	Лют. 2007	6.3	75.9	9.6	8.3

Жов. 2006	10.3	61.3	13.0	15.3
Вер. 2006	9.3	79.1	3.0	8.6
Лип. 2006	5.6	71.8	14.3	8.3
Січ. 2006	6.7	77.6	2.3	13.4
Груд. 2005	6.3	79.7	3.7	10.3
Вер. 2005	9.6	73.5	4.3	12.6
Чер. 2005	17.3	58.5	9.3	15.0
Лют. 2005	11.6	68.1	4.0	16.3
Груд. 2004	11.3	62.5	3.3	22.9
Вер. 2004	18.9	60.6	6.0	14.6
Чер. 2004	17.9	56.3	7.3	18.5
Бер. 2004	17.9	44.5	12.0	25.6
Лют. 2004	22.7	49.3	5.3	22.7
Груд. 2003	25.5	52.6	3.3	18.5
Вер. 2003	25.2	46.7	8.9	19.2
Сер. 2003	18.9	49.2	14.6	17.3
Чер. 2003	19.2	44.4	10.9	25.5
Квіт. 2003	10.3	53.5	17.6	18.6
Бер. 2003	15.6	52.5	17.3	14.6
Лют. 2003	16.9	40.9	18.6	23.6
Груд. 2002	19.9	48.5	13.3	18.3

	Лист. 2002	20.9	42.7	11.9	24.5
	Жов. 2002	26.8	42.7	9.8	20.7
	Чер. 2002	27.9	37.9	12.0	22.3
		За вступ до НАТО (%)	Проти вступу до НАТО (%)	Не голосував би (%)	Важко відповісти (%)
СХІД	Лют. 2008	8.4	70.4	9.2	12.1
	Лют. 2007	5.4	78.9	7.4	8.3
	Жов. 2006	8.0	67.6	12.1	12.4
	Вер. 2006	6.7	85.0	1.7	6.7
	Лип. 2006	7.4	84.0	3.6	5.0
	Січ. 2006	6.9	79.8	2.9	10.4
	Груд. 2005	7.2	77.7	3.0	12.0
	Вер. 2005	6.9	75.2	10.1	7.8
	Чер. 2005	10.7	72.7	4.1	12.6
	Лют. 2005	8.2	68.4	10.0	13.4
	Груд. 2004	8.1	63.8	13.0	15.1
	Вер. 2004	11.6	63.6	6.5	18.3
	Чер. 2004	14.6	56.8	7.7	21.0
	Бер. 2004	19.0	56.7	7.0	17.2
	Лют. 2004	19.2	55.7	8.0	17.1
	Груд. 2003	14.6	60.9	7.2	17.3
	Вер. 2003	20.1	44.4	12.4	23.1

Сер. 2003	21.5	36.9	17.8	23.9
Чер. 2003	19.7	48.7	11.0	20.6
Квіт. 2003	14.6	48.8	18.5	18.1
Бер. 2003	17.0	55.8	13.4	13.8
Лют. 2003	19.0	50.5	12.0	18.5
Груд. 2002	25.4	43.0	13.7	17.9
Лист. 2002	30.0	33.8	15.2	21.0
Жов. 2002	23.1	44.1	11.1	21.7
Чер. 2002	29.8	40.6	13.9	15.7

Застосовується такий розподіл областей за регіонами: Південь — АР Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська області; Центр — Київ, Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області; Захід — Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; Схід — Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області.

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 31 січня по 5 лютого 2008 року. Було опитано 2017 респондентів віком від 18 років у всіх областях України, Києві та АР Крим за вибіркою, що репрезентує доросле населення України за основними соціально-демографічними показниками. Опитування здійснювалося у 129 населених пунктах (із них 75 міських та 54 сільських поселень). Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

Підсумком викладеного в 3-му розділі матеріалу може слугувати прес-реліз роботи, підготовленої Центром європейських досліджень питань безпеки Нідерландів під назвою «Україна-НАТО: 16 років невизначеності»¹. Враховуючи, що із зазначеною структурою у якості аналітика співпрацював колишній міністр оборони України Анатолій Гриценко,

¹ http://www.ieac.org.ua/index.php?id=16&ch_id=39&ar_id=4741&

висновки з проблематики реалізації євроатлантичної спрямованості зовнішньої політики України мають потужну аргументацію.

У названій книзі політолога Ніке Де Дугда аналізуються прогалини, які існують між українською політикою та її практичним втіленням стосовно ЄС і НАТО. Автор стверджує, що українські еліти неохоче здійснювали демократичні перетворення.

Він акцентує увагу на тому, що:

а) парламент не отримав ширших повноважень, необхідних для контролю над збройними силами, і саме військові досі виконують всі важливі завдання в рамках діяльності Міністерства оборони;

б) країні необхідно затратити кілька років для того, щоб утворити власний оборонний потенціал та ще кілька для того, щоб напрацювати систему відносин із урядом, парламентом та громадськістю.

Автор вважає, що Захід, зі свого боку, не надав всієї допомоги, яку міг би надати. Спільні військові навчання та візити високопоставлених політиків в якійсь мірі були корисні, але не слугували допомогою у втіленні необхідних реформ в Україні, як, скажімо, раніше у Польщі;

в) автор високо оцінює діяльність колишнього міністра оборони А.Гриценка, підкреслюючи, що він є одним з небагатьох політиків при владі, який є прибічником реформ і виступає за європейську та євроатлантичну інтеграцію. Адже **“євроатлантична інтеграція України – це законодавчо визначена складова загальної стратегії державного розвитку України, що має за мету приєднання до системи євроатлантичної безпеки... Попри існування внутрішніх політичних протиріч, реалізація державної політики України у контексті євроатлантичної інтеграції залишається незмінною”¹.**

Найбільшою проблемою України на шляху до членства в НАТО є фундаментальні проблеми у формулюванні та втіленні політичного курсу.

З огляду на неоднозначність ставлення населення України до проблем, пов'язаних з реалізацією «західного» вектору зовнішньої політики держави, цікавими є думки фахівця, одного з очільників МЗС України Володимира Хандогія, якими він поділився із студентами та викладачами Закарпатського державного університету під час свого перебування в області.

¹ Інтернет-джерело: http://www.ieac.org.ua/index.php?id=16&ch_id=39&ar_id=4741&

На думку першого заступника міністра закордонних справ, суть актуальних проблем співробітництва України з НАТО полягає у викладених нижче аргументах¹.

«Нинішні механізми міжнародних відносин не можуть не враховувати чинників, які безпосередньо впливають на безпеку будь-якої держави чи системи колективної безпеки. Сучасне безпекове середовище характеризується низкою таких факторів.

Перший – це глобалізація, що означає стрімке зростання взаємозалежності між проблемами національної, регіональної і світової безпеки. З огляду на глобалізацію, дедалі більшої ваги набуватиме відстань між заможними і бідними державами, яка у свою чергу загострюватиме такі небезпечні явища, як міжнародний тероризм, екстремізм, ксенофобія, фундаменталізм і нетерпимість.

Другий – процеси розширення НАТО і Європейського Союзу докорінно змінюють архітектуру європейської безпеки майбутнього, в тому числі і її соціокультурний вимір.

Третій – терористичні акти 11 вересня 2001 року стали тим переломним моментом у міжнародному безпековому середовищі, образно кажучи, коли був перевернутий пісочний годинник. Боротьба з міжнародним тероризмом стала пріоритетом «номер 1» для світової спільноти. Перші її підсумки показали, що радикальні засоби, якими є застосування військової сили проти терористів, можуть бути успішними лише в разі їхньої одностайної підтримки міжнародною спільнотою.

Останнє очевидно змушує НАТО адаптуватись до нових викликів і загроз. Трансформація Північноатлантичного альянсу розглядається як комплекс заходів із забезпечення та посилення інституційної спроможності НАТО як у політичній, так і у військовій сферах з урахуванням особливостей сучасного безпекового середовища.

Глобалізація обумовлює також і плани розширення політики партнерства НАТО. Їх ініціатором – Сполученими Штатами – запропоновано звернути увагу на зону Азійсько-Тихоокеанського регіону, насамперед на партнерство з т.зв. “контактними країнами” – демократичними країнами, які володіють потужним економічним

¹ В.Д.Хандогій. Актуальні проблеми співробітництва України з НАТО //Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи: Збірник наукових праць. – Ужгород: Ліра, 2008. – С. 8-33.

потенціалом – Австралією, Новою Зеландією, Південною Кореєю та Японією.

Поширення політики партнерства на цей регіон посилюватиме потенціал Альянсу у проведенні операцій експедиційного характеру. Операції та місії НАТО також продемонстрували політичне та практичне значення цих партнерств: на сьогодні вісімнадцять країн, що не входять до Альянсу, направляють свої підрозділи та надають підтримку операціям та місіям НАТО.

Більш розробленою є сфера військової трансформації. Пріоритетами у цій галузі є і залишатимуться на найближчу перспективу:

1. Подальша адаптація командної структури НАТО з метою її перетворення на більш оперативну та спроможну до швидкого розгортання. У цьому зв'язку триває процес перегляду кількості штабів різного рівня та вдосконалення їх ефективності.

2. Розбудова Сил реагування НАТО (СРН), які дадуть можливість Альянсу оперативно реагувати на кризові ситуації у будь-якій частині світу, згідно з рішеннями Північноатлантичної Ради НАТО.

Ці сили розглядаються як каталізатор більш широкої трансформації сил НАТО, а також як потенційний інструмент залучення партнерів до військової складової Альянсу.

Слід враховувати, що в нинішніх умовах перед Альянсом постає загроза не широкомасштабного військового протистояння, як це було за часів “холодної війни”, а необхідність бути здатним ефективно діяти у локальних малих і середніх конфліктах одночасно у кількох місцях на планеті. Саме з цією метою на пражському саміті 2002 року було прийнято рішення щодо створення СРН, проте його повноцінна реалізація затягується.

Пояснюється такий стан справ низкою факторів:

– відсутністю спільного фонду, призначеного для фінансування навчальної і бойової діяльності СРН.

Висока вартість утримання підрозділів СРН не дозволяє багатьом країнам НАТО, особливо новим членам Альянсу, самостійно фінансувати їх діяльність, що змушує керівництво цих країн утримуватись від виділення необхідної кількості сил та засобів. Водночас провідні європейські країни НАТО наполягають на збереженні базового принципу

фінансування військової діяльності Альянсу. Зазначений принцип дозволяє цим країнам ігнорувати військові операції НАТО, в яких вони не бажають брати участь з політичних, правових, безпекових та інших міркувань. Створення спільного бюджету СРН сприймається ними як позбавлення права вільного вибору при прийнятті рішень щодо військової діяльності в рамках НАТО.

– відсутністю механізму перспективного планування для СРН.

Керівництво НАТО вважає, що навіть при вирішенні зазначених проблемних питань ефективна діяльність СРН буде неможливою без запровадження спрощеної процедури прийняття рішень щодо їх застосування. По суті, в основі існуючих проблем, пов'язаних зі створенням СРН, теж лежить питання взаємовідносин між НАТО і ЄС – питання трансатлантичного зв'язку.

3. Подальше вдосконалення військових спроможностей через модернізацію систем командування, управління, контролю та розвідки; обміну інформацією; засобів спостереження; впровадження безпілотних літальних апаратів; суттєве підвищення ефективності систем протиракетної оборони. Зокрема, під час Ризького саміту НАТО відбулося підписання контракту з Міжнародною корпорацією наукових застосувань (Science Applications International Corporation (SAIC), до складу якої входять Raytheon (US), EADS Astrium (Europe), Thales (FR), Thales Raytheon System Company (FR/US), IABG (GE), TNO (NL), Qinetiq (UK), DATAMAT (IT), Diehl (GE) щодо створення Інтегрованої випробувальної схеми майбутньої системи активної багаторівневої протиракетної оборони театру бойових дій НАТО. Передбачається, що нова система спостереження, яка включатиме наземний компонент у складі низки станцій різного типу та конфігурації, досягне початкових оперативних спроможностей у 2010 році.

Інші важливі напрями військової трансформації стосуються:

- вдосконалення структури КФОР; поширення операції Міжнародних сил сприяння безпеці (МССБ) на південь та схід Афганістану, залучення партнерів до антитерористичної операції у регіоні Середземномор'я «Активні зусилля», поширення тренувальної місії НАТО в Іраку;
 - вдосконалення механізмів підготовки та освіти особового складу і підрозділів країн НАТО та партнерів у рамках Програми поглибленої підготовки та освіти;

- повноцінного залучення партнерів до опрацювання керівних документів НАТО; залучення країн-партнерів, що беруть участь в операціях під проводом НАТО, до ранніх стадій планування цих операцій;
- вироблення нових колективних підходів до фінансування операцій НАТО.

Сьогодні міжнародною спільнотою визнається, що на цей час НАТО є найбільш потужною структурою безпеки на євроатлантичному просторі, яка, завдяки політичному діалогу з партнерами та військовим спроможностям, може ефективно здійснювати реагування на безпекові виклики та загрози сучасності.

Поряд з тим, адаптація спроможностей НАТО до вимог сучасного безпекового середовища проходить досить повільно. Така ситуація склалася внаслідок впливу низки факторів, серед яких варто виділити наступні:

- наявність внутрішніх суперечностей в Альянсі, пов'язаних, перш за все, із намаганням європейських членів НАТО певним чином знизити вплив США на прийняття рішень стосовно підтримання стабільності та безпеки на теренах європейського континенту;
- розбіжності між державами-членами у виборі практичних механізмів впливу на безпекову ситуацію як в регіонах традиційних інтересів Альянсу (власна та суміжна територія), так і в нових регіонах, з метою забезпечення превентивного реагування на еventуальні загрози (Близький та Далекий Схід, Середземномор'я тощо);
- домінування військових спроможностей США на фоні технологічного відставання європейських членів НАТО, а також суттєвий розрив у рівні оборонних витрат держав Альянсу.

Зазначені фактори призводять до виникнення понять “постачальник безпеки” та “споживач безпеки”, що визнається в НАТО як загрозовий сигнал, що впливає на єдність організації.

З іншого боку, розширення Альянсу також є складовою його трансформації, починаючи із часів завершення “холодної війни”. Розширення Альянсу завжди було превентивним заходом забезпечення безпеки на євроатлантичному просторі.

На сьогодні із високою долею ймовірності можливо говорити, що на саміті НАТО 2008 року будуть прийняті рішення про запрошення до переговорів про вступ ряду європейських країн.

Розширення Альянсу не є технічним процесом, і це підтверджують Дослідження про розширення НАТО 1995 року та План дій щодо членства 1999 року (ПДЧ).

В останній програмі претендентам пропонується перелік заходів, з якого вони можуть вибрати ті, що, на їхню думку, є найціннішими з точки зору сприяння підготовці до майбутнього членства. Активна участь в механізмах ПЗМ та РЄАП залишається суттєво важливою для країн-претендентів, які бажають далі поглибити своє військово-політичне залучення до діяльності Альянсу.

Участь у ПДЧ відбувається на основі самодиференціації з тим, щоб досягти спроможності взяти на себе зобов'язання згідно з Вашингтонським договором 1949 року. Цей процес має особливу цінність для держави-претендента, оскільки стимулює проведення виважених реформ поряд з поточною оцінкою їх впровадження. Про це, зокрема, свідчить шлях країн Адріатичної хартії, які вже близько 7 років виконують ПДЧ (за виключенням Хорватії, яка приєдналася до ПДЧ у 2001 році), проте питання щодо їхнього вступу в НАТО залишається відкритим у контексті прийняття цінностей, навколо яких об'єдналися держави-члени.

По відношенню до України тривалий час перепороною була недемократична політична традиція, й лише зміна такого підходу дозволяє говорити про можливість піднесення відносин Україна-НАТО на більш високий рівень.

Для нашої держави членство в НАТО – найоптимальніший варіант вирішення проблем національної безпеки України. Нині НАТО – це політико-військова організація, основною метою якої є колективна оборона території держав-членів. З військової точки зору Україна не здатна повністю забезпечити свою військову безпеку власними засобами (враховуючи різницю у військовій силі з сусідніми країнами, відсутність ядерної зброї тощо). Тому участь у системі колективної безпеки, яка має значно більший стримуючий потенціал у порівнянні з національними військовими засобами, є оптимальним рішенням для нашої держави.

Аналіз сучасних ризиків і викликів міжнародній безпеці здійснюється у рамках роботи над проектом Концепції національної безпеки. Він

свідчить про те, що загрози є актуальними і для нашої держави. Протистояти їм окремо не здатна жодна країна світу, у т.ч. такі сильні світові гравці, як США. Тому і з точки зору захисту від невійськових ризиків і викликів логічною є участь держав у системах колективної безпеки.

З огляду на заінтересованість України у повноправній інтеграції у європейське співтовариство, зокрема вступі в ЄС, вибір НАТО у якості системи колективної безпеки є не лише логічним, а і єдино можливим.

Процес входження до НАТО є стимулюючим фактором для проведення внутрішніх політичних та соціально-економічних реформ усіх сфер суспільного життя, гармонізації законодавства з правовими нормами та демократичними принципами країн-членів НАТО, прискорення трансформації Збройних Сил України, встановлення цивільного демократичного контролю над оборонним та безпековим секторами держави.

Після вступу до Альянсу Україна братиме безпосередню участь у процесах вироблення і прийняття рішень щодо подальшого розвитку європейської і євроатлантичної безпеки, які не лише стосуються інтересів безпеки України та НАТО, але й формують сучасне середовище євроатлантичної безпеки, включаючи безпеку України.

Україна отримає безпрецедентні додаткові гарантії забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів відповідно до Вашингтонського договору 1949 року. Завдяки цьому у майбутньому Україна не буде об'єктом провокацій на кшталт закликів до перегляду статусу Севастополя та Кримського півострова, або нагнітання напруження, як було під час конфлікту навколо острова Тузла.

Вступ України в НАТО сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості країни в очах міжнародних інвесторів. Досвід країн попередніх хвиль розширення свідчить про значне зростання прямих закордонних інвестицій. У 1997 р. в економіку Польщі було інвестовано 2,7 млрд. доларів, у 1998 – 5 млрд., а в 1999 р. – році вступу Польщі до НАТО – вже 8 млрд. доларів США. Щодо Чехії й Угорщини цифри ще більш вражаючі. У 1997 р. прямі іноземні інвестиції в економіку цих країн становили відповідно 4 і 6,2 мільярда, у 1998 – 9,8 і 10, 2 млрд., у 1999 р. – 12,8 і 14,5 млрд. доларів США. Після вступу Болгарії до НАТО іноземні інвестиції в економіку цієї країни зросли вдвічі. У 2004 р., після вступу

Румунії до НАТО, обсяг прямих іноземних інвестицій зріс на 141% порівняно з 2003 р.

НАТО надає ефективну практичну допомогу державам у випадку надзвичайних ситуацій та техногенних катастроф. В Україні також були випадки, коли допомога НАТО була вчасною і потрібною. Це і ліквідація аварії на колекторних спорудах Харкова наприкінці 90-х років, і наслідків повеней у Закарпатті у 1998 та 2001 рр. Саме НАТО забезпечило оперативне надання допомоги США в ліквідації наслідків урагану “Катріна” та Пакистану у ліквідації наслідків землетрусу.

Щодо позитивів, які Україна вже має сьогодні, слід згадати **проект НАТО щодо створення Трастового фонду для ліквідації надлишків застарілих боеприпасів в Україні, а їх у нас 133 тис. тонн, 1,5 млн. одиниць стрілецької зброї та 1 тис. одиниць переносних зенітно-ракетних комплексів.** 1 грудня 2005 р. у Харківській області розпочався перший трирічний етап проекту, на який вже зараз передбачено 4,1 млн. євро, а вартість усього першого етапу становитиме близько 7,9 млн. євро. Нині вже утилізовані 1 тис. одиниць переносних зенітно-ракетних комплексів. Загалом проект розрахований на 12 років, і на його реалізацію передбачається витратити більше 75 млн. євро.

НАТО надає допомогу Україні у вирішенні проблем звільнених у запас військовослужбовців. Завдяки фінансовій підтримці Альянсу з грудня 1999 р. по 2005 р. було організовано 39 курсів з вивчення іноземних мов (англійська, німецька, французька, італійська), які закінчили 447 колишніх військовослужбовців, і 15 курсів з основ ведення підприємницької діяльності для звільнених у запас офіцерів. У 2005 р. було проведено 8 мовних курсів і 6 спеціалізованих курсів, на що було виділено 150 тис. євро.

Саме завдяки НАТО було збережено найбільший у Європі полігон “Яворів” у Львівській області, до забезпечення діяльності якого залучаються тисячі цивільних осіб та десятки приватних компаній малого та середнього бізнесу, отримуючи постійну високооплачувану роботу та замовлення на надання побутових та інших послуг, на поставки продуктів харчування, одягу тощо.

Курс України на вступ до НАТО цілком відповідає Конституції та чинному законодавству України.

Слід відзначити, що положення Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. про те, що Україна “проголошує свій намір стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не

бере участі у військових блоках”, мали на меті засвідчити позицію України щодо Організації Варшавського Договору і, таким чином, поставити під сумнів можливість використання цього репресивного інструменту СРСР у його зовнішній політиці. По-друге, таке формулювання не означає юридичного закріплення нейтрального статусу, адже тут мова йде лише про намір, а не про факт.

Засади зовнішньополітичного курсу нашої держави щодо Альянсу визначено в Основних напрямках зовнішньої політики України, затверджених постановою Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. В цьому документі, зокрема, підкреслюється, що “в умовах зникнення блокового протистояння в Європі пріоритетного значення набуває проблема створення загальноєвропейської структури безпеки на базі існуючих міжнародних інститутів, таких, як НБСЄ, РПАС, НАТО, ЗЄС. Безпосереднє та повне членство України в такій структурі створюватиме необхідні зовнішні гарантії її національної безпеки” та “з огляду на кардинальні зміни, що відбулися після розпаду СРСР і які визначили сучасне геополітичне становище України, проголошений нею свого часу намір стати в майбутньому нейтральною та позаблоковою державою має бути адаптований до нових умов і не може вважатися перешкодою її повномасштабної участі у загальноєвропейській структурі безпеки”.

В чинній Конституції України немає жодного посилення, яке б визначало нейтралітет або відмову від участі у військових блоках як засіб досягнення національної безпеки або форму існування України в системі міжнародних відносин.

У Рішенні Ради національної безпеки і оборони України „Про Стратегію України щодо Організації Північноатлантичного договору (НАТО)” від 23 травня 2002 р., введеному в дію відповідним Указом Президента України від 8 липня 2002 р., наголошується, що “Україна розглядає НАТО як основу майбутньої загальноєвропейської системи безпеки і підтримує процес її розширення”, а також “виходить з того, що кінцевою метою її євроінтеграційної політики є вступ до цієї організації як основи загальноєвропейської структури безпеки”.

Постановою Верховної Ради України від 21 листопада 2002 р. “Про рекомендації парламентських слухань про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО” народні депутати підтримали цю Стратегію і наголосили на необхідності інтенсифікації процесу підготовки України до членства в Альянсі.

Підвалини національної безпеки закладені в Законі України "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 р. До основних напрямів державної політики з питань національної безпеки даний законодавчий акт відносить, серед іншого, забезпечення повноправної участі України в загальноєвропейській та регіональних системах колективної безпеки, набуття членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору при збереженні добросусідських відносин і стратегічного партнерства з Російською Федерацією, іншими країнами Співдружності Незалежних Держав, а також з іншими державами світу.

"Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року (Біла книга України)", який було опубліковано у 2004 р. і вступне слово до якого писав президент Л.Д.Кучма, обґрунтовує євроатлантичний курс України і визначає її інтеграцію "до євроатлантичних та європейських структур безпеки та співробітництва, забезпечення широкомасштабної участі України в загальноєвропейській системі безпеки, набуття у майбутньому членства в НАТО та ЄС" пріоритетами її зовнішньої політики.

Враховуючи існуючий рівень громадської підтримки членства України в НАТО, це накладає на уряд велику відповідальність. Однак, як свідчить аналіз опитувань, низький рівень підтримки спричинений недостатньою поінформованістю населення про суть діяльності НАТО і переваг від членства України в Альянсі.

За різними соціологічними даними, біля 70% населення хотіли б знати про НАТО більше. За даними соціологічної служби Українського центру економічних та політичних досліджень ім. О.Разумкова, яка здійснює моніторинг суспільної думки щодо євроатлантичної інтеграції з червня 2002 року, станом на жовтень 2006 року відзначаються дві такі тенденції.

Кількість противників вступу України в НАТО протягом чотирьох років збільшилася з 32% до 54%. При цьому за ці ж 4 роки ситуація відносно поінформованості громадян щодо НАТО фактично не змінилася. Кількість «низько поінформованих» громадян стабільно становить 49,7%-43,3%, тих, «хто не володіє інформацією» – зменшилася с 19,2% до 11,7%, а тих, кому «важко відповісти» - збільшилася з 3,7% до 6,2%.

Показовим є те, що 47,4% респондентів не змогли дати відповідь на запитання, що саме заявив Прем'єр-міністр України 14 вересня 2006 року на засіданні Комісії Україна-НАТО в Брюсселі. І лише 20% надали вірну

відповідь – про тимчасову неготовність України приєднатися до Плану дій щодо членства в НАТО.

* * *

Тема НАТО тривалий час була досить закритою для українського суспільства. Не йдеться про те, що така «закритість» регламентувалася зверху, просто наша співпраця з Північноатлантичним альянсом дуже мало висвітлювалася в засобах масової інформації.

Після останніх президентських виборів відбувся свого роду інформаційний вибух. Частково це було пов'язано з чіткою і однозначною позицією Президента Віктора Ющенко в питанні нашої політики у сфері євроатлантичної інтеграції, частково — у зв'язку з тим, що відбувся серйозний прорив в розвитку цивільного суспільства, якісної еволюції політичної системи держави.

І не треба використовувати достатньо примітивний аргумент, що, мовляв, «зараз нам ніхто не загрожує». Зараз — так. Але якщо раптом загроза все-таки виникне?

Я пропоную звернутися до історії і пригадати долю Бельгії в роки Другої світової війни. Нейтральний статус цієї країни не зміг врятувати її від фашистської окупації. Є чимало і інших прикладів.

Висновок очевидний. Нейтральний статус (тим більше — самопроголошений) не є гарантією безпеки. Є ще один момент — «вартість» такого статусу. Швеція з населенням в 10 млн. витрачає на оборону 4 млрд. євро в рік, а 47-мільйонна Україна — 1,78 млрд. Правда, є над чим задуматися? Хочу також згадати про Швейцарію, яка є традиційно нейтральною країною. Вона навіть повноправним членом ООН стала лише в 2002 році. Думаю, далеко не всі в Україні знають, що кожен чоловік-швейцарець є військовозобов'язаним і до 42 років повинен регулярно брати участь у військових зборах, які тривають декілька тижнів. Більш того, він зберігає у себе вдома особисту зброю і військову форму, а у разі потреби повинен з'явитися в мобілізаційний пункт протягом кількох годин у повній бойовій готовності.

Такий ось зворотний бік медалі під назвою «нейтралітет». Чи готові ми бути нейтральними?

Наступний аспект — Росія. Українці стурбовані тим, що наше зближення з НАТО погіршує відносини з Росією. Сьогодні ми дійсно зіткнулися з принциповими розбіжностями в поглядах між нами і нашими російськими партнерами. Ми вважаємо розширення НАТО розширенням зони стабільності, а Росія чомусь бачить в цьому загрозу для себе. В цей же час практично паралельно Російська Федерація істотно поглиблює свою співпрацю з НАТО, так би мовити, «по всіх напрямках», в першу чергу в оборонній сфері, реалізуючи численні крупні проекти з країнами — членами альянсу.

Таким чином, крок за кроком, планомірно і цілеспрямовано Росія підсилює свою присутність на міжнародних ринках озброєнь і високотехнологічної продукції, активно працює в країнах НАТО, при цьому чомусь вважаючи, що зближення України з альянсом неминуче поставить хрест на співпраці української і російської «оборонки».

Хотів би нагадати, що курс на автономне функціонування власної оборонної промисловості РФ визначила не рік-два, а більше десяти років тому, коли в Україні навіть розмов не було про плани вступу в НАТО.

В той же час сьогодні дуже важливо і принципово необхідно підтримувати постійний діалог з нашими російськими партнерами з широкого кола питань, у тому числі і що стосуються співпраці з НАТО.

Ми можемо зняти всі гострі моменти в ході консультацій, не вдаючись до загроз і взаємних звинувачень. Україна неодноразово пропонувала Росії аргументовано висловити загрози, які РФ пов'язує з потенційним членством нашої країни в НАТО, і якщо такі є, то обговорити їх і дійти загального рішення, яке буде прийнятним для обох сторін. Наш євроатлантичний курс не спрямований проти Росії. Не є «ворожим» по відношенню до Росії і НАТО. Це, до речі, неодноразово визнавало і саме керівництво РФ. Україна налаштована на діалог і виступає за те, щоб відносини між нашими двома державами розвивалися на принципах рівноправності, взаємної вигоди і взаємоповаги.

На жаль, серед наших громадян і сьогодні існують страшилки про те, що у разі членства України в НАТО «натівський чобіт топтатиме землю

України», військові бази НАТО будуть розміщені на нашій території, а наші діти стануть гарматним м'ясом. Їх, на жаль, поширюють і деякі політичні сили.

Давайте подивимося на це серйозно: насправді НАТО не має своїх збройних сил. Якщо Україна вступить в НАТО, то від неї потрібно буде лише виділити певні сили і засоби для можливої участі в сумісних операціях альянсу під егідою об'єднаного командування.

Декілька міркувань з області психології. З кожною країною — членом НАТО і у нас, і у Росії чудові відносини. І наші громадяни, і росіяни їздять відпочивати до Туреччини або Греції, вчитися, наприклад, — до Іспанії, підробляти — до Польщі або Португалії. Ми купуємо німецькі або французькі автомобілі, американські комп'ютери і програмне забезпечення. І це все — країни НАТО.

Наступний чинник — економічний. Я думаю, якщо запитати у німецького, французького або італійського бізнесмена, що таке НАТО, то він навряд відповість, використовуючи військову термінологію. Головне, з його точки зору, це те, що його держава, будучи членом НАТО, має союзницькі відносини з іншими державами Європи, і всі разом вони забезпечують безпеку громадянина, безпеку його сім'ї і безпеку його бізнесу.

НАТО для бізнесмена є певним знаком якості, символом благополуччя і упевненості в завтрашньому дні. Це значить, що він може упевнено вкладати свої гроші в бізнес будь-якої іншої країни — члена НАТО.

Не викликає сумніву, що подальше зближення України з НАТО позитивно вплине на збільшення іноземних інвестицій в українську економіку.

Досвід останніх двох хвиль розширення альянсу, коли членами стали країни Центральної і Східної Європи, свідчить про те, що в період перебування цих держав на етапі Плану дій щодо членства (ПДЧ), куди сьогодні прагне Україна, об'єми прямих іноземних інвестицій збільшилися на мільярди доларів.

Що ж до недостатнього рівня суспільної підтримки ідеї членства України в НАТО, то хотілося б заспокоїти всіх. НАТО ніколи не запросить державу почати конкретні переговори про членство, якщо альянс сам не переконається, що цього хоче більшість населення. Це є одним з основоположних критеріїв. Але судити про це доцільно після проходження всіх етапів і процедур, до яких, власне, і відноситься ПДЧ. Саме так чинили Угорщина, Словенія, Словаччина, проводячи референдуми про приєднання до НАТО. До слова, стартові позиції в цих державах з погляду підтримки громадянами євроатлантичного курсу схожі з ситуацією в Україні сьогодні. Польща, яка референдум не проводила, теж почала з 25—30% підтримки.

Для будь-якої держави приєднання до ПДЧ є питанням серйозності намірів властей не на словах, а на ділі проводити ті широкомасштабні реформи, про яких багато ідеться на передвиборних мітингах, і реально діяти відповідно до європейських стандартів.

Адже ПДЧ на дві третіх за своїм змістом є програмою реформування політичної, економічної і соціальної систем, і лише одна третина присвячена заходам у військовій сфері.

Треба усвідомлювати, що цей план передусім потрібен самій державі, щоб вивести суспільство на високий рівень соціальних стандартів, які існують в Європі, забезпечити упевненість у безпечному і гідному майбутньому своїх дітей»¹.

¹ В.Д.Хандогій. Актуальні проблеми співробітництва України з НАТО //Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи: Збірник наукових праць. – Ужгород: Ліра, 2008. – С. 8-33.

ІНСТИТУТИ ЄС І НАТО: ГЛОСАРІЙ ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

Асоційовані з ЄС країни –

держави, що уклали з Європейським Союзом договір про асоціацію, який передбачає розширені рамки співробітництва у сфері політики, торгівлі, культури, безпеки тощо, має бути ратифікований усіма країнами-членами ЄС та передбачає відкриття безтарифного доступу до усіх чи деяких ринків ЄС, надання фінансової та технічної допомоги. На сьогодні, асоційованими з ЄС країнами є: Албанія (2006), Алжир (2005), Андорра (1991), Чилі (2003), Хорватія (2005), Єгипет (2004), Фарерські острови (1997), Ізраїль (2000), Йорданія (2002), Ліван (2006), Македонія (2004), Мексика (2000), Марокко (2000), Сан Марино (2002), ПАР (2000), Туніс (1998), Туреччина (1963).

Військова структура НАТО –

інтегрована військова структура, що складається із частин збройних сил, які надаються державами-членами Альянсу військової структури згідно з певними правилами. Складається з Сил негайного і швидкого реагування, Основних оборонних сил та Резервних сил.

Генеральна асамблея ООН –

один з головних органів ООН, що складається з представників усіх країн-членів ООН та уповноважений розглядати питання, що входять до компетенції ООН, за винятком віднесених до спеціальної компетенції Ради Безпеки ООН. Резолюції Генеральної асамблеї приймаються простою більшістю.

Генеральна угода про тарифи і торгівлю (General Agreement on Tariffs and Trade GATT / ГУТТ) –

багатостороння міжурядова угода про режим торгівлі і

торгової політики, що діє з 1948 року. У рамках ГУТТ проводяться переговори про взаємне зниження митних тарифів і регулювання застосовуваних нетарифних бар'єрів у торгівлі.

Декларація –

заява одного або декількох урядів, політичних партій, міжнародних, громадських організацій, що доводить до загального відома програмний акт, закон тощо.

Договір про непоширення ядерної зброї (ДНЯЗ) –

комплексний документ, що відображає підтримку і виконання принципів нерозповсюдження ядерної зброї, суворе виконання його положень, посилення запобіжних механізмів Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ), подальшого ядерного роззброєння. Підписаний у 2000 році у Нью-Йорку.

Економічний комітет НАТО (ЕС) –

дорадчий орган з економічних питань при Північноатлантичній раді, що працює на рівні представників делегацій країн-членів НАТО (радники з економічних питань).

Європейська безпека –

комплекс заходів і зобов'язань, спрямованих на забезпечення взаємовигідного співробітництва на принципах мирного співіснування, інших гарантій миру в Європі, завданням якої є створення та підтримка надійної системи безпеки на основі Гельсінкського процесу, скорочення всіх видів озброєння тощо.

Європейська економічна зона (European Economic Area / ЄЕЗ) –

зона вільної торгівлі, що включає в себе ЄС та країни **Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ)**, крім Швейцарії; не поширюється на риболовлю та сільське господарство. Угода про європейську економічну зону

(ЄЕЗ), згідно з якою країни ЄАВТ-ЄЕЗ (Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн) запроваджують до національних законодавств правовий **доробок Європейської Спільноти** в усіх галузях, на які поширюється ЄЕЗ, набула чинності 1994 року (підписана 1992 року). Керівним органом ЄЕЗ є Рада, що збирається двічі на рік.

Європейська Рада (European Council) –

орган управління ЄС, міжнародна політична організація, що має консультативний характер, виробляє та ухвалює рішення у вигляді відповідних політичних висновків головуючої сторони (Presidency conclusions) як політичні документи та правові акти і рішення, що приймаються відповідними інститутами ЄС. Утворена в 1974 році. До складу ЄР входять глави держав і урядів країн-членів ЄС, а також голова Європейської Комісії.

Європейське Економічне Співтовариство (European Economic Community, ЄЕС) –

регіональна міжурядова економічна та політична організація, головною метою якої є формування спільного ринку шляхом створення умов для вільного руху товарів, послуг, робочої сили та капіталів; поступове скасування між країнами-членами митних тарифів та кількісних обмежень на імпорт і експорт товарів; введення загального митного тарифу та спільної торгівельної політики щодо третіх країн; проведення спільної політики в галузі сільського господарства і транспорту; гармонізація законодавства і технічних норм та координація економічної, соціальної та валютної політики. Заснована у 1957 році. (м. Рим). В результаті ухвалення Договору про Європейський Союз у 1992 р. (Маастрихтський договір), відповідно до його положень ЄЕС було реорганізовано і перейменовано в Європейське Співтовариство.

Європейське співтовариство вугілля і сталі (European Coal and Steel Community, ЄСВС) –

регіональна міжурядова економічна організація, що об'єднала кам'яновугільну, залізорудну, металургійну галузі промисловості країн-учасниць (Німеччина, Франція, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург) з метою координації і модернізації виробництва заради зростання його обсягів, зниження цін шляхом скасування торговельного мита та кількісних обмежень на рух товарів. Заснована в 1951 році (м. Париж). Припинила існування у 2002 році у внаслідок вступу у дію Договору про заснування Європейського Співтовариства.

Європейський банк реконструкції і розвитку (European Bank for Reconstruction and Development, EBRD / ЄБРР) –

міждержавна фінансова установа, основною метою якої є сприяння процесам розвитку відкритої ринкової економіки, розвиток приватної і підприємницької ініціативи в країнах Центральної і Східної Європи та Співдружності незалежних держав (СНД). ЄБРР здійснює інвестування регіонів, проектне фінансування банків, підприємств і компаній, працює з державними компаніями у сфері підтримки процесів приватизації і структурної реорганізації, вдосконалення комунального господарства тощо. Створений в 1991 році.

Європейський інвестиційний банк (European Investment Bank)

некомерційна фінансова установа (інститут) ЄС, що фінансує проекти, які розвивають збалансовану європейську інтеграцію, сприяють економічному і соціальному єднанню, сприяють прогресу інноваційної наукоємної економіки. ЕІВ фінансується за допомогою отримання позик на фінансових ринках і за рахунок акціонерів (держави-члени ЄС, які спільно підписуються на капітал банку, поділяючи між собою долі участі). ЕІВ бере і надає позики, ґрунтуючись на

економічній політиці, визначеній ЄС, керується Радою керівників, Радою директорів, Адміністративним комітетом, Аудиторським комітетом. Створений в 1958 році відповідно до Римського договору.

Європейський митний союз –

інституція ЄС, що вирішує питання торгівлі усіма товарами, заборони встановлення між державами-членами імпорتنих та експортних мит, скасування кількісних обмежень у внутрішній торгівлі між країнами-членами, встановлення єдиного зовнішнього тарифу відносно товарів третіх країн, запровадження спільної торгівельної політики. Створений в 1968 році в рамках Європейського Економічного Співтовариства.

Європейський омбудсмен –

посада, встановлена Угодою про ЄС (“Маастрихтська угода”) і являє собою незалежного посередника в конфліктах між виконавчими і законодавчими гілками влади в ЄС. Будь-яка фізична або юридична особа, що проживає або має законне постійне місце перебування в країнах-членах ЄС може поскаржитися Омбудсмену на структури ЄС. Омбудсмен призначається після кожних виборів до Європейського Парламенту строком на п'ять років. Резиденція в Страсбурзі. Має помічників – секретаріат, директора, якого призначає сам. Юрисдикція Омбудсмена не розповсюджується лише на Європейський Суд і Суд першої інстанції.

Європейський Союз (European Union / ЄС) –

консолідоване багатонаціональне утворення, міжурядове об'єднання країн Європи, що через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а також шляхом реалізації спільної політики та діяльності має на меті забезпечення безперервного економічного зростання, соціального розвитку і згуртованості країн-учасниць. На даний час ЄС представляє собою домінуюче інтеграційне

угруповання в Європі, що складається з наднаціональної Європейської Спільноти і міжурядових інститутів, які забезпечують співпрацю в галузі **правосуддя, внутрішніх справ, формування і реалізацію спільної зовнішньої та безпекової політики**. Держави-члени Європейського Союзу створили спільні інституції, яким делегували частину своїх національних повноважень так, що рішення в певних сферах загальних інтересів можуть ухвалюватись демократичним шляхом на загальноєвропейському рівні. Європейський Союз запроваджено 1993 року відповідно до **Маастрихтського договору** (Договір про Європейський Союз). Європейський Союз не є юридичною особою.

Європейський суд з прав людини –

основний правозахисний інститут Ради Європи, обов'язкову юрисдикцію якого відповідно до ратифікованої Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод визнали більше 40 держав-членів Ради. Будь-яка людина, що вважає, що по відношенню до неї порушуються права, що гарантуються Конвенцією, може подати скаргу до Європейського Суду з прав людини, який стежить за дотриманням Конвенції, відповідно до якої він розглядає як індивідуальні скарги, так і позови з боку держав-членів.

Європейський центральний банк (European Central Bank / ЄЦБ) –

фінансова інституція ЄС, головним завданням якої є цінова стабільність у зоні єдиної **європейської валюти** (євро). ЄЦБ відповідає за монетарну політику, валютні операції та управління валютними резервами країн зони євро, і не повинен підпадати політичному впливу. Європейський центральний банк створено 1998 року згідно з Договором про ЄС у рамках кінцевого етапу формування **Економічного та монетарного союзу**. Керівними органами ЄЦБ є Керівна рада та

Виконавчий комітет, що координують діяльність
Європейської системи центральних банків

Єврорегіон (Euroregion) –

одна з інституційних форм співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до двосторонніх або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво.

Євроюст –

структурний підрозділ організацій ЄС, завданням якого є підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів держав-членів ЄС в області розслідування і судового переслідування особливо небезпечних міжнародних злочинів, організованого криміналу. Сформований в 2002 році.

Західноєвропейський союз (Western European Union / ЗЄС) –

замкнене воєнно-політичне угруповання країн Європи, що пов'язане з НАТО, має оперативні повноваження у сфері оборони та головною функцією якого є забезпечення та підтримка колективної безпеки. До складу ЗЄС входять країни-члени, асоційовані члени, асоційовані партнери, спостерігачі. Створений в 1955 році відповідно до Паризьких угод строком на 50 років.

Збройні сили ООН –

військові формування, за допомогою яких Рада безпеки ООН може здійснювати примусові воєнні заходи від імені ООН з метою підтримання або відновлення миру і безпеки, та які створюються з контингентів збройних сил країн-членів ООН.

Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України –

науково-дослідна установа у системі Національної Академії наук України, що має за мету дослідження проблем сталого розвитку в умовах

глобалізації, зовнішньополітичних вимірів, здійснення економічних реформ і переходу до стабільного розвитку в євроатлантичному регіоні на основі формування концептуального фундаменту світового досвіду забезпечення національних інтересів методами зовнішньої політики і дипломатії, дослідження основних тенденцій розширення Європейського Союзу на Схід, перспектив та наслідків вступу України до СОТ, впливу євроінтеграційних процесів на соціально-економічний розвиток в Україні. Створена в 1991 році.

Інститути Європейського Союзу –

інституційна структура ЄС, елементи якої формуються з осіб, що діють як офіційні представники держав-членів та з осіб, які пропонуються національними урядами, але діють від імені всього Співтовариства. Головними органами управління ЄС є: Європейська Рада; Рада ЄС; Європейська Комісія; Європейський парламент; Європейський Суд. Допоміжні і консультативні органи: Економічний і соціальний комітет; Комітет регіонів; Рахункова палата (або Палата аудиторів).

Інтерпол –

неурядова міжнародна організація кримінальної поліції, основним завданням якої є співробітництво в боротьбі зі злочинністю (торгівля наркотиками, тероризм тощо). Створена у 1923 році.

Коллективна безпека –

співробітництво країн, їх спільні зусилля з підтримання миру, відвернення загрози війни, ліквідації актів агресії, що може здійснюватися в межах загальної міжнародної організації (ООН), або в межах регіональних організацій або угод.

Комісія Україна-НАТО –

формат, в якому Північноатлантична рада відповідно

до Хартії НАТО-Україна періодично проводить засідання з Україною. Членами Комісії є усі країни-члени НАТО та Україна. Головою Комісії є Генеральний секретар НАТО. Консультації з політичних питань здійснюються в рамках Комісії Україна-НАТО та РЄАП. Комісія збирається для загальної оцінки стану розвитку відносин, огляду за процесом планування та розробки пропозицій щодо шляхів поліпшення або подальшого розвитку співробітництва між Україною та НАТО.

Комітет з питань політики та безпеки ЄС (Political and Security Committee) –

інститут європейської безпекової та оборонної політики, а також **спільної зовнішньої й безпекової (СЗБП) політики**, підпорядкований **Раді міністрів**. Комітет здійснює стратегічне керівництво та політичний контроль за операціями з подолання кризових ситуацій, стежить за розвитком міжнародних подій у царині СЗБП, допомагає визначати напрями цієї політики та наглядає за її втіленням. До складу Комітету входять по одному представникові від кожної держави-члена, Військово-політична група (Politico-Military Group), Комітет з цивільних аспектів врегулювання кризових ситуацій (Committee for Civilian Aspects of Crisis Management), Військовий комітет (Military Committee) та Військовий персонал (Military Staff).

Комітет постійних представників ЄС (Coreper / Корепер) –

об'єднання глав (послів) і членів постійних представництв країн ЄС, що відіграє важливу роль у системі ухвалювання рішень Європейської Спільноти та завданням якого є підготовка засідань **Ради міністрів**, ведення переговорів щодо порядку денного Ради (пропозиції та проекти рішень готує **Європейська Комісія**) і попередній розгляд питань; форумом представників та національних урядів їх країн), і

органом політичного контролю, що керує роботою експертних груп і наглядає за їхньою діяльністю. Комітет здійснює діяльність на рівні заступників постійних представників та голів постійних представництв.

Комітет регіонів (Committee of the Regions / CoR) –

консультативний орган, який виступає гарантом участі місцевих і регіональних органів влади в діяльності інститутів влади Європейського Союзу з питань економічної і соціальної єдності, транс'європейського транспорту, телекомунікацій і енергетичних мереж, охорони здоров'я, освіти, культури, політики трудової зайнятості, професійного навчання, соціальної політики тощо, має автономну організаційну структуру і власні процедурні правила. Основна роботи комітету полягає в оцінці з погляду інтересів регіонів пропозицій Європейської Комісії. В структурі комітету шість комісій: Комісія з єдиної територіальної політики (COTER), Комісія з економічної і соціальної політики (ECOS), Комісія з життєздатного розвитку (DEVE), Комісія з культури і освіти (EDUC), Комісія з питань Конституції і європейського управління (CONST), Комісія із Зовнішніх відносин (RELEX). Створений в 1994 році.

Конвенція –

угода, назва міжнародного договору, як правило, багатостороннього.

Ліга –

союз, спілка, товариство, асоціація, об'єднання окремих осіб, організацій або держав.

Меморандум –

один з видів дипломатичного листування, в який вкладається фактична, юридична або документальна частина питання, з приводу якого він надсилається як додаток до дипломатичної ноти або як окремий документ.

Мирні договори –

міжнародні угоди про припинення стану війни і відновлення офіційних відносин, врегулювання територіальних та інших питань між країнами, що перебували в стані війни.

Митний союз –

об'єднання країн для проведення спільної митної політики, що передбачає скасування митних кордонів, сплати мита між країнами-учасниками, утворення єдиної митної території, встановлення загального митного тарифу відносно третіх країн та метою якого є підвищення конкурентоспроможності товарів країн-учасниць, захист внутрішніх ринків тощо.

Міжнародна безпека –

стан міжнародних відносин, що виключає порушення загального миру або створення загрози безпеки народів у будь-якій формі. Основними принципами міжнародної безпеки є прийняття колективних заходів для запобігання і усунення загрози миру, недопущення або придушення актів агресії, незастосування сили або погрози силою, розв'язання міжнародних спорів мирним шляхом, міжнародне співробітництво у розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного характеру тощо.

Міжнародне агентство з атомної енергії (International Atomic Energy Agency / МАГАТЕ) –

міжнародна установа, яка встановлює стандарти ядерної безпеки і захисту довкілля, надає країнам-членам технічну допомогу, заохочує обмін науковою і технічною інформацією щодо ядерної енергії, здійснює контроль за мирним використанням атомної енергії. МАГАТЕ надає поради і практичну допомогу урядам різних країн щодо здійснення програм використання атомної енергії, збирає інформацію стосовно кожного

аспекту ядерних технологій і поширює її за допомогою своєї Міжнародної ядерної інформаційної системи у м. Відні. Створене у 1956 році.

Міжнародне право –

система правових принципів і норм, створених шляхом угод між країнами, що регулюють відносини між ними та іншими суб'єктами міжнародного права (держави, міжнародні організації, специфічні політико-територіальні одиниці), основою якої є принцип мирного співіснування. Джерелом міжнародного права є міжнародні договори. Серед основних норм міжнародного права виділяються принципи незастосування сили або погрози силою, мирного розв'язання міжнародних спорів, рівноправності держав, принцип невтручання тощо, які виконуються за допомогою міжнародних організацій.

Міжнародні (міждержавні) організації –

постійні об'єднання держав для співробітництва у сфері міжнародних відносин. Відповідно до завдань існують міжнародні організації загальної компетенції (ООН), спеціальні (МАГАТЕ), універсальні (ООН) або регіональні.

Міжнародні сили сприяння безпеці (ISAF / ІСАФ) –

об'єднанні військові частини, створені за підсумками Боннської конференції (2001 р.) після повалення режиму талібів і діючи під мандатом ООН (не є силами ООН, діють з санкції Ради безпеки ООН) і НАТО (з 2003 р.), що складаються з 35 тисяч військовослужбовців з 37 країн та 25 Груп відбудови провінцій (ГВП). Основні військові завдання ІСАФ: сприяння зміцненню влади афганського уряду на всій території країни, проведення операцій по забезпеченню стабільності та безпеки у взаємодії з афганськими силами безпеки; проведення інструктажу та підтримка Афганської національної армії; допомога

в реалізації програм афганського уряду, спрямованих на роззброєння незаконних озброєних формувань. Політичне керівництво та координацію місії Міжнародних сил сприяння безпеці здійснює Північноатлантична рада (командування, координація та планування сил). Стратегічне управління здійснює головний оперативний штаб НАТО – штаб Верховного головнокомандуючого об'єднаними збройними силами НАТО в Європі (штаб ВГК ОВС НАТО). Фінансування забезпечують держави, що надають військові контингенти.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) –

міжнародна фінансова організація, головна установа Світового банку, завданням якої є скорочення бідності в країнах з середнім рівнем доходів, а також бідних платоспроможних країн шляхом сприяння сталому розвитку за рахунок надання позичок, гарантій, інструментів управління ризиками і (некредитних) аналітичних і консультаційних послуг. Членами МБРР є 184 країни, які виступають акціонерами банку. Вищий орган МБРР – рада управляючих, що збирається щорічно та кожна країна в якій представлена національним управляючим (міністр фінансів або голова центробанку). Заснована у 1944 році.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) –

міжурядова спеціалізована установа ООН, метою якої є координація валютно-фінансових політики країн-членів і надання короткострокових, середньострокових, частково – довгострокових позик для врегулювання платіжних балансів, підтримки валютних курсів. Капітал МВФ складається з внесків країн-членів відповідно до наданих їм квот. Заснований в 1944 році.

Місія України при НАТО –

закордонна дипломатична установа України,

представництво України при міжнародній організації, що заснована з метою забезпечення постійного співробітництва України з НАТО та участі в Раді Євроатлантичного Партнерства з метою забезпечення реалізації державної політики України щодо співробітництва з НАТО, представництва України при НАТО, її органах та підтримання з цією організацією офіційних відносин, забезпечення постійних контактів з політичними і військовими структурами НАТО, представництва України в РЄАП та її органах, прийняття участі у роботі органів РЄАП, Програмі НАТО “Партнерство заради миру”, Комісії Україна-НАТО та інших спільних органів. Засновано в 1997 році.

НАТО (Організація Північноатлантичного договору / North Atlantic Treaty Organization / NATO) –

воєнно-політичний блок країн Європи і Північної Америки. Вищий керівний орган НАТО – сесія Ради НАТО. Між сесіями діяльністю Ради керують Постійна рада і Військовий комітет. Організація діяльності керівних органів НАТО покладена на Генерального секретаря НАТО, який очолює Міжнародний секретаріат. Створена в 1949 році.

Національний інститут стратегічних досліджень –

державний науковий заклад, що надає Президентові України, органам державної влади наукові рекомендації щодо прийняття конкретних рішень, здійснює наукову експертизу законопроектів, правових актів та державних заходів соціально-політичного спрямування, у тому числі у сфері дослідження основних тенденцій розвитку українських громад на території країн-членів ЄС, впливу розширення Європейського Союзу на транскордонне співробітництво України з центральноевропейськими країнами тощо. Заснований у 1992 році.

Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України –

консультативно-дорадчий орган при Президентові України, метою якого є забезпечення послідовної реалізації курсу України на євроатлантичну інтеграцію, підготовки пропозицій щодо координації діяльності органів виконавчої влади у цій сфері. Створений в 2006 році.

Об'єднані збройні сили НАТО –

збройні сили НАТО, їх основна частина, що складається з об'єднань, з'єднань і частин сухопутних військ і ВПС країн-учасниць блоку. Керуються верховним командуванням НАТО в Європі.

Організація безпеки та співробітництва в Європі (Organization for Security and Co-operation in Europe / OSCE / ОБСЄ) –

найбільша регіональна організація з безпеки, метою якої є запобігання виникненню конфліктів в регіоні, врегулювання кризових ситуацій, ліквідація наслідків конфліктів. ОБСЄ покликана здійснювати контроль над поширенням озброєнь, економічною і екологічною безпекою, приймати дипломатичні зусилля по запобіганню конфліктів, здійснювати заходи з побудови відносин довіри і безпеки, захисту прав людини тощо. До ОБСЄ входять держави Європи, Центральної Азії і Північної Америки, які мають рівний статус. Рішення ОБСЄ приймаються на основі консенсусу і не носять обов'язкового характеру. Структура ОБСЄ складається з самміту (зустріч на вищому рівні), Ради міністрів іноземних справ, Вищої ради, Постійної ради під керівництвом Голови.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) –

міжнародна організація, завданням якої є підтримання і закріплення миру та розвиток співробітництва між країнами. Членами ООН є 191 держава. Головні органи ООН: Генеральна асамблея та Рада безпеки. До складу Генеральної асамблеї входять представники усіх держав-членів ООН, її рішення мають

рекомендаційний характер. Очолює ООН Генеральний секретар. До системи ООН входить більше 30 міжнародних організацій. Діяльність ООН має на меті ліквідацію злиднів та голоду, забезпечення загальної початкової освіти, заохочення рівності чоловіків та жінок, розширення прав і можливостей жінок, скорочення дитячої смертності, поліпшення охорони материнства, боротьба з ВІЛ/СНІД, малярією та іншими захворюваннями, забезпечення сталого екологічного розвитку, формування глобального партнерства з метою розвитку.

Основні оборонні сили НАТО –

діючі й такі, що можуть бути мобілізованими, сухопутні, військово-повітряні і військово-морські сили, спроможні забезпечити стримування і захист від примусу або агресії, мають національні й багатонаціональні формування різних рівнів готовності. Складаються з чотирьох багатонаціональних корпусів основних оборонних сил: датсько-німецький (1), голландсько-німецький (1) і німецько-американських (2). Може поповнюватись Європейським корпусом (підрозділи Бельгії, Франції, Німеччини, Люксембургу та Іспанії) у підпорядкуванні НАТО в часи кризи.

Основоположний акт НАТО-Росія –

підписаний в 1997 році в Парижі Генеральним секретарем і главами держав і урядів Північноатлантичного альянсу та президентом Російської Федерації Б.М.Єльциним документ про поглиблення й розширення взаємин між НАТО і Росією та створення структури, необхідної для їх подальшого розвитку. Являє собою зобов'язання про взаємну допомогу в спільній розбудові стабільного, мирного і неподільного континенту на основі партнерства і взаємних інтересів, який описує принципи і механізми партнерства між НАТО і Росією, зокрема є основою створення Постійної Спільної ради НАТО-Росія (ПСР).

Офіс зв'язку НАТО в Україні –

міжнародне представництво НАТО в Україні, відкрите у квітні 1999 р. з метою сприяння участі України у програмі “Партнерство заради миру” (ПЗМ) із максимально повним використанням можливостей, закладених у цьому механізмі, а також поглиблення співпраці між НАТО та державними структурами України. Офіс зв’язку має завданням підтримку контактів з різними українськими установами та відповідними структурами НАТО, які опікуються розробкою та виконанням заходів співробітництва між Україною та НАТО у рамках ПЗМ та відповідно до Хартії Україна-НАТО, надання консультацій відповідним органам України та НАТО щодо поточних заходів та галузей можливого поглиблення співпраці, прийняття участі у виконанні практичних заходів (військові навчання або проведення курсів з питань НАТО при Національній академії оборони України) тощо.

Паризький клуб –

міжнародна неформальна група країн-кредиторів, метою якої є пошук координованих рішень стосовно труднощів з виплатою зовнішніх боргів країн-боржників. Паризький клуб проводить перепланування боргів (полегшення умови виплати боргу шляхом надання відстрочок або списання боргових зобов’язань) та функціонує на основі “Правил і принципів”, дотримуватися яких зобов’язуються країни-члени. До складу паризького клубу входить 19 держав: Австрія, Австралія, Бельгія, Канада, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Ірландія, Італія, Японія, Нідерланди, Норвегія, Росія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Велика Британія, США. Участь у переплануванні боргів можуть брати на тимчасовій основі інші держави-кредитори, які зобов’язуються дотримуватися “Правил і принципів” Паризького клубу.

Парламентська асамблея ради Європи (ПАРЄ) –

інституція, дорадчий орган Ради Європи, покликаний сприяти європейському співробітництву на якнайширшій основі та складається з Комітету міністрів (до нього входять міністри закордонних справ), а також Асамблеї. Діяльність

базується на повазі до фундаментальних засад плюралістичної демократії, прав людини та верховенства права. Роботу ПАРЄ забезпечують Комітети, серед яких Об'єднаний комітет, Моніторинговий комітет та Комітет у справах правил процедур та недоторканності, спеціалізовані комісії з питань політичних, правових, захисту прав людини, соціальних, охорони здоров'я та сім'ї, культури та освіти, охорони навколишнього середовища, регіонального планування та місцевих влад, науки і техніки, сільського господарства та розвитку сільської місцевості, економічного розвитку, зв'язків з країнами, що не є членами Ради Європи, міграцій, біженців і демографії, парламентських та громадських зв'язків.

Партнерство заради миру (ПЗМ) –

ініціатива, що запропонована НАТО на **Брюссельському саміті Північноатлантичної ради** в 1994 році, метою якої є зміцнення стабільності та безпеки в усій Європі. У ПЗМ беруть участь держави-учасниці Ради північноатлантичного співробітництва (**РПАС**) та держави-учасниці Наради з безпеки та співробітництва в Європі (**ОБСЄ**). ПЗМ зосереджена на співпраці в оборонній галузі, спрямована на досягнення реального партнерства, допомогу у розширенні та інтенсифікації політичного і військового співробітництва в Європі. Сприяє посиленню стабільності, зменшенню загрози миру та розбудові зміцнених відносин безпеки. Учасники ПЗМ є також і членами (**РЄАП**), яка створює загальні рамки співпраці між НАТО та її партнерами. Партнерство заради миру ґрунтується на двосторонніх відносинах між НАТО і кожною країною, яка приєдналась до ПЗМ.

Рада безпеки ООН –

один з головних постійно діючих органів ООН, відповідальний за підтримання міжнародного миру і безпеки. Діяльність спрямована на мирне врегулювання, розробку планів створення системи регулювання озброєнь, розв'язання питань про створення і функціонування Збройних сил ООН, встановлення наявності акта агресії тощо. Діє на основі

принципу одноголосності постійних членів.

Рада євроатлантичного партнерства (РЄАП) –

міжнародна організація, що представляє собою форум для проведення регулярних консультацій і співпраці на рівні послів, міністрів закордонних справ та міністрів оборони з питань політики та безпеки (регіональні питання, контроль за озброєннями, міжнародний тероризм, підтримка миру, питання оборонної економіки, цивільне планування на випадок надзвичайних ситуацій, наука і екологія тощо). У РЄАП беруть участь 19 країн-членів НАТО і 27 країн-партнерів. Утворена у 1997 році.

Рада Європейського Союзу (Рада Міністрів / Council of the European Union) –

найвищий законодавчий орган ЄС, що володіє правом ухвалення рішень, наділений владними повноваженнями в сфері законодавчої і виконавчої влади, має зовнішньополітичні повноваження, повноваження по формуванню органів і призначенню посадових осіб ЄС, забезпечує координацію загальної економічної політики держав-членів, здійснює загальне керівництво бюджетом (спільно з Парламентом), укладає міжнародні угоди. Складається з представників держав-членів ЄС в ранзі міністрів національних урядів. До складу Ради ЄС входять: Рада із загальних питань (міністри іноземних справ) і Галузева (спеціальна) Рада (міністри держав-членів в залежності від предметної компетенції – Рада з питань сільського господарства, Рада з економічних і фінансових питань, Рада з питань навколишнього середовища, Рада з питань транспорту і комунікацій, Рада з питань зайнятості і соціальної політики, Рада з питань рибальства, Рада з питань промисловості та енергетики, Рада з питань правосуддя, внутрішніх справ і захисту прав, Рада по внутрішньому ринку, справах споживачів і туризму, Рада у справах науки, Бюджетна рада, Рада з питань культури, Рада з питань розвитку, Рада з питань освіти і молоді, Рада з питань охорони здоров'я).

Римський клуб –

міжнародна неприбуткова та неурядова організація, що об'єднує науковців, бізнесменів, міжнародних чиновників високого рангу, голів держав та экс-голів держав та основними напрямками діяльності якої є аналіз стратегій розвитку цивілізації, обґрунтування небезпечності неоколоніалізму та гонки озброєнь, пошук альтернатив розвитку людства, об'єднання зусиль світової громадськості заради збереження довкілля й досягнення соціальної справедливості у світі. Заснована у 1968 році.

Світова організація торгівлі (СОТ) –

міжнародна організація, міждержавний форум для врегулювання проблем багатосторонніх торгівельних відносин і реалізації домовленостей Уругвайського раунду багатосторонніх торгових переговорів (1986-1994 рр.), мета діяльності якої полягає у регулюванні торгівельно-економічних відносин учасників, сприянні лібералізації світової торгівлі, створенні умов для стабільного і передбачуваного розвитку світової економіки, забезпеченні справедливих умов конкуренції між виробниками товарів та послуг різних країн. Основні принципи СОТ передбачають: взаємне надання режиму найбільшого сприяння в торгівлі, взаємне надання національного режиму товарам і послугам іноземного походження, регулювання торгівлі переважно тарифними методами, відмова від використання кількісних та інших обмежень, відкритість торгівельної політики, розв'язання торгівельних суперечок шляхом переговорів. Утворена в 1995 році.

Світовий банк –

об'єднання міжнародних фінансових організацій з єдиним керівництвом, до якого входять Міжнародний банк реконструкції і розвитку (IBRD), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Міжнародна асоціація розвитку (IDA), Міжнародна агенція з інвестиційних гарантій (MIGA), Міжнародний центр врегулювання інвестиційних суперечок (ICSID), що функціонує як форум спілкування інвесторів та країн, що потребують інвестицій. Входить до системи ООН.

Головною метою Світового банку є сприяння економічному зростанню та соціальному розвитку країн, що розвиваються. Членами організації є 184 країни.

Сили швидкого реагування НАТО (СШР) –

оперативно сумісні, здатні до швидкого переміщення й розгортання військові підрозділи, до складу яких входять військово-повітряні частини.

Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова –

неприбуткова громадська організація, що здійснює дослідження в сфері зовнішньої та внутрішньої політики; соціально-економічного розвитку України; енергетики; державного управління; міжнародної економіки; національної безпеки і оборони; військового будівництва; міжнародної і регіональної безпеки; миротворчої діяльності. Основними цілями Центру є розробка моделей соціально-економічного розвитку України та механізмів їх реалізації; сприяння конструктивній взаємодії гілок влади; розбудова ефективної, економічно необтяжливої Воєнної організації держави; підвищення ефективності взаємодії держави і суспільства, обґрунтованості державних рішень, результативності власної участі в процесі їх прийняття; налагодження плідної співпраці з міжнародними аналітичними центрами тощо. Заснована в 1994 році.

Хартія про особливе партнерство між НАТО та Україною –

документ, в якому країни-члени НАТО підтвердили свою підтримку суверенітету та незалежності України, її територіальної цілісності, демократичного розвитку, економічного процвітання, статусу без'ядерної держави, принципу недоторканності кордонів. Підписана у 1997 році на Мадридському саміті глав держав та урядів НАТО, керівниками НАТО та Президентом України Л.Д.Кучмою.

Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України –

недержавний заклад, метою якого є проведення досліджень у галузях зовнішньої політики, національної безпеки, європейської та євроатлантичної інтеграції України, європейських та трансатлантичних політичних процесів, українсько-російських відносин, здійснення наукових досліджень з питань реалізації ефективної політики кордонів України, демократичної трансформації в процесі наближення до членства в НАТО, становлення нових відносин між країнами ЄС та Україною, регулювання процесу міграції робочої сили. Заснований у 1992 році.

Ядерні сили НАТО –

сили гнучкого реагування, інтегровані у загальну структуру сил НАТО, метою яких є забезпечення Альянсу політичними та військовими варіантами запобігання широкомасштабній війні у Європі. До складу Ядерних сил НАТО входять спеціальні частини наземного, морського базування (нестратегічні / субстратегічні системи), підводного базування та авіаційного забезпечення (у тому числі морська авіація подвійного призначення).

Список рекомендованої літератури

1. Північноатлантичний договір від 4 квітня 1949 р. // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.5-8.
2. Партнерство заради миру: рамковий документ від 10 січня 1994 р. // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.8-10.
3. Угода між державами-членами Північноатлантичного договору та іншими державами, які беруть участь у Програмі «Партнерство заради миру», щодо статусу їхніх збройних сил від 19 червня 1995 року та додаткові протоколи до неї // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.10-16.
4. План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ) від 24 квітня 1999 р. // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.32.
5. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору від 9 липня 1997 р. // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.39-44.
6. Поглиблення співпраці Україна-НАТО: короткотермінові заходи від 21 квітня 2005 р. // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.59-62.
7. Про основи національної безпеки України від 19 червня 2003 р. // Вибрані основоположні документи НАТО та Україна-НАТО. — К.: ТОВ «Інсайт-плюс», 2006. — С.62-73.
8. Воєнна доктрина України // Національна безпека і оборона. -2004. - №8. - С. 2 - 7.
9. Закон України "Про боротьбу з тероризмом" // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2003. - № 25 - С. 180.
10. Закон України "Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави" // Народна Армія. - 2003. - 16 лип.
11. Про державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки: Указ Президента України від 13 грудня 2003 р. № 1433

12. Про державну програму співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору на 2001-2004 рр.: Указ Президента України від 27.01.2001р. № 58.
13. Цільовий план Україна-НАТО на 2008 р. у межах плану дій Україна-НАТО /Указ Президента України № 289/2008 від 1 квітня 2008 року.
14. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К., 1998.
15. Бжезинський З. Велика шахівниця. — Львів-Івано-Франківськ: Лілея — НВ, 2000, 236 с.
16. Верховна Рада України. Комітет з питань європейської інтеграції: "Про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО": Парламентські слухання / Зарубінський О.О., Мисик І.І., Дворник С.О. та ін. - Київ, 2003. - 286 с.
17. Ваганів П.А., Ман-Сунг Им. Экологические риски. — СПб.:Изд-во С.-Петербург.ун-та, 2001.
18. Волошин В. Використати повнішою мірою політико-правові механізми ОБСЄ // Політика і час. — 2006. — №5.
19. Вступ України до НАТО: реалії та перспективи: матеріали міжнародної конференції / За ред.проф. Шевцова А.І.; Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську. — Дніпропетровськ: ДФ НІСД, 2006.
20. Гальчицький А. Україна на перехресті геополітичних інтересів. — К., 2002.
21. Державне управління в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції України: історія, теорія, методологія (Моніторинг наукових досліджень і розробок): Навчальний посібник. — Ужгород: Ліра, 2007. — 343с. (Серія: "Євроінтеграція: український вимір". Вип.2). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник.
22. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи: Збірник наукових праць. — Ужгород: Ліра, 2008. — 374 с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір"; Вип. 10).
23. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів та понять: Навчальний посібник / Укладачі: І.В.Артюмов, Д.В.Вітер, Л.І.Загайнова, О.М.Казакевич, О.М.Руденко. — Ужгород: Ліра, 2007. — 282 с. — Бібліогр.:

- 272-282 с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір". Вип. 4). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник.
24. Мітряєва С.І. Європейська безпека і Україна: Навчальний посібник. – Ужгород: Ліра, 2008. – 222 с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір". Вип. 8).
25. Мітряєва С.І. Проблеми національної та регіональної безпеки: Навчальний посібник. – Ужгород, 2007. – 174 с.
26. Нормативно-правове забезпечення стратегічного курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію: Навчальний посібник-хрестоматія. У 2 частинах /Уклад. і коментарі: І.В.Артёмов, Д.В.Вітер, Л.І.Загайнова, О.М.Казакевич, О.М.Руденко. – Ужгород: Ліра, 2007. – Ч.1.: Нормативно-правове регулювання взаємовідносин між Україною та Європейським Союзом. – 452 с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір". Вип.5). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник.
27. Нормативно-правове забезпечення стратегічного курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію: Навчальний посібник-хрестоматія. У 2 частинах /Уклад. і коментарі: І.В.Артёмов, Д.В.Вітер, Л.І.Загайнова, О.М.Казакевич, О.М.Руденко. – Ужгород: Ліра, 2007. – Ч.2.: Нормативно-правове регулювання взаємовідносин між Україною та НАТО. – 346 с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір". Вип.5). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник.
28. Офіцинський Р.А.. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Соціальний аспект: Навчальний посібник. – Ужгород: Ліра, 2007. – 220 с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір". Вип. 6).
29. Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року (Біла книга України). – К., 2004.
30. Сухов П. Три кита ХХІ века. Через пятьдесят лет мировой экономикой будут управлять США, Китай и Индия // Большой бизнес. – 2005. – Май.
31. Україна на перехресті геополітичних інтересів: актуальні аспекти проблеми: Збірник наукових праць /Відп. ред. І.В.Артёмов. – Ужгород: ЗакДУ, Ліра, 2007. – 346 с. (Серія: "Євроінтеграція: український вимір". Вип.3).

ДОДАТКИ

ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНИЙ ДОГОВІР

Вашингтон, округ Колумбія, 4 квітня 1949 р.

Сторони цього Договору, підтверджуючи свою відданість цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй та своє прагнення жити у мирі з усіма народами і урядами, сповнені рішучості захистити свободу, спільну спадщину своїх народів і їхню цивілізацію, засновану на принципах демократії, свободи особистості і верховенства права, прагнучи сприяти стабільності і добробуту в Північноатлантичному регіоні, вирішивши об'єднати свої зусилля для здійснення колективної оборони та підтримання миру і безпеки, уклали між собою такий Північноатлантичний договір:

Стаття 1

Сторони зобов'язуються, як це визначено у Статуті Організації Об'єднаних Націй, вирішувати всі міжнародні спори, учасниками яких вони можуть стати, мирними засобами і таким чином, щоб не ставити під загрозу міжнародний мир, безпеку та справедливість, а також утримуватись у своїх міжнародних відносинах від погроз силою чи застосування сили у будь-який спосіб, несумісний з цілями Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 2

Сторони сприятимуть подальшому розвитку мирних і дружніх міжнародних відносин, зміцнюючи свої незалежні інституції, домагаючись кращого розуміння принципів, на яких ці інституції засновані, та створюючи умови для забезпечення стабільності і добробуту. Вони намагатимуться усувати конфлікти у своїй зовнішній економічній політиці та сприятимуть економічному співробітництву між окремими або між усіма учасниками Договору.

Стаття 3

Для забезпечення ефективнішої реалізації цілей цього Договору Сторони, діючи окремо чи колективно, шляхом постійного і ефективного вдосконалення власних можливостей та взаємодопомоги, підтримуватимуть і розвиватимуть свою індивідуальну та колективну здатність протистояти збройному нападу.

Стаття 4

Сторони консультуватимуться між собою щоразу, коли, на думку якоїсь із них, виникне загроза територіальній цілісності, політичній незалежності або безпеці будь-якої із сторін.

Стаття 5

Сторони погоджуються, що збройний напад на одну або кількох із них у Європі чи у Північній Америці вважатиметься нападом на них усіх; і, відповідно, вони домовляються, що в разі здійснення такого нападу кожна з них, реалізуючи своє законне право на індивідуальну чи колективну самооборону, підтвержене Статтею 51 Статуту Організації Об'єднаних Націй, надасть допомогу тій Стороні або Сторонам, які зазнали нападу, і одразу здійснить, індивідуально чи спільно з іншими Сторонами, такі дії, які вважатимуться необхідними, включаючи застосування збройної сили, з метою відновлення і збереження безпеки у Північноатлантичному регіоні.

Про кожний такий збройний напад і про всі заходи, вжиті у зв'язку з ним, буде негайно повідомлено Раду Безпеки ООН. Такі заходи будуть припинені після того, як Рада Безпеки вживе заходів, необхідних для відновлення і підтримання міжнародного миру та безпеки.

Стаття 6

При застосуванні Статті 5 збройним нападом на одну або більше Сторін слід вважати збройний напад, здійснений:

- на територію будь-якої із Сторін у Європі чи у Північній Америці, на алжирські департаменти Франції, на територію Туреччини чи на острови під юрисдикцією будь-якої із Сторін, розташовані в зоні Північної Атлантики на північ від Тропіка Рака;
- на збройні сили, кораблі чи літальні апарати будь-якої із Сторін, які перебувають в межах цих територій або в якомусь іншому регіоні Європи, де на момент набуття цим Договором чинності були розміщені окупаційні війська будь-якої із Сторін, а також у Середземному морі чи в зоні Північної Атлантики на північ від Тропіка Рака.

Стаття 7

Цей Договір не зачіпає і не повинен тлумачитися як такий, що будь-яким чином зачіпає права і обов'язки Сторін, які впливають для них як держав-членів із Статуту Організації Об'єднаних Націй, чи головну відповідальність Ради Безпеки ООН за підтримку міжнародного миру й безпеки.

Стаття 8

Кожна сторона заявляє, що жодна з чинних міжнародних угод між нею та будь-якою іншою із Сторін чи будь-якою третьою державою не суперечить положенням цього Договору, і зобов'язується не укладати жодних міжнародних угод, що суперечать цьому Договору.

Стаття 9

Цим Договором Сторони засновують Раду, в якій кожна з них буде представлена для розгляду питань, пов'язаних з виконанням цього Договору. Рада буде організована таким чином, щоб її можна було скликати швидко і в будь-який час. Рада створить такі допоміжні органи, в яких вона може мати потребу; зокрема, вона негайно створить Комітет оборони, який рекомендуватиме засоби для виконання Статей 3 і 5.

Стаття 10

Сторони можуть за одностайною згодою запросити приєднатися до цього Договору будь-яку іншу європейську державу, здатну втілювати у життя принципи цього Договору і сприяти безпеці у Північноатлантичному регіоні. Будь-яка запрошена таким чином держава може стати Стороною у цьому Договорі шляхом передачі свого документа про приєднання на збереження урядові Сполучених Штатів Америки. Уряд Сполучених Штатів Америки повідомить кожну із Сторін про депонування у нього кожного такого документа про приєднання.

Стаття 11

Цей Договір повинен бути ратифікованим, а його умови виконуватись усіма Сторонами згідно з їхніми відповідними конституційними процедурами. Ратифікаційні грамоти у найкоротший термін мають бути передані на депонування уряду Сполучених Штатів Америки, який повідомить усі інші Сторони, що підписали цей Договір, про кожне депонування. Договір набуде чинності для тих держав, які його ратифікували, одразу після депонування ратифікаційних грамот більшості із Сторін, які його підписали, у тому числі ратифікаційних грамот Бельгії, Канади, Франції, Люксембургу, Нідерландів, Великобританії та Сполучених Штатів Америки, а для інших держав він набуде чинності з дати депонування їхніх ратифікаційних грамот.

Стаття 12

Через десять років після набуття Договором чинності або в будь-який час пізніше цього терміну Сторони, якщо того вимагатиме будь-яка з них,

проведуть спільні консультації з метою перегляду цього Договору, враховуючи чинники, які на той момент впливатимуть на стан безпеки та миру в Північноатлантичному регіоні, у тому числі появу нових універсальних чи регіональних угод, укладених згідно зі Статутом ООН і спрямованих на підтримання міжнародного миру й безпеки.

Стаття 13

Через двадцять років після набуття Договором чинності будь-яка із Сторін має право припинити свою участь у ньому через рік після передачі повідомлення про денонсацію урядові Сполучених Штатів Америки, який поінформує уряди інших Сторін про депонування кожного повідомлення про денонсацію.

Стаття 14

Цей Договір, тексти якого англійською і французькою мовами мають однакову силу, зберігатиметься в архіві уряду Сполучених Штатів Америки. Його належним чином завірені копії будуть передані цим урядом урядам Договірних Сторін.

ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ МИРУ: РАМКОВИЙ ДОКУМЕНТ

від 10 січня 1994 р.

1. Діючи відповідно до запрошення, ухваленого Головами держав та урядів країн-членів НАТО на їхній зустрічі 10-11 січня 1994 р., держави-члени Північноатлантичного союзу та інші держави, що підписують цей документ, сповнені рішучості поглибити свої політичні і військові зв'язки та сприяти подальшому зміцненню безпеки в Євро-Атлантичному регіоні, цим засновують в рамках Ради Північноатлантичного співробітництва "Партнерство заради миру".

2. Це Партнерство започатковується як вираз спільної переконаності у тому, що стабільність і безпека в Євро-Атлантичному регіоні можуть бути досягнуті лише шляхом співробітництва і спільних дій. Захист та підтримка основних свобод і прав людини, забезпечення свободи, справедливості і миру шляхом демократії є загальними цінностями, які мають основоположне значення для Партнерства. Приєднуючись до "Партнерства заради миру", держави-члени Північноатлантичного союзу та інші держави, що підписують цей документ, нагадують, що вони віддані збереженню демократичних суспільств, їхньої свободи від примусу і залякувань та додержанню принципів міжнародного права. Вони підтверджують свою відданість добровільному виконанню обов'язків, які витікають із Статуту ООН, та додержанню принципів Загальної Декларації прав людини; і, зокрема, обов'язку утримуватися від погрози силою або застосування сили проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави, поважати існуючі кордони та вирішувати спори мирним шляхом. Вони підтверджують також свою відданість Хель-сінкському заключному акту та всім наступним документам НБСЄ, а також виконанню зобов'язань та обов'язків, які вони взяли на себе в галузі роззброєння та контролю над роззброєннями.

3. Інші країни, що підписують цей документ, співробітничатимуть з Організацією Північноатлантичного договору у досягненні наступних цілей:

- (а) сприяння відкритості у плануванні національної оборони та формуванні військового бюджету;
- (б) забезпечення демократичного контролю над збройними силами;
- (в) підтримання здатності та готовності брати участь в межах, дозволених конституцією, в операціях, здійснюваних під егідою ООН і/або в рамках відповідальності НБСЄ;

(г) розвиток відносин співробітництва з НАТО у військовій сфері з метою здійснення спільного планування, військової підготовки та навчальних маневрів, покликаних підвищити їхню спроможність до виконання завдань, пов'язаних з миротворчою діяльністю, пошуковими і рятувальними операціями, операціями по наданню гуманітарної допомоги та іншими, про які згодом може бути домовлено;

(д) формування у тривалій перспективі таких збройних сил, які зможуть краще взаємодіяти із збройними силами держав-членів Північноатлантичного союзу.

4. Інші країни, що підписують цей документ, передадуть керівництву НАТО свої презентаційні документи, в яких будуть зазначені намічені ними заходи, спрямовані на досягнення політичних цілей "Партнерства заради миру", а також визначені військові та інші ресурси, які можуть бути використані в діяльності, пов'язаній із Партнерством. НАТО запропонує основу на принципі партнерства програму навчальних маневрів та інших заходів, які відповідатимуть цілям Партнерства. На основі цієї програми та свого презентаційного документа кожна держава, що підписує цей документ, розробить разом із НАТО індивідуальні програми партнерства.

5. Під час підготовки і здійснення індивідуальних програм партнерства інші держави, що підписують цей документ, можуть відкрити за свій власний кошт та за домовленістю з Північноатлантичним союзом і, якщо потрібно, з відповідними бельгійськими владами, своє власне бюро зв'язку із штаб-квартирою НАТО в Брюсселі. Це полегшить їхню участь у зустрічах і діяльності Ради Північноатлантичного співробітництва та "Партнерства заради миру", а також деяких інших структур, за запрошенням. Крім того, вони забезпечать належний персонал, ресурси, обладнання і можливості, необхідні для виконання погодженої програми партнерства. НАТО, в разі потреби, надаватиме відповідну допомогу в розробці та виконанні їхніх індивідуальних програм партнерства.

6. Інші держави, що підписують цей документ, погоджуються з наступним:

- ті з них, хто передбачає участь в операціях, про які йдеться в п.3(в), братимуть участь, коли це вважатиметься доцільним, у відповідних навчальних маневрах НАТО;

- вони самі фінансуватимуть свою участь у діяльності, здійснюваній в рамках "Партнерства заради миру", а також всіляко намагатимуться розділяти з іншими державами тягар витрат, пов'язаних із проведенням навчальних маневрів, в яких вони братимуть участь;

- вони можуть, після досягнення відповідної домовленості, направити постійного офіцера зв'язку до окремої Групи з питань координації партнерства, яка знаходитиметься у Монсі (Бельгія) і здійснюватиме під керівництвом Північноатлантичної Ради військове планування, необхідне для втілення в життя програм, пов'язаних з "Партнерством заради миру";

- ті, хто братиме участь у військовому плануванні та навчальних маневрах, матимуть доступ до окремих технічних даних НАТО, які стосуються взаємодії збройних сил;

- на основі заходів, передбачуваних НБСЄ в галузі планування оборони, інші держави, що підписують цей документ, та держави-члени НАТО обмінюватимуться інформацією щодо вже здійснених або здійснюваних кроків, спрямованих на розвиток відкритості у плануванні оборони і формуванні військових бюджетів та на забезпечення демократичного контролю над збройними силами;

- вони можуть брати участь у взаємному обміні інформацією щодо планування оборони та формування військових бюджетів, який здійснюватиметься в рамках Ради Північноатлантичного співробітництва і "Партнерства заради миру".

7. Зберігаючи відданість цілям "Партнерства заради миру", держави-члени Північноатлантичного союзу будуть:

- розвивати разом з іншими державами, що підписують цей документ, процес планування та ЕИВЧЕННЯ даних стосовно збройних сил, який стане основою для виявлення і оцінки тих збройних сил та можливостей, котрі можуть бути надані ними для участі у міжнародній військовій підготовці, проведенні спільних навчальних маневрів та здійсненні операцій разом із збройними силами Союзу;

- сприяти військовій і політичній координації в штаб-квартирі НАТО з тим, щоб забезпечити управління і керівництво діяльністю, пов'язаною з "Партнерством заради миру" і здійснюваною разом із іншими державами, що підписують цей документ, в таких галузях, як планування, військова підготовка, навчальні маневри та розробка військової доктрини.

8. НАТО консультоватиметься з будь-яким активним учасником "Партнерства заради миру", якщо цей партнер відчуватиме пряму загрозу своїй територіальній цілісності, політичній незалежності чи безпеці.

ПЛАН ДІЙ ЩОДО ЧЛЕНСТВА В НАТО (ПДЧ)

(запроваджено 24 квітня 1999 року на саміті НАТО у Вашингтоні (США))

1. Двері для приєднання до складу членів НАТО відповідно до статті 10 Північноатлантичного договору залишаються відкритими* План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ), що будується на основі Інтенсифікованого індивідуального діалогу з питань членства, розроблений з метою підтвердити чітке зобов'язання стосовно подальшого розширення НАТО шляхом запровадження програми заходів, спрямованих на сприяння країнам-претендентам в їх підготовці до можливого майбутнього вступу до НАТО як членів Альянсу. Необхідно усвідомлювати, що вироблення остаточних рішень країнами-претендентами на основі одержаних порад мають залишатися рішеннями національного рівня, що приймаються та впроваджуються виключно на відповідальність конкретної країни.

2. У цій програмі претендентам пропонується перелік заходів, з якого вони можуть вибрати ті, що, на їх думку, є найціннішими з точки зору сприяння їх підготовці. Активна участь в механізмах програми "Партнерство заради миру" (ПЗМ) та Ради євроатлантичного партнерства (РЄАП) залишається суттєво важливою для країн-претендентів, які бажають далі поглибити своє військово-політичне залучення до діяльності Альянсу.

3. Будь-яке рішення щодо запрошення країни-претендента розпочати з Альянсом переговори стосовно приєднання до НАТО прийматиметься в кожному конкретному випадку країнами-членами НАТО згідно з параграфом 8 Декларації Мадридського (1997 р.) саміту згідно з Декларацією Вашингтонського саміту. Участь у Плані дій щодо членства в НАТО, що має відбуватися на основі самодиференціації, не означає існування ані будь-якого масового розкладу щодо прийняття таких рішень, ані будь-якої гарантії членства. Цю програму не можна вважати переліком критеріїв для набуття членства.

Впровадження Плану дій щодо членства в НАТО

1. План дій щодо членства в НАТО, який є фактичним проявом політики відкритих дверей, складається з п'яти розділів, а саме:

- I. Політичні та економічні питання
- II. Оборонні та військові питання
- III. Питання коштів
- IV. Питання безпеки
- V. Правові питання

У кожному з цих розділів ПДЧ визначено питання, які можуть бути предметом обговорення (список не є вичерпним), та висвітлюються механізми, за допомогою яких можна якнайкраще здійснювати підготовку до можливого отримання членства. Перелік питань, визначених для обговорення, не являє собою набір критеріїв для отримання членства; цей перелік розрахований на те, щоб охопити всі ті проблеми, які визначають для себе самі країни-претенденти як питання, котрі вони бажають розглянути.

2. Від кожної країни-претендента вимагатиметься розробити річну національну програму підготовчої діяльності до можливого майбутнього членства з визначенням завдань та цілей підготовки, яка б містила конкретну інформацію щодо вживаних заходів та відповідальних за це органів, а там, де це доцільно, також графік роботи щодо конкретних аспектів такої підготовки. Країни-претенденти, коли вважатимуть за потрібне, зможуть модернізувати цю програму. Програма формуватиме основу, з допомогою якої з боку Альянсу можна буде простежити прогрес, досягнутий країнами-претендентами, та забезпечити зворотний зв'язок.

3. Зустрічі відбуватимуться за формулою 19+1 (для довідки: за кількістю членів у 1999 році; зараз це 26+1). Північноатлантичній раді та в інших органах, а також, якщо це буде доцільно, в рамках Групи НАТО з питань міжнародного персоналу та військових повноважних представників НАТО.

4. Зворотний зв'язок та поради з питань Плану дій щодо членства в НАТО буде забезпечено за допомогою механізмів, в основі яких лежатимуть формули, діючі нині для країн-партнерів, а саме: зустрічі за формулою 19+1 (для довідки: за кількістю членів у 1999 році; зараз це 26+1) та семінари в рамках Групи НАТО. Ці семінари проводитимуться, коли доцільно, з метою обговорення окремих питань з Плану дій щодо членства в НАТО.

5. Групу НАТО, як завжди, очолюватиме помічник Генерального секретаря, помічник директора міжнародного військового штабу, начальник управління або його представник. Група НАТО працюватиме в тісному контакті з відповідними органами НАТО стосовно надання порад країнам-претендентам. З плином часу та мірою набуття досвіду будуть відпрацьовані належні процедури. Країни-претенденти мають подавати письмові заяви на проведення семінарів помічнику Генерального секретаря (або його особистому помічнику), який нестиме відповідальність за впровадження ПДЧ та за розробку календарного плану зустрічей під

загальним керівництвом та за координацією Політичного комітету високого рівня (або в його розширеному складі).

6.Щороку Альянс готуватиме звіт для окремих країн-претендентів, що надаватиме зворотний зв'язок, де увагу буде зосереджено на зрушеннях, досягнутих у сферах, охоплених щорічними національними програмами країн-претендентів. Цей документ стане основою обговорення на зустрічі Північноатлантичної ради з країною-претендентом. За допомогою цього звіту можна буде визначити сфери подальшої діяльності, проте питання стосовно того, чи брати на себе зобов'язання щодо подальшої діяльності, залишатиметься на розсуд самої країни-претендента.

I. Політичні та економічні питання

1. Країнам-претендентам буде запропонована можливість обговорити та обґрунтувати своє бажання і спроможність взяти на себе зобов'язання згідно з Вашингтонським договором (1949 року) та відповідними положеннями дослідження з питання про розширення НАТО. Майбутні члени мають відповідати базовим принципам, втіленим у Вашингтонському договорі, таким як демократія, свобода особистості та іншим відповідним положенням, викладеним у преамбулі до Вашингтонського договору.

2. Від країн-претендентів також очікується, що вони будуть:

а) вирішувати міжнародні суперечки мирним шляхом;

б) демонструвати відданість принципам верховенства закону та прав людини;

в) вирішувати мирним шляхом міжетнічні конфлікти та зовнішні територіальні суперечки, зокрема й претензії стосовно невоzz'єднаних земель та спірні питання внутрішньої юрисдикції, відповідно до принципів ОБСЄ та з метою прагнення до встановлення добросусідських відносин;

г) встановлювати належний демократичний та цивільний контроль над своїми збройними силами;

д) утримуватися від загрози застосування сили чи, власне, її застосування будь-яким чином, що не відповідає цілям ООН;

е) сприяти розвитку мирних та дружніх міжнародних відносин шляхом зміцнення своїх вільних інституцій та завдяки сприянню зміцненню стабільності й добробуту;

є) продовжувати надавати цілковиту підтримку та брати участь у роботі Ради євроатлантичного партнерства і в програмі "Партнерство заради миру";

ж) демонструвати відданість справі зміцнення стабільності та добробуту через дотримання принципів економічної свободи, соціальної справедливості та відповідальності за охорону довкілля.

3. Крім того, від країн-претендентів очікується, що після приєднання вони:

а) поєднуюватимуть свої зусилля для колективної оборони та для збереження миру й безпеки;

б) підтримуватимуть ефективність Альянсу шляхом розподілу обов'язків, витрат і прибутків;

в) візьмуть на себе зобов'язання сумлінно докладати зусиль для досягнення консенсусу з усіх питань;

г) зобов'язуються брати всебічну участь у консультативному процесі Альянсу та в процесі прийняття рішень з політичних питань і питань безпеки, що стосуються Альянсу;

д) візьмуть на себе зобов'язання зберігати відкритість Альянсу відповідно до Вашингтонського договору та декларацій Мадридського і Вашингтонського самітів.

Впровадження

4. Очікується, що країни-претенденти опишуть, яким чином відбуваються зміни в їх політиці та на практиці та наскільки ці зміни відображають вище-наведені міркування (в пунктах 1-2), а також викладуть свої погляди та підтвердять свою готовність і спроможність дотримуватися всіх інших положень, що є результатом набутого НАТО досвіду, зокрема Стратегічної концепції, розвитку власне Європейської системи безпеки й оборони в рамках Альянсу, Основоположного акту Росія — НАТО та Хартії Україна — НАТО.

5. Очікується, що країни-претенденти щорічно надаватимуть інформацію про стан своєї економіки, зокрема головні макроекономічні та бюджетні дані, а також відповідні результати розвитку економічної політики.

6. Країнам-претендентам буде запропоновано подати письмовий виклад своїх міркувань до Групи НАТО, який потім буде передано безпосередньо країнам-членам НАТО для надання ними своїх коментарів. Після належних консультацій в межах Альянсу Група НАТО скликає нараду для обговорення наданого матеріалу та відповідних політичних питань. Такі

збори мають проводитися щорічно; за взаємною домовленістю можна скликати додаткові збори.

7.Щороку будуть проводитися засідання Політичного комітету високого рівня (в розширеному складі) для забезпечення безпосереднього зворотного зв'язку між країнами-членами НАТО та країнами-претендентами в індивідуальному порядку.

II. Оборонні та військові питання

1. Спроможність країн-претендентів робити свій внесок військового характеру в колективну оборону та у виконання нових завдань, що постають перед Альянсом, а також їх готовність взяти на себе зобов'язання щодо поступового удосконалення своєї обороноздатності становитимуть ті чинники, що враховуватимуться при визначенні їх придатності для членства в НАТО. Широкомасштабна участь в оперативних заходах програми "Партнерство заради миру" є істотною складовою цього процесу, оскільки це дасть змогу далі поглибити політичні та військові зв'язки країн-претендентів з Альянсом, сприяючи їх підготовці до участі в усіх видах нових місій. Нові члени Альянсу мають бути готовими до розподілу функцій, ризиків, обов'язків, вигод та витрат, пов'язаних з колективною безпекою та колективною обороною. Слід передбачити їх приєднання до стратегії Альянсу згідно з положеннями, викладеними в Стратегічній концепції та в інших заявах країн-членів на рівні міністрів.

2.Після приєднання країн-претендентів до НАТО передбачається, що вони:

- а) погодяться з підходом до питань безпеки, окресленим в Стратегічній концепції;
- б) виділять збройні сили та ресурси для забезпечення колективної оборони та виконання інших місій Альянсу;
- в)будуть належним чином брати участь у військовій структурі;
- г)будуть належним чином брати участь у плануванні колективної оборони Альянсу;
- д) будуть належним чином брати участь у роботі установ НАТО;
- е) надаватимуть і надалі цілковиту підтримку програмі "Партнерство заради миру" та розвитку співробітництва з країнами-партнерами, що не є членами НАТО;
- є) прагнутимуть до здійснення стандартизації та досягнення оперативної сумісності.

Впровадження

3. Наступні заходи розроблені з метою надання допомоги країнам-претендентам у розвитку боєздатності їх збройних сил, зокрема шляхом посилення їх оперативної сумісності, з метою забезпечення їх спроможності сприяти ефективності Альянсу і таким чином демонструвати свою придатність для майбутнього членства. По можливості ці заходи розроблено на вже існуючих ініціативах.

а) Згідно з існуючими процедурами ПЗМ, країни-претенденти зможуть робити запити на розробку пристосованих до їх потреб Індивідуальних програм партнерства для того, щоб краще зосередити свою участь в ПЗМ саме на суттєво важливих питаннях стосовно членства в НАТО. В рамках кожної Індивідуальної програми партнерства будуть виділені, як суттєво важливі для країн-претендентів окремі напрямки загального характеру, і країнам-претендентам буде запропоновано надати належної пріоритетності саме цим напрямкам співробітництва.

б) Проводитимуться щорічні зустрічі за участю країн-претендентів у "Кліринговій палаті" за формулою 19+1 з метою сприяння координації двосторонньої та багатосторонньої допомоги й досягнення максимальної взаємної ефективності, щоб якнайкраще допомогти цим країнам в підготовці до майбутнього членства.

в) У межах загальної структури розширеного та адаптованого Процесу планування та огляду сил і відповідно до процедур цього процесу планування контрольних показників щодо конкретних напрямів стосовно безпосередньо тих країн, які готують свої військові структури та ресурси до можливого майбутнього членства в Альянсі, здійснюватиметься разом з країнами-претендентами. Країни-претенденти проходитимуть також процес аналітичної перевірки стосовно просування до запланованих показників.

г) Ці заплановані показники будуть встановлюватися на основі консультацій кожної країни-претендента з НАТО і можуть застосовуватися до будь-якої складової їх збройних сил, а не лише виключно до тих сил, що заявлені для участі в програмі "Партнерство заради миру".

д) Міністерські директиви в межах Процесу аналізу і планування (РАКР) охоплюватимуть ті підходи та конкретні заходи, до яких можуть вдаватися країни-претенденти в контексті Плану дій щодо членства в НАТО, щоб підготувати свої збройні сили до можливого майбутнього членства в НАТО.

е) Для того, щоб країни-претенденти мали змогу отримати більше інформації та даних з широкого кола питань, як, наприклад, про загальноу

політику в галузі оборони, ресурсів, поточних чи запланованих витрат на оборону, вони зможуть скористатися оглядовим звітом, що готуватиметься в рамках Процесу планування та огляду сил.

є) Свідченням прозорості цих дій є те, що відповідно до положень Процесу планування та огляду сил країни-претенденти будуть заохочуватися до поширення своїх власних документів, присвячених процесу планування та огляду сил, серед інших країн-претендентів на членство в НАТО, на додаток до розповсюдження цих документів у країнах-членах НАТО. Крім того, країни-партнери будуть також заохочуватись до того, щоб запрошувати, зокрема, інших претендентів на членство в НАТО до участі в процедурі аналітичного обговорення з приводу здійснення запланованих цілей.

ж) Країни-претенденти будуть запрошуватися до спостережень та участі на окремих, чітко визначених етапах військових навчань, що проводитимуться виключно за участю сил НАТО, коли Північноатлантична рада прийме рішення зробити такі навчання відкритими відповідно до нині діючих процедур. При визначенні пріоритету передусім братиметься до уваги міркування щодо забезпечення ефективності таких навчань.

з) Будь-які подальші засоби оцінки НАТО збройних сил країн-партнерів при проведенні під проводом НАТО операцій з підтримки миру та при визначенні результативності участі країн-партнерів під час навчань та операцій в рамках НАТО/ПЗМ будуть також використані для оцінювання ступеня оперативної сумісності та для визначення діапазону боєздатності збройних сил країн-претендентів. Якщо такі засоби оцінки будуть поширені й на ті збройні сили, які не залучені до операцій з підтримки миру, то ці засоби будуть також використані для надання допомоги цим країнам-претендентам.

і) Доцільним може стати застосування моделюючих технологій для військових навчань та відпрацювання процедур.

III. Питання коштів

1. Очікується, що нові члени Альянсу виділять достатню суму бюджетних коштів на те, щоб бути в змозі виконати всі ті зобов'язання, які випливають із можливого членства. Через національні програми в країнах-претендентах мають бути створені необхідні структури з питань планування та виконання таких оборонних бюджетів, які відповідали б визначеним пріоритетам у сфері оборони та передбачали б відповідні

схеми навчання для ознайомлення персоналу з існуючими в НАТО практикою та процедурами з метою підготовки до можливої в майбутньому участі в роботі структур Альянсу.

2. Після приєднання країн-претендентів очікується, що вони:

а) виділять достатньо бюджетних коштів на виконання зобов'язань, що стоять перед Альянсом;

б) створять національні структури, що вирішуватимуть питання щодо таких бюджетних коштів;

в) братимуть участь у заходах Альянсу на умовах спільного фінансування згідно з погодженими частками витрат;

г) братимуть участь у роботі структур Альянсу (постійне представництво в штаб-квартирі НАТО; військове представництво в структурі командування НАТО; належна участь в роботі установ НАТО).

Впровадження

3. Через існуючі механізми, зокрема й через ті, що діють в рамках ПЗМ, через можливі стажування та навчальні курси, через робочі семінари за участю Групи НАТО на прохання країн-претендентів їм буде надано:

а) поради стосовно розвитку їх національних структур, процедур та механізмів для розв'язання вищенаведених проблем та забезпечення умов для якомога ефективнішого використання видатків на оборону;

б) допомогу з питань підготовки персоналу, необхідного для комплектування цих структур та для роботи в НАТО і з його установами.

IV. Питання безпеки

1. Від країн-претендентів очікується, що вони після приєднання запровадять достатні засоби безпеки та процедури для гарантування захисту найбільш засекреченої інформації відповідно до положень політики НАТО з питань безпеки інформації.

Впровадження

2. На прохання країн-претендентів можуть проводитися відповідні курси з питань безпеки персоналу, фізичної безпеки, захисту документів, промислових таємниць та системи ІНФОСЕК (ШР08ЕС). Гарантується можливість розробки індивідуальних програм для країн-претендентів. Комітет з питань безпеки та спеціальні комітети НАТО можуть висловлювати свої побажання зустрітися з претендентами будь-коли, якщо вони вважатимуть це за необхідне чи корисне.

V. Правові питання

1. Для забезпечення виконання зобов'язань стосовно членства в НАТО країни-претенденти мають ознайомитися з належними правовими механізмами та угодами, якими керується НАТО для забезпечення співробітництва в своїй структурі. Це має надати країнам-претендентам можливість ретельно проаналізувати своє внутрішнє законодавство щодо його сумісності з нормативними положеннями НАТО. Крім того, країни-претенденти мають бути належним чином поінформовані про формальний юридичний процес, що передує членству.

а) По завершенні належних процедур нові члени приєднуються до:

Північноатлантичного договору (Вашингтон, 4 квітня 1949 року).

б) Отримавши запрошення, нові члени мають приєднатися до:

(i) Угоди, укладеної сторонами Північноатлантичного договору стосовно статусу збройних сил (Лондонська угода про статус збройних сил, Лондон, 19 червня 1951 року);

(ii) Протоколу про статус Міжнародного військового штабу, створеного згідно з Північноатлантичним договором (Паризький протокол, Париж, 28 серпня 1952 року).

в) Очікується, що нові члени приєднуються до таких угод:

(i) Угода про статус НАТО, національних представників та Міжнародного штабу (Оттавська угода, Оттава, 20 вересня 1951 року);

(ii) Угода про статус місій та представників третіх країн в НАТО (Брюссельська угода, Брюссель, 14 вересня 1994 року).

г) Очікується, що нові члени приєднуються до таких технічних угод:

(i) Угода між сторонами Північноатлантичного договору щодо захисту інформації (Брюссель, 6 березня 1997 року);

(ii) Угода про взаємне забезпечення таємності винаходів, які пов'язані з обороною і на які були подані заявки на патентування (Париж, 21 вересня 1960 року);

(iii) Угода НАТО про передачу технічної інформації в цілях оборони (Брюссель, 19 жовтня 1970 року).

д) Щоб уможливити у перспективі доступ до інформації системи АТОМАЛ (АТОМАБ), має бути передбачено, що нові члени приєднуються до:

(i) Угоди про співробітництво стосовно інформації з питань атомної енергії (С — М (64)39 — Основна угода);

(ii) Адміністративних механізмів реалізації угоди (С — М (68) 41, 5-та редакція).

е) Внутрішнє законодавство країн-претендентів має бути якомога сумісним з усіма іншими механізмами та з практикою їх застосування, якими керується співробітництво в НАТО.

Впровадження

2. Робочі семінари, що проводяться Групою НАТО, передбачатимуть інформування з правових питань та дискусії щодо тих заходів, які необхідно буде здійснювати. Країни-претенденти зможуть надати інформацію стосовно існуючих правових механізмів та заходів, які необхідно буде впроваджувати з метою приєднання до цих угод, зокрема стосовно того, чи існують які-небудь конституційні або юридичні бар'єри на шляху їх впровадження.

3. Країни-претенденти матимуть нагоду надати інформацію щодо того, чи може внутрішнє законодавство, і в який спосіб, стати перешкодою на шляху їх безпосередньої та цілковитої інтеграції до діяльності Альянсу. Відповідно планований обмін інформацією та досвідом з цього питання може відбуватися з усіма країнами-претендентами.

УКРАЇНА-НАТО, НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ

- Спільна заява за підсумками засідання Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів оборони (13 червня 2008 року м. Брюссель, Бельгія)
- План дій та щорічні цільові плани Україна-НАТО
- План дій щодо членства в НАТО
- Інтенсифікований діалог
- Рамковий документ ПЗМ
- Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією
- План дій Україна-НАТО
- Декларація Бухарестського самміту (Щодо Декларації Бухарестського самміту)
 - Ризький самміт НАТО
 - Стамбульський саміт НАТО
 - Рада Євroatлантичного партнерства
 - Історія розвитку відносин України з НАТО
 - Основні механізми співробітництва України з НАТО
 - Національний центр з питань євroatлантичної інтеграції України
 - Спільна робоча група Україна-НАТО з питань воєнної реформи
 - Хронологія участі Збройних Сил України у заходах програми ПЗМ
 - Процес планування та оцінки сил
 - Проведення Оборонного огляду в Україні
 - Стан співробітництва між Україною та НАТО в галузі озброєнь
 - Основні документи нормативно-правової бази, якими регулюється співробітництво ЗС України з НАТО
- Основні напрями співробітництва Збройних Сил України з НАТО
- Поглиблення співпраці Україна-НАТО: короткотермінові заходи
- Бюро військової документації Україна-НАТО
- Бюро кодифікації у військовій сфері Збройних Сил України
- План дій щодо боротьби з тероризмом
- Центр підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів Національної академії оборони
- Освітні аспекти програми Україна - НАТО
- Урядовий комітет з питань європейської та і євroatлантичної інтеграції
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада 2005 року "Про невідкладні заходи щодо дальшого розвитку

відоносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО)"

- Антитерористична операція НАТО у Середземному морі "Активні зусилля"
- Перелік нетаємних документів НАТО, які містяться у базі даних Бюро військової документації Україна - НАТО
- Міжнародний проект професійної підготовки цивільного персоналу
- Про Національну систему координації співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору
- Про Міжвідомчу комісію з питань підготовки України до вступу в НАТО

ЗАКОН УКРАЇНИ № 964-IV
"ПРО ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ"

від 19 червня 2003 р.

(Із змінами, внесеними згідно із Законом № 3200-ГУ від 15.12.2005 р.)

Цей Закон відповідно до пункту 17 частини першої статті 92 Конституції України визначає основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Стаття 1. Визначення термінів

Наведені в цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

національна безпека — захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам;

національні інтереси — життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток;

загрози національній безпеці — наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України;

Воєнна організація держави — сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до законів України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем з боку суспільства і безпосередньо спрямована на захист національних інтересів України від зовнішніх та внутрішніх загроз;

правоохоронні органи — органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій.

Стаття 2. Правова основа національної безпеки

Правову основу у сфері національної безпеки України становлять Конституція, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання законів інші нормативно-правові акти.

Відповідно до цього Закону розробляються і затверджуються Президентом України Стратегія національної безпеки України і Воєнна доктрина України, доктрини, концепції, стратегії і програми, якими визначаються цільові настанови та керівні принципи воєнного будівництва, а також напрями діяльності органів державної влади в конкретній обстановці з метою своєчасного виявлення, відвернення і нейтралізації реальних і потенційних загроз національним інтересам України. Стратегія національної безпеки України і Воєнна доктрина України є документами, обов'язковими для виконання, і основою для розробки конкретних програм за складовими державної політики національної безпеки.

Стаття 3. Об'єкти національної безпеки

Об'єктами національної безпеки є:

людина і громадянин — їхні конституційні права і свободи;

суспільство — його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси;

держава — її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність.

Стаття 4. Суб'єкти забезпечення національної безпеки

Суб'єктами забезпечення національної безпеки є:

Президент України;

Верховна Рада України;

Кабінет Міністрів України;

Рада національної безпеки і оборони України;

міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;

Національний банк України;

суди загальної юрисдикції;

прокуратура України;

місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування;

Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; (Абзац одинадцятий статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3200-ІУ від 15.12.2005)

громадяни України, об'єднання громадян.

Стаття 5. Принципи забезпечення національної безпеки

Основними принципами забезпечення національної безпеки є:

пріоритет прав і свобод людини і громадянина;
верховенство права;
пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів;
своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам;

чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки;

демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією держави та іншими структурами в системі національної безпеки;

використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки.

Національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, воєнній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах.

Вибір конкретних засобів і шляхів забезпечення національної безпеки України обумовлюється необхідністю своєчасного вжиття заходів, адекватних характеру і масштабам загроз національним інтересам.

Стаття 6. Пріоритети національних інтересів

Пріоритетами національних інтересів України є:

гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина;
розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів;
захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів, недопущення втручання у внутрішні справи України;

зміцнення політичної і соціальної стабільності в суспільстві;

забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов національних меншин України;

створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення;

збереження та зміцнення науково-технологічного потенціалу, утвердження інноваційної моделі розвитку;

забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього

природного середовища та раціональне використання природних ресурсів;

розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення;

інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір та в євроатлантичний безпековий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України.

Стаття 7. Загрози національним інтересам і національній безпеці України

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є:

у зовнішньополітичній сфері:

посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність, територіальні претензії з боку інших держав;

спроби втручання у внутрішні справи України з боку інших держав;

воєнно-політична нестабільність, регіональні та локальні війни (конфлікти) в різних регіонах світу, насамперед поблизу кордонів України;

у сфері державної безпеки:

розвідувально-підбивна діяльність іноземних спеціальних служб;

загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян;

поширення корупції, хабарництва в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності;

злочинна діяльність проти миру і безпеки людства, насамперед поширення міжнародного тероризму;

загроза використання з терористичною метою ядерних та інших об'єктів на території України;

можливість незаконного ввезення в країну зброї, боєприпасів, вибухових речовин і засобів масового ураження, радіоактивних і наркотичних засобів;

спроби створення і функціонування незаконних воєнізованих збройних формувань та намагання використати в інтересах певних сил діяльність військових формувань і правоохоронних органів держави;

прояви сепаратизму, намагання автономізації за етнічною ознакою окремих регіонів України;

у війсьній сфері та сфері безпеки державного кордону України:
поширення зброї масового ураження і засобів її доставки;
недостатня ефективність існуючих структур і механізмів забезпечення міжнародної безпеки та глобальної стабільності;
нелегальна міграція;
можливість втягування України в регіональні збройні конфлікти чи у протистояння з іншими державами;
нарощування іншими державами поблизу кордонів України угруповань військ та озброєнь, які порушують співвідношення сил, що склалося;
небезпечне зниження рівня забезпечення військовою та спеціальною технікою та озброєнням нового покоління Збройних Сил України, інших військових формувань, що загрожує зниженням їх боєздатності;
повільність у здійсненні фінансового забезпечення програм реформування Воєнної організації та оборонно-промислового комплексу України;
накопичення великої кількості застарілої та не потрібної для Збройних Сил України військової техніки, озброєння, вибухових речовин;
незавершеність договірно-правового оформлення і недостатнє облаштування державного кордону України;
незадовільний рівень соціального захисту військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їхніх сімей;
у внутрішньополітичній сфері:
порушення з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування Конституції і законів України, прав і свобод людини і громадянина, в тому числі при проведенні виборчих кампаній, недостатня ефективність контролю за дотриманням вимог Конституції і виконання законів України;
можливість виникнення конфліктів у сфері міжетнічних і міжконфесійних відносин, радикалізації та проявів екстремізму в діяльності деяких об'єднань національних меншин та релігійних громад;
загроза проявів сепаратизму в окремих регіонах України;
структурна та функціональна незбалансованість політичної системи суспільства, нездатність окремих її ланок до оперативного реагування на загрози національній безпеці;
в економічній сфері:
істотне скорочення внутрішнього валового продукту, зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та

технологічного потенціалу, скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку;

ослаблення системи державного регулювання і контролю у сфері економіки;

нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, в тому числі фінансової (фіскальної) політики держави; відсутність ефективної програми запобігання фінансовим кризам; зростання кредитних ризиків;

критичний стан основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, агропромислового комплексу, системах життєзабезпечення; загострення проблеми підтримання в належному технічному стані ядерних об'єктів на території України;

недостатні темпи відтворювальних процесів та подолання структурної деформації в економіці;

критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку;

нераціональна структура експорту з переважно сировинним характером та низькою питомою вагою продукції з високою часткою доданої вартості;

велика боргова залежність держави, критичні обсяги державних зовнішнього і внутрішнього боргів;

небезпечне для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки;

неефективність антимонопольної політики та механізмів державного регулювання природних монополій, що ускладнює створення конкурентного середовища в економіці;

критичний стан з продовольчим забезпеченням населення;

неефективність використання паливно-енергетичних ресурсів, недостатні темпи диверсифікації джерел їх постачання та відсутність активної політики енергозбереження, що створює загрозу енергетичній безпеці держави;

"тінізація" національної економіки;

переважання в діяльності управлінських структур особистих, корпоративних, регіональних інтересів над загальнонаціональними; у соціальній та гуманітарній сферах:

невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам;

неефективність державної політики щодо підвищення трудових доходів громадян, подолання бідності та збалансування продуктивної зайнятості працездатного населення;

криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення і, як наслідок, небезпечне погіршення стану здоров'я населення; поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб;

загострення демографічної кризи;

зниження можливостей здобуття якісної освіти представниками бідних прошарків суспільства;

прояви моральної та духовної деградації суспільства;

зростання дитячої та підліткової бездоглядності, безпритульності, бродяжництва;

у науково-технологічній сфері:

наростаюче науково-технологічне відставання України від розвинутих країн; неефективність державної інноваційної політики, механізмів стимулювання інноваційної діяльності;

низька конкурентоспроможність продукції;

нерозвиненість внутрішнього ринку високотехнологічної продукції та відсутність його ефективного захисту від іноземної технічної і технологічної експансії;

зниження внутрішнього попиту на підготовку науково-технічних кадрів для наукових, конструкторських, технологічних установ та високотехнологічних підприємств, незадовільний рівень оплати науково-технічної праці, падіння її престижу, недосконалість механізмів захисту прав інтелектуальної власності;

вплив учених, фахівців, кваліфікованої робочої сили за межі України;

в екологічній сфері:

значне антропогенне порушення і техногенна перевантаженість території України, зростання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характерів;

нераціональне, виснажливе використання мінерально-сировинних природних ресурсів як невідновлюваних, так і відновлюваних;

неподоланність негативних соціально-екологічних наслідків Чорнобильської катастрофи;

погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми транскордонних забруднень та зниження якості води;

загострення техногенного стану гідротехнічних споруд каскаду водосховищ на р.Дніпро;

неконтрольоване ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин, матеріалів і трансгенних рослин, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин і організмів, екологічно необґрунтоване використання генетично змінених рослин, організмів, речовин та похідних продуктів;

неефективність заходів щодо подолання негативних наслідків військової та іншої екологічно небезпечної діяльності;

небезпека техногенного, у тому числі ядерного та біологічного, тероризму;

посилення впливу шкідливих генетичних ефектів у популяціях живих організмів, зокрема генетично змінених організмів, та біотехнологій;

застарілість та недостатня ефективність комплексів з утилізації токсичних і екологічно небезпечних відходів;

в інформаційній сфері:

прояви обмеження свободи слова та доступу громадян до інформації; поширення засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії;

комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм;

розголошення інформації, яка становить державну та іншу, передбачену законом, таємницю, а також конфіденційної інформації, що є власністю держави або спрямована на забезпечення потреб та національних інтересів суспільства і держави;

намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації.

Стаття 8. Основні напрями державної політики з питань національної безпеки

З урахуванням геополітичної і внутрішньої обстановки в Україні діяльність усіх державних органів має бути зосереджена на прогнозуванні, своєчасному виявленні, попередженні і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, захисті суверенітету і територіальної цілісності України, безпеки її прикордонного простору, піднесенні економіки країни, забезпеченні особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, викоріненні злочинності, вдосконаленні системи державної влади, зміцненні законності і правопорядку та збереженні соціально-політичної стабільності суспільства, зміцненні позицій України у світі, підтриманні на належному

рівні її оборонного потенціалу і обороноздатності, радикальному поліпшенні екологічної ситуації.

Основними напрямками державної політики з питань національної безпеки України є:

у зовнішньополітичній сфері — проведення активної міжнародної політики України з метою:

створення сприятливих зовнішньополітичних умов для прогресивного економічного і соціального розвитку України;

запобігання втручанню у внутрішні справи України і відвернення посягань на її державний суверенітет і територіальну цілісність з боку інших держав;

забезпечення повноправної участі України в загальноєвропейській та регіональних системах колективної безпеки, набуття членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору при збереженні добросусідських відносин і стратегічного партнерства з Російською Федерацією, іншими країнами Співдружності Незалежних Держав, а також з іншими державами світу;

сприяння усуненню конфліктів, насамперед у регіонах, що межують з Україною;

участь у міжнародній миротворчій діяльності під егідою ООН, ОБСЄ, інших міжнародних організацій у сфері безпеки;

участь у заходах щодо боротьби з міжнародними організованими злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом, протидія поширенню ядерної та іншої зброї масового ураження і засобів її доставки;

адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу;

у сфері державної безпеки:

реформування правоохоронної системи з метою підвищення ефективності її діяльності на основі оптимізації структури, підвищення рівня координації діяльності правоохоронних органів, покращення їх фінансового, матеріально-технічного, організаційно-правового і кадрового забезпечення;

зосередження ресурсів і посилення координації діяльності правоохоронних, розвідувальних і контррозвідувальних органів України для боротьби з організованою злочинністю та наркобізнесом;

участь України в міжнародному співробітництві у сфері боротьби з міжнародною злочинністю, тероризмом, наркобізнесом, нелегальною міграцією;

відпрацювання ефективно діючої системи контролю за поставками продукції і технологій оборонного призначення і подвійного використання;

у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону України:

прискорення реформування Збройних Сил України та інших військових формувань з метою забезпечення їх максимальної ефективності та здатності давати адекватну відповідь реальним та потенційним загрозам Україні; перехід до комплектування Збройних Сил України на контрактній основі;

здійснення державних програм модернізації наявних, розроблення та впровадження новітніх зразків бойової техніки та озброєнь;

посилення контролю за станом озброєнь і захищеністю військових об'єктів; активізація робіт з утилізації зброї;

впровадження системи демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави;

забезпечення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей;

дотримання угод щодо тимчасового розташування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України;

прискорення процесу делімітації та демаркації кордонів України;

боротьба з організованими злочинними угрупованнями, в тому числі міжнародними, які намагаються діяти через державний кордон України, в пунктах пропуску та виключній (морській) економічній зоні України;

поглиблення транскордонного співробітництва з суміжними державами;

у внутрішньополітичній сфері:

забезпечення неухильного додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина, захист конституційного устрою, вдосконалення системи політичної влади з метою зміцнення демократії, духовних та моральних підвалин суспільства; підвищення ефективності функціонування політичних інститутів влади;

створення дійових, у тому числі судових, механізмів захисту конституційних прав людини і основних свобод;

забезпечення політичної стабільності, громадянського миру та взаєморозуміння в суспільстві, запобігання проявам екстремізму;

забезпечення прозорості в діяльності державних органів, прийнятті управлінських рішень, інформованості населення, зміцнення на цій основі його довіри до владних інститутів;

створення повноцінного, ефективно діючого місцевого і регіонального самоврядування;

формування і вдосконалення політико-правових, соціально-економічних та духовно-культурних засад етнопонаціональної стабільності, відпрацювання ефективних механізмів узгодження інтересів етнічних спільнот та розв'язання міжнаціональних суперечностей;

забезпечення міжконфесійної стабільності та запобігання конфліктним загостренням на релігійній основі, недопущення протистояння різних церков, у тому числі щодо розподілу сфер впливу на території України;

в економічній сфері:

забезпечення умов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки;

прискорення прогресивних структурних та інституціональних змін в економіці, поліпшення інвестиційного клімату, підвищення ефективності інвестиційних процесів; стимулювання випереджувального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв;

вдосконалення антимонопольної політики; створення ефективного механізму державного регулювання природних монополій;

подолання "тінізації" економіки через реформування податкової системи, оздоровлення фінансово-кредитної сфери та припинення відпливу капіталів за кордон, зменшення позабанківського обігу грошової маси;

забезпечення збалансованого розвитку бюджетної сфери, внутрішньої і зовнішньої захищеності національної валюти, її стабільності, захисту інтересів вкладників, фінансового ринку;

здійснення виваженої політики внутрішніх та зовнішніх запозичень;

забезпечення енергетичної безпеки на основі сталого функціонування і розвитку паливно-енергетичного комплексу, в тому числі послідовного і активного проведення політики енергозбереження та диверсифікації джерел енергозабезпечення;

забезпечення продовольчої безпеки;

захист внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту — поставок продукції, яка може завдавати шкоди національним виробникам, здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу;

посилення участі України у міжнародному поділі праці, розвиток експортного потенціалу високотехнологічної продукції, поглиблення

інтеграції у європейську і світову економічну систему та активізація участі в міжнародних економічних і фінансових організаціях;

у науково-технологічній сфері:

посилення державної підтримки розвитку пріоритетних напрямів науки і техніки як основи створення високих технологій та забезпечення переходу економіки на інноваційну модель розвитку, створення ефективної системи інноваційної діяльності в Україні;

поетапне збільшення обсягів бюджетних видатків на розвиток освіти і науки, створення умов для широкого залучення в науково-технічну сферу позабюджетних асигнувань;

створення економічних і суспільно-політичних умов для підвищення соціального статусу наукової та технічної інтелігенції;

забезпечення необхідних умов для реалізації прав інтелектуальної власності;

забезпечення належного рівня безпеки експлуатації промислових, сільськогосподарських і військових об'єктів, споруд та інженерних мереж; в екологічній сфері:

здійснення комплексу заходів, які гарантують екологічну безпеку ядерних об'єктів і надійний радіаційний захист населення та довкілля, зведення до мінімуму впливу наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

впровадження у виробництво сучасних, екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, підвищення ефективності використання природних ресурсів, розвиток технологій переробки та утилізації відходів;

поліпшення екологічного стану річок України, насамперед басейну р.Дніпро, та якості питної води;

запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів та поліпшення їх екологічного стану;

стабілізація та поліпшення екологічного стану в містах і промислових центрах Донецько-Придніпровського регіону;

недопущення неконтрольованого ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин і матеріалів, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин, організмів;

реалізація заходів щодо зменшення негативного впливу глобальних екологічних проблем на стан екологічної безпеки України, розширення її участі у міжнародному співробітництві з цих питань;

у соціальній та гуманітарній сферах:

істотне посилення соціальної складової економічної політики, реальне підвищення життєвого рівня населення, передусім на основі піднесення вартості оплати праці, своєчасної виплати заробітної плати та гарантованих законом соціальних виплат, посилення цільової спрямованості матеріальної підтримки, зниження рівня безробіття;

створення умов для подолання бідності і надмірного майнового розшарування в суспільстві;

збереження та зміцнення демографічного і трудових ресурсного потенціалу країни; подолання кризових демографічних процесів;

створення ефективної системи соціального захисту людини, охорони та відновлення її фізичного і духовного здоров'я, ліквідації алкоголізму, наркоманії, інших негативних явищ;

ліквідація бездоглядності, безпритульності та бродяжництва серед дітей і підлітків;

в інформаційній сфері:

забезпечення інформаційного суверенітету України;

вдосконалення державного регулювання розвитку інформаційної сфери шляхом створення нормативно-правових та економічних передумов для розвитку національної інформаційної інфраструктури та ресурсів, впровадження новітніх технологій у цій сфері, наповнення внутрішнього та світового інформаційного простору достовірною інформацією про Україну;

активне залучення засобів масової інформації до боротьби з корупцією, зловживаннями службовим становищем, іншими явищами, які загрожують національній безпеці України;

забезпечення неухильного дотримання конституційного права громадян на свободу слова, доступу до інформації, недопущення неправомірного втручання органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у діяльність засобів масової інформації, дискримінації в інформаційній сфері і переслідування журналістів за політичні позиції;

вжиття комплексних заходів щодо захисту національного інформаційного простору та протидії монополізації інформаційної сфери України.

Стаття 9. Повноваження суб'єктів забезпечення національної безпеки

Відповідно до Конституції і законів України:

Президент України як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України і Голова Ради національної безпеки і оборони України здійснює загальне керівництво у сферах національної безпеки та оборони України;

Верховна Рада України в межах повноважень, визначених Конституцією України, визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики, основи національної безпеки, формує законодавчу базу в цій сфері, схвалює рішення з питань введення надзвичайного і воєнного стану, мобілізації, визначення загальної структури, чисельності, функцій Збройних Сил України та інших військових формувань, створених відповідно до законів України;

Рада національної безпеки і оборони України координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони; з урахуванням змін у геополітичній обстановці вносить Президенту України пропозиції щодо уточнення Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини України;

Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, обороноздатності, національної безпеки України, громадського порядку і боротьби із злочинністю;

Національний банк України відповідно до основних засад грошово-кредитної політики визначає та проводить грошово-кредитну політику в інтересах національної безпеки України;

міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Служба безпеки України та Служба зовнішньої розвідки України в межах своїх повноважень забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань, здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної безпеки, підтримують у стані готовності до застосування сили та засоби забезпечення національної безпеки; (Абзац сьомий статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3200-ІУ від 15.12.2005)

місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування забезпечують вирішення питань у сфері національної безпеки, віднесених законодавством до їхньої компетенції;

Воєнна організація держави забезпечує оборону України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів; протидіє зовнішнім загрозам воєнного характеру;

правоохоронні органи ведуть боротьбу із злочинністю і протидіють тероризму, забезпечують захист і врятування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характерів;

суди загальної юрисдикції здійснюють судочинство у справах про злочини, що завдають шкоди національній безпеці України;

прокуратура України здійснює повноваження у сфері національної безпеки України відповідно до Конституції України та Закону України "Про прокуратуру України";

громадяни України через участь у виборах, референдумах та через інші форми безпосередньої демократії, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які вони обирають, реалізують національні інтереси, добровільно і в порядку виконання конституційних обов'язків здійснюють заходи, визначені законодавством України щодо забезпечення її національної безпеки; як безпосередньо, так і через об'єднання громадян привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ і процесів у різних сферах життєдіяльності країни; у законний спосіб і законними засобами захищають власні права та інтереси, а також власну безпеку.

Стаття 10. Основні функції суб'єктів забезпечення національної безпеки України

Основними функціями суб'єктів забезпечення національної безпеки є: вироблення і періодичне уточнення Стратегії національної безпеки України і Воєнної доктрини України, доктрин, концепцій, стратегій і програм у сфері національної безпеки, планування і здійснення конкретних заходів щодо протидії і нейтралізації загроз національним інтересам України;

створення нормативно-правової бази, необхідної для ефективного функціонування системи національної безпеки;

удосконалення її організаційної структури;

комплексне кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне та інше забезпечення життєдіяльності складових (структурних елементів) системи;

підготовка сил та засобів суб'єктів системи до їх застосування згідно з призначенням;

постійний моніторинг впливу на національну безпеку процесів, що відбуваються в політичній, соціальній, економічній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній, воєнній та інших сферах, релігійному середовищі, міжетнічних стосунках; прогнозування змін, що відбуваються в них, та потенційних загроз національній безпеці;

систематичне спостереження за станом і проявами міжнародного та інших видів тероризму;

прогнозування, виявлення та оцінка можливих загроз, дестабілізуючих чинників і конфліктів, причин їх виникнення та наслідків прояву;

розроблення науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень з метою захисту національних інтересів України;

запобігання та усунення впливу загроз і дестабілізуючих чинників на національні інтереси;

локалізація, деескалація та врегулювання конфліктів і ліквідація їх наслідків або впливу дестабілізуючих чинників;

оцінка результативності дій щодо забезпечення національної безпеки та визначення витрат на ці цілі;

участь у двосторонньому і багатосторонньому співробітництві в галузі безпеки, якщо це відповідає національним інтересам України;

спільне проведення планових та оперативних заходів у рамках міжнародних організацій та договорів у галузі безпеки.

Стаття 11. Контроль за здійсненням заходів щодо забезпечення національної безпеки

Контроль за реалізацією заходів у сфері національної безпеки здійснюється відповідно Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Радою національної безпеки і оборони України в межах їх повноважень, визначених Конституцією і законами України.

Стаття 12. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. З набранням чинності цим Законом втрачає чинність Концепція (основи державної політики) національної безпеки України, схвалена Постановою Верховної Ради України від 16 січня 1997 року.

Президент України

Л.КУЧМА

м.Київ 19 червня 2003 року №
964-IV

УГОДА МІЖ ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ
ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ ТА ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ,
ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОГРАМІ "ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ МИРУ",
ЩОДО СТАТУСУ ЇХНІХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

від 19 червня 1995 року

(Угоду та Додатковий протокол до цієї Угоди ратифіковано
Законом України № 1510-III від 2 березня 2000 р.)

Держави-учасниці Північноатлантичного Договору, вчиненого у Вашингтоні 4 квітня 1949 р., та держави, які приймають запрошення до участі у програмі "Партнерство заради миру", запропонованої та підписаної главами держав та урядів держав-членів Організації Північноатлантичного Договору в Брюсселі 10 січня 1994 р., і приєднуються до Рамкового документа "Партнерство заради миру"; складаючи разом Держави, що беруть участь у програмі "Партнерство заради миру"; вважаючи, що збройні сили однієї Держави-учасниці цієї Угоди можуть бути послані та прийняті, за домовленістю, на територію іншої Держави-учасниці; маючи на увазі, що рішення посилати та приймати збройні сили залишається предметом окремих домовленостей між Державами-учасницями, яких це стосується; бажаючи, проте, визначити статус таких збройних сил під час їх знаходження на території іншої Держави-учасниці; посилаючись на Угоду між Сторонами Північноатлантичного Договору щодо статусу їхніх збройних сил, яку вчинено у Лондоні 19 червня 1951 р.; домовились про таке:

Стаття I

Крім того, якщо інше не передбачено цією Угодою та будь-яким додатковим протоколом по відношенню до її Сторін, всі Держави-учасниці цієї Угоди застосовують положення Угоди між Сторонами Північноатлантичного Договору щодо статусу їхніх збройних сил, яку вчинено у Лондоні 19 червня 1951 р. та яка надалі іменується НАТО УСЗС, таким чином, ніби всі Держави-учасниці цієї Угоди є Сторонами НАТО УСЗС.

Стаття II

(1) На додаток до регіону, на який поширюється НАТО УСЗС, ця Угода застосовується на території всіх Держав-учасниць Угоди, які не є Сторонами НАТО УСЗС.

(2) Для цілей цієї Угоди посилення в НАТО УСЗС на регіон дії Північноатлантичного Договору вважають такими, що включають і

території, які визначені в пункті 1 цієї Статті, а посилання на Північноатлантичний Договір вважають такими, що включають програму "Партнерство заради миру".

Стаття III

З метою імплементації цієї Угоди стосовно питань залучених Сторін, які не є Сторонами НАТО УСЗС, положення НАТО УСЗС, в яких передбачено подання запитів або спірних питань, які будуть подаватись на розгляд Північноатлантичної Ради, Голови Північноатлантичної Ради представників або арбітра, тлумачаться таким чином, щоб вимагати від відповідних Сторін вести переговори поміж собою, не звертаючись за сторонньою допомогою.

Стаття IV

Ця Угода може бути доповнена або змінена іншим чином відповідно до міжнародного права.

Стаття V

(1)Ця Угода є відкритою для підписання будь-якою державою, яка є або договірною Стороною НАТО УСЗС, або яка приймає запрошення до участі в програмі "Партнерство заради миру" та приєднується до Рамкового документа "Партнерство заради миру".

(2)Ця Угода є предметом ратифікації, прийняття чи затвердження. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження передаються на зберігання Уряду Сполучених Штатів Америки, який повідомляє всі держави, що підписали Угоду, про кожну таку передачу.

(3)Через тридцять днів після підписання цієї Угоди трьома державами, серед яких хоча б одна є Стороною НАТО УСЗС, та одна з яких прийняла запрошення до програми "Партнерство заради миру" і приєдналась до Рамкового документа "Партнерство заради миру", що передали свої ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження, ця Угода набуває чинності щодо цих держав. Вона набуває чинності щодо кожної іншої держави, що її підписала, через тридцять днів після дати передачі ратифікаційних грамот або документів про прийняття чи затвердження.

Стаття VI

Ця Угода може бути денонсована будь-якою Стороною цієї Угоди шляхом надання свого письмового повідомлення про її денонсацію Уряду Сполучених Штатів Америки, який інформуватиме всі інші держави, що її підписали, про кожне таке повідомлення.

Денонсація набуває чинності через один рік після отримання повідомлення Урядом Сполучених Штатів Америки. Після закінчення терміну в один рік ця Угода припиняє свою дію для Сторони, яка її денонсує, за винятком улагодження значних претензій, які виникли до набуття чинності денонсацією для цієї Сторони, але продовжує діяти для Сторін, які залишилися.

На посвідчення цього, нижчепідписані, належним чином уповноважені своїми відповідними Урядами, підписали цю Угоду.

Вчинено в Брюсселі 19 червня 1995 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти мають однакову силу, в одному примірнику, який передається для зберігання в архівах Уряду Сполучених Штатів Америки. Уряд Сполучених Штатів Америки передає завірених копії всім державам, що її підписали.

За Україну Б.Тарасюк

6 травня 1996 року

**ПРО РІШЕННЯ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ
УКРАЇНИ ВІД 25 ЛИСТОПАДА 2005 РОКУ “ПРО НЕВІДКЛАДНІ
ЗАХОДИ ЩОДО ДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З
ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ (НАТО)”**

(Указ Президента України № 1861/2005 від 27.12.05)

Відповідно до статті 107 Конституції України **постановляю**:

Увести в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада 2005 року “Про невідкладні заходи щодо дальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО)”.

У зв’язку з рішенням Ради національної безпеки і оборони України:

1. Визнати одним із пріоритетів діяльності Кабінету Міністрів України забезпечення реалізації державної політики щодо співробітництва України з НАТО, в тому числі досягнення критеріїв членства України в НАТО.

2. Кабінету Міністрів України:

1) утворити постійно діючий орган з питань підготовки України до вступу в НАТО, затвердити положення про такий орган та його персональний склад;

2) забезпечити закріплення за заступниками керівників центральних органів виконавчої влади виконання функцій щодо забезпечення здійснення відповідним органом заходів із впровадження державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України;

3) опрацювати питання щодо створення національної системи координації співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору та внести в разі потреби проект відповідного акта;

4) забезпечити виконання у повному обсязі заходів, передбачених Цільовим планом Україна – НАТО на 2005 рік;

5) завершити до кінця 2005 року погодження з відповідними інституціями НАТО проекту Цільового плану Україна – НАТО на 2006 рік;

6) посилити з метою забезпечення належної законодавчої підтримки курсу на вступ України у НАТО взаємодію органів виконавчої влади з Верховною Радою України, в тому числі систематичне надання всебічної інформації про співробітництво України з НАТО, роль такого співробітництва у забезпеченні національних інтересів України;

7) забезпечити, починаючи з 2006/2007 навчального року, включення до змісту загальної середньої та вищої освіти питань, пов'язаних із проблемами міжнародної безпеки, діяльністю НАТО та Європейського Союзу, співробітництвом України з цими міжнародними інституціями;

8) розглянути доцільність проведення за допомогою НАТО та її держав-членів комплексного огляду військово-промислового комплексу України і розроблення державної програми інтеграції військово-промислового комплексу України в євроатлантичний простір;

9) внести пропозиції щодо вдосконалення механізмів фінансового забезпечення виконання державних програм інформування громадськості з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004 – 2007 роки;

10) внести у двотижневий строк пропозиції щодо активізації діяльності органів виконавчої влади з виконання Державної програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004 – 2007 роки, передбачивши, зокрема:

активізацію роботи з оперативного інформаційного наповнення веб-сторінок органів виконавчої влади України з питань євроатлантичної інтеграції;

забезпечення залучення представників засобів масової інформації до участі у заходах зі співробітництва України і НАТО;

сприяння статутній діяльності відповідних неурядових громадських організацій;

підвищення ефективності використання можливостей Центру інформації і документації НАТО та Офісу зв'язку НАТО в Україні для об'єктивного інформування української громадськості про цілі, завдання і структуру

НАТО, розвиток партнерських програм з НАТО та програм допомоги Україні.

3. Перетворити Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України у дорадчий орган при Президентові України з покладенням на нього підготовки пропозицій щодо розвитку співробітництва України з НАТО та забезпечення набуття Україною членства в НАТО.

4. Міжвідомчій комісії з питань реформування правоохоронних органів забезпечити проведення протягом 2006 – 2007 років комплексного огляду сектору безпеки України.

5. Секретареві Ради національної безпеки і оборони України:

1) подати в установленому порядку пропозиції щодо внесення змін, які впливають із цього Указу, до персонального складу Міжвідомчої комісії з питань реформування правоохоронних органів, а також положення про неї;

2) подати пропозиції щодо організації проведення комплексного огляду сектору безпеки України;

3) опрацювати питання щодо використання можливостей Спільної робочої групи Україна – НАТО високого рівня з питань воєнної реформи для створення механізму залучення експертної та іншої допомоги НАТО для здійснення комплексного огляду сектору безпеки України та опрацювання проекту Стратегії національної безпеки України.

6. Міністерству закордонних справ України провести переговори з державами – членами НАТО стосовно досягнення в рамках НАТО консенсусу щодо участі України у Плані дій щодо членства в НАТО.

7. Голові Ради міністрів Автономної Республіки Крим, головам обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій:

1) доповісти у двотижневий строк про результати виконання актів та доручень Президента України з питань підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади у сфері інформування громадськості з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України;

2) покласти на заступника Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, заступників голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, до обов'язків яких віднесено питання зовнішніх зносин, виконання функцій щодо забезпечення здійснення відповідним органом заходів з реалізації державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України.

8. Контроль за виконанням цього Указу покласти на Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.

http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=ua&part=ua-nato&sub=rish_rnbo_25_11_2005

ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНА – НАТО: КОРОТКОТЕРМІНОВІ ЗАХОДИ

від 21 квітня 2005 р.

Документ схвалено на засіданні Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ

Держави-члени НАТО та Україна домовилися започаткувати наведені нижче ініціативи з метою поглиблення їх співробітництва на підтримку пріоритетів реформ в Україні. Ми здійснюємо ці заходи в рамках Плану дій Україна – НАТО, враховуючи наше рішення розпочати Інтенсифікований діалог щодо прагнень України до набуття членства та відповідних реформ без упередження будь-яких можливих рішень Альянсу.

Зміцнення демократичних інституцій

- Розширити зусилля Спільної робочої групи з питань воєнної реформи (СРГ ВР) з метою надання допомоги новому керівництву у зміцненні виконавчого, законодавчого та громадського контролю над структурами оборонного та безпекового сектора, з якими співпрацює НАТО, використовуючи наявні ресурси НАТО, держав-членів Альянсу та інших зацікавлених інституцій-партнерів, таких як Женевський центр демократичного контролю над збройними силами.

- Отримувати та оцінювати інформацію і здійснювати обмін думками щодо зусиль, спрямованих на розширення свободи ЗМІ, та виборчу і судову реформи, зокрема через запрошення відповідних українських міністерств і відомств надавати регулярні брифінги.

- Використати цьогорічну оцінку виконання Плану дій Україна – НАТО для здійснення всеосяжного огляду досягнень, починаючи з його схвалення у 2002 році, запропонувавши конкретні настанови щодо нагальних потреб у контексті реформ.

- Повною мірою застосовувати (із використанням наявних каналів Україна – НАТО на всіх рівнях) механізми Плану дій (ПД)/річного Цільового плану Україна - НАТО (ЦП) для забезпечення позитивного зворотного зв'язку щодо успіхів у цій сфері, а також, в разі необхідності, конструктивної критики та рекомендацій.

Оновлення політичного діалогу

- Розширити рамки питань, які мають обговорюватися на засіданнях усіх рівнів у форматі Комісії Україна – НАТО (КУН), для охоплення всіх сфер, окреслених у Хартії про особливе партнерство та ПД.

- Запровадити проведення обговорень конкретних спільних політичних та безпекових занепокоєнь, особливо стосовно "заморожених" конфліктів (наприклад, у Придністров'ї).

- Запропонувати більш регулярне проведення змістовних обмінів думками з Україною (наприклад, за допомогою встановленого календаря тематичних засідань КУН всіх рівнів) для інформування та зосередження на цілеспрямованому практичному співробітництві. Це могло б включати роботу у напрямку розширення практичного співробітництва у ключових сферах (зокрема, в рамках Операції "Активні зусилля", І8АР, КФОР та Місії НАТО з підготовки сил безпеки Іраку), а також і активізацію консультацій з питань контролю над озброєннями, експортного контролю та нерозповсюдження, (включаючи вивчення можливого внеску України в оборону від зброї масового знищення (ЗМЗ)).

- Удосконалити підготовку засідань на високому рівні шляхом використання Політичного комітету у форматі КУН з цією метою та для опрацювання змістовних питань.

- Підвищити поінформованість громадськості щодо поглибленого політичного діалогу між Україною та НАТО, використовуючи увесь спектр доступних інструментів публічної дипломатії.

Активізація співробітництва у реформуванні сектора оборони та безпеки

- У контексті Плану роботи СРГ ВР на 2005 р. розробити заходи щодо надання Україні допомоги у проведенні всеосяжного огляду національної безпеки стосовно цілей, завдань та функцій усіх безпекових структур, з якими співробітничав НАТО;

- Надавати допомогу у реформуванні розвідувального сектора відповідно до євроатлантичних стандартів через розширений обмін досвідом і знаннями між Україною та державами-членами НАТО; надавати підтримку розширенню спроможностей українських розвідувальних служб у боротьбі проти тероризму.

- На робочому рівні розширити передачу досвіду НАТО (як експертами Міжнародного секретаріату (МС)/Міжнародного військового штабу (МВШ), так і держав-союзниць) на підтримку термінової роботи у імплементації планів України щодо реформ, зокрема через

демілітаризацію структур внутрішньої безпеки, ініціюючи у той же час фундаментальний перегляд співробітництва у світлі того, як нове українське керівництво визначає довгострокові потреби України.

- Надавати Україні допомогу у розвитку цивільного особового складу для призначення як на ключові, так і на експертні посади в українських безпекових інституціях, зокрема у Раді національної безпеки і оборони (РНБО).

- Продовжити практику запитів щодо конкретних інформації та можливостей, визначених для використання схеми експертного твінінгу, при розробці ширшої програми під егідою СРГ ВР.

- Проводити консультації з усіма відповідними структурами Міністерства оборони (МО) та РНБО України з метою заохочення до розширення координації планів реформ і визначити особливі потреби у досвіді з оборонного планування при розробці середньострокових програм.

- Проводити конференції та семінари з питань оборонної політики/стратегії та оборонної економіки із залученням експертів зі столиць держав-союзниць для надання допомоги Україні у посиленні спроможностей з формулювання політики та розширення знань цивільного суспільства і його можливостей щодо нагляду.

- Використовувати стосунки Оборонного коледжу НАТО з Національною академією оборони України для збільшення спроможностей останньої у формуванні інноваційного мислення щодо важливості оборонної реформи. Це може включати, серед іншого, збільшення кількості українських офіцерів, що беруть участь у програмах Коледжу.

Посилення та спрямування зусиль у сфері публічної дипломатії

- У співробітництві з українськими органами влади, приділяти увагу проблемі негативного сприйняття НАТО громадськістю у всіх регіонах України, зокрема через доступ до російськомовних версій публікацій Україна – НАТО.

- Збільшити обізнаність щодо позитивних зрушень у співробітництві Україна - НАТО, зокрема у оборонному секторі, а також щодо заходів співпраці НАТО - Росія в рамках Ради НАТО – Росія (РНР).

- Розробити, разом з українськими органами влади, конкретну стратегію публічної дипломатії, яка залучатиме українських цивільних та військових посадових осіб, парламентарів та неурядові організації (НУО), з

одного боку, та офіційних осіб НАТО, високопосадовців та експертів держав-членів Альянсу, з іншого.

- Провести серію семінарів для зацікавлених працівників відповідних міністерств України та для представників ЗМІ, науковців та осіб, що формують громадську думку, спрямованих на розвиток кращого розуміння громадськістю пов'язаних з НАТО питань.

- Використовуючи Центр інформації та документації НАТО в Україні, Офіс зв'язку НАТО та контактне посольство держави-члена НАТО в Україні, підвищити частоту та покращити висвітлення візитів високого рівня в Україну представників як держав-членів Альянсу, так і МС/МВШ для допомоги в розповсюдженні інформації та ключових засад НАТО.

Розширення допомоги у вирішенні проблем, пов'язаних з соціально-економічними наслідками воєнної реформи

На робочому рівні розширити передачу досвіду держав-членів НАТО з метою підтримки невідкладної роботи з розробки та виконання програм щодо звільнення, виходу у відставку та перекваліфікації службовців Збройних Сил та інших структур безпеки, зокрема включаючи:

- експертну підтримку оцінки потреб та розробки всеосяжного плану перепідготовки/перекваліфікації;

- збільшення практичної допомоги для конкретних програм з перепідготовки у 2005 та 2006 роках;

- пошук засобів забезпечення потреб України у перепідготовці на довгостроковий період.

Надавати експертну консультативну допомогу представникам оборонно-промислового комплексу України з метою сприяння його адаптації до нових ринкових реалій, переходу до виробництва продукції цивільного призначення та його інтеграції в євроатлантичне ринкове середовище, в тому числі шляхом застосування євроатлантичних стандартів у сфері контролю над експортом озброєнь.

Пошук додаткових ресурсів для Трастового фонду ПЗМ із знищення надлишкових легких озброєнь/стрілецької зброї (ЛОСЗ) та боєприпасів з метою якнайскорішого започаткування першого етапу знищення. Вивчення додаткових можливостей для співпраці у сфері надійності та безпеки боєприпасів.

ХАРТІЯ ПРО ОСОБЛИВЕ ПАРТНЕРСТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ

від 9 липня 1997 р.

I. Розбудова розширених та поглиблених відносин між Україною та НАТО

1. Україна та Організація Північноатлантичного договору (НАТО) і її держави-члени, що іменуються надалі Україна та НАТО,

— базуючись на політичному зобов'язанні на найвищому рівні;

— визнаючи фундаментальні зміни у середовищі безпеки в Європі, які нерозривно пов'язали безпеку кожної держави з безпекою всіх інших, сповнені рішучості підсилити взаємну довіру та співробітництво, з метою зміцнення безпеки і стабільності, та співпрацювати у розбудові стабільної, мирної та неподільної Європи;

— підкреслюючи глибоку трансформацію НАТО, що відбулася з кінця "холодної війни", та її триваючу адаптацію до реалій євроатлантичної безпеки, що змінюються, включаючи підтримку з її боку, в кожному конкретному випадку, нових завдань в галузі миротворчих операцій, здійснюваних за повноваженнями Ради Безпеки ООН або за відповідальністю ОБСЄ;

— вітаючи прогрес, досягнутий Україною, та очікуючи на подальші кроки з метою розвитку її демократичних інституцій, реалізації радикальних економічних реформата з метою поглиблення процесу інтеграції до всієї низки європейських та євроатлантичних структур;

— відзначаючи позитивну роль НАТО у підтриманні миру і стабільності в Європі та у сприянні більшій довірі транспарентності у євроатлантичному регіоні, а також її відкритість для співробітництва з новими демократіями Центрально-Східної Європи, невід'ємною частиною якої є Україна;

— будучи переконаними, що незалежна, демократична та стабільна Україна є одним з ключових факторів забезпечення стабільності в Центрально-Східній Європі та на континенті в цілому;

— беручи до уваги важливість міцних і сталих відносин між Україною та НАТО й визнаючи значний прогрес, досягнутий у різнобічних сферах діяльності з метою розвитку розширених, поглиблених і тісніших відносин

між Україною та НАТО на засадах, створених Спільною Заявою для преси від 14 вересня 1995 р.;

— бажаючи і надалі розширювати та інтенсифікувати своє співробітництво в рамках Ради Євроатлантичного партнерства, включаючи розширену та поглиблену програму "Партнерства заради миру";

— вітаючи "їхнє практичне співробітництво в рамках Сил втілення (Стабілізаційних сил) та інших миротворчих операцій на території колишньої Югославії;

— поділяючи погляд, що відкритість Альянсу для нових членів, у відповідності до Статті 10 Вашингтонського Договору, спрямована на зміцнення стабільності в Європі та безпеки всіх держав в Європі без відновлення ліній розподілу беруть на себе зобов'язання, на основі цієї Хартії, у подальшому розширити та посилити своє співробітництво та розвивати особливе й ефективне партнерство, яке сприятиме забезпеченню більшої стабільності та спільних демократичних цінностей в Центрально-Східній Європі.

II. Принципи розвитку відносин між Україною та НАТО

2. Україна та НАТО базуватимуть свої відносини на принципах та зобов'язаннях, згідно з міжнародним правом та міжнародними механізмами, включаючи Статут ООН, Хельсінкський Заключний акт та наступні документи ОБСЄ. Відповідно, Україна і НАТО підтверджують свої зобов'язання:

- визнавати, що безпека всіх держав у регіоні ОБСЄ є неподільною, що жодна країна не може будувати свою безпеку за рахунок безпеки іншої країни та що жодна країна не може розглядати жодну частину регіону ОБСЄ як сферу свого впливу;

- утримуватися від загрози силою або використання сили проти будь-якої держави будь-яким чином, не сумісним з принципами Статуту ООН або Хельсінкського Заключного акта, якими керуються країни-учасниці;

— визнавати невід'ємне право всіх держав вільно обирати та застосовувати власні засоби забезпечення безпеки, а також право свободи вибору або зміни своїх засобів забезпечення безпеки, включаючи союзницькі договори, по мірі їх еволюції;

- поважати суверенітет, територіальну цілісність та політичну незалежність всіх інших держав, непорушність кордонів та розвиток добросусідських відносин;

— визнавати верховенство права, зміцнювати демократію, політичний плюралізм та ринкову економіку;

- визнавати права людини та права осіб, що належать до національних меншин;

— запобігати конфліктам та врегульовувати спори мирними засобами відповідно до принципів ООН та ОБСЄ.

3. Україна підтверджує свою рішучість продовжувати військову реформу, зміцнювати демократичний та цивільний контроль над збройними силами та підвищувати їхню оперативно-технічну сумісність зі збройними силами НАТО та країн-партнерів. НАТО підтверджує свою підтримку зусиллям України у цих галузях.

4. Україна вітає триваючу активну адаптацію НАТО до реалій євроатлантичної безпеки, що змінюються, та її роль у співпраці з іншими міжнародними організаціями, такими як ОБСЄ, Європейський Союз, Рада Європи і Західноєвропейський Союз, у сприянні зміцненню євроатлантичної безпеки та покращенню загального клімату довіри в Європі.

III. Сфери консультацій та/або співробітництва між Україною та НАТО

5. Підтверджуючи спільну мету у застосуванні широкого спектра питань для консультацій та співробітництва, Україна та НАТО зобов'язуються розвивати й зміцнювати свої консультації та/або співробітництво у сферах, наведених нижче. В цьому контексті Україна та НАТО підтверджують своє зобов'язання повною мірою розвивати РЄАЛ та розширену і поглиблену ПЗМ. Це включає участь України в операціях, включаючи миротворчі операції, в кожному конкретному випадку, за повноваженнями Ради Безпеки ООН, або за відповідальністю ОБСЄ, а також у разі залучення до таких операцій Об'єднаних загальновійськових тактичних сил (ОЗТС), участь у них України на початковому етапі, що в кожному конкретному випадку є предметом рішень Північноатлантичної Ради щодо окремих операцій.

6. Консультації між Україною та НАТО стосуватимуться питань, які становлять спільний інтерес, зокрема:

— політичних питань та питань, що стосуються безпеки, зокрема розвитку євроатлантичної безпеки та стабільності, включаючи безпеку України;

- запобігання конфліктам, управління кризами, підтримання миру, врегулювання конфліктів та гуманітарних операцій, беручи до уваги роль ООН та ОБСЄ у цій галузі;

- політичних та оборонних аспектів нерозповсюдження ядерної, біологічної та хімічної зброї;

- контролю над озброєннями та роззброєння, включаючи питання, що стосуються Договору про звичайні збройні сили в Європі (Договору про ЗЗСЄ), Договору про відкрите небо та заходів зміцнення довіри і безпеки за Віденським Документом 1994 р.;

- експорту озброєнь та передачі супутніх технологій;

- боротьби з контрабандою наркотиків та тероризмом.

7. Сфери консультацій та співробітництва, зокрема, шляхом спільних семінарів, спільних робочих груп та інших програм співробітництва, включатимуть широке коло тем, таких як:

- цивільне планування на випадок надзвичайних ситуацій та катастроф;

- цивільно-військові відносини та демократичний контроль над збройними силами, а також військова реформа в Україні;

- оборонне планування, бюджет, політичні питання, питання стратегії та концепції національної безпеки;

- оборонна конверсія;

- військове співробітництво між Україною та НАТО і взаємосумісність;

- економічні аспекти безпеки;

- науково-технологічні питання;

- аспекти безпеки у сфері довкілля, включаючи ядерну безпеку;

- дослідження і розробки з питань використання космічного та повітряного простору, через Дорадчу Групу з аерокосмічних досліджень та розвитку (ДГАДР).

8. Окрім того, Україна та НАТО якомога ширше пророблять можливості співробітництва у наступних сферах:

- у сфері озброєнь (поза межами діалогу в рамках Конференції керівників національних органів держав-членів НАТО у галузі озброєнь);

- військової підготовки, в тому числі проведення навчань в рамках ПЗМ на території України і сприяння з боку НАТО українсько-польському миротворчому батальйону;

- сприяння співробітництву у галузі оборони між Україною та її сусідами.

9. До цього можуть бути додані інші сфери консультацій та співробітництва за обоюсторонньою домовленістю на основі надбаного досвіду.

10. Враховуючи важливість інформаційної діяльності для покращення обопільної обізнаності та розуміння, НАТО заснувало Центр інформації та документації в Україні. Українська сторона забезпечить повну підтримку діяльності Центру у відповідності з Меморандумом про взаєморозуміння між урядом України та НАТО, підписаним у Києві 7 травня 1997 р.

IV. Практичні механізми для консультацій та співробітництва між Україною та НАТО

11. Консультації та співробітництво, як це визначено в цій Хартії, будуть втілюватися через:

- зустрічі між Україною та НАТО на рівні Північноатлантичної Ради з періодичністю, яка буде визначена за взаємним погодженням;

- зустрічі між Україною та НАТО з відповідними комітетами НАТО за взаємним погодженням;

- взаємні візити високого рівня;

- механізми військового співробітництва, включаючи періодичні зустрічі з найвищими військовими керівниками країн НАТО та заходи в рамках розширеної та поглибленої програми "Партнерство заради миру";

- військова місія зв'язку України буде заснована як частина місії України при НАТО в Брюсселі. НАТО зберігає за собою право відповідно заснувати військову місію зв'язку НАТО в Києві. Зустрічі, зазвичай, відбуватимуться у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі. За виключних обставин вони можуть бути проведені у будь-якому іншому місці, включаючи Україну, за взаємною згодою. Зустрічі, як правило, відбуватимуться на основі погодженого графіка.

12. Україна та НАТО розглядають свої відносини як динамічний процес, що розвивається. Для забезпечення якнайповнішого розвитку своїх відносин та втілення положень цієї Хартії, Північноатлантична Рада періодично зустрічатиметься з Україною, як правило, не рідше двох разів на рік, як Комісія Україна — НАТО. Комісія Україна — НАТО не буде повторювати функції інших механізмів, згаданих у цій Хартії, а натомість збиратиметься для загальної оцінки стану розвитку відносин, нагляду за процесом планування та розробки пропозицій щодо шляхів покращення або подальшого розвитку співробітництва між Україною та НАТО.

13. Україна і НАТО заохочуватимуть розширений діалог та співробітництво між Верховною Радою та Північноатлантичною Асамблеєю.

V. Співробітництво заради більш безпечної Європи

14. Союзники по НАТО продовжуватимуть підтримувати суверенітет та незалежність України, її територіальну цілісність, демократичний розвиток, економічне процвітання та її статус без'ядерної держави, а також принцип непорушності кордонів як ключові фактори стабільності та безпеки в Централь-но-Східній Європі та на континенті в цілому.

15. Україна та НАТО створять кризовий консультативний механізм для проведення спільних консультацій в будь-якому випадку, коли Україна вбачатиме пряму загрозу своїй територіальній цілісності, політичній незалежності або безпеці.

16. НАТО вітає та підтримує той факт, що Україна отримала гарантії безпеки від всіх п'яти ядерних держав-учасниць Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) як без'ядерна держава-учасниця ДНЯЗ і нагадує про зобов'язання, взяті США, Великою Британією разом з Росією, а також Францією в односторонньому порядку, які у 1994 році в Будапешті прийняли історичне рішення надати гарантії безпеки Україні як без'ядерній державі-учасниці ДНЯЗ.

Визначне рішення України позбутися ядерної зброї та приєднатися до ДНЯЗ як без'ядерна держава стало значним внеском у справу зміцнення безпеки та стабільності в Європі та створило Україні особливий образ у світовій спільноті. НАТО вітає рішення України підтримати необмежене продовження ДНЯЗ та її внесок у виведення та знищення ядерної зброї, яка базувалася на її території.

Посилене співробітництво України з НАТО розширить та поглибить політичний діалог між Україною та членами Альянсу з широкого кола питань безпеки, включаючи ядерні питання. Це зробить внесок у покращення загального середовища безпеки в Європі.

17. Україна і НАТО беруть до уваги набуття чинності "фланговим документом" Договору про звичайні збройні сили в Європі 15 травня 1997 р. Україна і НАТО продовжать співробітництво у питаннях, які становлять спільний інтерес, таких як адаптація Договору про ЗЗСЄ. Україна і НАТО мають намір покращити дію Договору про ЗЗСЄ у обставинах, що змінюються, та, таким шляхом, безпеку кожної держави-учасниці, незалежно від того, чи належить вона до військово-політичних союзів.

Вони поділяють точку зору, що присутність іноземних військ на території держави-учасниці має базуватися на міжнародному праві, вільно висловленій згоді цієї держави або відповідному рішенні Ради Безпеки ООН.

18.Україна вітає заяву країн-членів НАТО, що "розширення Альянсу не потребуватиме змін у теперішній організації ядерних сил НАТО, та, виходячи з цього, країни-члени НАТО не мають жодних намірів, планів і причин розміщувати ядерну зброю на території нових членів та жодної потреби змінювати будь-який з аспектів організації ядерних сил або ядерної політики НАТО і не вбачають жодної потреби робити це у майбутньому".

19.Україна та країни-члени НАТО продовжуватимуть повністю виконувати всі угоди щодо роззброєння, нерозповсюдження ядерної зброї та контролю над озброєннями й заходів зміцнення довіри і безпеки, сторонами яких вони є.

Ця Хартія набуває чинності з моменту підписання.

Ця Хартія складена у двох оригіналах, кожний українською, англійською та французькою мовами, причому всі три тексти мають однакову силу.

Підписано в м.Мадриді (Іспанія), 9 липня 1997р.

За Україну
Президент України

За Організацію Північноатлантичного договору
Генеральний секретар НАТО
Бельгія, Греція, Данія, Ісландія, Іспанія, Італія,
Канада, Люксембург, Нідерланди, Німеччина,
Норвегія, Португалія, Великобританія, США,
Туреччина, Франція.

ЦІЛЬОВИЙ ПЛАН
Україна – НАТО на 2008 рік
у рамках Плану дій Україна – НАТО

Розділ 1.

Політичні та економічні питання

1.1. Зовнішня і безпекова політика

Україна, виходячи зі своїх національних інтересів, проводить збалансовану та відповідальну зовнішню політику, що ґрунтується на принципах міжнародного права, рівноправності та взаємовигідного співробітництва.

Додержання принципів демократії, верховенства права, прагнення до загально визнаних європейських цінностей є важливими факторами, що визначають зовнішню політику держави.

Україна розвиває відносини зі своїми стратегічними партнерами, поглиблює відносини з іншими державами світу та бере активну участь в міжнародному багатосторонньому співробітництві, спираючись на членство в ООН, ОБСЄ, Раді Європи.

Україна проводить активну регіональну політику, яка полягає у розвитку партнерських відносин із сусідами, утвердженні стабільності та демократії, економічному розвитку в басейнах трьох морів – Чорного, Балтійського і Каспійського, а також бере участь та активно розвиває співпрацю в рамках Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ, Організації Чорноморського Економічного Співробітництва, Центральноєвропейської ініціативи, у форматі Україна – Вишеградська група та інших проектах, розвиває конструктивні відносини з Російською Федерацією на засадах стратегічного партнерства, що відповідає національним інтересам. Метою такої діяльності є забезпечення безпеки і стабільності в усіх вимірах – політичному, економічному, міграційному, інформаційному тощо.

Одним з основних зовнішньополітичних пріоритетів України є європейська та євроатлантична інтеграція, що полягає у послідовному процесі зміцнення національної безпеки, поступальному економічному

розвитку, утвердженні цінностей демократії, прав і свобод людини, активному, цілеспрямованому та неухильному зближенні з ЄС та НАТО відповідно до Закону України “Про основи національної безпеки України”. Послідовним виконанням заходів Плану дій Україна – НАТО та ініціатив Інтенсифікованого діалогу Україна з питань членства та відповідних реформ (Інтенсифікований діалог), започаткованого 21 квітня 2005 року, створено передумови для переведення формату співробітництва з НАТО на якісно новий рівень.

Україна здійснює збалансовану і послідовну зовнішню політику відповідно до зобов'язань у рамках стратегічного курсу інтеграції в євроатлантичні та європейські структури.

1.1.1. Співпраця з НАТО у сфері підтримання безпеки

євроатлантичного простору. Участь і підтримка операцій

і місій під егідою НАТО

Україна приділяє належну увагу питанням, які набувають пріоритетного значення у рамках діяльності Ради євроатлантичного партнерства, зокрема підтримці демократичних цінностей партнерства, протидії торгівлі людьми, боротьбі з організованою злочинністю та торгівлею наркотиками.

Україна поділяє цілі політики партнерства НАТО та зобов'язується брати активну участь у заходах Програми “Партнерство заради миру” (ПЗМ) згідно з Рамковим документом Партнерства заради миру, підписаним у 1994 році. Метою участі України у зазначених заходах є використання досвіду і допомоги НАТО у питаннях реформування сектору оборони і безпеки. Україна продовжує здійснювати заходи щодо досягнення належного рівня військової взаємосумісності зі збройними силами держав – членів НАТО та поглиблення співробітництва в інших сферах, що становлять взаємний інтерес.

Україна вживає дієвих заходів для підтримання стабільності та продовжує брати участь у миротворчих місіях і антитерористичних операціях НАТО в Косові, Республіці Ірак, Ісламській Республіці Афганістан, а також на Середземному морі.

Україна залишається готовою надавати підтримку миротворчим та гуманітарним місіям і операціям НАТО шляхом залучення свого

авіаційно-транспортного потенціалу до перевезення вантажів та особового складу збройних сил держав – членів і держав – партнерів Альянсу.

Заходи:

1. *Провести засідання Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ, міністрів оборони держав – членів НАТО та глав дипломатичних представництв держав – членів НАТО, а також, залежно від подальших рішень, на рівні глав держав і урядів та в рамках візиту представників Північноатлантичної ради НАТО до України.

Строк виконання: протягом року, відповідно до погодженого з НАТО графіка

Відповідальні за виконання: МЗС, інші центральні органи виконавчої влади

2. *Провести експертні консультації Україна – НАТО високого рівня та консультації спільних робочих груп з питань воєнної реформи, економічної безпеки, планування на випадок надзвичайної ситуації цивільного характеру, науки і захисту довкілля та з питань оборонно-технічного співробітництва в рамках роботи Комісії Україна – НАТО.

Строк виконання: відповідно до погодженого з НАТО графіка

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, Мінекономіки України, МНС України, МОН України, Мінприроди України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

3. *Провести консультації з політичним комітетом НАТО з актуальних питань зовнішньої політики України та аспектів внутрішньої політики України, які є важливими для Альянсу в контексті Інтенсифікованого діалогу та Плану дій Україна – НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

* Заходи, що проводяться спільно з НАТО.

4. *Забезпечити дальшу ефективну діяльність українського миротворчого контингенту у складі українсько-польської оперативної групи військ УкрПолБат Міжнародних сил безпеки в Косові (МСБК/КФОР).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

5. *Продовжувати забезпечувати участь миротворчого персоналу України у складі Тренувальної місії НАТО в Республіці Ірак (ТМН – І).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

6. *Опрацювати пропозиції щодо збільшення чисельності офіцерів Збройних Сил України на штабних посадах у складі контингенту багатонаціональних сил в Республіці Ірак та ТМН – І.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

7. *Опрацювати питання щодо розширення участі миротворчого персоналу України у складі Міжнародних сил сприяння безпеці (МССБ) в Ісламській Республіці Афганістан відповідно до Указу Президента України від 26 січня 2007 року № 47 “Про направлення миротворчого персоналу України для участі в операції Міжнародних сил сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан” .

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба зовнішньої розвідки України

8. Надавати повітряний коридор для здійснення перельотів літаків військово-транспортної авіації збройних сил держав – членів НАТО через

територію України в рамках участі в операції МССБ в Ісламській Республіці Афганістан.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінтрансв'язку України, інші центральні органи виконавчої влади

9. Провести переговори з представниками держав – членів НАТО щодо участі у конкретних проектах, зокрема спільних, спрямованих на забезпечення військово-технічної допомоги Ісламській Республіці Афганістан.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

10. *Забезпечити участь українського контингенту в антитерористичній операції НАТО на Середземному морі “Активні зусилля” (ОАЗ), а також діяльність первинного національного Контактного пункту та обмін інформацією щодо підозрілих суден.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Адміністрація Держприкордонслужби України, Мінтрансв'язку України, а також Служба безпеки України

11. *Завершити за сприяння експертів НАТО підготовку та сертифікацію фрегата “Гетьман Сагайдачний” Військово-Морських Сил Збройних Сил України для забезпечення його участі в ОАЗ.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальне за виконання – Міноборони України

12. *Провести консультації з НАТО та державами – членами НАТО щодо вдосконалення підготовки та участі сил і засобів Військово-Морських Сил Збройних Сил України в ОАЗ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

13. *Продовжити співробітництво з державами – членами та державами – партнерами НАТО в рамках Робочої програми євроатлантичного партнерства (РПЄАП) і Індивідуальної програми партнерства (ІПП) між Україною та НАТО. Забезпечити участь представників центральних органів виконавчої влади у заходах міжнародного співробітництва та багатонаціональних навчаннях у рамках зазначених програм.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

14. Продовжити проведення політичних консультацій з політичних питань та з питань безпеки на рівні міністерств закордонних справ України та держав – членів НАТО, а також держав – кандидатів на вступ до Альянсу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – МЗС України

1.1.2. Боротьба з тероризмом

Україна як держава – учасник міжнародних договорів у сфері боротьби з тероризмом підтримує дії світової спільноти у боротьбі з тероризмом і виконує взяті на себе зобов'язання.

Виходячи з положень Статуту ООН та загальновідомих принципів і норм міжнародного права, Україна у процесі зовнішньополітичної діяльності поєднує захист національних інтересів із завданнями збереження миру, захисту основних прав і свобод громадян та боротьби з тероризмом.

Антитерористичний центр Служби безпеки України продовжує координувати роботу зі здійснення заходів щодо вдосконалення загальнодержавної системи боротьби з терористичною діяльністю на основі Закону України “Про боротьбу з тероризмом”, інших актів законодавства.

Україна приділяє значну увагу міжнародному співробітництву шляхом приєднання до нових ініціатив і здійснення заходів, спрямованих на посилення безпеки та запобігання терористичним актам на своїй території, шляхом участі в Глобальній ініціативі з боротьби з актами

ядерного тероризму, активно впроваджує положення Глобальної контртерористичної стратегії ООН. Україна активізує діяльність із реалізації заходів у рамках Плану дій партнерства проти тероризму, затвердженого 29 червня 2004 року на Стамбульському саміті НАТО, інших заходів під егідою НАТО на двосторонньому та багатосторонньому рівнях.

Заходи:

1. *Забезпечити участь представників Міноборони України у заходах з визначення можливостей протидії саморобним вибуховим пристроям та знищення вибухових речовин у рамках Програми захисту від тероризму Конференції національних директорів з озброєнь.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

2. *Здійснювати обмін інформацією зі структурними підрозділами Офісу безпеки НАТО (розвідувальним підрозділом з питань терористичної загрози та підрозділом обміну розвідувальною інформацією).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України

3. *Провести спільний семінар експертів з питань протидії тероризму за участю представників Спеціального комітету НАТО та Служби безпеки України.

Строк виконання: вересень

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

4. Продовжувати діяльність із виявлення та припинення використання терористичними організаціями каналів незаконної міграції, контрабанди для фінансування, постачання зброї, вибухівки та інших засобів вчинення терористичних актів, переправлення бойовиків.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, а також Адміністрація Держприкордонслужби України, Держмитслужба України,

Держфінмоніторинг, інші центральні органи виконавчої влади

5. З метою обміну досвідом з питань організації протидії тероризму, міжнародній організованій злочинності та нелегальній міграції взяти участь у конференціях, семінарах, навчальних програмах і консультаціях на експертному рівні, що проводяться державами – членами НАТО, та продовжити двосторонню взаємодію зі спеціальними службами таких держав.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, а також Міноборони України, Адміністрація Держприкордонслужби України, інші центральні органи виконавчої влади

6. Продовжити активну співпрацю з Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО) у питаннях підвищення безпеки повітряного руху, вдосконалення механізму функціонування служб управління повітряним рухом та більш якісного реагування на можливі терористичні загрози.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансв'язку України, МЗС України

7. Забезпечити розроблення механізму взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом у процесі забезпечення безпеки дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні. Вживати необхідних заходів для запобігання та припинення ймовірних терористичних проявів стосовно таких об'єктів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, а також МЗС України, МВС України

8. *Вивчити можливості залучення сил та засобів антитерористичних підрозділів України до Процесу планування та оцінки сил (ППОС), а також відпрацювання організаційних і практичних критеріїв (оснащення,

тактика, методологія, прийняття рішень) для досягнення їх взаємосумісності з аналогічними підрозділами НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, а також МЗС України, Міноборони України, Адміністрація Держприкордонслужби України, МВС України, МНС України

9. Забезпечити розроблення механізму взаємодії Держатомрегулювання з відповідними компетентними органами у разі виникнення загрози радіаційної аварії або ядерних інцидентів, які можуть стати наслідком терористичних актів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держатомрегулювання, Служба безпеки України, а також МВС України

10. *Продовжити практику залучення експертів держав – членів НАТО до проведення в Україні навчань і тренувань з антитерористичної тематики, спрямованих на вдосконалення та поглиблення міжнародного співробітництва, отримання відповідної оцінки та рекомендацій.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, а також МЗС України, МНС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

11.*Забезпечити участь України у командно-штабних політико-військово-цивільних навчаннях НАТО з урегулювання кризових ситуацій “СМХ– 8”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

12. *Провести консультації з відповідними структурами НАТО та державами – членами НАТО щодо участі українських представників у

заходах Альянсу з урегулювання кризових ситуацій, зокрема тих, що зумовлені терористичними актами.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, а також МЗС України, МНС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

13. *Розробити з розвідувальними структурами НАТО механізм обміну інформацією щодо оцінки терористичних загроз, їх використання та захисту.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України, а також МВС України, Міноборони України, МЗС України

14. *Вивчити можливість залучення експертів Служби безпеки України до виконання відповідних програм НАТО з метою підвищення боєздатності підрозділів Служби безпеки України та їх взаємосумісності з відповідними структурами держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, а також МВС України, МЗС України

15. Продовжити роботу з узагальнення досвіду держав – членів НАТО у сфері боротьби з тероризмом та його практичного використання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України, а також МЗС України, Міноборони України, МВС України

16. Продовжити роботу з проведення наукових досліджень у сфері запобігання тероризму та забезпечувати участь українських фахівців з антитерористичної діяльності у відповідних міжнародних науково-

практичних конференціях, нарадах і семінарах, що організуються НАТО. Забезпечити залучення експертів Альянсу до аналогічних заходів, що проводяться в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України, а також МЗС України, Міноборони України, МВС України, МНС України, інші центральні органи виконавчої влади

17. *Опрацювати можливість проведення експертної зустрічі з метою обговорення організаційних та юридичних питань участі Антитерористичного центру при Службі безпеки України у Процесі планування та оцінки сил, реалізації Концепції оперативних можливостей НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

18. *Опрацювати можливість організації двох семінарів за участю експертів НАТО для вирішення питань залучення експертів відповідних підрозділів Служби безпеки України до Процесу планування та оцінки сил, Концепції оперативних можливостей.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

19. Провести тактико-спеціальне навчання з антитерористичної тематики за участю експертів держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

20. Провести засідання з питань співробітництва з НАТО у сфері силового припинення терористичної діяльності.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки

України

21. Продовжити координацію зусиль збройних сил України та США, спрямованих на протидію тероризму шляхом активізації діяльності групи офіцерів зв'язку Збройних Сил України при Центральному командуванні збройних сил США (м.Тампа, США).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

22. Поліпшити взаємодію Антитерористичного центру при Службі безпеки України з Міноборони України шляхом проведення спільних командно-штабних та тактико-спеціальних навчань (тренувань) з антитерористичної тематики.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, а також Міноборони України

23. Забезпечувати даліше співробітництво з Міжнародною організацією кримінальної поліції у сфері розшуку, затримання та видачі правопорушників.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МВС України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

24. *Розглянути можливість розроблення та впровадження під егідою Спільної робочої групи високого рівня Україна – НАТО з питань воєнної реформи заходів з реалізації пов'язаних з протидією тероризму аспектів Огляду національного сектору безпеки України, зокрема оборонного характеру.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також центральні органи виконавчої влади

1.1.3. Контроль над озброєннями, нерозповсюдження зброї масового знищення, військово-технічне співробітництво

Україна продовжуватиме вживати заходів для забезпечення нерозповсюдження зброї масового знищення, запроваджених Договором про нерозповсюдження ядерної зброї, Договором про всеосяжну заборону ядерних випробувань, Конвенцією про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про їх знищення, Конвенцією про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення, а також Конвенцією про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатись такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію. Водночас Україна виступає за зміцнення механізму діяльності Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ).

Україна підтримує співробітництво в рамках нових міжнародних ініціатив у сфері нерозповсюдження зброї масового знищення, особливо в контексті ініціативи Великої Вісімки “Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї та матеріалів масового знищення”. Ефективна імплементація конкретних проектів, зокрема, у сфері посилення контролю за знищенням, зберіганням та утилізацією радіоактивних джерел і фізичного захисту ядерних об’єктів та матеріалів є для України пріоритетом у межах цієї ініціативи.

Україна докладатиме необхідних зусиль до розширення та зміцнення міжнародного співробітництва для задоволення потреб держави у сфері роззброєння та нерозповсюдження, зокрема, шляхом імплементації проектів, започаткованих у рамках Програми спільного зменшення загрози. Україна забезпечує необхідну підтримку для розв’язання проблеми ліквідації значних запасів надлишкового озброєння та застарілих боєприпасів. Першочергова увага приділяється імплементації проектів, започаткованих у співпраці з Альянсом.

Україна розглядає військово-технічне співробітництво з державами – членами та державами – партнерами Альянсу як важливу складову захисту національних інтересів. Особлива увага приділяється започаткуванню контактів та пошуку нових шляхів співпраці у цій сфері. Основними пріоритетами України у сфері військово-технічного співробітництва є досягнення належного рівня взаємосумісності Збройних Сил України із збройними силами держав – членів НАТО з метою забезпечення високого рівня співпраці під час виконання спільних завдань, проведення комплексного огляду оборонно-промислового комплексу України з метою

оптимізації його структури для роботи в ринкових умовах, визначення потенційних спільних проектів із модернізації та створення нових видів озброєння та військової техніки, створення державної системи кодифікації відповідно до системи кодифікації НАТО, досягнення належного рівня взаємосумісності у сфері стандартизації, запровадження нових підходів до управління “життєвим циклом” озброєнь.

Заходи:

1. Продовжити консультації з міжнародними партнерами, зокрема з НАТО, з питань контролю над озброєннями, експортного контролю та нерозповсюдження зброї масового знищення.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держекспортконтроль, Держмитслужба України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, а також Мінпромполітики України, Міноборони України, Мінекономіки України, МЗС України, НКАУ

2. Активізувати роботу двосторонніх комісій з питань військово-технічного співробітництва з державами – членами НАТО, з якими укладено угоди про співробітництво у військово-технічній сфері.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінпромполітики України, МЗС України

3. *Провести консультації з відповідними структурами НАТО щодо можливостей активізації військово-технічного співробітництва з Альянсом, перспектив реформування оборонно-промислового комплексу України в контексті приведення оборонного виробництва України у відповідність із стандартами НАТО, започаткування спільних проектів з експортними підприємствами та оборонно-промисловими компаніями України щодо постачання товарів військового призначення та подвійного використання державам – членам НАТО та третім державам. Активізувати консультації з проведення за допомогою Альянсу та держав – членів НАТО комплексного огляду оборонно-промислового комплексу України з метою визначення його цілей, можливих спільних проектів із розробки озброєння та військової техніки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпромполітики України, Міноборони України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

4. *Проводити консультації з військовими та економічними структурами НАТО і двосторонню співпрацю з державами – членами Альянсу з актуальних питань застосування “офсетної” практики при закупівлі Україною озброєння та військової техніки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, Мінпромполітики України, Міноборони України, Мін’юст України, інші центральні органи виконавчої влади

5. Провести моніторинг виконання міжнародних зобов’язань України у сфері контролю над озброєннями та обміну інформацією з учасниками Вассенарської домовленості, Режиму контролю за ракетними технологіями, Групи ядерних постачальників, Австралійської групи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держекспортконтроль, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Держмитслужба України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також Міноборони України, Мінпромполітики України, Мінекономіки України, МЗС України, НКАУ

6. Забезпечити щорічний обмін інформацією між Україною та державами – членами НАТО згідно з міжнародними договорами у сфері контролю над озброєннями.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

7. Сприяти реалізації проекту Канади з надання допомоги у рамках Глобального партнерства проти розповсюдження зброї і матеріалів масового знищення у зміцненні безпекового контролю в аеропортах та пунктах перетин у кордону з метою запобігання незаконному обігу ядерних матеріалів.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: Адміністрація Держприкордонслужби України, а також МЗС України, Мінприроди України

8. Забезпечити сумісність дозвільних процедур експортного контролю з вимогами відповідних багатосторонніх режимів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держекспортконтроль, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Держмитслужба України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, а також МЗС України, Мінпромполітики України, Мінекономіки України, НКАУ

9. Здійснити в ході реалізації програм технічного оснащення Збройних Сил України та інших військових формувань України огляд пріоритетів розвитку військово-технічного співробітництва з державами – членами та державами – партнерами НАТО, виділивши найголовніші.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпромполітики України, Міноборони України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

10. Вжити заходів для вдосконалення законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності під час здійснення військово-технічного співробітництва.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпромполітики України, Міноборони України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

11. *Активізувати участь України в роботі з питань кодифікації груп і підгруп Конференції національних директорів з озброєнь, Організації НАТО з питань досліджень і технологій, Організації НАТО з консультацій, командування та управління, Агенції зі стандартизації НАТО, Агенції НАТО з матеріально-технічного забезпечення та постачання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінпромполітики України, Мінекономіки України,

інші центральні органи виконавчої влади

12. *Продовжити Огляд менеджменту науковими дослідженнями і технологіями в оборонній сфері (перший етап), що проводиться Міноборони України разом з Організацією НАТО з наукових досліджень і технологій, з метою вдосконалення механізму управління у сфері розвитку наукових досліджень і технологій в оборонній сфері України, забезпечення наукової підтримки у формуванні та впровадженні оборонної політики, розвитку обороноздатності та ефективного співробітництва з Організацією наукових досліджень і технологій, а також із дослідницькими організаціями держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінпромполітики України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

13. Розробити проект нормативно-правового акта про порядок укладання компенсаційних (офсетних) договорів у сфері закупівель озброєння, військової та спеціальної техніки, продукції та технологій подвійного використання для потреб національної безпеки і оборони України.

Строк виконання: після прийняття Закону України “Про державне оборонне замовлення” (нова редакція).

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, Мінпромполітики України, Міноборони України, Мін’юст України, інші центральні органи виконавчої влади

14. Забезпечити супроводження іноземних інспекційних груп на території України та проведення контрольних заходів на території держав – учасниць згідно з Договором про звичайні збройні сили в Європі, Договором між Союзом Радянських Соціалістичних Республік та Сполученими Штатами Америки про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь, місії спостережних польотів згідно з Договором з відкритого неба, інспекцій з оцінки інформації відповідно до Віденського документа 1999 року, переговорів щодо зміцнення заходів довіри та безпеки, контрольних заходів згідно з двосторонніми міжнародними договорами України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

15. *Забезпечити координацію дій у рамках Верифікаційного координаційного центру НАТО щодо організації верифікаційної діяльності та уточнення даних обмінної інформації згідно з міжнародними договорами у сфері контролю над озброєннями шляхом участі в семінарі Верифікаційного комітету НАТО з питань перевірки щорічної обмінної інформації, участі в щорічному засіданні керівного складу верифікаційних структур у рамках Верифікаційного комітету НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

16. *Провести консультації з Оборонною групою високого рівня НАТО з питань розповсюдження зброї масового знищення. Забезпечити участь Міноборони України в засіданні з тематики політики у сфері хімічної, біологічної, радіологічної і ядерної зброї Оборонної групи високого рівня НАТО з Україною з питань розповсюдження зброї масового знищення.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

17. Продовжити роботу зі створення на базі 15 авіаційної (транспортної) бригади Повітряних Сил Збройних Сил України сучасного авіаційного комплексу спостереження за здійсненням спостережних польотів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

18. Взяти участь у проведенні сертифікації літака спостереження Турецької Республіки з метою набуття досвіду для проведення аналогічних процедур щодо сучасного літака українського виробництва для авіаційного комплексу спостереження.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

19. *Продовжити консультації з НАТО та державами – членами НАТО на експертному рівні з питань контролю над озброєннями, експортного контролю та нерозповсюдження зброї масового знищення.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держекспортконтроль, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Держмитслужба України, Адміністрація Держприкордонслужби України, а також Мінпромполітики України, Мінекономіки України, Міноборони України, НКАУ

20. *Взяти участь у заходах під егідою НАТО щодо постачання національним силам безпеки та Тренувальній місії Альянсу в Республіці Ірак військового та іншого майна.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Держекспортконтроль, Держмитслужба України

21. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проекту закону “Про ратифікацію Поправок до Конвенції про фізичний захист ядерних матеріалів”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держатомрегулювання, Служба безпеки України, Адміністрація Держприкордонслужби України, а також Мінпаливенерго України, МЗС України, МНС України, МВС України, Мін’юст України

22. Провести аналіз нормативно-правової бази у сфері фізичного захисту ядерних об’єктів, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів та інших джерел іонізуючого випромінювання з метою імплементації Поправки до Конвенції про фізичний захист ядерних матеріалів. За сприяння НАТО вжити заходів для розроблення проекту нової концепції та підготовки нових нормативно-правових актів у цій сфері.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держатомрегулювання, а також Мінпаливенерго України, МНС України, МЗС України.

1.1.4. Політика щодо врегулювання “заморожених” конфліктів

Україна докладает значних зусиль для врегулювання “заморожених” конфліктів у регіоні Південно-Східної та Східної Європи на засадах мирних домовленостей, сприяє розв’язанню придністровського конфлікту та виступає за продовження переговорів на основі українського плану мирного врегулювання придністровської проблеми у форматі “5+2” (за участю США та ЄС).

Україна цінує роботу місії Європейської Комісії з надання допомоги в питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова, її спрямованість на гармонізацію стандартів і процедур прикордонного контролю, активізацію співробітництва прикордонних і митних служб, проведення аналізу потенційних ризиків.

Україна виступає за мирне розв’язання конфліктів у Республіці Молдова (Придністров’я), Грузії (Абхазія, Південна Осетія) і Азербайджанській Республіці (Нагірний Карабах) на основі принципів територіальної цілісності та поваги до суверенітету.

Заходи:

1. *Провести в рамках Інтенсифікованого діалогу консультації з НАТО щодо здійснення заходів з підтримання миру і стабільності, зокрема на Південному Кавказі та в Республіці Молдова, беручи до уваги позицію Альянсу щодо врегулювання цих конфліктів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також Адміністрація Держприкордонслужби України

2. Сприяти розв’язанню “заморожених” конфліктів, зокрема в Республіці Молдова (Придністров’я), Грузії (Абхазія та Південна Осетія) і Азербайджанській Республіці (Нагірний Карабах).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, МВС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба безпеки України, Адміністрація Держприкордонслужби України

3. Забезпечувати неухильне виконання Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України, Урядом Республіки Молдова та Європейською Комісією щодо місії Європейської Комісії з надання допомоги в питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова з метою підвищення ефективності прикордонного та митного контролю на придністровській ділянці українсько-молдовського державного кордону.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, а також
Адміністрація Держприкордонслужби України,
Держмитслужба України, Мінтрансзв'язку України,
Вінницька і Одеська облдержадміністрації

1.1.5. Участь України у міжнародних організаціях та регіональних ініціативах

1.1.5.1. Організація Об'єднаних Націй (ООН)

Участь України в діяльності ООН продовжує бути одним із пріоритетів її зовнішньої політики. Україна докладає зусиль для дальшого зміцнення Організації Об'єднаних Націй як важливого механізму мобілізації, гармонізації та координації діяльності міжнародної спільноти, спрямованого на розв'язання широкого кола глобальних проблем, зокрема у сфері підтримання міжнародного миру та безпеки.

Заходи:

1. Продовжити роботу з розширення сфери залучення українського миротворчого персоналу до операцій та місій з підтримання миру під егідою ООН.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України,
Міноборони України, МВС України, інші центральні
органи виконавчої влади

2. Брати участь у зміцненні регіональної безпеки навколишнього природного середовища шляхом здійснення заходів Програми розвитку ООН і Програми ООН з навколишнього середовища.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінприроди України,

МЗС України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

1.1.5.2. Рада Європи (РЄ)

Україна продовжуватиме активне співробітництво з Радою Європи з метою завершення роботи з виконання взятих під час вступу зобов'язань.

З метою дальшого розвитку співробітництва з РЄ Україна спрямовуватиме зусилля на вдосконалення чинного, а також розроблення нового законодавства та приведення його у відповідність з європейськими стандартами у сфері прав людини та верховенства права. Україна продовжуватиме активне співробітництво зі структурами РЄ у таких сферах: забезпечення свободи функціонування засобів масової інформації; розвиток толерантного суспільства, що базується на демократичних стандартах; забезпечення реалізації прав національних меншин, рівноправності жінок та чоловіків, захисту дітей тощо.

Заходи:

1. Забезпечувати участь представників України у відповідних органах РЄ (Група Помпиду, GRECO), до компетенції яких належать питання протидії відмиванню коштів, корупції, організованій злочинності, тероризму та транснаціональному наркобізнесу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мін'юст України, МВС України, а також Служба безпеки України, Держфінмоніторинг, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

2. Вжити заходів для забезпечення виконання статутних зобов'язань перед РЄ, зокрема, шляхом реалізації Плану дій Ради Європи щодо України на 2008 – 2011 роки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мін'юст України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

1.1.5.3. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)

Україна як активний член ОБСЄ заінтересована у використанні можливостей Організації для підвищення рівня своєї національної безпеки, врегулювання “заморожених” конфліктів, зміцнення демократії на європейському просторі, а також забезпечення територіальної цілісності, недоторканності державних кордонів, підтримання стабільного економічного розвитку. Україна докладатиме зусиль для підтримки збалансованості трьох вимірів діяльності ОБСЄ – посилення економічного та екологічного вимірів, зміцнення аналітичного потенціалу ОБСЄ та підвищення його спроможностей у застосуванні превентивних дій.

Україна продовжуватиме активне співробітництво з ОБСЄ у сфері розвитку демократичних інститутів, зокрема, шляхом вдосконалення свого виборчого процесу, зміцнення верховенства права, розвитку громадянського суспільства, запобігання торгівлі людьми та боротьби з тероризмом.

Заходи:

1. Забезпечити активну участь України в нараді ОБСЄ з огляду зобов'язань у сфері людського виміру (м.Варшава, Республіка Польща), у семінарах та конференціях з питань терпимості і боротьби з торгівлею людьми, тероризмом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мін'юст України, Мінсім'ямолодьспорт України, МВС України, а також Служба безпеки України, за участю Вищого адміністративного суду України, Верховного Суду України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (за згодою)

2. Продовжити співробітництво з ОБСЄ в рамках надання допомоги Україні у ліквідації компонентів ракетного палива (меланж).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, Мінпромполітики України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

3. Забезпечити участь представників України у переговорах у рамках Форуму ОБСЄ із співробітництва в галузі безпеки, Спільної

консультативної групи, створеної згідно з Договором про звичайні збройні сили в Європі, та Консультативної комісії з відкритого неба, створеної згідно з Договором з відкритого неба.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Секретаріат Президента України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

4. Брати участь у заходах зі зміцнення регіональної безпеки навколишнього природного середовища шляхом реалізації першого етапу ініціативи з безпеки та навколишнього середовища, яка підтримується державами – членами НАТО та ОБСЄ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінприроди України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

1.1.5.4. Європейський Союз (ЄС)

У контексті реалізації стратегічного курсу України на вступ до ЄС буде продовжено діалог щодо укладення нової посиленої угоди та створення зони вільної торгівлі з ЄС. Щороку розроблятимуться та затверджуватимуться заходи щодо виконання Плану дій Україна – ЄС.

Заходи:

1. Продовжити переговорний процес щодо укладення нової посиленої угоди між Україною та ЄС.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мінекономіки України, Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Вжити заходів для проведення переговорів стосовно створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, МЗС України, Мін'юст України, інші центральні

органи виконавчої влади

3. Вжити заходів для поглиблення секторального співробітництва з ЄС.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, Мінпаливенерго України, Мінтрансзв'язку України, Мінпромполітики України, Мінагрополітики України, інші центральні органи виконавчої влади

1.1.5.5. Організація за демократію та економічний розвиток – ГУАМ

Україна розглядає Організацію за демократію та економічний розвиток – ГУАМ як важливий регіональний орган, покликаний реалізувати проекти, що становлять інтерес як для держав – учасниць Організації, так і для всіх європейських держав.

Україна підтримуватиме зусилля Організації з реалізації пріоритетних напрямів співробітництва, що визначені Статутом Організації та рішеннями Київського (2006 рік) і Бакинського (2007 рік) самітів, зокрема, щодо поглиблення торговельно-економічних відносин; розвитку транспортної інфраструктури; гармонізації правових та інституціональних структур; уніфікації митних і тарифних норм шляхом наближення до міжнародних стандартів; забезпечення енергетичної безпеки; боротьби з міжнародним тероризмом, нелегальною міграцією та незаконним обігом наркотиків. Практичне виконання конкретних завдань передбачає створення зони вільної торгівлі між державами – учасницями ГУАМ, а також співробітництво у торговельній та митній сферах.

Заходи:

1. Продовжити активну участь України в діяльності Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ, зокрема, шляхом зміцнення взаємодії Організації з провідними міжнародними інституціями та регіональними структурами з питань, що становлять взаємний інтерес.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Забезпечити виконання Національного плану дій з реалізації проекту із сприяння торгівлі і транспортуванню Рамкової програми

ГУАМ – США із сприяння торгівлі і транспортуванню, забезпеченню прикордонного та митного контролю, боротьбі з тероризмом, організованою злочинністю та розповсюдженням наркотиків, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2005 року № 568-р.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держмитслужба України, а також МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

3. Продовжити роботу зі створення зони вільної торгівлі між державами – учасницями Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

4. Забезпечити взаємодію між відповідними органами держав – учасниць ГУАМ, діяльність Міжвідомчої групи України у Віртуальному центрі ГУАМ по боротьбі з тероризмом, функціонування національного сегмента Міждержавної інформаційно-аналітичної системи ГУАМ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Адміністрація Держприкордонслужби України, ДПА, Держмитслужба України, а також МЗС України, МВС України

1.1.5.6. Організація Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС)

Україна продовжуватиме активне співробітництво з державами – членами ОЧЕС у рамках Парламентської асамблеї, Ділової ради, Чорноморського банку торгівлі та розвитку і Міжнародного центру чорноморських досліджень. Буде забезпечуватися активна участь у діяльності галузевих допоміжних органах ОЧЕС.

Україна докладатиме зусиль для дальшого вдосконалення діяльності Організації, зокрема, шляхом ефективного використання потенціалу

Чорноморського банку торгівлі та розвитку, заснування представництв Банку в державах – членах ОЧЕС, започаткування регіональних програм лізингу та створення регіональної лізингової компанії. У цьому контексті буде активізовано роботу щодо перегляду двосторонніх угод, спрямованих на уникнення подвійного оподаткування, залучення та захист інвестицій.

Захід:

1. Забезпечити виконання Програми заходів ОЧЕС під час головування України (листопад 2007 року – квітень 2008 року).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мінпаливенерго України, МОН України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

1.1.5.7. Зміцнення безпеки в Чорноморському регіоні

Співробітництво у Чорноморському регіоні є одним із ключових напрямів зовнішньої політики України. Зростаюче значення регіону для європейської та євроатлантичної безпеки зумовлює необхідність ретельного пошуку шляхів підвищення рівня безпеки в регіоні і стабільності з використанням міжнародних зусиль та реалізацією відповідних регіональних ініціатив України.

Україна забезпечить неухильне виконання Угоди про створення Чорноморської Групи Військово-Морського Співробітництва та продовжуватиме брати участь у військово-морській операції ВМС Турецької Республіки “Чорноморська гармонія”.

Заходи:

1. Продовжити участь у діяльності Чорноморської Групи Військово-Морського Співробітництва (БЛЕКСІФОР).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

2. Забезпечити практичну участь Збройних Сил України в операції ВМС Турецької Республіки “Чорноморська гармонія” згідно з Протоколом про співробітництво з питань обміну інформацією в рамках операції “Чорноморська гармонія”, підписаним Міністерством оборони України та Генеральним штабом Збройних Сил Турецької Республіки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

3. Продовжити імплементацію положень Документа про заходи зміцнення довіри та безпеки у військово-морській галузі на Чорному морі.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

4. Провести наукові дослідження з актуальних питань глобальної та регіональної безпеки та за їх результатами підготувати науково обґрунтовані пропозиції Президентові України, Раді національної безпеки і оборони України, Кабінету Міністрів України щодо заходів, необхідних для підтримання міжнародної безпеки і стабільності у Чорноморському регіоні, видати відповідні науково-інформаційні збірки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальний за виконання – Національний інститут проблем міжнародної безпеки

5. Провести міжнародну конференцію з питань безпеки та регіональних відносин у Чорноморському регіоні в контексті процесів європейської та євроатлантичної інтеграції за участю провідних науковців та експертів держав – членів НАТО і держав Чорноморського регіону. Підготувати рекомендації та видати тематичні науково-інформаційні збірки.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: Національний інститут проблем міжнародної безпеки, а також Апарат Ради національної безпеки і оборони України.

1.1.5.8. Ініціатива зі співробітництва у Південно-Східній Європі

Підтримуючи ініціативи Ради глав оборонних відомств держав Південно-Східної Європи, Україна підтверджує свій намір щодо дальшого поглиблення співробітництва для підтримання миру, довіри та добросусідських відносин у регіоні та поза його межами. Україна розглядає поглиблення співробітництва в рамках Ради глав оборонних відомств держав Південно-Східної Європи як сприятливий фактор для дальшої інтеграції до європейських та євроатлантичних структур.

Заходи:

1. Продовжити співробітництво в рамках Ради глав оборонних відомств держав Південно-Східної Європи. Забезпечити участь представників Міноборони України у пленарних засіданнях, консультаціях, конференціях, семінарах під егідою Ради глав оборонних відомств держав Південно-Східної Європи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Опрацювати питання щодо участі України в діяльності багатонаціональних миротворчих сил у складі багатонаціональної бригади держав Південно-Східної Європи (SEEBRIG).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

1.1.5.9. Вишеградська група

Україна надає особливого значення дальшому поглибленню співробітництва з державами Вишеградської групи і високо цінує практичну допомогу зазначених держав у сфері реформування сектору безпеки.

Розширення співробітництва з Вишеградською групою сприятиме реалізації державної політики України, спрямованої на її інтеграцію до євроатлантичних структур.

Заходи:

1. Продовжити військово-політичні консультації з питань реформування сектору безпеки та розвитку Збройних Сил України на рівні міністрів оборони держав Вишеградської групи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Здійснити підготовку групи спеціального призначення Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (військова поліція),

визначеної для участі у багатонаціональному батальйоні військової поліції НАТО, створеному державами Вишеградської групи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Сприяти забезпеченню належної діяльності українсько-польського консорціуму з утилізації запасів меланжу (компонента рідкого ракетного палива) в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

1.1.6. Двосторонні відносини з сусідніми державами

Україна цінує високий рівень двосторонніх відносин з сусідніми державами (Республіка Білорусь, Республіка Молдова, Республіка Польща, Російська Федерація, Румунія, Словацька Республіка, Угорська Республіка) і прагне дальшого зміцнення цих відносин на засадах взаємності, загально визнаних демократичних принципів та всебічного розвитку.

Докладатимуться зусилля з метою підтримання позитивної динаміки міждержавного діалогу, забезпечення безпеки прикордонних територій, підтримки політичного співробітництва. Україна має намір підтримувати та зміцнювати позитивні досягнення у двосторонніх відносинах, передусім у торговельній та економічній сферах, які залишатимуться пріоритетними.

Україна приділятиме особливу увагу питанню договірно-правового оформлення державного кордону. Проведення демаркації державного кордону з сусідніми державами сприятиме вирішенню ряду важливих питань. Україна виступає за проведення такої роботи виключно на засадах загально визнаних принципів і норм міжнародного права у цій сфері та за умови паритетності відносин.

Завершено договірно-правове оформлення державного кордону з державами – членами НАТО (Республіка Польща, Румунія, Словацька Республіка, Угорська Республіка). На даний час триває процес демаркації державного кордону України з Республікою Молдова. Здійснено підготовчі заходи з метою започаткування переговорного процесу з Російською

Федерацією з питань демаркації сухопутної ділянки українсько-російського державного кордону.

Належне оформлення державного кордону України з сусідніми державами сприятиме посиленню ефективності боротьби з контрабандою, транспортуванням наркотиків та нелегальною міграцією. Встановлення морських кордонів в Азовському і Чорному морях та Керченській протоці дасть змогу гарантувати навігаційну безпеку, розширити можливості для ефективної боротьби з транскордонними правопорушеннями (контрабанда, браконьєрство та порушення норм охорони навколишнього середовища).

Заходи:

1. Продовжити роботу з договірно-правового оформлення державного кордону України з сусідніми державами.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, МВС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Адміністрація Держприкордонслужби України, Фонд державного майна України

2. Активізувати транскордонне співробітництво з сусідніми державами – членами НАТО і ЄС. Організувати та провести дні добросусідства з прикордонними регіонами держав – членів НАТО і ЄС.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, Чернівецька облдержадміністрації, а також МЗС України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

3. *Провести консультації з НАТО з питань розвитку відносин України з державами – членами СНД.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Адміністрація Держприкордонслужби України

4. Продовжити співробітництво з відповідними органами влади та регіональними службами міністерств із надзвичайних ситуацій сусідніх держав – членів НАТО (Республіка Болгарія, Республіка Польща, Румунія, Словацька Республіка, Турецька Республіка, Угорська Республіка) у рамках здійснення заходів прикордонного співробітництва та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, Міноборони України, а також Адміністрація Держприкордонслужби України, Держмитслужба України

1.2. Внутрішня політика

1.2.1. Забезпечення верховенства права та додержання прав людини

Україна використовує досвід провідних держав світу, зокрема держав – членів НАТО, у проведенні внутрішніх реформ, вдосконаленні системи державного управління та розвитку місцевого самоврядування. Уряд України вживає заходів для створення інституціонального середовища, що стимулюватиме ділову активність, економічне зростання на основі структурно-інноваційних перетворень, а також створення сучасної соціальної інфраструктури і розвитку ринкової економіки з відповідною системою соціального захисту.

Питання консолідації суспільства, проведення економічних і соціальних реформ, продовження реформування оборонного та безпекового секторів є основними завданнями внутрішньої політики України.

Україна заінтересована у зміцненні основоположних принципів демократичного суспільства, захисту загальнолюдських цінностей та верховенства права. Україна захищатиме і гарантуватиме права і свободи громадян. Повага до прав і свобод людини визначає зміст і напрями реалізації державної політики. Україна як сторона основних міжнародних договорів у сфері захисту прав людини поважає принципи міжнародного права щодо заборони дискримінації людини. Україна продовжує докладати зусиль для дотримання принципу рівності громадян, захисту прав національних меншин, сприяння толерантності в суспільстві.

Реформування системи правоохоронних органів залишається одним із пріоритетів діяльності і спрямоване на забезпечення відповідності системи кримінальної юстиції України нормам Конституції України та нормам і стандартам Ради Європи. Основним завданням залишається вдосконалення порядку функціонування правоохоронних органів. Їх діяльність має спрямовуватися передусім на захист громадян, їх прав і свобод.

Конституційні засади та принципи організації діяльності прокуратури будуть приведені у відповідність із стандартами демократичного суспільства. Реформи проводитимуться згідно з рекомендаціями Парламентської Асамблеї та Комітету Міністрів Ради Європи.

Заходи:

1. Підготувати пропозиції щодо підписання Україною Міжнародної конвенції про захист всіх осіб від насильницьких зникнень, схваленої 20 грудня 2006 року на 61-й сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МВС України, Мін'юст України, МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Створити систему безоплатного надання правової допомоги з метою гарантування прав на правову допомогу найбільш незахищеним верствам населення. Розробити проект Закону України "Про безоплатну правову допомогу".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади

3. Забезпечити реалізацію пілотних проектів зі створення експериментальних центрів для надання безоплатної правової допомоги.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, місцеві органи виконавчої влади

4. Завершити реформування системи органів прокуратури шляхом приведення їх функцій у відповідність із принципом верховенства права з

урахуванням зобов'язань, узятих Україною під час вступу до Ради Європи. Завершити роботу над проектом нової редакції Закону України "Про прокуратуру".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України за участю Генеральної прокуратури України

5. Сприяти практичній реалізації проектів канадської технічної допомоги (у співпраці з Канадським агентством міжнародного розвитку) у сфері реформування системи державної служби, розвитку державно-приватного партнерства, громадянського суспільства, демократії, місцевого самоврядування, приватного підприємництва, розв'язання соціально-економічних проблем, забезпечення ефективної участі у світовій торгівлі, в тому числі після вступу до СОТ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, МЗС України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

6. Реалізувати проект технічної допомоги "Сприяння реформі системи вторинної охорони здоров'я" у рамках Програми ЄС "Tasic".

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – МОЗ України

7. * Провести консультації Україна – НАТО з проблем конституційної реформи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

1.2.2. Адміністративна реформа

Метою адміністративної реформи є поступове створення системи державного управління, яка забезпечить становлення України як високорозвиненої правової європейської держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури та демократії. Головним пріоритетом її діяльності буде служіння народів та національним інтересам.

Заходи адміністративної реформи спрямовані на продовження роботи зі структуризації системи державних органів, оптимізації функціональних повноважень міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з метою уникнення їх дублювання. З цією метою необхідно прийняти Закон України про центральні органи виконавчої влади, який визначатиме основні завдання, принципи організації діяльності центральних органів виконавчої влади, їх повноваження у відносинах з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Слід продовжити реформування системи державної служби, зокрема для забезпечення захисту прав та виконання обов'язків державних службовців, створення прозорих умов прийняття їх на роботу та просування по службі залежно від професійних та моральних якостей.

Буде вжито заходів для вдосконалення системи надання адміністративних послуг з метою наближення системи державного управління України до європейських стандартів, демократизації соціальних відносин, переходу органів державної влади від принципів управління громадянами до принципів служіння їх інтересам. Для цього буде розроблено законопроект про адміністративні послуги, в якому буде визначено організаційно-правові засади функціонування системи адміністративних послуг в Україні на основі загальноприйнятих демократичних стандартів у відносинах між органами державної влади та громадянами.

Заходи:

1. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проектів: закону про центральні органи виконавчої влади;

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади

закону про державну службу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Голодержслужба, інші центральні органи виконавчої влади

2. Затвердити стандарти якості надання адміністративних послуг органами виконавчої влади.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: центральні та місцеві органи виконавчої влади

3. Здійснити перегляд розмірів оплати за надання адміністративних послуг органами виконавчої влади.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: центральні та місцеві органи виконавчої влади

1.2.3. Зміцнення повноважень та підвищення рівня незалежності судової влади

Україна вживатиме заходів до подолання негативні тенденції у сфері функціонування судової системи на різних рівнях. Метою реформування судової системи є створення єдиної системи судоустрою, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до міжнародних стандартів і гарантує право особи на справедливе судочинство.

Україна використовуватиме міжнародний досвід, зокрема, держав – членів НАТО у сфері реформування судової системи.

Заходи:

1. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проектів: законів “Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій України” та “Про внесення змін до Закону України “Про статус суддів”;

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін’юст України, інші центральні органи виконавчої влади, за участю Верховного Суду України та Вищого адміністративного суду України

Закону “Про адвокатуру”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін’юст України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Сприяти (у співпраці з Канадським агентством міжнародного розвитку) реалізації проектів канадської технічної допомоги у сфері забезпечення верховенства права, вдосконалення судової системи та юридичної освіти, боротьби з корупцією.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, МОН України, МЗС України, Мінекономіки України

3. *Провести консультації Україна – НАТО щодо судової реформи в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, за участю Вищого адміністративного суду України

1.2.4. Реформування державної податкової служби України

У 2008 році продовжуватиметься процес реформування державної податкової служби України в рамках проекту “Модернізація державної податкової служби України – 1” та відповідно до Угоди про позику (Проект “Модернізація державної податкової служби України – 1”) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Буде вжито заходів для модернізації організаційної структури, управління та основних операційних функцій органів державної податкової служби України, зокрема, на виконання Стратегічного плану розвитку державної податкової служби України на період до 2013 року.

Захід:

1. Продовжити реалізацію проекту “Модернізація державної податкової служби України – 1”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – ДПА

1.2.5. Реформування Державної кримінально-виконавчої служби України

Україна приділяє належну увагу реформуванню Державної кримінально-виконавчої служби України, метою якого є створення закладів відбування покарань та служби пробації, які відповідатимуть європейським вимогам і стандартам, а також гарантуватимуть право засуджених осіб на захист людської гідності, належні умови утримання та реалізацію інших прав і свобод.

Основними напрямками реформування пенітенціарної системи є приведення умов утримання засуджених та ув'язнених осіб у відповідність із вимогами законодавства та європейських норм і стандартів, забезпечення безумовного додержання прав людини і громадянина в місцях позбавлення волі, стабільного функціонування органів, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, підприємств, закладів охорони здоров'я і навчальних закладів Державної кримінально-виконавчої служби України.

Державна кримінально-виконавча служба України відповідатиме за реалізацію рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню, а також Європейських пенітенціарних правил у місцях позбавлення волі та ізоляторах досудового утримання.

Заходи:

1. Забезпечити належне фінансування заходів Державної програми покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006 – 2010 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1090.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Державний департамент України з питань виконання покарань, Мінфін України

2. Виконати рекомендацію пілотного проекту альтернативних заходів щодо досудового утримання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Державний департамент з питань виконання покарань, Мін'юст України

1.2.6. Реформування системи кримінальної юстиції

Україна вживатиме заходів, спрямованих на вдосконалення національного законодавства з питань діяльності правоохоронних органів, забезпечення відкритості їх роботи та співпраці з громадськими організаціями і засобами масової інформації. При цьому особлива увага приділятиметься реалізації міжнародних проектів технічної допомоги, а також виконанню Україною взятих на себе зобов'язань.

З метою реформування правоохоронних органів як складової сектору безпеки та досягнення провідних міжнародних стандартів у цій сфері, зокрема посилення захисту прав і свобод людини в суспільстві і державі, Національною комісією із зміцнення демократії та утвердження верховенства права, утвореною Указом Президента України від 5 липня 2005 року № 1049, розроблено проект Концепції реформування системи кримінальної юстиції в Україні. Цим проектом пропонується проведення не лише інституціональних змін у системі, але й розроблення принципово нових підходів до її побудови, насамперед у сфері боротьби зі злочинністю, зміцнення правопорядку та забезпечення захисту конституційних прав людини і громадянина.

Заходи:

1. Розробити план заходів із реалізації Концепції реформування системи кримінальної юстиції в Україні.

Строк виконання: після схвалення Концепції реформування системи кримінальної юстиції в Україні

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також центральні органи виконавчої влади за участю Верховного Суду України

2. Здійснювати постійний моніторинг виконання плану заходів з реалізації Концепції реформування системи кримінальної юстиції в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, центральні органи виконавчої влади

3. Утворити Міжвідомчу комісію з питань реформування органів кримінальної юстиції при Раді національної безпеки і оборони України.

Строк виконання: I квартал

Відповідальний за виконання – Апарат Ради національної безпеки і оборони України

1.2.7. Участь в Європейській конференції поштових і телекомунікаційних відомств (СЕРТ)

Україна продовжуватиме брати активну участь у заходах Європейської конференції поштових і телекомунікаційних відомств з метою гармонізації процесів управління частотним спектром та таблиць розподілу радіочастот України з тими, які діють в інших державах Європи та державах – членах НАТО.

Заходи:

1. Опублікувати таблиці розподілу радіочастот України на веб-сайті СЕРТ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Вивчити можливість ініціювання законодавчих змін, необхідних для гармонізації політики управління частотним спектром в Україні з політикою держав Європи та держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

3. Розглянути можливість відображення радіочастотного спектру, визначеного у Спільній цивільно-військовій угоді НАТО щодо радіочастот, як такого, що використовується для потреб НАТО, у таблицях розподілу радіочастот України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку України, Міноборони України, інші центральні

органи виконавчої влади

1.2.8. Боротьба з корупцією, організованою злочинністю, легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму

Україна вживає заходів, спрямованих на протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. Головну увагу зосереджено на вдосконаленні національного законодавства у сфері боротьби з корупцією; розвитку ефективної та прозорої системи державної служби та забезпеченні відкритості роботи правоохоронних органів.

З цією метою продовжуватиметься виконання щорічних планів заходів із запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Заходи:

1. Продовжити роботу з укладення двосторонніх міжнародних договорів про співробітництво у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держфінмоніторинг, Мін'юст України, Мінфін України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба безпеки України

2. Забезпечити функціонування Єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, з використанням інфраструктури транспортної мережі Національної системи конфіденційного зв'язку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держфінмоніторинг, Держспецзв'язку, а також інші органи державної влади – суб'єкти зазначеної Єдиної системи

3. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проектів:

закону про засади запобігання та протидії корупції;

закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення;

закону про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень;

Кодексу добросесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади

4. Продовжити участь у заходах, що проводяться Групою держав по боротьбі з корупцією "GRECO".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, МЗС України, МВС України, Держфінмоніторинг, інші центральні органи виконавчої влади, ДПА, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також Служба безпеки України, за участю Вищого адміністративного суду України

5. Розробити та внести на розгляд Верховної Ради України проект закону про державний фінансовий контроль за декларуванням доходів і їх витрачанням особами, уповноваженими на виконання функцій держави, членами їх сімей та близькими родичами.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: ДПА, Служба безпеки України, а також Мін'юст України, Голодержслужба, Мінфін України, МВС України

6. Провести громадські слухання на тему "Боротьба з корупцією та забезпечення належного врядування в рамках реалізації Україною політики євроатлантичної інтеграції України".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, а також МЗС України, Мін'юст України, МВС України, інші центральні органи виконавчої

влади

7. *Провести консультації Україна – НАТО з метою обміну досвідом у сфері реагування на сучасні загрози міжнародній безпеці, зокрема фінансування тероризму, транснаціональної злочинності та легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки, а також МЗС України, МВС України, інші центральні органи виконавчої влади

8. Забезпечити виконання плану заходів щодо реалізації Концепції подолання корупції в Україні “На шляху до доброчесності” на період до 2010 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 року № 657-р.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін’юст України, інші центральні органи виконавчої влади

9. Продовжити роботу щодо забезпечення виконання плану співробітництва між Радою Європи та Україною, в тому числі започаткування наступного проекту надання технічної допомоги з питань боротьби з відмиванням коштів (MOLI-UA-2).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держфінмоніторинг, Мін’юст України, Головдержслужба, інші центральні органи виконавчої влади

10. Продовжити участь у засіданнях, семінарах, конференціях та інших заходах у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму, які проводяться під егідою ООН, Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Ради Європи, Світового банку, Міжнародного валютного фонду, Егмонтської групи підрозділів фінансової розвідки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держфінмоніторинг,

МЗС України, Мін'юст України, МВС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба безпеки України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України, ДПА, за участю Національного банку України

11. Забезпечити проведення моніторингу фінансових операцій щодо виявлення фактів фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення, а також досліджувати можливі методи розповсюдження зброї масового знищення та направлення узагальнених даних до правоохоронних органів згідно з компетенцією.

Строк виконання: протягом року

Відповідальний за виконання –
Держфінмоніторинг

12. Відновити роботу Міжвідомчої комісії з питань фінансової безпеки Ради національної безпеки і оборони України з питань вирішення проблем у сфері боротьби з корупцією з метою розгляду на її засіданнях найбільш актуальних питань у сфері протидії корупції.

Строк виконання: I квартал

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Мін'юст України, МЗС України, МВС України, Держфінмоніторинг, інші органи державної влади, а також Служба безпеки України, ДПА

1.2.9. Забезпечення ефективного функціонування Національної системи координації співробітництва України з НАТО

Ефективним механізмом функціонування Національної системи координації співробітництва є Міжвідомча комісія з питань підготовки України до вступу в НАТО (Комісія). Комісія здійснює координацію діяльності центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади у сфері підготовки України до вступу в НАТО шляхом узгодження діяльності національних координаторів співробітництва України з НАТО, які є членами Комісії і забезпечують співробітництво України з Північноатлантичним альянсом за відповідними напрямками, а також підготовку пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання у сфері євроатлантичної інтеграції.

Пріоритетними завданнями Комісії, міжвідомчих робочих груп та національних координаторів є підтримання належної динаміки співпраці України з Альянсом, зокрема в рамках Інтенсифікованого діалогу, Цільового плану Україна – НАТО, а також поглиблення співробітництва органів державної влади України з Альянсом у рамках реалізації проектів і програм.

Заходи:

1. Продовжити проведення регулярних засідань Міжвідомчої комісії з питань підготовки України до вступу в НАТО та засідань міжвідомчих робочих груп за окремими напрямками співробітництва України з НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

2. У рамках засідань Міжвідомчої комісії з питань підготовки України до вступу в НАТО забезпечити належну координацію виконання заходів Цільового плану Україна – НАТО на 2008 рік у рамках Плану дій Україна – НАТО.

Строк виконання: II та IV квартали

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

3. *Взяти участь у засіданнях Політичного та Політико-військового керівного комітетів НАТО з Україною щодо ходу виконання Цільового плану Україна – НАТО на 2008 рік у рамках Плану дій Україна – НАТО та провести оцінку поточного стану його виконання.

Строк виконання: II та IV квартали

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

4. Забезпечити координацію підготовчих заходів з розроблення Цільового плану Україна – НАТО на 2009 рік у рамках Плану дій Україна – НАТО під час засідань Міжвідомчої комісії з питань підготовки України до вступу в НАТО.

Строк виконання: друге півріччя

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

1.3. Економічні питання

1.3.1. Економічні пріоритети та забезпечення економічної безпеки України

Україна докладатиме зусиль для вдосконалення правових, економічних та організаційних засад формування системи цільових і стратегічних документів з метою підвищення ефективності державної політики економічного і соціального розвитку, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Зусилля у цій сфері спрямовані на забезпечення прогнозованості ціноутворення, вдосконалення законодавства України у сфері державних закупівель відповідно до стандартів ЄС.

Україна продовжуватиме здійснення заходів, спрямованих на усунення адміністративних та регуляторних бар'єрів і подальше спрощення процедур державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, а також удосконалення процедур видачі документів дозвільного характеру.

Передбачається встановити прозорі правила та дієві механізми здійснення державних закупівель, мінімізувати витрати замовників та учасників процесу державних закупівель, приділити увагу розвитку малого підприємництва, яке в сучасних ринкових умовах є одним із важливих факторів забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів. Дієвим інструментом створення сприятливих умов для зростання потенціалу малого бізнесу є виконання програм, спрямованих на розвиток малого підприємництва.

Україна створила сприятливі умови для залучення інвестицій у розвиток залізничного транспорту, перетворення його у високотехнологічну галузь транспортного комплексу держави, конкурентоспроможну на внутрішньому і міжнародному ринках.

З метою ратифікації поправки до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу підготовлено проекти законів "Про ратифікацію поправки до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу", "Про внесення змін до Законів України "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання" та "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку". Дальше прийняття необхідних нормативно-правових актів з питань фізичного захисту дасть змогу імплементувати міжнародні вимоги з ядерної та радіаційної безпеки у законодавство України.

Україна продовжуватиме здійснення заходів, спрямованих на посилення енергозбереження та впровадження інноваційних енергозберігаючих технологій. Виконується план заходів щодо зменшення потреби у природному газі шляхом технологічного оновлення енергетичного господарства. Приділяється увага посиленню інноваційної активності підприємств реального сектору економіки, підвищенню рівня його конкурентоспроможності, утвердженню України як держави з високотехнологічним рівнем розвитку.

Триває підготовка нормативно-правових актів з питань формування єдиного енергетичного балансу з метою створення технічно безпечних, стабільних, економічно ефективних умов для забезпечення економіки енергетичними ресурсами.

Інтеграція об'єднаної енергетичної системи України до транс'європейської, що є складовою стратегічної мети держави інтегруватися в європейські та євроатлантичні структури, здійснюється відповідно до Енергетичної стратегії України на період до 2030 року та із застосуванням механізму співпраці з європейськими структурами в енергетичній сфері в рамках Меморандуму між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в сфері енергетичної галузі, Договору до Європейської енергетичної Хартії, дво- та багатосторонніх міжнародних договорів про співробітництво в енергетичній сфері. Основною метою зазначеного співробітництва є зближення енергетичних ринків України та Європи.

До пріоритетів міжнародного співробітництва України належать диверсифікація джерел та безпека постачання енергоресурсів, ядерна безпека, реформування енергетичного ринку, розвиток і модернізація енергетичної галузі, забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів та відновлюваних джерел енергії.

Заходи:

1. Забезпечити виконання Державної програми розвитку машинобудування на 2006 – 2011 роки, затвердженої з метою здійснення заходів з виконання Державної програми розвитку промисловості на 2003 – 2011 роки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпромполітики
України, Мінекономіки України,

Держспоживстандарт України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Забезпечити безпеку транзитних нафто- та газопроводів на території України шляхом установаження технічних засобів охорони на їх лінійних частинах та стаціонарних об'єктах.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпаливенерго України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади, НАК "Нафтогаз України"

3. Розробити проект Закону України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти" (нова редакція).

Строк виконання: II квартал

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

4. Розробити проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" щодо вдосконалення системи прогнозних і програмних документів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

5. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проекту закону "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомпідприємництво, а також Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

6. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проекту закону "Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання:
Держкомпідприємництво, а також Мінекономіки
України, інші центральні органи виконавчої влади

7. Забезпечити виконання заходів щодо реалізації Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання:
Держкомпідприємництво, а також місцеві органи
виконавчої влади

8. Забезпечити даліше співробітництво України і держав – учасниць Європейського реєстру бізнесу в частині обміну узгодженою інформацією щодо суб'єктів господарювання в мережі зазначеного Реєстру та національних реєстраційних системах держав – членів ЄС.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання:
Держкомпідприємництво, а також інші центральні
органи виконавчої влади

9. Опрацювати питання щодо проведення засідання з проблем енергетичної безпеки Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань економічної безпеки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпаливенерго
України, Мінекономіки України, інші центральні
органи виконавчої влади, а також Апарат Ради
національної безпеки і оборони України, НАК
“Нафтогаз України”

10. Продовжити роботу з реалізації стратегічних проектів в енергетичній сфері, зокрема будівництва Євро-Азійського нафтотранспортного коридору (ЄАНТК), а також забезпечити участь України у реалізації проекту будівництва газопроводу “Набукко”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпаливенерго
України, МЗС України, Мінекономіки України,
інші центральні органи виконавчої влади, а також

НАК “Нафтогаз України”

11. Забезпечити виконання плану заходів щодо набуття Україною членства в Договорі про Європейське енергетичне співтовариство.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпаливенерго України, МЗС України, Мінекономіки України, Мін'юст України

12. Провести двосторонні консультації з відповідними державами – постачальниками та державами – транзитерами енергоресурсів щодо врегулювання питання стабільного постачання в Україну та транзиту її територією енергоресурсів із дотриманням економічно обґрунтованого балансу у цінах поставки і транзиту.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпаливенерго України, Мінприроди України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

1.3.2. Україна і СОТ

Вступ України до СОТ є одним із пріоритетів української зовнішньої політики, невід'ємною складовою загального процесу економічних реформ і важливим елементом внутрішньоекономічної політики держави. Лібералізація зовнішньої торгівлі, створення передбачуваного транспарентного середовища для залучення іноземних інвестицій відповідає національним інтересам України. В результаті виконання вимог СОТ Україна стане надійним та передбачуваним партнером для світової спільноти.

Із набуттям членства в СОТ Україна розпочне офіційні переговори щодо створення зони вільної торгівлі з ЄС та державами – членами Європейської асоціації вільної торгівлі (Швейцарська Конфедерація, Королівство Норвегія, Князівство Ліхтенштейн, Ісландська Республіка).

Заходи:

1. Забезпечити вступ України до СОТ.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки

України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Забезпечити співробітництво з комітетами СОТ щодо вирішення питання доступу до ринку товарів і послуг та участі у багатосторонніх переговорах з питань перспектив розвитку торгівлі. Започаткувати участь у переговорному процесі в рамках Дохійського раунду після набуття Україною членства в СОТ.

Строк виконання: протягом року (на постійній основі після вступу до СОТ)

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

3. Продовжити проведення консультацій та переговорів щодо створення зони вільної торгівлі з Європейською асоціацією вільної торгівлі після вступу України до СОТ (у новому статусі держави – члена СОТ).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

4. Забезпечити виконання Державної програми стандартизації на 2006 – 2010 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2006 року № 229.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держспоживстандарт України, а також інші центральні органи виконавчої влади

1.3.3. Податкова реформа, вдосконалення управління державними фінансами та адміністрування зборів

Україна вживає заходів для прийняття Податкового кодексу України з метою формування цілісного, узгодженого та стабільного законодавства у зазначеній сфері.

Заходи з розроблення та внесення змін до законодавства з питань оподаткування і гармонізації системи сплати зборів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування залишаються

одними з пріоритетних напрямів діяльності України в контексті євроатлантичної інтеграції. Комплексний підхід до здійснення таких заходів дає змогу розв'язувати проблеми, що стосуються визначення єдиних правил з нарахування і сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), запобігання ухиленню від їх сплати, усунення причин функціонування тіньової економіки.

Заходи:

1. Сприяти прийняттю Верховною Радою України Податкового кодексу України, його впровадженню та розробленню проектів інших нормативно-правових актів, пов'язаних з удосконаленням порядку справляння податків та зборів і спрямованих на реалізацію Концепції реформування податкової системи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, Мінагрополітики України, Мін'юст України, а також ДПА, Держкомпідприємництво

2. Забезпечити супроводження у Верховній Раді України проекту закону про систему збору та обліку єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпраці України, Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Пенсійний фонд України, Державне казначейство України

3. Забезпечити адміністрування збору, ведення обліку та здійснення контролю за сплатою єдиного соціального внеску, а також ведення Державного реєстру фонду соціального страхування.

Строк виконання: після набрання чинності Законом України "Про систему збору та обліку єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування"

Відповідальні за виконання: Пенсійний фонд України, Державне казначейство України, а також

Мінпраці України, Мінфін, інші центральні органи виконавчої влади

1.3.4. Упровадження структурних та інституційних реформ за сприяння міжнародних фінансових інституцій

Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями сприяє її дальшому економічному зростанню та фінансовій стабілізації, прискоренню ринкових перетворень, інтегруванню в ЄС, дає можливість урахувати світовий досвід під час здійснення заходів, спрямованих на забезпечення дальшого економічного розвитку.

Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями здійснюється відповідно до стратегічних і програмних документів, які передбачають залучення кредитних ресурсів у визначені Урядом пріоритетні сфери національної економіки.

Програма співробітництва на 2007 – 2009 роки між Урядом України та Європейським банком реконструкції та розвитку передбачає реалізацію спільних проектів за такими пріоритетними напрямками співробітництва, як транспорт і зв'язок, енергетика та енергозбереження, муніципальна інфраструктура, природні ресурси, підвищення енергоефективності.

Нова Стратегія партнерства Світового банку з Україною до 2011 року базується на визначених спільно з українською стороною принципах, правилах та підходах у співробітництві та враховує пріоритети України щодо впровадження як інвестиційних (інфраструктура, енергетика та енергозбереження), так і інституціональних проектів, метою яких є підтримка інституційних та стратегічних реформ. Застосування в новій Стратегії двовекторної структури проектного портфеля (поєднання інвестиційних та інституціональних проектів) дає змогу значно посилити комбінований вплив усіх чинників на досягнення максимального ефекту від її впровадження.

Системні проекти, які були істотною складовою українського проектного портфеля Світового банку, спрямовуються на підтримку ключових реформ в Україні.

Спільний з Міжнародним банком реконструкції та розвитку системний проект “Позика на політику розвитку” спрямований на підтримку урядової стратегії економічних та структурних реформ шляхом здійснення заходів із поліпшення інвестиційного клімату, усунення

перешкод для розвитку підприємництва, підвищення рівня енергобезпеки та енергозбереження, розвиток фінансового сектору та корпоративного управління, поліпшення фіскальної політики та державного управління, а також удосконалення механізму надання послуг населенню та системи соціального страхування і соціального захисту.

Водночас активно розвивається консультативне співробітництво з Міжнародним валютним фондом, спрямоване на вироблення макроекономічної, бюджетно-податкової та монетарної політики.

Заходи:

1. Забезпечити організацію та виконання робіт, передбачених системним проектом "Позика на політику розвитку" за підтримки Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінекономіки України, Мінфін України, Мінпаливенерго України, Мінагрополітики України, Мінпраці України, інші центральні органи виконавчої влади, а також ДПА

2. Провести згідно зі статтею IV Угоди Міжнародного валютного фонду щорічні консультації з питань макроекономічної політики.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, за участю Національного банку України

1.3.5. Пріоритети науково-технічного та інноваційного розвитку

Україна формує, уточнює та корегує пріоритети свого науково-технічного та інноваційного розвитку на основі аналітичних досліджень, зокрема в рамках виконання Державної програми прогнозування науково-технологічного розвитку на 2008 – 2012 роки, з метою визначення перспективних тенденцій розвитку науки і техніки, а також новітніх конкурентоспроможних технологій як найбільш сучасного та ефективного інструмента вироблення державної політики в науково-технічній сфері, забезпечення інноваційного розвитку національної економіки.

В Україні створено нормативно-правову базу у сфері інтелектуальної власності, що відповідає міжнародним стандартам, та запроваджено механізми реалізації правових норм захисту прав інтелектуальної власності.

Буде продовжено взаємовигідне співробітництво з НАТО у рамках програми “Наука заради миру та безпеки”.

Україна вживатиме заходів для поглиблення співробітництва з державами – членами та державами – партнерами НАТО у сфері космічної діяльності. Продовжується виконання Плану поступового приєднання України до Європейського космічного агентства, яким передбачено укладення від імені Уряду України відповідного міжнародного договору.

Заходи:

1. Здійснити формування міжміської інфраструктури єдиної національної Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі “УРАН” і забезпечити її взаємодію з пан’європейською науково-освітньою мережею GEANT.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, інші центральні органи виконавчої влади

2. *Забезпечити співробітництво в рамках Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань науки заради миру та безпеки, а також в рамках відповідного Комітету НАТО у форматі Ради євроатлантичного партнерства.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, Мінприроди України, інші центральні органи виконавчої влади

3. *Забезпечити розвиток міжнародних контактів між ученими України, держав – членів та держав – партнерів НАТО з проблематики науково-технічного співробітництва як на двосторонньому рівні, так і в рамках програми НАТО “Наука заради миру та безпеки”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, Мінприроди України, інші центральні органи

виконавчої влади

4. Забезпечити укладення Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством про співробітництво у сфері дослідження та використання космічного простору в мирних цілях.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: НКАУ, а також МЗС України

5. Провести засідання спеціальної Спільної робочої групи Україна – ЄС з питань співробітництва у сфері космічних досліджень та використання космосу в мирних цілях.

Строк виконання: II та IV квартали

Відповідальні за виконання: НКАУ, а також МЗС України, МОН України, Мінекономіки України

6. Забезпечити діяльність робочої групи з питань співробітництва між Національним космічним агентством України та Національним центром космічних досліджень Французької Республіки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – НКАУ

7. Визначити сфери, що становлять взаємний інтерес для України та держав – членів і держав – партнерів НАТО в рамках ініціативи Європейської комісії щодо створення Європейського дослідницького простору. Розробити план відповідних заходів з урахуванням можливості одержання допомоги від Європейської комісії та держав – членів НАТО для реалізації конкретних проектів і провадження певних видів діяльності.

Строк виконання: IV квартал

Відповідальні за виконання: НКАУ, НАН України, а також МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

8. *Вивчити і забезпечити використання досвіду НАТО у сфері наукової політики та інноваційної діяльності із залученням експертів Альянсу до надання консультаційної та іншої допомоги в реалізації відповідних проектів.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мінпромполітики України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, а також НАН України

1.4. Інформаційні питання

1.4.1. Інформування громадськості про євроатлантичний курс України

Забезпечення всебічного інформування громадськості є складовою політики євроатлантичної інтеграції України. У рамках розвитку та реалізації інформаційної стратегії України щодо НАТО головна увага приділятиметься поширенню виваженої інформації стосовно всіх аспектів членства в НАТО, а також стосовно ролі Альянсу в забезпеченні безпеки і стабільності в Європі та поза її межами.

Поряд із збереженням провідної ролі держави є важливим питання поглиблення співробітництва і забезпечення підтримки з боку неурядових організацій. Зусилля органів державної влади та неурядових організацій спрямовуватимуться на створення на регіональному рівні ефективних структур, що інформуватимуть населення. Основні заходи, пов'язані з розкриттям тематики НАТО, здійснюватимуться в рамках виконання Державної цільової програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2008 – 2011 роки та Державної цільової соціальної програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2008 – 2011 роки.

Заходи:

1. Забезпечити позитивну динаміку зростання громадської підтримки ідеї вступу до НАТО через виконання Державної програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2008 – 2011 роки з урахуванням досвіду виконання відповідної програми в 2004 – 2007 роках.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, а також інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

2. Провести консультації з представниками міністерств закордонних справ держав – нових членів НАТО з метою ознайомлення з досвідом поширення інформації про НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, а також Держкомтелерадіо, Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції

3. Розпочати реалізацію цільових інформаційних проектів та посилити культурно-інформаційну присутність України у сусідніх державах. Активізувати зв'язки з українською діаспорою.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, МКТ, Держкомнацрелігій

4. Сприяти розробленню та реалізації регіональних програм інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції з активним залученням місцевих громадських організацій.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, за участю органів місцевого самоврядування, Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції і Громадської ліги “Україна – НАТО”

5. *Вивчити можливі шляхи структуризації діяльності у сфері громадської дипломатії, зокрема, питання щодо утворення спільної робочої групи з громадської дипломатії, проведення засідань або щорічних семінарів Комітету громадської дипломатії з Україною.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції, Держкомтелерадіо, а також інші центральні органи виконавчої влади

6. Підготувати проект закону “Про Суспільне телебачення і радіомовлення України” (нова редакція) та забезпечити супроводження його у Верховній Раді України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України, а також Мінекономіки України, Мінфін України, Мін'юст України, Мінтрансзв'язку України

7. Сприяти процесу ратифікації Верховною Радою України Європейської конвенції про транскордонне телебачення і Протоколу до неї, а також забезпечити дальшу імплементацію їх положень.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Мінекономіки України, Мінфін України, Мін'юст України, а також Держспоживстандарт України, Держкомтелерадіо

8. Забезпечити розроблення та супроводження у Верховній Раді України законопроектів:

про внесення змін до деяких законодавчих актів України (питання захисту суспільної моралі);

про захист професійної діяльності журналістів;

про внесення змін до Закону України "Про телебачення і радіомовлення";

про внесення змін до Закону України "Про видавничу справу" (нова редакція).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, Антимонопольний комітет України, Служба безпеки України, Держкомпідприємництво, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України, а також Мін'юст України, Мінфін України, Мінекономіки України, МКТ, МВС України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

Активне поширення інформації

9. Удосконалити практику регулярного висвітлення на веб-сторінках центральних та місцевих органів виконавчої влади питань євроатлантичної інтеграції України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: центральні та місцеві органи виконавчої влади, МЗС України, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції

10. *Продовжити проведення роботи із створення інформаційних стендів “Україна – НАТО” у бібліотеках та інформаційних центрах “Україна – НАТО” в областях.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: місцеві органи виконавчої влади, МОН України, МЗС України, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції, за участю Громадської ліги “Україна – НАТО”

11. Продовжити регулярне інформування органів державної влади, навчальних закладів, засобів масової інформації і громадських організацій з актуальних питань співробітництва України з НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції, Держкомтелерадіо

12. *Продовжити практику відвідування представниками регіонів штаб-квартири НАТО та держав – членів НАТО за сприяння Директорату НАТО з питань публічної дипломатії та держав – членів Альянсу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Держкомтелерадіо

13. *Запрошувати та сприяти участі представників держав – членів НАТО та Міжнародного секретаріату НАТО у громадських заходах (конференції, семінари, круглі столи) з питань євроатлантичної інтеграції, що проводяться в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, а також Держкомтелерадіо, Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції

14. Сприяти проведенню конкурсу школярів “Аліанте – 2008”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, МЗС України, а також Держкомтелерадіо за участю громадської організації “Молодіжний центр атлантичної ради України” (за згодою)

15. Сприяти трансляції на державних та муніципальних телеканалах короткометражних відеофільмів про НАТО та співпрацю України з Альянсом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, облдержадміністрації, інші місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також МЗС України

16. Здійснити інформаційні заходи в рамках виконання бюджетної програми “Виконання загальнодержавних організаційних, інформаційно-аналітичних та науково-методологічних заходів Цільового плану Україна – НАТО” на 2008 рік.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції

17. Видавати інформаційний бюлетень з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, журнал “Атлантична панорама”, інформаційний бюлетень “Україна на шляху до НАТО”, науковий журнал “Україна – НАТО”, бюлетень “Євроатлантикінформ” та збірники наукових праць “Дослідження і розробки у сфері євроатлантичної інтеграції України”. Підготувати та поширити відеоматеріали про діяльність НАТО

та співробітництво Збройних Сил України зі збройними силами держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції

18. Проводити прес-конференції, брифінги за участю керівного складу Міноборони України та Генерального штабу Збройних Сил України. Сприяти підготовці регіональними і центральними засобами масової інформації публікацій про участь українських військових в операціях під проводом НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

19. *Сприяти використанню можливостей Мережі партнерства Україна – НАТО стосовно підвищення обізнаності громадян з питань євроатлантичної інтеграції.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Держкомтелерадіо, а також Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, за участю Громадської ліги “Україна – НАТО”

20. *Провести щорічний Міжнародний тиждень НАТО в Україні.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальне за виконання – Міноборони України

21. Провести міжнародний фестиваль військових оркестрів у рамках святкування Дня європейського та євроатлантичного партнерства в місті Києві.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

22. Розробити та видати навчальні посібники: “Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України”, “Міжнародні неурядові організації”.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальне за виконання – Міноборони України

23. Провести інформаційний форум для регіональних і центральних засобів масової інформації з проблематики висвітлення євроатлантичної інтеграції.

Строк виконання: IV квартал

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції, за участю Громадської ліги “Україна – НАТО”

24. Провести конкурси:

на кращу публікацію про НАТО та співробітництво Україна – НАТО;

на кращу телепередачу про НАТО та співробітництво Україна – НАТО;

на кращу радіопередачу про НАТО та співробітництво Україна – НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держкомтелерадіо, МЗС України

25. Проводити регулярний моніторинг висвітлення діяльності НАТО в друкованих та електронних регіональних засобах масової інформації.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Українське національне інформаційне агентство “Укрінформ”, Держкомтелерадіо

26. *Продовжити формування мережі інформаційних центрів у вищих навчальних закладах різних форм власності. Сприяти відкриттю за сприяння Центру інформації та документації НАТО в Україні додаткових інформаційних центрів з питань євроатлантичної інтеграції. Сприяти роботі інформаційних центрів, зокрема проведенню на їх базі семінарів, конференцій, інформаційних брифінгів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, інші

центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції, за участю Громадської ліги “Україна – НАТО”

27. Забезпечити включення до програм підготовки фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр” за спеціальностями “Міжнародні відносини”, “Державна безпека” спеціальних курсів з питань співробітництва Україна – НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, інші центральні органи виконавчої влади

28. Забезпечити включення до програм вищих навчальних закладів курсів з питань міжнародної безпеки та співпраці України з НАТО.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: МОН України, інші центральні органи виконавчої влади

29. Забезпечити впровадження у програми основної та старшої шкіл загальноосвітніх навчальних закладів факультативного курсу з питань міжнародної безпеки, євроатлантичної інтеграції України та співробітництва Україна – НАТО на базі підготовлених у 2007 році науково-методичних рекомендацій для вчителів зазначених закладів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – МОН України

30. Забезпечити реалізацію інформаційного проекту “Євроатлантична весна – 2008”.

Строк виконання: II квартал

Відповідальні за виконання: Харківська облдержадміністрація, центральні та місцеві органи виконавчої влади

31. Провести за участю Ради міністрів Автономної Республіки Крим, облдержадміністрацій, регіональних засобів масової інформації, районних та міських бібліотек тематичні заходи (виставки, дні інформації, семінари, інформаційно-бібліографічний екскурс тощо) з метою роз’яснення питань євроатлантичної інтеграції в регіонах України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Рада міністрів Автономної Республіки Крим, Чернігівська облдержадміністрація, а також МЗС України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

32. Створити телепередачу (робоча назва “Фактор безпеки”), в якій висвітлюватимуться питання співпраці Держприкордонслужби України з НАТО, ЄС, ОБСЄ та їх державами – членами щодо протидії злочинності та забезпечення стабільності у регіоні, і забезпечити її трансляцію на одному із загальнонаціональних телеканалів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Адміністрація Держприкордонслужби України, Держкомтелерадіо, а також МЗС України

33. Передбачити під час формування проекту Державного бюджету України на наступний рік видатки за бюджетною програмою “Виконання загальнодержавних організаційних, інформаційно-аналітичних та науково-методологічних заходів Цільового плану Україна-НАТО”.

Строк виконання: III квартал

Відповідальні за виконання: МОН України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України

Розділ 2.

Питання безпеки і оборони та військові питання

2.1. Оборонна політика

2.1.1. Основні цілі та завдання оборонної політики

Оборонна політика України спрямована на забезпечення суверенітету та територіальної цілісності України, посилення гарантій національної безпеки і запобігання виникненню можливих загроз стабільності та миру в регіоні. Інтереси національної безпеки вимагають набуття членства в НАТО та ЄС, які є гарантами безпеки та стабільності в Європі.

Досягненню зазначеної мети сприяє активна участь України у заходах в рамках діяльності Ради євроатлантичного партнерства та Програми НАТО “Партнерство заради миру”.

Україна продовжує вдосконалювати структуру Збройних Сил України з тим, щоб вони були спроможними забезпечити стримування зовнішніх загроз державному суверенітету, брати участь у міжнародних місіях з підтримання миру у складі багатонаціональних миротворчих контингентів під проводом НАТО, ЄС, ООН та ОБСЄ.

2.1.2. Проведення оборонної реформи

Продовжується реформування оборонного сектору з урахуванням ключових положень Стратегічного оборонного бюлетеня України на період до 2015 року, довгострокового документа з питань реформування та розвитку Збройних Сил України, які здійснюються в рамках відповідних державних програм, розрахованих на середньострокову перспективу.

Україна продовжуватиме виконання Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006 – 2011 роки щодо досягнення стратегічної мети – набуття повноправного членства в НАТО та ЄС, а також забезпечення цільового й ефективного використання фінансових та інших ресурсів для створення сучасних і ефективних збройних сил.

Планується здійснити завершальний етап розвитку Об'єднаних сил швидкого реагування, запровадити нову систему кадрового менеджменту, продовжити процес формування професійної армії, створити нову систему формування резерву та ефективний механізм інформування особового складу щодо поточних та запланованих змін у Збройних Силах України.

Україна прагне забезпечити належний рівень фінансування воєнної реформи. Визначено напрями реалізації державної політики у сфері оборони шляхом концентрації та ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів.

Заходи:

1. *Продовжити співробітництво з НАТО щодо експертної допомоги для розроблення концептуальних документів у сфері оборони.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,

Апарат Ради національної безпеки і оборони
України

2. *Проводити регулярні консультації з питань виконання планів оборонної реформи в рамках діяльності Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів оборони.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. *Провести оцінку результатів розвитку Збройних Сил України згідно з євроатлантичними стандартами під час регулярних засідань Військового комітету Україна – НАТО на рівні начальників штабів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. *Брати участь у регулярних засіданнях Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня згідно з її робочою програмою на 2007 – 2008 роки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Апарат Ради національної безпеки і оборони
України

5. *Здійснити заходи, передбачені робочим планом Військового комітету Україна – НАТО на 2008 рік.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Апарат Ради національної безпеки і оборони
України

6. *Взяти участь у засіданні Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня у форматі “ключова група”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
інші центральні органи виконавчої влади, Апарат
Ради національної безпеки і оборони України

2.1.3. Забезпечення демократичного цивільного контролю над сектором оборони

Здійснення демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України забезпечується відповідно до положень Закону України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави”.

Указом Президента України від 12 грудня 2006 року № 1067 “Про заходи щодо посилення контролю за діяльністю Збройних Сил України та інших військових формувань” утворено Інспекцію з питань контролю за діяльністю військових формувань, яка вивчає рівень готовності військ (сил) до виконання визначених завдань та відповідність їх діяльності Конституції та законам України, актам Президента України і Кабінету Міністрів України.

Україна докладает зусиль для забезпечення прозорості роботи Міноборони України та ширшого залучення громадськості до контролю за його діяльністю. З метою забезпечення конституційного права громадян України на участь в управлінні державними справами при Міноборони України постійно діє консультативно-дорадчий орган – Громадська рада.

Україна оприлюднює інформацію про заходи щодо реформування та діяльність Збройних Сил України у щорічному виданні “Біла книга. Оборонна політика України”, що містить відомості про стан реалізації основних аспектів оборонної політики та реформи.

Україна планує посилювати роль демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України, що сприятиме незалежній оцінці стану реформ у секторі безпеки і оборони.

В Україні забезпечено сучасний підхід до комплектування Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони особовим складом, військовими фахівцями та цивільними спеціалістами.

У Міноборони України триває виконання Програми з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня. Дальша оптимізація кількісного складу цивільних спеціалістів та військових фахівців у Міноборони України, Збройних Силах України, а також підвищення кваліфікації персоналу здійснюватимуться за сприяння Альянсу та з використанням власних можливостей.

Заходи:

1. Забезпечити постійне функціонування Громадської ради при Міноборони України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання: Міноборони України

2. *Провести роботу, передбачену Програмою з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня. Продовжити роботу з підвищення кваліфікації цивільних спеціалістів на короткострокових курсах при Національній академії оборони.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Головдержслужба, інші центральні органи виконавчої влади, а також Апарат Ради національної безпеки і оборони України

3. Забезпечити видання нової редакції “Білої книги – 2007. Оборонна політика України”.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальне за виконання – Міноборони України

4. *Забезпечити участь делегації Міноборони України в роботі XIV щорічного семінару з міжнародної політики і безпеки “Збройні сили в демократичному суспільстві”, який проводитиметься Фондом науки і політики Федеративної Республіки Німеччина, Міжнародним інститутом політики безпеки разом з Федеральним міністерством оборони Федеративної Республіки Німеччина та штаб-квартирою НАТО.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальне за виконання – Міноборони України

5. *Включити в програму Центру підготовки офіцерів багатонаціональних штабів Національної академії оборони навчальний курс з питань цивільно-військових відносин для військового та цивільного персоналу Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. Завершити розроблення Концепції запровадження цивільно-військового співробітництва у Збройних Силах України та нових розділів бойових статутів видів (родів військ) Збройних Сил України “Цивільно-військове співробітництво (СІМІС)”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.1.4. Система оборонного планування та підготовка до участі в оборонному плануванні Альянсу

Україна має намір продовжити співпрацю з експертами держав – членів НАТО з метою вдосконалення національної системи оборонного планування, набуття ефективного і прозорого механізму фінансового забезпечення розвитку Збройних Сил України щодо адаптації до норм і процедур НАТО.

У Міноборони визначено напрями стратегічного планування, застосування та розвитку Збройних Сил України на довгострокову, середньострокову і короткострокову перспективи з урахуванням програмно-цільового методу стратегічного планування, сумісного із стандартами НАТО.

Національна система оборонного планування орієнтована на забезпечення необхідного рівня обороноздатності держави з урахуванням характеру реальних і потенційних загроз у воєнній сфері, економічних можливостей держави, завдань Збройних Сил України та інших військових формувань і напрямів їх розвитку.

Заходи:

1. *Забезпечити участь делегації України у засіданні Політико-військового керівного комітету НАТО з Україною для обговорення досягнення та можливого оновлення Цілей партнерства, прийнятих в рамках Процесу планування та оцінки сил.

Строк виконання: II квартал

Відповідальні за виконання: Міноборони
України, МЗС України, інші центральні органи

виконавчої влади

2. Продовжити удосконалення системи оборонного планування та приведення нормативно-правової бази Міноборони з питань оборонного планування у відповідність із стандартами НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Опрацювати питання щодо можливості запровадження автоматизованої системи бюджетного планування в Міноборони в рамках Єдиної автоматизованої системи управління адміністративно-господарськими процесами в Збройних Силах України, що створюється.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. *Організувати проведення семінарів та курсів з питань методології та планування розвитку Збройних Сил України за участю НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. *Провести стажування представників Міноборони та Генерального штабу Збройних Сил України у структурах оборонного планування та ресурсного забезпечення держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. Забезпечити підготовку посадових осіб органів військового управління, з'єднань, військових частин, організацій та установ Збройних Сил України з питань використання та підтримки інформаційно-аналітичної системи "Ресурс".

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. Підвищити рівень підготовки фахівців Міноборони та Генерального штабу Збройних Сил України в галузі оборонного планування за стандартами НАТО, у тому числі на вищих академічних курсах Національної академії оборони України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

8. *Забезпечити організацію візиту до України експертів НАТО з питань Процесу планування та оцінки сил.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
МЗС України

2.1.5. Участь у Програмі НАТО “Партнерство заради миру”. Двостороннє співробітництво з державами – членами та державами – партнерами НАТО

Україна продовжуватиме брати активну участь у військових навчаннях у рамках Програми НАТО “Партнерство заради миру” та здійснювати заходи двостороннього співробітництва з державами – членами та державами – партнерами НАТО. Метою залучення Збройних Сил України до проведення миротворчих операцій та заходів міжнародного співробітництва в рамках зазначеної Програми є участь у реалізації політики європейської та євроатлантичної інтеграції, підвищення оперативних можливостей Збройних Сил України, досягнення їх взаємосумісності із збройними силами держав – членів НАТО.

Україна братиме участь у здійсненні заходів з розвитку співробітництва з НАТО у рамках Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО, що розробляється на виконання Робочої програми євроатлантичного партнерства між Україною та НАТО. У рамках зазначеної програми представники центральних органів виконавчої влади України беруть участь у заходах міжнародного співробітництва (багатонаціональні військові навчання, спеціалізовані курси, навчальні семінари з удосконалення галузевого співробітництва).

Заходи:

1. *Забезпечити участь представників центральних органів виконавчої влади України у заходах Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО на 2008 рік.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2. *Підготувати новий пакет Цілей партнерства для Збройних Сил України на 2008 – 2009 роки та розробити проект плану їх досягнення.

Строк виконання: II і III квартали

Відповідальне за виконання – Міноборони України

3. Уточнити перелік сил та засобів Збройних Сил України для участі в Процесі планування та оцінки сил, визначених для складу Спільного фонду оперативних сил та можливостей.

Строк виконання: друге півріччя

Відповідальне за виконання – Міноборони України

4. Провести конференцію з питань забезпечення участі Міноборони та Збройних Сил України в Процесі планування та оцінки сил.

Строк виконання: III квартал

Відповідальне за виконання – Міноборони України

5. Продовжити підготовку особового складу та підрозділів Збройних Сил України до участі у багатонаціональних військових структурах під егідою НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

6. *Забезпечити участь України у багатонаціональних військових навчаннях в рамках Програми НАТО “Партнерство заради миру”, військових навчаннях НАТО, відкритих для партнерів. Визначити разом із структурами НАТО можливості та концептуальні засади залучення

військових частин та підрозділів Збройних Сил України до участі в навчаннях сил реагування НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. *Забезпечити участь представників Збройних Сил України у щорічній конференції Консорціуму академій оборони та інститутів в рамках Програми НАТО “Партнерство заради миру” з вивчення безпекових питань та постійну діяльність у складі Консорціуму робочих груп.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

8. Забезпечити навчання військовослужбовців внутрішніх військ України у навчальних закладах держав – членів та держав – партнерів НАТО. Забезпечити обмін делегаціями та робочими групами.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МВС України, інші
центральні органи виконавчої влади

9. Забезпечити участь військовослужбовців внутрішніх військ України в заходах Програми українсько-американських військових контактів, Програми партнерства між Україною та штатом Каліфорнія на 2008 рік.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МВС України, МЗС
України, інші центральні органи виконавчої влади

2.1.6. Забезпечення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей

Україна вживає заходів для поліпшення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. В період інтенсифікації військової реформи та значного скорочення чисельності Збройних Сил України питання соціального захисту військовослужбовців набуває пріоритетного значення.

Відповідно до прийнятого 3 листопада 2006 року Верховною Радою України Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань соціального захисту військовослужбовців, військовозобов’язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, і деяких інших осіб” з 1 січня 2007 року суттєво розширено гарантії військовослужбовцям та членам їх сімей щодо умов проходження служби; соціальної та професійної адаптації при звільненні в запас або відставку; державного гарантування достатнього матеріального, грошового та інших видів забезпечення; прав на освіту, охорону здоров’я та медичну допомогу. Зазначеним Законом України вирівняно стандарти соціального страхування життя на випадок загибелі (смерті) або каліцтва військовослужбовців усіх силових структур.

Україна забезпечує будівництво та придбання житла для військовослужбовців відповідно до положень Комплексної програми забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, службових осіб митних органів та членів їх сімей, основним джерелом виконання якої є кошти державного бюджету.

Із залученням міжнародної допомоги Україна здійснює соціальну адаптацію та перекваліфікацію військовослужбовців, звільнених у запас.

Заходи:

1. Продовжити виконання Комплексної програми забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, службових осіб митних органів та членів їх сімей та Програми забезпечення житлом військовослужбовців, звільнених у запас або у відставку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінфін України, Мінрегіонбуд України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Забезпечити виконання Державної програми соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, на період до 2011 року.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3.* Продовжити консультації між Експертною групою НАТО з питань соціальної адаптації та відповідними структурами Міноборони України стосовно виконання у 2008 році Державної програми соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, на період до 2011 року і розробити рекомендації для її подальшого виконання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Сприяти реалізації третього етапу проекту Трестового фонду НАТО/ПЗМ із соціальної адаптації військовослужбовців, звільнених з військової служби (Хмельницький центр перепідготовки).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. *Сприяти виконанню програми співробітництва з НАТО, ЄС та Королівством Норвегія щодо соціальної адаптації і перепідготовки військовослужбовців, які звільняються в запас, а також продовжити консультації з Експертною групою НАТО з питань перепідготовки стосовно виконання Державної програми соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, на період до 2011 року.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.1.7. Вдосконалення системи подолання наслідків надзвичайних ситуацій цивільного характеру та реагування на природні лиха. Мінімізація шкоди, завданої навколишньому природному середовищу внаслідок провадження військової діяльності

Стратегічний курс України на вступ до європейських та євроатлантичних структур вимагає подальшого посилення захисту від надзвичайних ситуацій цивільного характеру відповідно до європейських

стандартів. Для досягнення зазначеної мети продовжуватиметься робота з питань:

подальшого розвитку законодавства та адаптації його до європейських норм;

вдосконалення структури системи цивільного захисту і підвищення рівня готовності сил до оперативного реагування;

забезпечення ефективного виконання державних та регіональних програм зменшення потенційних загроз для життя і здоров'я населення та стану довкілля;

зміцнення міжнародного співробітництва та вивчення відповідного досвіду європейських держав.

Одним із пріоритетів діяльності Уряду, центральних та місцевих органів виконавчої влади залишається робота з удосконалення державної системи запобігання, протидії та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Основною метою реформування Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи є підвищення професійних якостей службовців шляхом проведення спільних навчань та тренувань у рамках Програми НАТО "Партнерство заради миру".

Продовжується виконання Програми реабілітації територій, забруднених внаслідок військової діяльності, на 2002 – 2015 роки, триває проведення робіт з відновлення довкілля на територіях військових об'єктів, що вивільнилися в ході реформування і передані у комунальну власність територіальних громад.

Продовжується реалізація спільного українсько-канадського екологічного проекту на колишньому військовому аеродромі у м.Прилуках (Чернігівська область). Очікується, що цей проект буде частково фінансуватися за рахунок Програми НАТО "Наука заради миру та безпеки".

З метою вдосконалення системи поводження з радіоактивними відходами у Збройних Силах України та перетворення пунктів тимчасового зберігання радіоактивних відходів в екологічно безпечні системи реалізується українсько-шведський проект за участю Міноборони,

Інституту проблем національної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України та Національного інституту радіаційного захисту Швеції.

Заходи:

1. Забезпечувати неухильне виконання Меморандуму між Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Організацією Північноатлантичного договору про взаєморозуміння щодо планування при надзвичайних ситуаціях цивільного характеру та готовності до катастроф.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, Міноборони України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

2. Продовжити впровадження єдиного телефонного номера в Україні (112) та розвиток єдиної чергово-диспетчерської служби реагування на надзвичайні ситуації.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, Мінтрансзв'язку України, МВС України, МОЗ України, а також Служба безпеки України

3. Забезпечити розроблення Державної цільової програми розвитку системи цивільного захисту на 2009 – 2013 роки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, Мінтрансзв'язку України, МВС України, МОЗ України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба безпеки України, Держкомтелерадіо, Фонд державного майна

4. Продовжити вивчення досвіду держав – членів НАТО щодо організації медичного реагування на надзвичайні ситуації, спричинені хімічними, радіаційними та біологічними речовинами, зокрема медико-санітарної допомоги населенню під час виникнення таких надзвичайних ситуацій.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, МОЗ України, Міноборони України

5. Удосконалити нормативно-правову базу у сфері захисту цивільного населення і територій від надзвичайних ситуацій з урахуванням стандартів держав – членів НАТО та європейських норм. Розробити рекомендації щодо удосконалення законодавства у сфері оповіщення населення про надзвичайні ситуації та інформування про необхідні заходи безпеки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, інші центральні органи виконавчої влади

6. *Забезпечити підготовку та участь аварійно-рятувальних формувань (включаючи мобільний госпіталь МНС) у спільних з НАТО пошуково-рятувальних, протипожежних заходах під час виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема у проведенні тренування “Ууссімаа” – 2008 (Uussimaa – 2008) та змодельованого навчання Вищого комітету цивільного планування на випадок надзвичайних ситуацій.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС, інші центральні органи виконавчої влади

7. Організувати підготовку особового складу та працівників органів і підрозділів цивільного захисту МНС на курсах НАТО з проведення пошуково-рятувальних операцій та військово-цивільного співробітництва.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – МНС України

8. Продовжити співробітництво із сусідніми державами – членами НАТО у рамках двосторонніх та багатосторонніх міжнародних договорів про додаткові заходи довіри у прикордонних районах та подолання наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, МНС України

9. Забезпечити приведення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у відповідність із стандартами держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, інші центральні органи виконавчої влади

10. *Забезпечити участь представників України у роботі Головного комітету з цивільного планування на випадок надзвичайних ситуацій та його робочих органів – Комітету промислового планування, Комітету цивільної оборони, Об'єднаного медичного комітету, Планувальної комісії з внутрішньоконтинентальних сухопутних перевезень, Планувальної комісії з морського судноплавства, Планувального комітету з харчових продуктів та сільського господарства, Планувального комітету з цивільної авіації та Планувального комітету з цивільного зв'язку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, інші центральні органи виконавчої влади

11. *Провести екологічні дослідження на колишньому військовому аеродромі у м.Прилуках (Чернігівська область) з метою визначення ефективної технології очищення ґрунтів, забруднених внаслідок військово-господарської діяльності.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінприроди України, МОН України, інші центральні органи виконавчої влади

12. *Взяти участь у V міжнародному семінарі на тему “Система управління навколишнім природним середовищем у військовому секторі” та заходах Програми “Наука заради миру та безпеки”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінприроди України, МОН України, інші центральні органи виконавчої влади

13. Провести на базі Державного екологічного інституту Мінприроди України для військовослужбовців Збройних Сил України навчальний курс

з питань захисту навколишнього природного середовища у рамках спільного українсько-канадського проекту з ліквідації негативних наслідків військово-господарської діяльності на колишньому військовому аеродромі в м.Прилуках.

Строк виконання: IV квартал

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінприроди України

14. Провести екологічне обстеження та роботи з відновлення довкілля на територіях військових об'єктів (містечок), що вивільняються в ході реформування і плануються до передачі органам місцевого самоврядування.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

15. У рамках спільного українсько-канадського проекту з ліквідації негативних наслідків військово-господарської діяльності на місці розташування колишнього військового аеродрому у м.Прилуках із залученням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування провести моніторинг екологічної ситуації колишнього військового об'єкта.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони, місцеві
органи виконавчої влади за участю органів
місцевого самоврядування

16. Завершити процедуру оформлення участі України в "Ініціативі з безпеки та довкілля", визначити параметри та умови такої участі, що буде спрямована на поступове розв'язання екологічних проблем, у тому числі поліпшення сприйняття НАТО в Україні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінприроди України,
МОН України, МЗС України

17. Забезпечити виконання Програми ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території 275 артилерійської бази боєприпасів у

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МНС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, за участю відповідних органів місцевого самоврядування

18. Вивчити питання щодо можливості використання досвіду держав – членів НАТО для розмінування небезпечної ділянки мішеневого поля колишнього військового авіаційного полігона в селищі Компаніївка (Кіровоградська область).

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Кіровоградська облдержадміністрація

19. Провести консультації із Словацькою Республікою щодо подолання наслідків розмінування ділянок колишнього військового авіаційного полігона в селищі Компаніївка (Кіровоградська область) із залученням можливостей Центру удосконалення спроможностей НАТО у сфері знешкодження вибухових речовин та ліквідації наслідків їх використання.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Кіровоградська облдержадміністрація

20. *Опрацювати питання щодо започаткування спільного з НАТО проекту розмінування небезпечної ділянки мішеневого поля колишнього військового авіаційного полігона в селищі Компаніївка (Кіровоградська область).

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Кіровоградська облдержадміністрація

21. *Забезпечити проведення семінару з питань використання колишніх військових об'єктів у мирних і цивільних цілях за фінансової підтримки сторони НАТО.

Строк виконання: IV квартал

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2. Напрями розвитку Збройних Сил України

Пріоритетами розвитку Збройних Сил України є:

нарощування боєздатності Об'єднаних сил швидкого реагування та підвищення рівня боєздатності Основних сил оборони;

формування органу управління спеціальними операціями Генерального штабу Збройних Сил України, створення сил спеціальних операцій;

удосконалення системи управління та зв'язку;

удосконалення системи логістики;

досягнення взаємосумісності Збройних Сил України із збройними силами держав – членів НАТО;

удосконалення системи підготовки та комплектування особовим складом;

модернізація та оновлення озброєння та військової техніки;

розвиток військової інфраструктури;

розвиток можливостей доктрини Підтримки з боку держави-господарки;

удосконалення військової стандартизації та кодифікації;

удосконалення системи медичного забезпечення.

2.2.1. Посилення боєздатності Об'єднаних сил швидкого реагування. Підвищення рівня боєздатності Основних сил оборони

Продовжуватиметься процес розвитку Об'єднаних сил швидкого реагування Збройних Сил України – з'єднань, частин і підрозділів сухопутного, повітряного та морського компонентів з метою приведення їх

боездатності у відповідність із потребою виконання завдань із захисту території України та участі у міжнародних миротворчих місіях.

Розвиток Об'єднаних сил швидкого реагування та визначення основних принципів їх підготовки до виконання покладених на них завдань здійснюються на основі принципів та стандартів, які застосовуються Альянсом під час підготовки Сил реагування НАТО.

У контексті вдосконалення підготовки з'єднань, військових частин та підрозділів, що входять до складу Основних сил оборони, планується вжити заходів для досягнення високого рівня технічної готовності озброєння та військової техніки, забезпечення належної підготовки відповідних частин і підрозділів.

З метою синхронізації процесу трансформації Збройних Сил України та НАТО буде продовжено виконання Стратегічного довгострокового порядку трансформації для розвитку оперативних можливостей Збройних Сил України відповідно до євроатлантичних стандартів.

Заходи:

1. Забезпечити підготовку підрозділів Об'єднаних сил швидкого реагування за програмами командирської підготовки, розробленими з урахуванням документів НАТО та штабних процедур, які застосовуються під час планування дій у складі багатонаціональних формувань.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Забезпечити підготовку офіцерів підрозділів Об'єднаних сил швидкого реагування на курсах Центру підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів на базі Національної академії оборони України відповідно до принципів, процедур і стандартів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Започаткувати на базі центру імітаційного моделювання Національної академії оборони України командно-штабні навчання бригадного рівня за допомогою комп'ютерів з метою підвищення практичної підготовки офіцерів до використання штабних процедур НАТО під час планування та проведення миротворчих операцій.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Завершити створення тренажерного комплексу для підготовки екіпажів літаків Повітряних Сил Збройних Сил України до виконання польотів з використанням інформації з нових навігаційних засобів і електронних карт з базами даних за стандартами НАТО – ІКАО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.2. Формування органу управління спеціальними операціями Генерального штабу Збройних Сил України. Створення Сил спеціальних операцій

Одним із пріоритетів розвитку Збройних Сил України є створення Сил спеціальних операцій, до складу яких увійдуть усі військові частини та підрозділи спеціального призначення.

Після утворення органу управління спеціальними операціями – Управління спеціальних операцій Генерального штабу Збройних Сил України – буде продовжено здійснення заходів із вдосконалення його діяльності, зокрема підготовку особового складу управління до виконання обов'язків з планування спеціальних операцій та керівництва визначеними силами, а також розроблення документів з питань планування їх підготовки та застосування.

Заходи:

1. Забезпечити підготовку органів управління, військових частин спеціального призначення Збройних Сил України до виконання визначених завдань, відповідне їх комплектування та оснащення озброєнням і військовою технікою із залученням міжнародної технічної допомоги за Програмою фінансування іноземних збройних сил.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. *Розробити із залученням експертів Стратегічного командування НАТО з питань трансформації керівні документи з питань планування, підготовки та застосування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України відповідно до штабних процедур НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

3. Організувати підготовку офіцерів управління спеціальних операцій Генерального штабу Збройних Сил України при Командуванні сил спеціальних операцій США в Європі.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

4. Вдосконалити навчально-матеріальну базу підрозділів Сил спеціальних операцій Збройних Сил України (придбати та розгорнути чотири комплекти мобільного радіофікованого полігонного обладнання, чотири тренажери типу MILES, три тренажери для підготовки фахівців з розмінування та знешкодження саморобних вибухових пристроїв).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

2.2.3. Удосконалення систем управління та зв'язку

Україна вживає заходів з оптимізації системи управління шляхом наближення її структури та функцій до параметрів, що відповідають визначеним завданням, а також стандартам збройних сил провідних держав світу (J-структура). Завершено процес розподілу повноважень між органами управління. Військово-політичне і адміністративне керівництво покладається на Міноборони України, а оперативне – на Генеральний штаб та командування видів Збройних Сил України.

Основним змістом удосконалення системи управління Збройних Сил України є перехід від п'ятиступеневої системи управління до триступеневої: Генеральний штаб – Об'єднане оперативне командування – міжвидове угруповання військ (сил), армійський корпус.

З метою забезпечення ефективного управління міжвидовими угрупованнями військ (сил) та миротворчими контингентами утворено орган військового управління оперативної ланки – Об'єднане оперативне командування.

У Сухопутних військах завершується переформування управлінь оперативних командувань у територіальні управління.

У Повітряних Силах триває робота з утворення Центру повітряних операцій, переходу від повітряних командувань до центрів управління та оповіщення, які стануть елементами єдиної системи автоматизованого управління.

У Військово-Морських Силах утворено Центр військ берегової оборони, завершується утворення Центру морських операцій на базі управління ескадри різнорідних сил.

Для досягнення взаємосумісності із збройними силами держав – членів НАТО завершено розробку дослідних зразків польових цифрових засобів зв'язку та локально-обчислювальних мереж, сумісних з відповідними системами Альянсу.

Заходи:

1. Завершити модернізацію Міжурядового вузла зв'язку шляхом встановлення відповідного обладнання згідно з Договором між СРСР та США про скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь.

Строк виконання: IV квартал

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Продовжити створення Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами в Збройних Силах України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Створити автоматизовану систему управління Об'єданого оперативного командування Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Здійснити в установленому порядку закупівлю загального та прикладного програмного забезпечення для потреб Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. Створити та реконструювати лінії та вузли зв'язку з метою вдосконалення системи зв'язку стратегічного рівня.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. Здійснити в установленому порядку закупівлю обладнання супутникового зв'язку, персональних систем супутникового зв'язку для забезпечення підрозділів, визначених для участі у Процесі планування та оцінки сил.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. Розгорнути систему електронного документообігу в рамках інформаційного забезпечення штабів та оперативних центрів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

8. Забезпечити використання обладнання зв'язку, наданого Американською Стороною у 2005 році за Програмою фінансування іноземних збройних сил, у рамках створення багатофункціональної вузлової системи зв'язку у Збройних Силах України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.4. Удосконалення системи логістики

Україна докладатиме зусиль для формування системи логістики Збройних Сил України, взаємосумісної із системою, яка використовується НАТО. Метою вдосконалення системи логістики є забезпечення її спроможності ефективно здійснювати матеріально-технічне забезпечення діяльності Збройних Сил України як на території держави, так і під час виконання завдань разом з державами – членами НАТО за межами України.

В основу системи логістики Збройних Сил України покладено територіальний принцип забезпечення військ (сил). Система логістики складатиметься з Об'єднаних центрів забезпечення, які відповідатимуть за постачання матеріально-технічних засобів для територіальних угруповань військ.

Планується удосконалити роботу системи аутсорсингу, а також наблизитися до введення в дію єдиної автоматизованої системи управління обліком та рухом матеріально-технічних засобів.

Заходи:

1. Продовжити створення Об'єднаної системи розгортання та переміщення підрозділів і матеріально-технічних засобів Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. *Забезпечити надання консультативно-дорадчої допомоги з боку експертів НАТО у сфері удосконалення системи логістики, оптимізації управління військово-медичними підрозділами, системи кодифікації НАТО для досягнення початкових оперативних можливостей.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Завершити розроблення Концепції матеріально-технічного забезпечення (логістики) Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. *Забезпечити створення електронної бази даних з логістики шляхом впровадження програмного забезпечення на всіх рівнях військового управління відповідно до стандартів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. Організувати проведення на базі Центру підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів при Національній академії оборони України курсу підготовки офіцерів з логістики – користувачів програм LOGREP та ADAMS.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. Здійснити заходи з поступового запровадження системи аутсорсингу в Збройних Силах України. Удосконалити нормативно-правову базу з цього питання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. Опрацювати можливість залучення Збройних Сил України до діяльності Конференції з обслуговування в портах під егідою Організації НАТО з логістики.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
МЗС України

2.2.5. Досягнення взаємосумісності Збройних Сил України із збройними силами держав – членів НАТО

Україна вживає заходів для досягнення взаємосумісності Збройних Сил України із збройними силами під проводом НАТО шляхом впровадження процедур оборонного планування згідно із стандартами НАТО, спрямування підготовки визначених сил та засобів на досягнення колективних вимог Альянсу з урахуванням пріоритетів зовнішньої

політики України та узгодження програм їх розвитку з економічними можливостями держави.

Україна взяла на себе зобов'язання щодо підвищення оперативної взаємосумісності визначених підрозділів військ (сил) у рамках Цілей партнерства, які зосереджуються на збільшенні кількості фахівців з високим рівнем знання іноземної мови, взаємосумісності командно-штабних процедур, автоматизованих систем управління та обміну інформацією, систем логістики, зокрема тих, що використовуватимуться в операціях за межами території України, спроможності визначених військових частин та підрозділів діяти в умовах застосування засобів ядерного, біологічного та хімічного ураження.

Військові частини і підрозділи Збройних Сил України, що беруть участь у заходах Процесу планування та оцінки сил/Спільного фонду оперативних сил та можливостей, повинні досягти певного рівня готовності для участі в антитерористичних операціях та спільних операціях з військовими контингентами держав – членів НАТО.

Практичне досягнення взаємосумісності з Північноатлантичним альянсом здійснюватиметься, зокрема, шляхом активної участі Збройних Сил України у виконанні Концепції оперативних можливостей НАТО.

Заходи:

1. Здійснити в установленому порядку закупівлю сучасного поліграфічного обладнання та комплекту програмного забезпечення для складення та видання топографічних карт відповідно до стандартів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Продовжити роботу із складення та видання топографічних карт України у масштабі 1 : 250 000 відповідно до стандартів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Розробити вітчизняний програмно-апаратний фільтр з метою вдосконалення системи контролю повітряного простору України в рамках приєднання до Програми НАТО з обміну даними про повітряну обстановку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Забезпечити 10 Хімотологічний центр Міноборони України обладнанням для проведення тестування палива відповідно до міжнародних методів організації “Американські стандарти тестувань та матеріалів (ASTM)”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. *Забезпечити участь у виконанні Концепції оперативних можливостей НАТО шляхом проведення відповідної оцінки (самооцінки) визначених підрозділів Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. *У рамках виконання Україною Програми НАТО з обміну даними про повітряну обстановку здійснити технічне підключення України до обладнання зазначеної Програми.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.6. Співробітництво з НАТО в галузі управління повітряним рухом та безпеки використання повітряного простору

Маючи сучасну та ефективну систему управління повітряним рухом, Україна прагне до її дальшого вдосконалення з метою приведення у відповідність із найбільш прогресивними та сучасними стандартами НАТО. Особлива увага приділяється питанням підвищення безпеки власного повітряного простору і системи управління повітряним рухом, зокрема, у контексті поширення загрози використання повітряних суден як засобу для здійснення терористичних атак.

З цією метою Україна і надалі впроваджуватиме прогресивний підхід Північноатлантичної спільноти як на двосторонньому рівні (Україна – НАТО), так і у багатосторонньому форматі (РЄАП).

Україна продовжуватиме участь у роботі Комітету НАТО з управління повітряним рухом, що надасть змогу вивчити та впроваджувати в Україні досвід передових європейських держав щодо цивільно-військової координації управління повітряним рухом. Удосконалення державної системи використання повітряного простору, в тому числі функціонування підрозділів об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху, дасть можливість своєчасно та ефективніше реагувати на можливі терористичні загрози з повітря.

Заходи:

1. *Забезпечити участь представників України у роботі Комітету НАТО з управління повітряним рухом, робочих органів Комітету – Групи управління повітряним рухом, Групи зв'язку, навігації та спостереження, а також Координаційної групи НАТО та Євроконтролю з безпеки та управління повітряним рухом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку України, Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

2. *Виконати робочі програми Комітету НАТО з управління повітряним рухом, безпеки використання повітряного простору та безпеки управління повітряним рухом в рамках Програми НАТО "Партнерство заради миру".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку України, Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

3. Адаптувати національні програми та проекти до заходів робочих програм Комітету НАТО з управління повітряним рухом в рамках Програми НАТО "Партнерство заради миру".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку
України, Міноборони України

4. *Забезпечити участь фахівців об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України в міжнародних навчаннях та тренуваннях із застосуванням керівних принципів Комітету НАТО з управління повітряним рухом, зокрема щодо процедур цивільно-військової координації управління повітряним рухом в кризових ситуаціях.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінтрансзв'язку
України, Міноборони України

5. *Провести консультації з Директоратом протиповітряної оборони та управління повітряним рухом Міжнародного Секретаріату НАТО з питань підвищення безпеки повітряного простору та управління повітряним рухом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінтрансзв'язку України, МЗС України, Апарат
Ради національної безпеки і оборони України

2.2.7. Співробітництво з НАТО у галузі протиповітряної оборони

Україна співпрацюватиме з НАТО у галузі протиповітряної оборони з метою підтримки належного рівня безпеки національного та регіонального повітряного простору.

Заходи:

1. *Забезпечити участь представників України у роботі Комітету протиповітряної оборони НАТО та його робочих органів, зокрема форуму представників протиповітряної оборони з держав-партнерів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. *Удосконалити можливості повітряного спостереження території України шляхом виконання Програми НАТО з обміну даними про повітряну обстановку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. *Вивчити можливість проведення спільного з НАТО дослідження з питань протиповітряної оборони.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.8. Удосконалення системи підготовки та комплектування Збройних Сил України особовим складом. Підвищення кваліфікації військовослужбовців Збройних Сил України

Україна продовжує реформування системи військової освіти, впровадження новітньої кадрової політики з питань комплектування військ і сил особовим складом з метою створення відповідно до стандартів НАТО сучасної, науково обгрунтованої системи та економічно доцільної системи підготовки висококваліфікованих військових фахівців за спеціальностями, що необхідні для Збройних Сил України та інших військових формувань.

Реформування системи військової освіти здійснюється шляхом збалансування структури і чисельності Збройних Сил України та її інтеграції у загальнодержавну, включення ряду вищих військових навчальних закладів до складу цивільних вищих навчальних закладів. Триває оптимізація мережі вищих військових навчальних закладів, факультетів та кафедр військової підготовки, їх організаційно-штатних структур і чисельності особового складу.

На базі Центру підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів Національної академії оборони України здійснюється підготовка кандидатів до складу резерву кандидатів на посади миротворчого персоналу, міжнародних штабних елементів.

Утворюється Міжнародний центр миротворчості та безпеки на базі Яворівського загальновійськового полігона Західного оперативного командування.

Одним із пріоритетів розвитку Збройних Сил України залишається здійснення комплексу заходів з переведення зазначених формувань на комплектування за контрактом (професійна армія).

У Збройних Силах України впроваджується служба у військовому резерві як нова система підготовки професійних військових кадрів. З 1 березня 2007 року започатковано експеримент щодо проведення добору та підготовки резервістів.

Україна приділяє значну увагу належному кадровому забезпеченню центральних органів виконавчої влади та інших державних органів влади, відповідальних за співробітництво з НАТО та реалізацію євроатлантичних прагнень України. З цією метою за підтримки держав – членів та держав – партнерів НАТО започатковано та успішно виконується Програма з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня.

Заходи:

1. Продовжити провадження діяльності, спрямованої на утворення Міжнародного центру миротворчості та безпеки на базі Яворівського загальновійськового полігону Західного оперативного командування.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Продовжити розвиток центру моделювання в Національній академії оборони України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Завершити створення автоматизованої системи управління персоналом Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Розвивати професійний сержантський і старшинський корпус Збройних Сил України шляхом розроблення нових методик добору

сержантського і старшинського складу та нормативно-правових документів з питань проходження ними військової служби.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. Продовжити удосконалення системи комплектування Збройних Сил України військовослужбовцями за контрактом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. Здійснити оснащення Сухопутних військ Збройних Сил України системами імітації тактичних дій MILES 2000 та MILES IWS, забезпечити вивчення зазначених систем, порядку їх експлуатації, обслуговування та ремонту. Провести відповідні випробування на базі 240-го спеціалізованого навчального центру (м.Житомир).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. Продовжити запровадження проходження служби у військовому резерві Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

8. Продовжити оптимізацію системи вищих військових навчальних закладів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

9. Забезпечити включення до програм вищих військових навчальних закладів курсу з питань міжнародної безпеки, євроатлантичної інтеграції та співробітництва України з НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони

України

10. Забезпечити функціонування курсів підвищення кваліфікації, в тому числі Вищих академічних курсів на базі Національної академії оборони України, для офіцерського складу Збройних Сил України та державних службовців Міноборони України. Забезпечити проведення тематичних навчальних курсів на базі Центру підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів при Національній академії оборони України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

11. Забезпечити функціонування курсів “Телекомунікаційна академія” (Cisco Systems).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

12. Вжити заходів для вдосконалення системи мовного тестування особового складу Збройних Сил України. Забезпечити перехід до використання системи сертифікації НАТО за стандартизованими мовними рівнями (STANAG 6001).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

13. Організувати мовну підготовку керівного складу Міноборони України та Генерального штабу Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

14. Забезпечити підготовку державних службовців Міноборони України на курсах з вивчення іноземних мов в Україні без відриву від службової діяльності в рамках Програми професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи високого рівня Україна – НАТО з питань воєнної реформи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

15. Здійснити підготовку особового складу Збройних Сил України на курсах з інтенсивного вивчення іноземних мов (англійська, французька, німецька, арабська, турецька) при вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України, в експериментальних військових частинах, а також на мовних і фахових курсах у вищих навчальних закладах Канади і США.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

16. *Забезпечити виконання Програми з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи високого рівня Україна – НАТО з питань воєнної реформи за підтримки держав – членів та держав – партнерів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

17. Сприяти підготовці військовослужбовців Збройних Сил України на курсах з вивчення іноземних мов та фахової підготовки у вищих навчальних закладах Канади в рамках Програми сприяння військовій підготовці Департаменту національної оборони Канади.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

18. Вжити заходів для організації стажування представників Міноборони України та Генерального штабу Збройних Сил України у командно-штабних структурах НАТО, а також на курсах з вивчення іноземних мов та інших спеціалізованих курсах, що організуються та проводяться державами – членами та державами – партнерами НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.9. Модернізація та оновлення озброєння та військової техніки

Збройні Сили України повністю укомплектовані основними видами озброєнь і військової техніки. Водночас близько 40 відсотків зразків озброєння та військової техніки за своїми тактико-технічними характеристиками не відповідають аналогічним зразкам провідних держав світу.

Оснащення Збройних Сил України сучасним озброєнням та військовою технікою є одним із пріоритетів України.

Метою розвитку озброєння та військової техніки є досягнення суттєвих змін в оснащенні Збройних Сил України, які відповідатимуть сучасним вимогам та матимуть належний рівень взаємосумісності, що сприятиме виконанню завдань та дасть змогу діяти у спільних операціях разом із силами держав – членів НАТО.

Заходи:

1. *Забезпечити участь представників Міноборони України та Мінпромполітики України у засіданнях Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань оборонно-технічного співробітництва.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінпромполітики України

2. Дообладнати два літаки Іл-76МД Повітряних Сил Збройних Сил України згідно з вимогами Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Оснастити оглядові команди Військово-Морських Сил Збройних Сил України сучасними плавзасобами та індивідуальним спорядженням, які відповідають стандартам НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Забезпечити участь представників Міноборони України та Мінпромполітики України у засіданнях Промислової дорадчої групи НАТО з метою визначення пріоритетів у розробці, модернізації та

переоснащенні зброї та військового обладнання, а також у забезпеченні подальшого розвитку військово-технічного співробітництва з державами – членами та державами – партнерами НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінпромполітики України, інші центральні органи виконавчої влади

2.2.10. Утилізація надлишкових боєприпасів, озброєння та військової техніки

Україна прагне вживати заходів для розв'язання проблем, пов'язаних з наявністю в Україні надлишкових і не придатних до використання боєприпасів, озброєння і військової техніки, компонентів ракетного палива. Їх безпечна утилізація, а також забезпечення вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів Збройних Сил України гарантуватиме безпеку населення та навколишнього середовища.

Утилізація надлишкових боєприпасів, вибухових речовин, рідинних компонентів ракетного палива, озброєння і військової техніки здійснюється військовими частинами, підприємствами та організаціями Міноборони України, Мінпромполітики України і НКАУ за кошти державного бюджету, а також із залученням фінансових ресурсів міжнародних організацій (НАТО, ЄС, ОБСЄ та інших).

Україна планує поглиблювати практичну співпрацю з питань реалізації проектів, спрямованих на знищення надлишкових боєприпасів у рамках Трастового фонду НАТО/ПЗМ.

Для розв'язання проблеми утилізації боєприпасів розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2006 року № 501 схвалено Концепцію Державної програми утилізації звичайних видів боєприпасів, не придатних для подальшого використання і зберігання, на 2006 – 2017 роки.

Заходи:

1. *Продовжити реалізацію проекту Трастового фонду НАТО/ПЗМ, спрямованого на утилізацію надлишкових боєприпасів, легких озброєнь і стрілецької зброї.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпромполітики України, Міноборони України, МЗС України, Мінекономіки України, МНС України, інші центральні органи виконавчої влади, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

2. Забезпечити виконання Державної програми утилізації звичайних видів боєприпасів, не придатних для подальшого використання і зберігання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінпромполітики України, інші центральні органи виконавчої влади, НКАУ

3. Продовжити розробку та впровадження новітніх технологій утилізації озброєння, військової техніки, боєприпасів та компонентів ракетного палива за підтримки вітчизняних підприємств та іноземних інвесторів, забезпечити впровадження замкнених виробничих циклів і прозорих схем утилізації.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпромполітики України, Міноборони України, а також НКАУ, Національна академія наук України

4. Забезпечити участь представників Міноборони України у засіданнях групи з питань безпеки боєприпасів Конференції національних директорів у галузі озброєнь НАТО з метою розроблення спільних стандартів та керівних документів щодо забезпечення безпеки озброєнь та вибухових речовин для поліпшення взаємосумісності під час операцій, що проводяться НАТО, потенціалу для взаємозамінності озброєнь, а також для узгодженої закупівлі озброєнь та вибухових речовин.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінпромполітики України, інші центральні органи виконавчої влади

2.2.11. Розвиток військової інфраструктури

Метою розвитку військової інфраструктури є підвищення ефективності діяльності Збройних Сил України шляхом істотного скорочення кількості об'єктів військової інфраструктури та приведення її у відповідність із реальними потребами та умовами ринкової економіки.

Буде вжито заходів для реалізації або передачі до сфери управління центральних органів виконавчої влади та в комунальну власність територіальних громад вивільнених військових містечок та окремих будівель і споруд з дотриманням принципу прозорості та ефективного використання коштів для забезпечення розвитку Збройних Сил України та розв'язання соціальних проблем військовослужбовців.

Захід:

1. Забезпечити в установленому порядку реалізацію вивільнених об'єктів військової інфраструктури з спрямуванням коштів, що надійшли в результаті такої реалізації, на забезпечення розвитку Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мінекономіки України, Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Фонд державного майна України

2.2.11.1. Розподіл радіочастотного спектра військового використання

Критичним елементом підтримання взаємосумісності Збройних Сил України та збройних сил НАТО є розподіл радіочастотних діапазонів обладнання. Розподіл радіочастотного спектра військового використання є життєво важливим для підтримки в належному стані обладнання держав – членів НАТО під час навчань, тренувань та операцій Альянсу на території України. З метою підвищення рівня обізнаності з політикою та процесом управління радіочастотним спектром НАТО заінтересовані органи України повинні брати участь у навчаннях та офіційних зустрічах з питань управління радіочастотним спектром, що проводитимуться стороною НАТО.

1. Продовжити проведення зустрічей відповідних експертів України і НАТО з питань обміну досвідом у сфері управління радіочастотним спектром.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінтрансв'язку України, інші центральні органи
виконавчої влади

2. Розглянути можливість участі у засіданнях Цивільно-військового підкомітету НАТО з питань управління радіочастотними ресурсами Альянсу та підпорядкованих йому органів, що відкриті для участі держав - партнерів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінтрансв'язку України, інші центральні органи
виконавчої влади

3. Взяти участь у курсі НАТО для держав - партнерів з питань управління радіочастотами, що проводитиметься Школою систем інформації та зв'язку НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінтрансв'язку України, інші центральні органи
виконавчої влади

4. Забезпечити належне врахування питань щодо використання радіочастотного спектра під час модернізації Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
Мінтрансв'язку України, інші центральні органи
виконавчої влади

2.2.12. Підтримка операцій під проводом НАТО з боку держави-господарки

Україна вживає заходів для розширення можливостей держави-господарки щодо надання підтримки під час операцій та навчань, що проводяться НАТО, зокрема з підготовки об'єктів військової інфраструктури (аеродроми, морські порти і полігони) до приймання підрозділів збройних сил держав – членів НАТО.

Під час проведення спільних навчань Україна набула значного досвіду використання об'єктів військової інфраструктури разом із військовими частинами та підрозділами збройних сил держав – членів НАТО.

Реалізація на території України доктрини надання підтримки державою-господаркою потребує вдосконалення нормативно-правової бази та одержання консультативної допомоги з боку Альянсу.

Заходи:

1. Завершити розроблення проекту положення про порядок забезпечення Україною підтримки з боку держави – господарки міжнародних миротворчих операцій та навчань.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
інші центральні органи виконавчої влади

2. Забезпечити утворення в установленому порядку керівного комітету представників центральних органів виконавчої влади для виконання вимог Положення про порядок забезпечення Україною підтримки з боку держави, на території якої НАТО проводить міжнародні миротворчі операції та навчання.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
інші центральні органи виконавчої влади

3. Завершити розроблення Каталогу можливостей забезпечення Україною підтримки з боку держави – господарки міжнародних миротворчих операцій та навчань.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. *Провести у відповідних структурах держав – членів НАТО підготовку фахівців Збройних Сил України з питань підтримки з боку держави – господарки міжнародних миротворчих операцій та навчань.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.13. Військова стандартизація та кодифікація

З метою підвищення оперативних можливостей та ефективності використання оборонних ресурсів Україна прагне досягти рівня стандартизації НАТО шляхом прийняття нормативних документів (стандартів) в оперативній, адміністративній та матеріально-технічній сферах. Військова стандартизація повинна забезпечити впровадження нормативних документів та стандартів НАТО в усі види діяльності Міноборони України та Збройних Сил України відповідно до покладених на них функцій та завдань.

Впровадження стандартів НАТО забезпечить досягнення необхідного рівня взаємосумісності підрозділів Збройних Сил України у Процесі планування та оцінки сил в рамках виконання Програми НАТО “Партнерство заради миру”. При цьому результати такого впровадження повинні аналізуватися під час проведення оцінки військових частин та підрозділів, виділених до складу спільного фонду оперативних сил та можливостей.

Загальну організацію та координацію роботи з військової стандартизації здійснює орган військової стандартизації, представники якого пройшли відповідне стажування в Агенції НАТО із стандартизації та беруть активну участь у засіданнях робочих груп Альянсу з питань стандартизації.

З метою належного інформаційного забезпечення Збройних Сил України у сфері військової стандартизації Україна вживає заходів для автоматизації роботи фонду нормативних документів.

Спільними зусиллями фахівців України та НАТО налагоджено постійно діючий канал зв'язку через Центр інформації та документації НАТО в Україні. Періодичний каталог документів НАТО готується на постійній основі та доводиться до відома центральних органів виконавчої влади, установ та організацій, які беруть участь у співробітництві.

Заходи:

1. Забезпечити переклад стандарту STANAG та інших нормативних документів НАТО, які використовуються для досягнення цілей партнерства в рамках участі Збройних Сил України у Процесі планування та оцінки сил.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. *Комп'ютеризувати фонд нормативних документів Збройних Сил України із підключенням його до Інтернету та автоматизованої системи управління військами "Дніпро" за сприяння НАТО та держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3*. Забезпечити підготовку представників Збройних Сил України на курсі з питань стандартизації за підтримки НАТО та держав – членів Альянсу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Підготувати експертів Збройних Сил України з питань стандартизації, здійснення аудита та контролю за якістю відповідно до стандартів НАТО та результатів проведення оцінки взаємосумісності.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. Забезпечити впровадження автоматизованої системи кодифікації у Збройних Силах України та її інтеграцію в Єдину систему управління адміністративно-господарськими процесами.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. *Установити в Бюро кодифікації у військовій сфері Збройних Сил України систему поштової скриньки НАТО та забезпечити її підключення до відповідної автоматизованої системи Альянсу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. Підготувати на курсах коледжу Національного бюро кодифікації (США) двох фахівців Бюро кодифікації у військовій сфері Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2.2.14. Удосконалення системи медичного забезпечення у військовій сфері

Метою реформування системи медичного забезпечення Збройних Сил України є створення сучасної, економічно доцільної системи закладів охорони здоров'я Міноборони України шляхом уніфікації сил і засобів військової медицини, запровадження територіального принципу медичного забезпечення військовослужбовців, контролю за якістю медичного забезпечення та своєчасністю проведення санітарних і протиепідемічних заходів щодо збереження життя та здоров'я військовослужбовців і працівників Збройних Сил України, забезпечення сучасним медичним обладнанням, запровадження медичних стандартів держав – членів НАТО.

Заходи:

1. Включити до організаційно-штатної структури мобільного військового госпіталю Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону дві парашутно-десантні медичні групи для надання медичної допомоги потерпілим (постраждалим) у важкодоступній місцевості та їх евакуації до лікувальних закладів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

2. Оснастити військово-медичні клінічні центри (у містах Вінниці, Львові, Одесі, Севастополі і Харкові) сучасними модульними блоками контейнерного типу (інтенсивної терапії) для оснащення п'яти мобільних госпіталів з метою застосування їх в особливий період, у надзвичайних ситуаціях та миротворчих місіях.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

3. Укомплектувати Центр медичної реабілітації, санаторного лікування та спеціальної підготовки особового складу Повітряних і Військово-Морських Сил “Судацький” обладнанням для забезпечення спеціальної підготовки льотного складу Збройних Сил України та спецпідрозділів Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

4. Забезпечити укомплектування військово-медичних клінічних центрів (у містах Вінниці, Львові, Одесі, Севастополі і Харкові) пересувними флюорографічними та стоматологічними установками з метою проведення профілактичної роботи серед особового складу у віддалених військових гарнізонах.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

5. Укомплектувати Військово-медичний клінічний центр Центрального регіону центрифугою для проведення військово-лікарської експертизи та спеціальних тренувань льотного складу Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

6. Укомплектувати військово-медичні клінічні центри реанімаційними автомобілями (по два автомобілі на кожний центр) для надання невідкладної медичної допомоги.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони
України

7. Вивчити можливість щодо утворення навчально-тренувального центру медичної служби Збройних Сил України для підготовки медичного персоналу, який братиме участь у миротворчих місіях.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,

2.3. Реформування сектору безпеки

Україна спрямовує свої зусилля на підвищення ефективності реформ у сфері національної безпеки, забезпечення їх відповідності змінам, що відбулися у світі протягом останнього десятиріччя, насамперед у політичній, соціальній та економічній сферах. Реалізація стратегії європейської та євроатлантичної інтеграції України, у тому числі прагнення набути членство в НАТО, потребує створення ефективної моделі сектору безпеки, яка гарантуватиме виконання завдань з виявлення, запобігання та локалізації потенційних і реальних загроз національній безпеці. Структура сектору безпеки України повинна відповідати новим політичним і економічним умовам та європейській системі гарантування національної безпеки.

Проведено Комплексний огляд сектору безпеки України, основним досягненням якого стало прийняття ряду концептуальних документів, які визначають підходи до реформування національного сектору безпеки. Найсуттєвішим результатом залучення допомоги Північноатлантичного альянсу до проведення зазначеного Огляду в Україні стало розроблення сучасної та ефективної Стратегії національної безпеки України, яку затверджено Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105.

Україна використовує можливості Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня та інші наявні механізми співпраці з Офісом зв'язку НАТО в Україні для запровадження сучасної моделі сектору безпеки, забезпечення її відповідності демократичним євроатлантичним стандартам та реформування органів безпеки і розвідувальних органів України з метою підвищення ефективності їх діяльності щодо гарантування національної безпеки та захисту прав і свобод людини і громадянина.

Буде забезпечено подальше поглиблення співпраці з Альянсом у напрямі наближення структур розвідки України до євроатлантичних стандартів шляхом використання механізмів Робочої групи Україна – НАТО з питань здійснення демократичного цивільного контролю над сектором розвідки та двосторонніх консультацій з Офісом безпеки і Спеціальним комітетом НАТО.

Увага приділятиметься таким пріоритетним сферам:

гармонізація законодавства, що регулює діяльність та функціонування розвідувальних органів України, його подальша адаптація до загальноєвропейських і євроатлантичних і європейських стандартів та критеріїв;

розвиток демократичного цивільного контролю над розвідувальними органами України;

виконання Програми з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня з метою подальшого збільшення позитивного впливу на реформування сектору безпеки в цілому.

У 2008 році питання реформування сектору безпеки України залишатиметься одним із пріоритетів у відносинах Україна – НАТО в рамках Інтенсифікованого діалогу. Координуючу роль у цьому процесі відіграватиме Рада національної безпеки і оборони України.

2.3.1. Реалізація Стратегії національної безпеки України та Комплексного огляду сектору безпеки України

Відповідно до положень Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 12 лютого 2007 року № 105, реформування сектору безпеки визначено одним із пріоритетів національної політики у сфері безпеки і оборони.

Захід:

1. *Розглянути можливість розроблення плану заходів щодо провадження діяльності Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня з метою надання Україні допомоги у реалізації Стратегії національної безпеки та Комплексного огляду сектору безпеки України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальний за виконання – Апарат Ради національної безпеки і оборони України

2.3.2. Посилення демократичного цивільного контролю над сектором безпеки

Рівень розвитку громадянського суспільства та його демократичних інститутів в Україні вимагає розроблення та впровадження системи дієвого демократичного цивільного контролю за спецслужбами держави,

який відповідає загальноприйнятим у демократичних державах формам, змісту та практиці. Україна і надалі максимально посилює залучення неурядового сектору до реформування сектору безпеки держави з метою збільшення його прозорості та посилення громадського контролю.

Важливим аспектом у контексті реформування сектору безпеки України є вдосконалення системи демократичного цивільного контролю за діяльністю розвідувальних органів. Сьогодні така система вже функціонує та удосконалюється, зокрема за сприяння Робочої групи Україна – НАТО з питань здійснення демократичного цивільного контролю над сектором розвідки, яка діє під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня.

У 2008 році буде забезпечено поглиблення співпраці з НАТО у згаданій сфері з метою наближення структур розвідки України до євроатлантичних стандартів. Україна активно використовуватиме існуючі механізми, а також двосторонні консультації з Офісом безпеки і Спеціальним комітетом НАТО. Основну увагу буде зосереджено на питаннях стосовно удосконалення законодавства, що регулює діяльність та функціонування розвідувальних органів України. Відбуватиметься його подальша адаптація до загальновизнаних євроатлантичних і європейських стандартів та критеріїв.

Заходи:

1. *Забезпечити діяльність Робочої групи Україна – НАТО з питань здійснення демократичного цивільного контролю над сектором розвідки під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня. Обговорити результати її роботи та їх імплементацію.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба зовнішньої розвідки України, Служба безпеки України, а також Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2. *Провести під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня семінар (експертні консультації) за участю представників Служби безпеки України та держав – членів

НАТО з метою вдосконалення механізмів співробітництва у сфері протидії тероризму та пов'язаних з цим питань.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

3. Вжити заходів для використання Службою безпеки України досвіду держав – членів НАТО у сфері відрядження співробітників безпекових інституцій (як на центральному, так і на регіональному рівні) до структур Північноатлантичного Альянсу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

4. Налагодити взаємодію Служби безпеки України з Балтійським оборонним коледжем м.Тарту (Естонська Республіка) з метою вивчення досвіду у сфері підготовки кадрів з питань євроатлантичної інтеграції та проведення міжнародних конференцій і навчальних курсів з цієї проблематики.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

5. Налагодити співробітництво з Інститутом євроатлантичного співробітництва в рамках міжнародної програми “Starlink” для проведення науково-практичних семінарів за темами: оборонна політика, напрями розвитку Збройних Сил України, реформування сектору безпеки.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Одеська облдержадміністрація, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

2.3.3. Використання можливостей Спільної робочої групи Україна – НАТО високого рівня з питань воєнної реформи та Робочої групи Україна –

НАТО з питань здійснення демократичного цивільного контролю над сектором розвідки для подальшого реформування сектору безпеки України

Україна приділяє належну увагу забезпеченню імплементації ефективної моделі сектору безпеки, структура якої відповідатиме сучасним політичним та економічним умовам, євроатлантичним стандартам гарантування національної безпеки та забезпечуватиме запобігання, виявлення та локалізацію потенційних і реальних зовнішніх загроз національній безпеці України. Важливою умовою таких перетворень є продовження діалогу між Україною та НАТО з основних проблем безпеки та трансформації політики національної безпеки відповідно до нових загроз і ризиків.

З метою забезпечення позитивного впливу на реформування сектору безпеки Україна продовжуватиме ефективно використовувати механізми співробітництва з НАТО, зокрема шляхом виконання започаткованої у 2005 році Програми з питань професійної підготовки цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня.

У 2007 році Україна забезпечила реалізацію основних положень Робочої програми Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня на 2007 – 2008 роки та вдосконалила діяльність провідних інституцій сектору безпеки. Крім того, з метою запровадження до 2015 року нової ефективної моделі національного сектору безпеки Україна планує застосовувати механізми та проекти, розроблені в рамках Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня та її Робочої програми на 2007 – 2008 роки.

У 2006 році було створено мережу партнерства Україна – НАТО стосовно підвищення рівня поінформованості громадянського суспільства. За участю державних та громадських організацій проведено ряд семінарів, конференцій та інших заходів, присвячених реформуванню сектору безпеки та оборони в контексті євроатлантичних прагнень України. Україна має намір застосовувати цей механізм, зокрема, за експертної допомоги держав – членів НАТО.

Заходи:

1. *Провести засідання Спільної робочої Групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи групи високого рівня з метою визначення оптимальних шляхів запровадження ефективної моделі сектору національної безпеки до 2015 року.

Строк виконання: згідно з окремим графіком за домовленістю із Стороною НАТО

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України, а також Міноборони України, МЗС України

2. *Провести засідання Спільної робочої Групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня у форматі “ключова група” з метою виконання Робочої програми Спільної робочої Групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня на 2007 – 2008 роки та розроблення пропозицій і рекомендацій щодо діяльності Спільної робочої Групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня на 2009 – 2010 роки.

Строк виконання: згідно з окремим графіком за домовленістю із Стороною НАТО

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Міноборони України, МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба безпеки України, Адміністрація Держприкордонслужби України

3. *Забезпечити належний рівень роботи Робочої Групи Україна – НАТО з питань здійснення демократичного цивільного контролю над сектором розвідки, провести за узгодженим графіком її засідання та залежно від подальших рішень Спільної робочої Групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня застосувати напрацьовані рекомендації, в яких враховано досвід держав – членів Альянсу та особливості сектору безпеки України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради

національної безпеки і оборони України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України

4. *Провести під егідою Робочої групи Україна – НАТО з питань здійснення демократичного цивільного контролю над сектором розвідки консультації, семінари, зустрічі експертів для поглиблення співробітництва представників розвідувальних органів України з відповідними структурами Альянсу, спрямованого на досягнення ефективної імплементації рішень, рекомендацій та ініціатив Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня і зазначеної Робочої групи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба зовнішньої розвідки України, Служба безпеки України, Міноборони України, Адміністрація Держприкордонслужби України

5. *Забезпечити ефективне використання можливостей Програми з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня. Провести засідання Керівного комітету Україна – НАТО щодо виконання Програми з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня з метою проведення оцінки ефективності запроваджених заходів.

Строк виконання: друге півріччя

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України

6. *Забезпечити участь української сторони у засіданнях Керівного комітету Україна – НАТО щодо виконання Програми з питань професійного розвитку цивільного персоналу під егідою Спільної робочої

групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня з метою обговорення стану здійснення запланованих заходів та Програми в цілому.

Строк виконання: щокварталу під час засідань Спільної робочої групи високого рівня у форматі “ключова група”

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Міноборони України, МЗС України

7. *З метою підвищення ефективності співробітництва у сфері протидії тероризму забезпечити проведення під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня семінарів, експертних консультацій за участю представників служб безпеки України та Альянсу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

8. *Провести аналіз та оцінку результатів діяльності мережі партнерства Україна – НАТО стосовно підвищення рівня поінформованості громадськості у ході засідань Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань воєнної реформи високого рівня у форматі “ключова група”. Розробити спільні рекомендації щодо подальшого вдосконалення роботи мережі.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України за участю Громадської ліги “Україна – НАТО”

2.3.4. Забезпечення розвитку двостороннього співробітництва з державами – членами НАТО у сфері реформування сектору безпеки, структурної реорганізації органів військового управління і створення нових компонентів Збройних Сил України

Україна продовжуватиме структурне реформування безпекових та правоохоронних інституцій держави з метою вдосконалення їх діяльності та досягнення міжнародних стандартів. Зазначена робота проводитиметься за сприяння НАТО та ЄС.

Буде продовжено поступове реформування внутрішніх військ МВС України відповідно до міжнародних стандартів.

Україна продовжуватиме розвивати співробітництво з державами – членами НАТО, зокрема у рамках виконання щорічних програм співробітництва Міноборони України з оборонними відомствами зазначених країн, що спрямоване на активізацію військово-технічного співробітництва та залучення експертної допомоги для реформування сектору оборони та розвитку Збройних Сил України.

Захід:

1. Продовжити співробітництво між Національною жандармерією Французької Республіки та внутрішніми військами МВС України з метою утворення на території України (с.Старе Бориспільського району Київської області) Міжнародного центру підготовки сил підтримання правопорядку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МВС України, МЗС України

2.3.5. Співробітництво з НАТО у сфері управління сектором безпеки

З метою реформування сектору безпеки Україна приділяє особливу увагу вдосконаленню управління сектором безпеки, координації механізму та системи командування в умовах надзвичайних ситуацій для раціонального розподілу обов'язків та завдань в окремих складових сектору безпеки з метою уникнення дублювання їх функцій.

Заходи:

1. *Вивчити досвід Альянсу у сфері управління сектором безпеки, координації та підпорядкування його складових в умовах надзвичайних ситуацій, ефективного розподілу обов'язків і завдань в окремих складових сектору безпеки. Розробити відповідні спільні рекомендації.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба

безпеки України, а також Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2. *Провести за участю представників НАТО та народних депутатів України міжнародну конференцію високого рівня, засідання за круглим столом “Україна – НАТО” з питань реформування системи управління сектором безпеки в умовах надзвичайних ситуацій.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Апарат Ради національної безпеки і оборони України, Служба безпеки України, а також Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2.3.6. Реформування Служби безпеки України

Реформування Служби безпеки України розглядається в контексті вдосконалення правової системи держави, судової та адміністративної реформ в Україні, інших інституційних перетворень, передбачених Планом заходів із виконання обов’язків та зобов’язань України, що випливають з її членства в Раді Європи, затвердженим Указом Президента України від 20 січня 2006 року № 39. Виконання зазначених зобов’язань гарантуватиме демократію, верховенство права, додержання прав і свобод людини та інтеграцію України в євроатлантичні структури.

Захід:

1. Продовжити роботу з приведення завдань, функцій і повноважень, організаційно-штатної структури Служби безпеки України у відповідність із стандартами держав – членів НАТО та потребами інтеграції України в євроатлантичний простір. Опрацювати можливість виокремлення правоохоронних функцій з повноважень Служби безпеки України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України

2.3.7. Реформування Міністерства внутрішніх справ України

Україна продовжуватиме реформування Міністерства внутрішніх справ України, в результаті якого воно буде перетворено на орган, що

відповідатиме європейським нормам, з метою підвищення рівня захисту прав та основоположних свобод людини, зміцнення боротьби із злочинністю та підвищення довіри людей.

Цей процес базуватиметься на принципах структурної цілісності та оптимізації функціонування системи МВС України; максимальної економічності, простоти і гнучкості; пріоритетної орієнтації оперативно-службової діяльності кожного органу і підрозділу незалежно від спеціалізації на розв'язання завдань з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю; першочергового розвитку первинної ланки органів внутрішніх справ як основи системи МВС України; взаємодії з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності; доступності для населення структур системи МВС України; прозорості всіх перетворень.

2.3.7.1. Реформування внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України

Реформування внутрішніх військ МВС України проводиться в контексті реформування сектору безпеки України та спрямоване на реалізацію Воєнної доктрини України, затвердженої Указом Президента України від 15 червня 2004 року № 648, в частині приведення бойових можливостей, рівня боєздатності, підготовки та всебічного забезпечення Збройних Сил України, інших військових формувань у відповідність із потребами оборони та підвищення взаємосумісності із збройними силами держав – членів НАТО і ЄС. При цьому враховується досвід аналогічних формувань провідних держав світу (жандармерій Французької Республіки, Турецької Республіки, Румунії, карабінерів Італійської Республіки, цивільної гвардії Іспанії та інших).

З метою приведення системи здійснення керівництва внутрішніми військами як військовими формуваннями у відповідність із Конституцією України Указом Президента України від 25 травня 2007 року № 474 внутрішні війська виведені з підпорядкування МВС України та підпорядковані Президентові України.

Заходи:

1. Поступово перевести систему комплектування внутрішніх військ МВС України особовим складом на контрактну основу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – МВС України

2. Розробити та затвердити документацію з будівництва Міжнародного центру підготовки сил підтримання правопорядку на базі навчального центру внутрішніх військ МВС України за сприяння держав – членів НАТО. Розпочати будівництво інфраструктури Центру.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МВС України, Мінфін України, Мінекономіки України, МЗС України

2.3.8. Реформування Державної прикордонної служби України

Стратегічними завданнями реформування Державної прикордонної служби України як правоохоронної структури є забезпечення ефективності державної політики у сфері охорони державного кордону; створення до 2015 року сучасної єдиної системи охорони державного кордону згідно з Шенгенськими стандартами, нового якісного рівня захищеності кордонів; зміцнення кадрового потенціалу та самодостатності Держприкордонслужби України; розширення співробітництва з правоохоронними органами України, прикордонними відомствами інших держав, міжнародними організаціями з метою підготовки України до охорони майбутніх зовнішніх кордонів ЄС (Шенгенська зона); участь у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю; ефективна протидія незаконному розповсюдженню зброї масового знищення та засобів терористичної діяльності, торгівлі наркотиками, незаконній міграції, торгівлі людьми та іншим незаконним діям у сфері прикордонної безпеки.

Протягом 2008 року передбачається здійснити заходи першого етапу реалізації Концепції розвитку Держприкордонслужби України на період до 2015 року, а саме:

удосконалення нормативно-правової бази з питань діяльності Держприкордонслужби України, в тому числі оперативно-службової діяльності її органів та підрозділів;

реформування прикордонних комендатур, прикордонних застав, контрольно-пропускних пунктів і відділень прикордонного контролю у підрозділи нового типу – відділи прикордонної служби;

активізація оперативної діяльності відділів прикордонної служби;

створення нової моделі охорони морської ділянки державного кордону та виключної (морської) економічної зони;

розвиток системи інформаційного забезпечення;

участь у розробленні програми суднобудування;

оновлення парку авіаційної техніки;

створення сучасної системи управління людськими ресурсами, яка відповідає б стандартам ЄС для офіцерського складу, продовження здійснення розпочатих у 2007 році заходів із впровадження сумісної із стандартами ЄС системи добору та підготовки персоналу, який проходить службу за контрактом, зокрема прапорщиків;

формування сучасної системи логістики;

технічне переоснащення відділів прикордонної служби, вдосконалення інженерного облаштування державного кордону;

розвиток прикордонного та міжнародного співробітництва;

забезпечення відкритості діяльності Держприкордонслужби України та демократичного цивільного контролю щодо неї;

утворення структур оцінки ризиків та злочинності, які відповідають стандартам ЄС;

забезпечення повного переходу на професійну службу за контрактом.

Заходи:

1. Завершити перший етап виконання Державної цільової правоохоронної програми “Облаштування та реконструкція державного кордону” на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 2007 року № 831.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Адміністрація Держприкордонслужби України, Держмитслужба України, а також Міноборони України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

2. Здійснити заходи, передбачені Програмою розвитку Держприкордонслужби України до 2015 року.

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання: Адміністрація
Держприкордонслужби України

Розділ 3.

Питання ресурсів

3.1. Бюджетне планування

3.1.1. Макроекономічні рамки та основні показники

В Україні продовжується розвиток бюджетної системи, спрямованої на посилення програмно-цільового методу формування державного бюджету, застосування його принципів та елементів на якісно новому рівні з чітким взаємозв'язком розподілу бюджетних ресурсів та фактичних результатів їх використання.

Основними напрямками бюджетно-податкової політики України є проведення податкової реформи з послідовним зниженням податкового тиску та розвитком податкової системи, спрямованої на стимулювання інвестиційної діяльності та економічного розвитку, упорядкування та підвищення ефективності видатків бюджету, зміцнення власної дохідної бази місцевих бюджетів, а також досягнення реальної збалансованості державного бюджету та поступового скорочення його дефіциту.

Реформування податкової системи тісно пов'язане із змінами у видатковій частині державного бюджету. Це забезпечить відповідність рівня фінансування суспільних благ вимогам соціальної держави. Зменшення ставок оподаткування (зокрема, податку на прибуток та податку на додану вартість) одночасно з розширенням його бази сприятиме зниженню податкового тиску на економіку та акумуляції фінансових ресурсів.

Основними факторами макроекономічної стабільності та стійкого економічного зростання повинні стати послідовні структурні реформи, передбачувані помірні інфляційні процеси, стабільна монетарна, бюджетна і боргова політика та жорстка фінансова дисципліна.

Невід'ємною умовою підтримки макроекономічної стабільності є дотримання економічно безпечного рівня дефіциту державного бюджету.

Україна приділяє належну увагу вдосконаленню системи середньострокового бюджетного планування, яка реалізується шляхом щорічного визначення Урядом середньострокових показників зведеного бюджету за основними видами доходів, видатків і фінансування на три наступні роки та виступає базою для планування державного бюджету на наступний рік.

Відповідно до основних прогностичних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2008 рік, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 2007 року № 976, номінальний обсяг валового внутрішнього продукту становитиме 921,2 млрд. гривень, приріст його обсягу порівняно з 2007 роком – 6,8 відсотка, індекс споживчих цін – 9,6 відсотка.

Згідно з Державним бюджетом України на 2008 рік основними напрямками бюджетної політики України є:

забезпечення позитивної динаміки економічного зростання та розбудова потужної конкурентоспроможної економіки;

забезпечення енергетичної безпеки держави;

забезпечення макроекономічної стабільності, а також збалансованості та стійкості бюджетної системи;

перехід від фіскальної до стимулюючої функції податкової системи;

підвищення результативності бюджетних видатків та відповідальності розпорядників бюджетних коштів за досягнення визначеної мети;

забезпечення комплексного розвитку регіонів на основі поєднання державних і регіональних соціально-економічних програм.

З метою реформування бюджетного процесу і створення умов для підвищення рівня відповідальності та самостійності учасників бюджетного процесу застосовано нові підходи до підготовки проекту Державного бюджету України на 2008 рік.

Пріоритетом розбудови державної фінансової системи України залишається удосконалення системи внутрішнього контролю, що забезпечуватиме належний рівень ефективності управління державними фінансовими ресурсами, підвищення оперативності реагування на виникнення або загрозу виникнення фактів неефективного використання державних коштів та фінансових порушень.

Україна дотримується принципу публічності та прозорості бюджетної політики як одного з основних принципів, на якому ґрунтується національна бюджетна система. Україна розглядає оприлюднення інформації про виконання державного бюджету одним з найголовніших завдань бюджетного процесу. Кабінет Міністрів України щороку звітує перед Верховною Радою України про виконання Закону про Державний бюджет України.

Україна забезпечує опублікування у засобах масової інформації звітів про виконання державного бюджету України та місцевих бюджетів у розрізі економічної класифікації видатків з деталізацією витрат.

До участі у бюджетному процесі залучено громадські ради, утворені при центральних органах виконавчої влади, до складу яких входять представники неурядових організацій, об'єднань роботодавців та профспілок, що сприяє транспарентності розподілу бюджетних коштів.

Заходи:

1. Забезпечити визначення дефіциту Державного бюджету України на економічно безпечному рівні.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади

2. Забезпечити збереження частки перерозподілу валового внутрішнього продукту через зведений бюджет на рівні, що не перевищує прогнозований на 2007 рік.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

3. Забезпечити приріст валового внутрішнього продукту на рівні 6,8 відсотка, утримання індексу споживчих цін на рівні 9,6 відсотка.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

4. Удосконалити методологію прогнозування видаткової частини Державного бюджету України та місцевих бюджетів на середньострокову перспективу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

5. Забезпечити поетапне зниження податкового навантаження на платників податків, у тому числі зниження ставки податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств, стимулювання конкурентних позицій вітчизняного бізнесу за рахунок зменшення частки податків у витратах.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади, а також ДПА

6. Забезпечити реалізацію Стратегії модернізації системи управління державними фінансами.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади

7. Забезпечити розширення бюджетних повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, децентралізацію фінансових ресурсів, передбачених на здійснення централізованих заходів і виконання програм, шляхом запровадження механізму надання субвенцій з Державного бюджету України місцевим бюджетам.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади

8. Збільшити розмір мінімальної заробітної плати на кінець 2008 року до 90 відсотків прожиткового мінімуму.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпраці України, Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

9. Запровадити нову систему грошового забезпечення військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу.

Строк виконання: I квартал

Відповідальні за виконання: Мінпраці України, Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні органи виконавчої влади

10. Забезпечити проведення постійного моніторингу виконання бюджетних програм та оцінки його результатів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади, а також ГоловКру

11. Забезпечити створення єдиного правового поля розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю відповідно до норм та стандартів.

Строк виконання: протягом року.

Відповідальні за виконання: ГоловКРУ, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, а також Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади

12. Провести громадські слухання з питань бюджетної політики (конференції, семінари, форуми, засідання за круглим столом, теле- та радіодебати, Інтернет-конференції, телефонні "гарячі лінії").

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також Держкомтелерадіо за участю органів місцевого самоврядування

13. Забезпечити регулярне інформування громадськості про формування та реалізацію бюджетної політики.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Мінекономіки України, інші центральні органи

виконавчої влади, а також Держкомтелерадіо

14. Забезпечити супроводження розгляду у Верховній Раді України та сприяти процесу прийняття Закону України “Про запровадження накопичувальної системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування”.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпраці України, Мінфін України, Мінекономіки України, Мін’юст України, а також Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Пенсійний фонд України

15. Забезпечити підготовку законопроекту про запровадження обов’язкової професійної пенсійної системи.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпраці України, Мінфін України, Мінекономіки України, Мін’юст України, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку

3.2. Забезпечення фінансовими ресурсами сектору оборони і безпеки України

Розвиток економіки України дає змогу забезпечити фінансовими ресурсами сектор безпеки і оборони держави в межах його потреб, а також здійснення відповідних заходів, передбачених цільовими планами. Видатки, що виділяються з державного бюджету за останні роки на національну безпеку і оборону, мають стійку тенденцію до зростання.

З метою ефективного використання коштів, виділених на безпеку і оборону держави, вдосконалено процедуру складення паспортів бюджетних програм на зазначені видатки, систему управління фінансовими ресурсами та здійснення внутрішнього контролю за ефективним використанням коштів.

На безпеку держави фінансові ресурси виділяються для забезпечення якісних змін у правоохоронних органах з метою їх адаптації до міжнародних стандартів, створення нових невоєнізованих структур.

Визначені Бюджетним кодексом України процедури бюджетного планування та виконання Державного бюджету України дають змогу забезпечити демократичний цивільний контроль за витрачанням коштів на оборону та безпеку на всіх етапах.

З метою реалізації державної політики у сфері зміцнення обороноздатності, прискорення реформування сектору безпеки держави і посилення соціального захисту військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу обсяг видатків з Державного бюджету України на утримання військових формувань та правоохоронних органів буде поступово збільшуватись.

Ресурси, вивільнені в результаті скорочення чисельності особового складу Збройних Сил України, спрямовуватимуться на виконання завдань з підвищення обороноздатності та посилення соціального захисту військовослужбовців, які безпосередньо виконують функції із забезпечення оборони держави.

Заходи:

1. Під час розроблення проекту Закону України “Про Державний бюджет України на 2009 рік” формування обсягів видатків на національну оборону та безпеку держави здійснювати виходячи з пріоритетності їх спрямування.

Строк виконання: III квартал

Відповідальні за виконання: Міноборони України, МВС України, Мінфін України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Адміністрація Держприкордонслужби України

2. Забезпечити фінансування заходів з реформування Збройних Сил України з одночасним вирішенням питань соціального захисту військовослужбовців, у тому числі звільнених у процесі реформування.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінфін України, Державне казначейство України, Міноборони України

3. Забезпечити впровадження в Службі безпеки України п'яти комплектів аналітично-програмного комплексу "Analyst's Notebook" та програмних модулів "iBidge".

Строк виконання: I квартал

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

4. Організувати базове вивчення аналітично-програмного комплексу "Analyst's Notebook" та програмного модуля "iBidge".

Строк виконання: I квартал

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Держспецзв'язку

5. Здійснити комплекс організаційно-технічних заходів щодо приведення інтерфейсів технічних засобів телекомунікацій у відповідність із стандартами Європейського інституту стандартів зв'язку з метою реалізації положень Плану колективної безпеки в Європі.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки України, Держспецзв'язку

6. Продовжити здійснення заходів, спрямованих на вдосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового та начальницького складу.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мінпраці України, Мінфін України, Міноборони України, МВС України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Адміністрація Держприкордонслужби України, Держспецзв'язку, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Служба зовнішньої розвідки України, Держспецтранспорт

3.2.1. Здійснення заходів щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері євроатлантичної інтеграції України

Україна продовжує вживати заходів до вдосконалення професійної підготовки фахівців центральних органів виконавчої влади у сфері євроатлантичної інтеграції.

Заходи:

1. Розробити проект Державної соціальної програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2008 – 2011 роки, сприяти затвердженню та забезпечити виконання цієї Програми.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Голодержслужба, МОН України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади

2. Організувати в Україні та за кордоном навчання і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади відповідно до покладених на них завдань у сфері запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму за сприяння держав – членів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальний за виконання –
Держфінмоніторинг

3. Розробити та впровадити спеціальні навчальні програми підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування з питань євроатлантичної інтеграції, включаючи програми обов'язкового вивчення іноземних мов (насамперед англійської) для державних службовців, до функціональних обов'язків яких належать питання європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МОН України, Мінфін України, Мінпраці України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також Донецька облдержадміністрація

3.2.2. Укомплектування Місії України при НАТО та збільшення присутності представників України у військових штабах Альянсу

Україна поступово збільшує чисельність персоналу Місії України при НАТО, яка складається з Політичної та Оборонної секцій і Військового представництва.

Планується також відрядження військовослужбовців Збройних Сил України до складу штабів командувань та штабних елементів партнерства НАТО.

Заходи:

1. *Забезпечити призначення представників Збройних Сил України на посади військових структур НАТО (штабних елементів партнерства).

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

2. *Завершити процес призначення та направити представника Збройних Сил України як постійного національного представника, підпорядкованого Військовому представництву Місії України при НАТО, до штабу Стратегічного командування НАТО з питань трансформації.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

3. *Забезпечити направлення офіцера зв'язку Військово-Морських Сил Збройних Сил України до штабу морського компонента Об'єднаного командування сил НАТО "Південь" з метою координації участі сил та засобів Військово-Морських Сил Збройних Сил України у військово-морських операціях на Середземному морі в рамках операції "Активні зусилля" та стажування на штабних посадах згідно зі стандартами НАТО на ротаційній основі.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

Розділ 4.

Питання безпеки інформації

Україна продовжує співробітництво з НАТО у галузі безпеки інформації відповідно до положень Угоди про безпеку між Урядом України і Організацією Північноатлантичного Договору. У цьому контексті основна увага приділяється забезпеченню захисту інформації з

обмеженим доступом України та НАТО, здійсненню заходів, спрямованих на запобігання витоку інформації або її втраті.

Діяльність Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації (Держспецзв'язку) зосереджено на реалізації державної політики у сфері захисту державних інформаційних ресурсів у мережах передачі даних, забезпечення функціонування державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку, системи криптографічного та технічного захисту інформації.

Опрацьовуються питання вивчення та узгодження методологічних засад і здійснення заходів, спрямованих на досягнення взаємосумісності інформаційних систем спеціальних служб України з інформаційними системами Альянсу, Інтерполу та Європолу.

Заходи:

1. Забезпечити надання структурним підрозділам центральних органів виконавчої влади, до компетенції яких належать питання євроатлантичної інтеграції, послуг спеціального зв'язку з використанням телекомунікаційних ресурсів Національної системи конфіденційного зв'язку.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держспецзв'язку, а також інші центральні органи виконавчої влади

2. Продовжити здійснення заходів, спрямованих на створення спеціальної телекомунікаційної системи обміну інформацією з обмеженим доступом між Місією України при НАТО та відповідними центральними органами виконавчої влади.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держспецзв'язку, а також МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

3. *Опрацювати питання про можливість участі у навчальних курсах, які організуються і проводяться НАТО, за такими напрямками: "Захист інформації", "Поводження з інформацією НАТО з обмеженим доступом", "Побудова захищених телекомунікаційних систем".

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Держспецзв'язку, а також МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

4. Забезпечити контроль за функціонуванням центрів реєстрації документів НАТО (всього 22), утворених в органах державної влади України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, інші центральні органи виконавчої влади

5. Провести перевірку наявності та дотримання порядку поводження з таємними документами, стану технічного захисту інформації з обмеженим доступом НАТО у головному Центрі реєстрації документів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Держспецзв'язку

6. Відкрити спеціальний захищений канал зв'язку з дипломатичними представництвами України в Королівстві Данія та Королівстві Норвегія для забезпечення передачі інформації з обмеженим доступом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – МЗС України

7. Продовжити роботу з розгортання захищеної телекомунікаційної мережі (системи захищеної електронної пошти) для забезпечення належної інформаційної взаємодії між суб'єктами боротьби з тероризмом та Антитерористичним центром при Службі безпеки України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання – Служба безпеки України, а також центральні органи виконавчої влади

8. Провести перевірку стану охорони та технічного захисту інформації з обмеженим доступом НАТО в органах державної влади та інформації з обмеженим доступом України, переданої структурам НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Служба безпеки

України, Держспецзв'язку

9. Оформити громадянам, що працюють із секретною інформацією НАТО та беруть участь у заходах Альянсу, під час здійснення яких використовується інформація з обмеженим доступом, сертифікатів перевірки персоналу на допуск до роботи з інформацією НАТО категорії "А" або "В".

Строк виконання: протягом року

Відповідальна за виконання – Служба безпеки України

10. Забезпечити функціонування при Міноборони України Центру реєстрації документів НАТО з обмеженим доступом та відповідних пунктів (філій) при Генеральному штабі та видах Збройних Сил України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

11. *Започаткувати проведення консультацій на експертному рівні з обговорення проблем, пов'язаних з визначенням шляхів організації та забезпеченням функціонування перспективної інформаційно-телекомунікаційної мережі, стандартизації та порядку використання апаратно-програмних засобів.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Держспецзв'язку, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України

12. Взяти участь в експертних конференціях, семінарах, навчальних програмах та консультаціях з питань використання інформаційно-телекомунікаційних мереж, що проводяться державами – членами НАТО з метою обміну досвідом.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: МЗС України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади, а також Держспецзв'язку, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України

Розділ 5.

Правові питання

5.1. Сучасний стан нормативно-правової бази України та її відповідність принципам НАТО

Участь України в міжнародних системах безпеки відповідає покладеним на державу завданням забезпечувати захист суверенітету і територіальної цілісності та безпеки України, у тому числі в рамках зовнішньополітичної діяльності. З огляду на те, що оборона України є завданням Збройних Сил України, участь у міжнародних системах безпеки має також забезпечувати належний рівень військової співпраці.

Україна розглядає НАТО як основу майбутньої загальноєвропейської системи безпеки і підтримує її розширення, а також виходить з того, що основною метою політики України, спрямованої на євроатлантичну інтеграцію, є вступ до цієї організації.

Україна продовжуватиме взаємовигідне співробітництво з Північноатлантичним альянсом відповідно до Законів України “Про оборону України”, “Про основи національної безпеки України”, а також Воєнної доктрини України, Стратегії національної безпеки України.

Головним пріоритетом є забезпечення належних правових механізмів співпраці України з НАТО.

Заходи:

1. Продовжити роботу щодо внесення змін до законодавства з метою його адаптації до базових міжнародних договорів НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

2. *Забезпечити проведення спільних заходів (семінарів, навчальних візитів, придбання навчальних посібників тощо), пов'язаних з правовими аспектами діяльності НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Мін'юст України, Міноборони України, інші центральні органи виконавчої влади

3. *Організувати навчання працівників юридичних служб Міноборони України, Генерального штабу Збройних Сил України з питань адаптації національного законодавства до міжнародних угод НАТО.

Строк виконання: протягом року

Відповідальне за виконання – Міноборони України

4. Завершити процедуру міжвідомчого погодження питання щодо приєднання України до Меморандуму про взаєморозуміння у галузі сприяння транскордонним перевезенням, відкритого для підписання державами – членами та державами – партнерами Північноатлантичного альянсу.

Строк виконання: перше півріччя

Відповідальні за виконання: МНС України, Мін'юст України, Мінтрансв'язку України, інші центральні органи виконавчої влади

5. *Завершити процедуру укладення Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Угорщини та Штабом Верховного головнокомандувача об'єднаних збройних сил НАТО в Європі з обміну даними про повітряну обстановку між командним пунктом Повітряного командування "Захід" (м.Львів) і центром управління та оповіщення (м.Веспрем, Угорська Республіка).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади

6. *Завершити процес укладення Угоди між Україною та Організацією Північноатлантичного договору про транзитне переміщення сил і персоналу НАТО територією України.

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України, Мін'юст України, інші центральні органи виконавчої влади

7. *Забезпечити реалізацію Концепції підтримки з боку “держави-господарки” та Угоди між державами – членами НАТО та іншими державами, які беруть участь у Програмі “Партнерство заради миру”, щодо статусу їх збройних сил (NATO SOFA).

Строк виконання: протягом року

Відповідальні за виконання: Міноборони України,
інші центральні органи виконавчої влади

Серія "Євроінтеграція: український вимір"
Випуск 11

АРТЬОМОВ Іван Володимирович

УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Навчальний посібник
У 2 книгах

КНИГА 2 Україна – НАТО

Комп'ютерний набір
А.І.Бродич
О.В.Клименко

Комп'ютерне верстання

Дизайн обкладинки
О.В.Клименко

Редагування і коректура
Л.І.Середа

A 86 Артёмов І.В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції: Навчальний посібник: У 2-х кн. – Ужгород: Ліра, 2008. – Кн. 2. – _____ с. (Серія "Євроінтеграція: український вимір". Вип. 11).

ISBN _____

Друга книга навчального посібника «Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції» присвячена розкриттю проблем і перспектив реалізації євроатлантичних намірів України. Висвітлено передумови вибору Україною євроатлантичного курсу, дано аналіз сучасного стану проблем і механізмів його реалізації.

Посібник підготовлено в ході виконання Інститутом філософії та євроінтеграційних досліджень Закарпатського державного університету наукового проекту на замовлення Міністерства освіти і науки України, зважаючи на недостатню ефективність роботи з інформування населення щодо проблем європейської та євроатлантичної інтеграції, підготовки фахівців, які зможуть відстоювати інтереси держави на всіх етапах євроінтеграційного поступу.

Для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю "Міжнародні відносини", викладачів, службовців, які займаються реалізацією державної політики європейської та євроатлантичної інтеграції України.

ББК 66.4 (4Укр.)
УДК 327 (477)